

Torsdag den 25. maj 2023 (D)

1

66. møde

Torsdag den 25. maj 2023 kl. 10.00

Dagsorden

1) Fortsættelse af forespørgsel nr. F 8 [afstemning]:

Forespørgsel til uddannelses- og forskningsministeren om pædagogers fagpersonlige dannelse m.v. og indholdet i en ny pædagoguddannelse.

Af Lotte Rod (RV) og Katrine Robsøe (RV).
(Anmeldelse 23.03.2023. Fremme 28.03.2023. Forhandling 24.05.2023. Forslag til vedtagelse nr. V 23 af Lotte Rod (RV), Sofie Lippert (SF), Mai Villadsen (EL) og Nanna Høyrup (ALT). Forslag til vedtagelse nr. V 24 af Rasmus Stoklund (S), Peter Juel-Jensen (V), Karin Liltorp (M), Marlene Harpsøe (DD), Lise Bertelsen (KF) og Alex Ahrendtsen (DF)).

2) Fortsættelse af forespørgsel nr. F 11 [afstemning]:

Forespørgsel til statsministeren om Facebooks censur af især indvandringsskrittiske brugere.

Af Mikkel Bjørn (DF) og Morten Messerschmidt (DF).
(Anmeldelse 20.04.2023. Fremme 25.04.2023. Forhandling 23.05.2023. Forslag til vedtagelse nr. V 19 af Malte Larsen (S), Mads Fuglede (V), Jeppe Søe (M), Betina Kastbjerg (DD), Lars-Christian Brask (LA), Mona Juul (KF) og Stinus Lindgreen (RV). Forslag til vedtagelse nr. V 20 af Lisbeth Bech-Nielsen (SF), Pelle Dragsted (EL), Noah Sturis (ALT), Mikkel Bjørn (DF) og Kim Edberg Andersen (NB)).

3) Fortsættelse af forespørgsel nr. F 19 [afstemning]:

Forespørgsel til klima-, energi- og forsyningsministeren om regeringens fremtidige energi- og forsyningspolitiske initiativer.

Af Lea Wermelin (S), Linea Søgaard-Lidell (V), Karin Liltorp (M), Signe Munk (SF), Lise Bech (DD), Steffen W. Frølund (LA), Mona Juul (KF), Søren Egge Rasmussen (EL), Samira Nawa (RV), Morten Messerschmidt (DF) og Theresa Scavenius (ALT).
(Anmeldelse 16.05.2023. Fremme 17.05.2023. Forhandling 23.05.2023. Forslag til vedtagelse nr. V 21 af Lea Wermelin (S), Linea Søgaard-Lidell (V), Karin Liltorp (M) og Steffen W. Frølund (LA). Forslag til vedtagelse nr. V 22 af Signe Munk (SF), Mona Juul (KF), Søren Egge Rasmussen (EL) og Stinus Lindgreen (RV)).

4) Fortsættelse af forespørgsel nr. F 20 [afstemning]:

Forespørgsel til klima-, energi- og forsyningsministeren om regeringens fremtidige klimapolitiske initiativer.

Af Lea Wermelin (S), Linea Søgaard-Lidell (V), Karin Liltorp (M), Signe Munk (SF), Lise Bech (DD), Steffen W. Frølund (LA), Mona Juul (KF), Mai Villadsen (EL), Samira Nawa (RV), Morten Messerschmidt (DF) og Theresa Scavenius (ALT).

(Anmeldelse 16.05.2023. Fremme 17.05.2023. Forhandling 23.05.2023. Forslag til vedtagelse nr. V 21 af Lea Wermelin (S), Linea Søgaard-Lidell (V), Karin Liltorp (M) og Steffen W. Frølund (LA). Forslag til vedtagelse nr. V 22 af Signe Munk (SF), Mona Juul (KF), Søren Egge Rasmussen (EL) og Stinus Lindgreen (RV)).

5) 3. behandling af lovforslag nr. L 100:

Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen. (Permanentgørelse af forsøg med internationale udskolingslinjer).

Af børne- og undervisningsministeren (Mattias Tesfaye).
(Fremsættelse 30.03.2023. 1. behandling 11.04.2023. Betænkning 11.05.2023. 2. behandling 16.05.2023).

6) 3. behandling af lovforslag nr. L 101:

Forslag til lov om ændring af lov om de gymnasiale uddannelser. (Udvidelse af lovens formålsbestemmelse og indførelse af obligatorisk seksualundervisning).

Af børne- og undervisningsministeren (Mattias Tesfaye).
(Fremsættelse 30.03.2023. 1. behandling 11.04.2023. Betænkning 11.05.2023. Ændringsforslag nr. 1 af 15.05.2023 uden for betænkningen af Lars Boje Mathiesen (UFG). 2. behandling 16.05.2023).

7) 3. behandling af lovforslag nr. L 109:

Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen. (Forlængelse af de udvidede frihedsgrader om afkorting af skoleugens længde og målsætningen om fuld kompetencedækning i skoleåret 2023/24 samt afskaffelse af udviklingsplanen m.v.).

Af børne- og undervisningsministeren (Mattias Tesfaye).
(Fremsættelse 19.04.2023. 1. behandling 25.04.2023. Betænkning 11.05.2023. 2. behandling 16.05.2023).

8) 3. behandling af lovforslag nr. L 78:

Forslag til lov om ændring af lov om valg til menighedsråd. (Videreførelse af valgbarhedskriterier for kirkefunktionærer).

Af kirkeministeren (Louise Schack Elholm).
(Fremsættelse 29.03.2023. 1. behandling 13.04.2023. Betænkning 10.05.2023. 2. behandling 23.05.2023).

9) 3. behandling af lovforslag nr. L 79:

Forslag til lov om ændring af lov om trossamfund uden for folkekirken. (Udskydelse af revisionsbestemmelse).

Af kirkeministeren (Louise Schack Elholm).
(Fremsættelse 29.03.2023. 1. behandling 13.04.2023. Betænkning 10.05.2023. 2. behandling 23.05.2023. Lovforslaget optrykt efter 2. behandling).

10) 3. behandling af lovforslag nr. L 76 A:

Forslag til lov om ændring af pensionsbeskatningsloven og ligningsloven. (Ændring af fradragsretten for private lønforsikringer og forhøjelse af det maksimale fradrag for fagforeningskontingenter).

Af skatteministeren (Jeppe Bruus).
(2. behandling 23.05.2023. Lovforslaget optrykt efter 2. behandling).

11) 3. behandling af lovforslag nr. L 76 B:

Forslag til lov om ændring af personskatteloven. (Nedsættelse af bundskatten som følge af kommunale skattestigninger).
Af skatteministeren (Jeppe Bruus).
(2. behandling 23.05.2023. Lovforslaget optrykt efter 2. behandling).

12) 3. behandling af lovforslag nr. L 112:

Forslag til lov om midlertidig udskydelse af betalingsfrister for indeholdt A-skat og arbejdsmarkedsbidrag og midlertidig forhøjelse af standardfradraget for dagplejere.
Af skatteministeren (Jeppe Bruus).
(Fremsættelse 25.04.2023. 1. behandling 02.05.2023. Betænkning 17.05.2023. 2. behandling 23.05.2023).

13) 3. behandling af lovforslag nr. L 98:

Forslag til lov om fravigelse fra obligatorisk digital selvbetjening.
Af digitaliseringsministeren (Marie Bjerre).
(Fremsættelse 29.03.2023. 1. behandling 18.04.2023. Betænkning 10.05.2023. 2. behandling 23.05.2023. Lovforslaget optrykt efter 2. behandling).

14) 3. behandling af lovforslag nr. L 99:

Forslag til lov om ændring af lov om videreanvendelse af den offentlige sektors informationer. (Indskrænkning af lovens anvendelsesområde i henhold til åbne data-direktivet).
Af digitaliseringsministeren (Marie Bjerre).
(Fremsættelse 29.03.2023. 1. behandling 18.04.2023. Betænkning 10.05.2023. 2. behandling 23.05.2023. Lovforslaget optrykt efter 2. behandling).

15) 3. behandling af lovforslag nr. L 57:

Forslag til lov for Færøerne om gennemførelse af restriktive foranstaltninger over for Rusland og Belarus.
Af erhvervsministeren (Morten Bødskov).
(Fremsættelse 15.03.2023. 1. behandling 23.03.2023. Betænkning 03.05.2023. 2. behandling 23.05.2023. Lovforslaget optrykt efter 2. behandling).

16) 3. behandling af lovforslag nr. L 89:

Forslag til lov om ændring af lov om salg og markedsføring af lattergas til forbrugere og lov om markedsføring. (Skærpelse af regler om markedsføring af lattergas til beruselse og indførelse af mulighed for fængselsstraf).
Af erhvervsministeren (Morten Bødskov).
(Fremsættelse 29.03.2023. 1. behandling 18.04.2023. Betænkning 11.05.2023. 2. behandling 23.05.2023. Lovforslaget optrykt efter 2. behandling).

17) 3. behandling af lovforslag nr. L 90:

Forslag til lov om ændring af lov om formidling af fast ejendom m.v. og lov om juridisk rådgivning. (Indførelse af regler for køberformidling og skærpelse af sanktionsmulighederne for Disciplinærnævnet for Ejendomsmæglere).
Af erhvervsministeren (Morten Bødskov).
(Fremsættelse 29.03.2023. 1. behandling 18.04.2023. Betænkning 11.05.2023. 2. behandling 23.05.2023. Lovforslaget optrykt efter 2. behandling).

18) 3. behandling af lovforslag nr. L 106:

Forslag til lov om ændring af lov om erhvervsfremme og lov om dansk turisme. (Regulering af det nationale standardiseringsorgan i Danmark og udpegninger til Det Nationale Turismeforum og Dansk Turismes Advisoryboard).
Af erhvervsministeren (Morten Bødskov).

(Fremsættelse 12.04.2023. 1. behandling 18.04.2023. Betænkning 11.05.2023. 2. behandling 23.05.2023. Lovforslaget optrykt efter 2. behandling).

19) 2. (sidste) behandling af beslutningsforslag nr. B 23:

Forslag til folketingsbeslutning om ret til en basal erhvervskonto for erhvervsdrivende.
Af Lisbeth Bech-Nielsen (SF) m.fl.
(Fremsættelse 07.02.2023. 1. behandling 14.04.2023. Betænkning 11.05.2023).

20) 2. (sidste) behandling af beslutningsforslag nr. B 44:

Forslag til folketingsbeslutning om at gøre det obligatorisk for danske finansielle institutioner at udarbejde og offentliggøre klimaplanner.
Af Signe Munk (SF) og Lisbeth Bech-Nielsen (SF).
(Fremsættelse 01.03.2023. 1. behandling 19.04.2023. Betænkning 11.05.2023).

21) 2. (sidste) behandling af beslutningsforslag nr. B 45:

Forslag til folketingsbeslutning om forbud mod bankers udlån til fossile forretninger.
Af Signe Munk (SF) og Lisbeth Bech-Nielsen (SF).
(Fremsættelse 01.03.2023. 1. behandling 19.04.2023. Betænkning 11.05.2023).

22) 2. (sidste) behandling af beslutningsforslag nr. B 43:

Forslag til folketingsbeslutning om at afskaffe lagerbeskatning for iværksættere og investorer, der børsnoterer deres virksomheder, og i stedet indføre realisationsbeskatning.
Af Mona Juul (KF), Betina Kastbjerg (DD), Lars-Christian Brask (LA), Katrine Robsøe (RV), Nick Zimmermann (DF), Sascha Faxø (ALT) og Pernille Vermund (NB) m.fl.
(Fremsættelse 01.03.2023. 1. behandling 27.04.2023. Betænkning 17.05.2023).

23) 2. (sidste) behandling af beslutningsforslag nr. B 70:

Forslag til folketingsbeslutning om nedsættelse af registreringsafgiften.
Af Peter Kofod (DF) m.fl.
(Fremsættelse 17.03.2023. Omtrykt. 1. behandling 03.05.2023. Betænkning 17.05.2023).

24) 2. behandling af lovforslag nr. L 75:

Forslag til lov om ændring af momsloven, chokoladeafgiftsloven, skattekontrolloven og forskellige andre love og om ophævelse af lov om ændring af momsloven. (Indberetning af betalingsoplysninger til bekæmpelse af grænseoverskridende momssvig, omvendt betalingspligt for teleydelser, notifikationsordning i visse afgiftslove, ændring af regler om ansvarsfrihed, tydeliggørelse af praksis om skærpede bøder, oplysningspligt i forbindelse med delvis momsfradrag, justering af regler om udtagning, fritagelse for lønsumsafgift på energivirksomheders aktiviteter vedrørende indefrysning i forbindelse med indefrysningsordning for høje energiregninger, ændring af regler om kompetence til opkrævning af visse underholdsbidrag m.v.).
Af skatteministeren (Jeppe Bruus).
(Fremsættelse 29.03.2023. 1. behandling 27.04.2023. Betænkning 17.05.2023).

25) 2. behandling af lovforslag nr. L 113:

Forslag til ejendomsskattelev.
Af skatteministeren (Jeppe Bruus).
(Fremsættelse 26.04.2023. 1. behandling 04.05.2023. Betænkning 23.05.2023).

26) 2. behandling af lovforslag nr. L 114:

Forslag til lov om ændring af kildeskatteloven, lov om kommunal indkomstskat, ejendomsvurderingsloven og forskellige andre love. (Opkrævning og inddrivelse af grundskyld og dækningsafgift m.v., statens afregning af grundskyld og dækningsafgift til kommunerne, foreløbige vurderinger som midlertidigt beskatningsgrundlag i 2024 og 2025, forenkling af ejendomsvurderingerne for 2024 og 2025, udvidelse af antallet af dommere i Landsskatteretten m.v.).
Af skatteministeren (Jeppe Bruus).
(Fremsættelse 26.04.2023. 1. behandling 04.05.2023. Betænkning 23.05.2023).

27) 2. behandling af lovforslag nr. L 85:

Forslag til lov om undersøgelse af beslutningen om hjemsendelse af ledende medarbejdere i Forsvarets Efterretningstjeneste.
Af justitsministeren (Peter Hummelgaard).
(Fremsættelse 29.03.2023. 1. behandling 11.04.2023. Betænkning 17.05.2023. Ændringsforslag nr. 2 af 23.05.2023 uden for betænkningen af Zenia Stampe (RV)).

28) 2. behandling af lovforslag nr. L 102:

Forslag til lov om ændring af lov om autorisation af sundhedspersoner og om sundhedsfaglig virksomhed, sundhedsloven og lov om klage- og erstatningsadgang inden for sundhedsvæsenet. (Skærpet straf ved ulovlige omskæringer af drengebørn, ændring af sundhedspersoners rapporteringspligt i forbindelse med utilsigtede hændelser og ophævelse af Styrelsen for Patientklagers pligt til at udgive en årsberetning).
Af indenrigs- og sundhedsministeren (Sophie Løhde).
(Fremsættelse 30.03.2023. 1. behandling 14.04.2023. Betænkning 23.05.2023).

29) 2. behandling af lovforslag nr. L 104:

Forslag til lov om ændring af partiregnskabsloven og partistøtteloven. (Nye bundgrænser for offentlig partistøtte og anordningshjælp til ikraftsættelse af partistøtteloven for Færøerne m.v.).
Af indenrigs- og sundhedsministeren (Sophie Løhde).
(Fremsættelse 30.03.2023. 1. behandling 14.04.2023. Betænkning 16.05.2023).

30) 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 112:

Forslag til folketingsbeslutning om at ensrette definitionerne af seksuel chikane.
Af Rosa Lund (EL) m.fl.
(Fremsættelse 11.04.2023).

31) Forhandling om redegørelse nr. R 14:

Kulturministerens kulturpolitiske redegørelse.
(Anmeldelse 11.05.2023. Redegørelse givet 11.05.2023. Meddelelse om forhandling 11.05.2023).

32) 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 120:

Forslag til folketingsbeslutning om et stop for techindustriens kommercielle udnyttelse af danske børn og unge (borgerforslag).
Af Leif Lahn Jensen (S), Lars Christian Lilleholt (V), Henrik Frandsen (M), Karina Lorentzen Dehnhardt (SF), Peter Skaarup (DD), Ole Birk Olesen (LA), Mai Mercado (KF), Peder Hvelplund (EL), Martin Lidgaard (RV), Peter Kofod (DF), Sascha Faxe (ALT), Kim Edberg Andersen (NB) og Aaja Chemnitz (IA).
(Fremsættelse 17.05.2023).

Kl. 10:00

Formanden (Søren Gade):
Mødet er åbnet.

Det første punkt på dagsordenen er:

**1) Fortsættelse af forespørgsel nr. F 8 [afstemning]:
Forespørgsel til uddannelses- og forskningsministeren om pædagogers fagpersonlige dannelse m.v. og indholdet i en ny pædagoguddannelse.**

Af Lotte Rod (RV) og Katrine Robsøe (RV).
(Anmeldelse 23.03.2023. Fremme 28.03.2023. Forhandling 24.05.2023. Forslag til vedtagelse nr. V 23 af Lotte Rod (RV), Sofie Lippert (SF), Mai Villadsen (EL) og Nanna Høyrup (ALT). Forslag til vedtagelse nr. V 24 af Rasmus Stoklund (S), Peter Juel-Jensen (V), Karin Liltorp (M), Marlene Harpsøe (DD), Lise Bertelsen (KF) og Alex Ahrendtsen (DF)).

Kl. 10:00

Afstemning

Formanden (Søren Gade):

Forhandlingen er sluttet, og vi går til afstemning om de fremsatte forslag til vedtagelse.

Der foreligger to forslag. Der stemmes først om forslag til vedtagelse nr. V 24 af Rasmus Stoklund (S), Peter Juel-Jensen (V), Karin Liltorp (M), Marlene Harpsøe (DD), Lise Bertelsen (KF) og Alex Ahrendtsen (DF). Og afstemningen starter.

Afstemningen slutter.

For stemte 76 (S, V, M, DD, KF, DF og NB), imod stemte 30 (SF, LA, EL, RV og ALT), hverken for eller imod stemte 0.

Forslag til vedtagelse nr. V 24 er vedtaget.

Herefter er forslag til vedtagelse nr. V 23 af Lotte Rod (RV), Sofie Lippert (SF), Mai Villadsen (EL) og Nanna Høyrup (ALT) bortfaldet.

Hermed er forespørgslen afsluttet.

Det næste punkt på dagsordenen er:

**2) Fortsættelse af forespørgsel nr. F 11 [afstemning]:
Forespørgsel til statsministeren om Facebooks censur af især indvandningskritiske brugere.**

Af Mikkel Bjørn (DF) og Morten Messerschmidt (DF).
(Anmeldelse 20.04.2023. Fremme 25.04.2023. Forhandling 23.05.2023. Forslag til vedtagelse nr. V 19 af Malte Larsen (S), Mads Fuglede (V), Jeppe Søe (M), Betina Kastbjerg (DD), Lars-Christian Brask (LA), Mona Juul (KF) og Stinus Lindgreen (RV). Forslag til vedtagelse nr. V 20 af Lisbeth Bech-Nielsen (SF), Pelle

Dragsted (EL), Noah Sturis (ALT), Mikkel Bjørn (DF) og Kim Edberg Andersen (NB)).

Kl. 10:01

Afstemning

Formanden (Søren Gade):

Forhandlingen er sluttet, og vi går til afstemning om de fremsatte forslag til vedtagelse.

Der foreligger to forslag. Der stemmes først om forslag til vedtagelse nr. V 19 af Malte Larsen (S), Mads Fuglede (V), Jeppe Søe (M), Betina Kastbjerg (DD), Lars-Christian Brask (LA), Mona Juul (KF) og Stinus Lindgreen (RV). Og afstemningen starter.

Afstemningen slutter.

For stemte 95 (S, V, M, SF, DD, LA, KF og RV), imod stemte 14 (EL, DF, ALT og NB), hverken for eller imod stemte 0.

Forslag til vedtagelse nr. V 19 er vedtaget.

Herefter er forslag til vedtagelse nr. V 20 af Lisbeth Bech-Nielsen (SF), Pelle Dragsted (EL), Noah Sturis (ALT), Mikkel Bjørn (DF) og Kim Edberg Andersen (NB) bortfaldet.

Hermed er forespørgslen afsluttet.

Det næste punkt på dagsordenen er:

3) Fortsættelse af forespørgsel nr. F 19 [afstemning]:

Forespørgsel til klima-, energi- og forsyningsministeren om regeringens fremtidige energi- og forsyningspolitiske initiativer.

Af Lea Wermelin (S), Linea Søgaard-Lidell (V), Karin Liltorp (M), Signe Munk (SF), Lise Bech (DD), Steffen W. Frølund (LA), Mona Juul (KF), Søren Egge Rasmussen (EL), Samira Nawa (RV), Morten Messerschmidt (DF) og Theresa Scavenius (ALT).

(Anmeldelse 16.05.2023. Fremme 17.05.2023. Forhandling

23.05.2023. Forslag til vedtagelse nr. V 21 af Lea Wermelin (S), Linea Søgaard-Lidell (V), Karin Liltorp (M) og Steffen W. Frølund (LA). Forslag til vedtagelse nr. V 22 af Signe Munk (SF), Mona Juul (KF), Søren Egge Rasmussen (EL) og Stinus Lindgreen (RV)).

Sammen med dette punkt foretages:

4) Fortsættelse af forespørgsel nr. F 20 [afstemning]:

Forespørgsel til klima-, energi- og forsyningsministeren om regeringens fremtidige klimapolitiske initiativer.

Af Lea Wermelin (S), Linea Søgaard-Lidell (V), Karin Liltorp (M), Signe Munk (SF), Lise Bech (DD), Steffen W. Frølund (LA), Mona Juul (KF), Mai Villadsen (EL), Samira Nawa (RV), Morten Messerschmidt (DF) og Theresa Scavenius (ALT).

(Anmeldelse 16.05.2023. Fremme 17.05.2023. Forhandling

23.05.2023. Forslag til vedtagelse nr. V 21 af Lea Wermelin (S), Linea Søgaard-Lidell (V), Karin Liltorp (M) og Steffen W. Frølund (LA). Forslag til vedtagelse nr. V 22 af Signe Munk (SF), Mona Juul (KF), Søren Egge Rasmussen (EL) og Stinus Lindgreen (RV)).

Kl. 10:02

Afstemning

Formanden (Søren Gade):

Forhandlingen er sluttet, og vi går til afstemning om de fremsatte forslag til vedtagelse.

Der foreligger to forslag til vedtagelse. Der stemmes først om forslag til vedtagelse nr. V 21 af Lea Wermelin (S), Linea Søgaard-Lidell (V), Karin Liltorp (M) og Steffen W. Frølund (LA). Og afstemningen starter.

Afstemningen slutter.

For stemte 71 (S, V, M, LA og DF), imod stemte 38 (SF, DD, KF, EL, RV, ALT og NB), hverken for eller imod stemte 0.

Forslag til vedtagelse nr. V 21 er vedtaget.

Herefter er forslag til vedtagelse nr. V 22 af Signe Munk (SF), Mona Juul (KF), Søren Egge Rasmussen (EL) og Stinus Lindgreen (RV) bortfaldet.

Hermed er forespørgslen afsluttet.

Det næste punkt på dagsordenen er:

5) 3. behandling af lovforslag nr. L 100:

Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen. (Permanentgørelse af forsøg med internationale udskolingslinjer).

Af børne- og undervisningsministeren (Mattias Tesfaye).

(Fremstættelse 30.03.2023. 1. behandling 11.04.2023. Betænkning 11.05.2023. 2. behandling 16.05.2023).

Kl. 10:03

Forhandling

Formanden (Søren Gade):

Der er ikke stillet ændringsforslag.

Ønsker nogen at udtale sig?

Da det ikke er tilfældet, går vi til afstemning.

Kl. 10:03

Afstemning

Formanden (Søren Gade):

Der stemmes om lovforslagets endelige vedtagelse. Afstemningen starter.

Afstemningen slutter.

For stemte 104 (S, V, M, SF, DD, LA, KF, EL, RV, ALT og NB), imod stemte 4 (DF), hverken for eller mod stemte 0.

Lovforslaget er vedtaget og vil nu blive sendt til statsministeren.

Det næste punkt på dagsordenen er:

6) 3. behandling af lovforslag nr. L 101:

Forslag til lov om ændring af lov om de gymnasiale uddannelser. (Udvidelse af lovens formålsbestemmelse og indførelse af obligatorisk seksualundervisning).

Af børne- og undervisningsministeren (Mattias Tesfaye).
(Fremsættelse 30.03.2023. 1. behandling 11.04.2023. Betænkning 11.05.2023. Ændringsforslag nr. 1 af 15.05.2023 uden for betænkningen af Lars Boje Mathiesen (UFG). 2. behandling 16.05.2023).

Kl. 10:04

Forhandling

Formanden (Søren Gade):

Der er ikke stillet ændringsforslag.

Ønsker nogen at udtale sig?

Da det ikke er tilfældet, går vi til afstemning.

Kl. 10:04

Afstemning

Formanden (Søren Gade):

Der stemmes om lovforslagets endelige vedtagelse. Afstemningen starter.

Afstemningen slutter.

For stemte 108 (S, V, M, SF, DD, LA, KF, EL, RV, DF og ALT), imod stemte 0, hverken for eller imod stemte 1 (NB).

Lovforslaget er vedtaget og vil nu blive sendt til statsministeren.

Det næste punkt på dagsordenen er:

7) 3. behandling af lovforslag nr. L 109:

Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen. (Forlængelse af de udvidede frihedsgrader om afkortning af skoleugens længde og målsætningen om fuld kompetencedækning i skoleåret 2023/24 samt afskaffelse af udviklingsplanen m.v.).

Af børne- og undervisningsministeren (Mattias Tesfaye).
(Fremsættelse 19.04.2023. 1. behandling 25.04.2023. Betænkning 11.05.2023. 2. behandling 16.05.2023).

Kl. 10:04

Forhandling

Formanden (Søren Gade):

Der er ikke stillet ændringsforslag.

Ønsker nogen at udtale sig?

Da det ikke er tilfældet, går vi til afstemning.

Kl. 10:05

Afstemning

Formanden (Søren Gade):

Der stemmes om lovforslagets endelige vedtagelse. Afstemningen starter.

Afstemningen slutter.

For stemte 109 (S, V, M, SF, DD, LA, KF, EL, RV, DF, ALT og NB), imod stemte 0, hverken for eller imod stemte 0.

Lovforslaget er enstemmigt vedtaget og vil nu blive sendt til statsministeren.

Det næste punkt på dagsordenen er:

8) 3. behandling af lovforslag nr. L 78:

Forslag til lov om ændring af lov om valg til menighedsråd. (Videreførelse af valgbarhedskriterier for kirkefunktionærer).

Af kirkeministeren (Louise Schack Elholm).
(Fremsættelse 29.03.2023. 1. behandling 13.04.2023. Betænkning 10.05.2023. 2. behandling 23.05.2023).

Kl. 10:05

Forhandling

Formanden (Søren Gade):

Der er ikke stillet ændringsforslag.

Ønsker nogen at udtale sig?

Da det ikke er tilfældet, går vi til afstemning.

Kl. 10:05

Afstemning

Formanden (Søren Gade):

Der stemmes om lovforslagets endelige vedtagelse. Afstemningen starter.

Afstemningen slutter.

For stemte 108 (S, V, M, SF, DD, LA, KF, EL, RV, DF, ALT og NB), imod stemte 0, hverken for eller imod stemte 0.

Lovforslaget er enstemmigt vedtaget og vil nu blive sendt til statsministeren.

Det næste punkt på dagsordenen er:

9) 3. behandling af lovforslag nr. L 79:

Forslag til lov om ændring af lov om trossamfund uden for folkekirken. (Udskydelse af revisionsbestemmelse).

Af kirkeministeren (Louise Schack Elholm).
(Fremsættelse 29.03.2023. 1. behandling 13.04.2023. Betænkning 10.05.2023. 2. behandling 23.05.2023. Lovforslaget optrykt efter 2. behandling).

Kl. 10:06

Forhandling

Formanden (Søren Gade):

Der er ikke stillet ændringsforslag.

Ønsker nogen at udtale sig?

Da det ikke er tilfældet, går vi til afstemning.

Afstemning**Formanden** (Søren Gade):

Der stemmes om lovforslagets endelige vedtagelse. Afstemningen starter.

Afstemningen slutter.

For stemte 109 (S, V, M, SF, DD, LA, KF, EL, RV, DF, ALT og NB), imod stemte 0, hverken for eller imod stemte 0.

Lovforslaget er enstemmigt vedtaget og vil nu blive sendt til statsministeren.

Det næste punkt på dagsordenen er:

10) 3. behandling af lovforslag nr. L 76 A:

Forslag til lov om ændring af pensionsbeskatningsloven og ligningsloven. (Ændring af fradragsretten for private lønforsikringer og forhøjelse af det maksimale fradrag for fagforeningskontingenter).

Af skatteministeren (Jeppe Bruus).

(2. behandling 23.05.2023. Lovforslaget optrykt efter 2. behandling).

Kl. 10:06

Forhandling**Formanden** (Søren Gade):

Der er ikke stillet ændringsforslag.

Ønsker nogen at udtale sig?

Da det ikke er tilfældet, går vi til afstemning.

Kl. 10:06

Afstemning**Formanden** (Søren Gade):

Der stemmes om lovforslagets endelige vedtagelse. Afstemningen starter.

Afstemningen slutter.

For stemte 85 (S, V, M, SF, EL, RV, DF, ALT og 1 LA (ved en fejl)), imod stemte 24 (DD, LA, KF og NB), hverken for eller imod stemte 0.

Lovforslaget er vedtaget og vil nu blive sendt til statsministeren.

Kl. 10:06

Det næste punkt på dagsordenen er:

11) 3. behandling af lovforslag nr. L 76 B:

Forslag til lov om ændring af personskatteloven. (Nedsættelse af bundskatten som følge af kommunale skattestigninger).

Af skatteministeren (Jeppe Bruus).

(2. behandling 23.05.2023. Lovforslaget optrykt efter 2. behandling).

Kl. 10:07

Forhandling**Formanden** (Søren Gade):

Der er ikke stillet ændringsforslag.

Ønsker nogen at udtale sig?

Da det ikke er tilfældet, går vi til afstemning.

Kl. 10:07

Afstemning**Formanden** (Søren Gade):

Der stemmes om lovforslagets endelige vedtagelse. Afstemningen starter.

Afstemningen slutter.

For stemte 92 (S, V, M, DD, LA, KF, RV, DF, ALT og NB), imod stemte 14 (SF og EL), hverken for eller imod stemte 0.

Lovforslaget er vedtaget og vil nu blive sendt til statsministeren.

Det næste punkt på dagsordenen er:

12) 3. behandling af lovforslag nr. L 112:

Forslag til lov om midlertidig udskydelse af betalingsfrister for indeholdt A-skat og arbejdsmarkedsbidrag og midlertidig forhøjelse af standardfradraget for dagplejere.

Af skatteministeren (Jeppe Bruus).

(Fremsættelse 25.04.2023. 1. behandling 02.05.2023. Betænkning 17.05.2023. 2. behandling 23.05.2023).

Kl. 10:07

Forhandling**Formanden** (Søren Gade):

Der er ikke stillet ændringsforslag.

Ønsker nogen at udtale sig?

Det er ikke tilfældet, og derfor går vi til afstemning.

Kl. 10:08

Afstemning**Formanden** (Søren Gade):

Der stemmes om lovforslagets endelige vedtagelse. Afstemningen starter.

Afstemningen slutter.

For stemte 109 (S, V, M, SF, DD, LA, KF, EL, RV, DF, ALT og NB), imod stemte 0, hverken for eller imod stemte 0.

Lovforslaget er enstemmigt vedtaget og vil nu blive sendt til statsministeren.

Kl. 10:09

Det næste punkt på dagsordenen er:

13) 3. behandling af lovforslag nr. L 98:**Forslag til lov om fravigelse fra obligatorisk digital selvbetjening.**

Af digitaliseringsministeren (Marie Bjerre).
(Fremsættelse 29.03.2023. 1. behandling 18.04.2023. Betænkning 10.05.2023. 2. behandling 23.05.2023. Lovforslaget optrykt efter 2. behandling).

Kl. 10:08

Forhandling**Formanden** (Søren Gade):

Der er ikke stillet ændringsforslag.

Ønsker nogen at udtale sig?

Da det ikke er tilfældet, går vi til afstemning.

Kl. 10:08

Afstemning**Formanden** (Søren Gade):

Der stemmes om lovforslagets endelige vedtagelse. Afstemningen starter.

Afstemningen slutter.

For stemte 109 (S, V, M, SF, DD, LA, KF, EL, RV, DF, ALT og NB), imod stemte 0, hverken for eller imod stemte 0.

Lovforslaget er enstemmigt vedtaget og vil nu blive sendt til statsministeren.

Det næste punkt på dagsordenen er:

14) 3. behandling af lovforslag nr. L 99:**Forslag til lov om ændring af lov om videreanvendelse af den offentlige sektors informationer. (Indskrænkning af lovens anvendelsesområde i henhold til åbne data-direktivet).**

Af digitaliseringsministeren (Marie Bjerre).
(Fremsættelse 29.03.2023. 1. behandling 18.04.2023. Betænkning 10.05.2023. 2. behandling 23.05.2023. Lovforslaget optrykt efter 2. behandling).

Kl. 10:09

Forhandling**Formanden** (Søren Gade):

Der er ikke stillet ændringsforslag.

Ønsker nogen at udtale sig?

Da det ikke er tilfældet, går vi til afstemning.

Afstemning**Formanden** (Søren Gade):

Der stemmes om lovforslagets endelige vedtagelse. Afstemningen starter.

Afstemningen slutter.

For stemte 108 (S, V, M, SF, DD, LA, KF, EL, RV, DF, ALT og NB), imod stemte 0, hverken for eller imod stemte 0.

Lovforslaget er enstemmigt vedtaget og vil nu blive sendt til statsministeren.

Det næste punkt på dagsordenen er:

15) 3. behandling af lovforslag nr. L 57:**Forslag til lov for Færøerne om gennemførelse af restriktive foranstaltninger over for Rusland og Belarus.**

Af erhvervsministeren (Morten Bødskov).
(Fremsættelse 15.03.2023. 1. behandling 23.03.2023. Betænkning 03.05.2023. 2. behandling 23.05.2023. Lovforslaget optrykt efter 2. behandling).

Kl. 10:09

Forhandling**Formanden** (Søren Gade):

Der er ikke stillet ændringsforslag.

Ønsker nogen at udtale sig?

Da det ikke er tilfældet, går vi til afstemning.

Kl. 10:09

Afstemning**Formanden** (Søren Gade):

Der stemmes om lovforslagets endelige vedtagelse. Afstemningen starter.

Afstemningen slutter.

For stemte 109 (S, V, M, SF, DD, LA, KF, EL, RV, DF, ALT og NB), imod stemte 0, hverken for eller imod stemte 0.

Lovforslaget er enstemmigt vedtaget og vil nu blive sendt til statsministeren.

Det næste punkt på dagsordenen er:

16) 3. behandling af lovforslag nr. L 89:**Forslag til lov om ændring af lov om salg og markedsføring af lattergas til forbrugere og lov om markedsføring. (Skærpelse af**

regler om markedsføring af lattergas til beruselse og indførelse af mulighed for fængselsstraf).

Af erhvervsministeren (Morten Bødskov).
(Fremsættelse 29.03.2023. 1. behandling 18.04.2023. Betænkning 11.05.2023. 2. behandling 23.05.2023. Lovforslaget optrykt efter 2. behandling).

Kl. 10:10

Forhandling

Formanden (Søren Gade):

Der er ikke stillet ændringsforslag.

Ønsker nogen at udtale sig?

Da det ikke er tilfældet, går vi til afstemning.

Kl. 10:10

Afstemning

Formanden (Søren Gade):

Der stemmes om lovforslagets endelige vedtagelse. Afstemningen starter.

Afstemningen slutter.

For stemte 100 (S, V, M, SF, DD, KF, EL, RV, DF, ALT og NB), imod stemte 9 (LA), hverken for eller imod stemte 0.

Lovforslaget er vedtaget og vil nu blive sendt til statsministeren.

Det næste punkt på dagsordenen er:

17) 3. behandling af lovforslag nr. L 90:

Forslag til lov om ændring af lov om formidling af fast ejendom m.v. og lov om juridisk rådgivning. (Indførelse af regler for køberformidling og skærpelse af sanktionsmulighederne for Disciplinærnævnet for Ejendomsmæglere).

Af erhvervsministeren (Morten Bødskov).
(Fremsættelse 29.03.2023. 1. behandling 18.04.2023. Betænkning 11.05.2023. 2. behandling 23.05.2023. Lovforslaget optrykt efter 2. behandling).

Kl. 10:10

Forhandling

Formanden (Søren Gade):

Der er ikke stillet ændringsforslag.

Ønsker nogen at udtale sig?

Da det ikke er tilfældet, går vi til afstemning.

Kl. 10:11

Afstemning

Formanden (Søren Gade):

Der stemmes om lovforslagets endelige vedtagelse. Afstemningen starter.

Afstemningen slutter.

For stemte 109 (S, V, M, SF, DD, LA, KF, EL, RV, DF, ALT og NB), imod stemte 0, hverken for eller imod stemte 0.

Lovforslaget er enstemmigt vedtaget og vil nu blive sendt til statsministeren.

Det næste punkt på dagsordenen er:

18) 3. behandling af lovforslag nr. L 106:

Forslag til lov om ændring af lov om erhvervsfremme og lov om dansk turisme. (Regulering af det nationale standardiseringsorgan i Danmark og udpegninger til Det Nationale Turismeforum og Dansk Turismes Advisoryboard).

Af erhvervsministeren (Morten Bødskov).
(Fremsættelse 12.04.2023. 1. behandling 18.04.2023. Betænkning 11.05.2023. 2. behandling 23.05.2023. Lovforslaget optrykt efter 2. behandling).

Kl. 10:11

Forhandling

Formanden (Søren Gade):

Der er ikke stillet ændringsforslag.

Ønsker nogen at udtale sig?

Da det ikke er tilfældet, går vi til afstemning.

Kl. 10:11

Afstemning

Formanden (Søren Gade):

Der stemmes om lovforslagets endelige vedtagelse. Afstemningen starter.

Afstemningen slutter.

For stemte 105 (S, V, M, SF, DD, LA, KF, EL, RV, DF og NB), imod stemte 4 (ALT), hverken for eller imod stemte 0.

Lovforslaget er vedtaget og vil nu blive sendt til statsministeren.

Det næste punkt på dagsordenen er:

19) 2. (sidste) behandling af beslutningsforslag nr. B 23:

Forslag til folketingsbeslutning om ret til en basal erhvervskonto for erhvervsdrivende.

Af Lisbeth Bech-Nielsen (SF) m.fl.
(Fremsættelse 07.02.2023. 1. behandling 14.04.2023. Betænkning 11.05.2023).

Kl. 10:12

Forhandling

Formanden (Søren Gade):

Der er ikke stillet ændringsforslag.

Ønsker nogen at udtale sig?

Da det ikke er tilfældet, går vi til afstemning.

Afstemning**Formanden** (Søren Gade):

Der stemmes om forslagens endelige vedtagelse. Afstemningen starter.

Afstemningen slutter.

For stemte 36 (SF, DD, EL, RV, DF, ALT og 1 V (ved en fejl)), imod stemte 72 (S, V, M, LA og KF), hverken for eller imod stemte 1 (NB).

Forslaget til folketingsbeslutning er forkastet.

Kl. 10:12

Det næste punkt på dagsordenen er:

21) 2. (sidste) behandling af beslutningsforslag nr. B 45:**Forslag til folketingsbeslutning om forbud mod bankers udlån til fossile forretninger.**

Af Signe Munk (SF) og Lisbeth Bech-Nielsen (SF).

(Fremsættelse 01.03.2023. 1. behandling 19.04.2023. Betænkning 11.05.2023).

Kl. 10:13

Forhandling**Formanden** (Søren Gade):

Der er ikke stillet ændringsforslag.

Ønsker nogen at udtale sig?

Da det ikke er tilfældet, går vi til afstemning.

Kl. 10:13

Afstemning**Formanden** (Søren Gade):

Der stemmes om forslagens endelige vedtagelse. Og afstemningen starter.

Afstemningen slutter.

For stemte 22 (SF, EL, RV og ALT), imod stemte 87 (S, V, M, DD, LA, KF, DF og NB), hverken for eller imod stemte 0.

Forslaget til folketingsbeslutning er forkastet.

Kl. 10:12

Forhandling**Formanden** (Søren Gade):

Der er ikke stillet ændringsforslag.

Ønsker nogen at udtale sig?

Da det ikke er tilfældet, går vi til afstemning.

Kl. 10:13

Afstemning**Formanden** (Søren Gade):

Der stemmes om forslagens endelige vedtagelse. Afstemningen starter.

Afstemningen slutter.

For stemte 22 (SF, EL, RV og ALT), imod stemte 86 (S, V, M, DD, LA, KF, DF og NB), hverken for eller imod stemte 0.

Forslaget til folketingsbeslutning er forkastet.

Det næste punkt på dagsordenen er:

22) 2. (sidste) behandling af beslutningsforslag nr. B 43:**Forslag til folketingsbeslutning om at afskaffe lagerbeskatning for iværksættere og investorer, der børsnoterer deres virksomheder, og i stedet indføre realisationsbeskatning.**

Af Mona Juul (KF), Betina Kastbjerg (DD), Lars-Christian Brask (LA), Katrine Robsøe (RV), Nick Zimmermann (DF), Sascha Faxø (ALT) og Pernille Vermund (NB) m.fl.

(Fremsættelse 01.03.2023. 1. behandling 27.04.2023. Betænkning 17.05.2023).

Kl. 10:14

Forhandling**Formanden** (Søren Gade):

Der er ikke stillet ændringsforslag.

Ønsker nogen at udtale sig?

Da det ikke er tilfældet, går vi til afstemning.

Kl. 10:14

Afstemning**Formanden** (Søren Gade):

Der stemmes om forslagens endelige vedtagelse. Og afstemningen starter.

Afstemningen slutter.

For stemte 42 (DD, LA, KF, EL, RV, DF, ALT og NB), imod stemte 67 (S, V, M og SF), hverken for eller imod stemte 0.

Forslaget til folketingsbeslutning er forkastet.

Det næste punkt på dagsordenen er:

23) 2. (sidste) behandling af beslutningsforslag nr. B 70: Forslag til folketingsbeslutning om nedsættelse af registreringsafgiften.

Af Peter Kofod (DF) m.fl.
(Fremsættelse 17.03.2023. Omtrykt. 1. behandling 03.05.2023. Betænkning 17.05.2023).

Kl. 10:14

Forhandling

Formanden (Søren Gade):

Der er ikke stillet ændringsforslag.

Ønsker nogen at udtale sig?

Da det ikke er tilfældet, går vi til afstemning.

Kl. 10:15

Afstemning

Formanden (Søren Gade):

Der stemmes om forslagens endelige vedtagelse. Og afstemningen starter.

Afstemningen slutter.

For stemte 14 (LA, DF og NB), imod stemte 94 (S, V, M, SF, DD, KF, EL, RV og ALT), hverken for eller imod stemte 0.

Forslaget til folketingsbeslutning er forkastet.

Det næste punkt på dagsordenen er:

24) 2. behandling af lovforslag nr. L 75:

Forslag til lov om ændring af momsloven, chokoladeafgiftsloven, skattekontrolloven og forskellige andre love og om ophævelse af lov om ændring af momsloven. (Indberetning af betalingsoplysninger til bekæmpelse af grænseoverskridende momssvig, omvendt betalingspligt for teleydelser, notifikationsordning i visse afgiftslove, ændring af regler om ansvarsfrihed, tydeliggørelse af praksis om skærpede bøder, oplysningspligt i forbindelse med delvis momsfradrag, justering af regler om udtagning, fritagelse for lønsumsafgift på energivirksomheders aktiviteter vedrørende indefrysning i forbindelse med indefrysningsordning for høje energiregninger, ændring af regler om kompetence til opkrævning af visse underholdsbidrag m.v.).

Af skatteministeren (Jeppe Bruus).
(Fremsættelse 29.03.2023. 1. behandling 27.04.2023. Betænkning 17.05.2023).

Kl. 10:15

Forhandling

Formanden (Søren Gade):

Der er stillet ændringsforslag.

Ønsker nogen at udtale sig?

Da det ikke er tilfældet, er forhandlingen sluttet, og vi går til afstemning.

Kl. 10:15

Afstemning

Formanden (Søren Gade):

Ønskes afstemning om ændringsforslag nr. 1 og 2, tiltrådt af et flertal (udvalget med undtagelse af RV og NB)?

De er vedtaget.

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg dette som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det næste punkt på dagsordenen er:

25) 2. behandling af lovforslag nr. L 113:

Forslag til ejendomsskattelov.

Af skatteministeren (Jeppe Bruus).
(Fremsættelse 26.04.2023. 1. behandling 04.05.2023. Betænkning 23.05.2023).

Sammen med dette punkt foretages:

26) 2. behandling af lovforslag nr. L 114:

Forslag til lov om ændring af kildeskatteoven, lov om kommunal indkomstskat, ejendomsvurderingsloven og forskellige andre love. (Opkrævning og inddrivelse af grundskyld og dækningsafgift m.v., statens afregning af grundskyld og dækningsafgift til kommunerne, foreløbige vurderinger som midlertidigt beskatningsgrundlag i 2024 og 2025, forenkling af ejendomsvurderingerne for 2024 og 2025, udvidelse af antallet af dommere i Landsskatteretten m.v.).

Af skatteministeren (Jeppe Bruus).
(Fremsættelse 26.04.2023. 1. behandling 04.05.2023. Betænkning 23.05.2023).

Kl. 10:16

Forhandling

Formanden (Søren Gade):

Der er stillet ændringsforslag.

Ønsker nogen at udtale sig?

Da det ikke er tilfældet, er forhandlingen sluttet, og vi går til afstemning.

Kl. 10:16

Afstemning

Formanden (Søren Gade):

Der stemmes først om ændringsforslagene til L 113:

Ønskes afstemning om ændringsforslag nr. 1-18, tiltrådt af et flertal (S, V, SF, M, DD, LA, KF, RV og DF)?

De er vedtaget.

Herefter stemmes om ændringsforslagene til L 114:

Ønskes afstemning om ændringsforslag nr. 1, tiltrådt af et flertal (udvalget med undtagelse af ALT og NB), om ændringsforslag nr.

2-8, tiltrådt af et flertal (S, V, SF, M, DD, LA, KF, RV og DF), om ændringsforslag nr. 9, tiltrådt af et flertal (udvalget med undtagelse af ALT og NB), om ændringsforslag nr. 10-20, tiltrådt af et flertal (S, V, SF, M, DD, LA, KF, RV og DF), om ændringsforslag nr. 21, tiltrådt af et flertal (udvalget med undtagelse af ALT og NB), om ændringsforslag nr. 22-26, tiltrådt af et flertal (S, V, SF, M, DD, LA, KF, RV og DF), eller om ændringsforslag nr. 27 og 28, tiltrådt af et flertal (udvalget med undtagelse af ALT og NB)?

De er vedtaget.

Jeg foreslår, at lovforslagene går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det næste punkt på dagsordenen er:

27) 2. behandling af lovforslag nr. L 85:

Forslag til lov om undersøgelse af beslutningen om hjemsendelse af ledende medarbejdere i Forsvarets Efterretningstjeneste.

Af justitsministeren (Peter Hummelgaard).

(Fremsættelse 29.03.2023. 1. behandling 11.04.2023. Betænkning 17.05.2023. Ændringsforslag nr. 2 af 23.05.2023 uden for betænkningen af Zenia Stampe (RV)).

Kl. 10:18

Forhandling

Formanden (Søren Gade):

Der er stillet ændringsforslag.

Ønsker nogen at udtale sig?

Da det ikke er tilfældet, er forhandlingen sluttet, og vi går til afstemning.

Kl. 10:18

Afstemning

Formanden (Søren Gade):

Der stemmes om ændringsforslag nr. 1 af et mindretal (SF), tiltrådt af et mindretal (DD, LA, KF, EL og ALT). Afstemningen starter.

Afstemningen slutter.

For stemte 51 (SF, DD, LA, KF, EL, RV, DF, ALT og NB), imod stemte 58 (S, V og M), hverken for eller imod stemte 0.

Ændringsforslaget er forkastet.

Der stemmes om ændringsforslag nr. 2 uden for betænkningen af Zenia Stampe (RV). Afstemningen starter.

Afstemningen slutter.

For stemte 36 (DD, LA, KF, EL, RV, ALT og NB), imod stemte 63 (S, V, M, DF og 1 DD (ved en fejl)), hverken for eller imod stemte 9 (SF).

Ændringsforslaget er forkastet.

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det næste punkt på dagsordenen er:

28) 2. behandling af lovforslag nr. L 102:

Forslag til lov om ændring af lov om autorisation af sundhedspersoner og om sundhedsfaglig virksomhed, sundhedsloven og lov om klage- og erstatningsadgang inden for sundhedsvæsenet. (Skærpet straf ved ulovlige omskæringer af drengebørn, ændring af sundhedspersoners rapporteringspligt i forbindelse med utilsigtede hændelser og ophævelse af Styrelsen for Patientklagers pligt til at udgive en årsberetning).

Af indenrigs- og sundhedsministeren (Sophie Løhde).

(Fremsættelse 30.03.2023. 1. behandling 14.04.2023. Betænkning 23.05.2023).

Kl. 10:19

Forhandling

Formanden (Søren Gade):

Der er stillet ændringsforslag.

Ønsker nogen at udtale sig?

Da det ikke er tilfældet, er forhandlingen sluttet, og vi går til afstemning.

Kl. 10:20

Afstemning

Formanden (Søren Gade):

Ønskes afstemning om ændringsforslag nr. 1 og 2, tiltrådt af et flertal (S, V, M, SF, DD, LA, KF, EL og RV)?

De er vedtaget.

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det næste punkt på dagsordenen er:

29) 2. behandling af lovforslag nr. L 104:

Forslag til lov om ændring af partiregnskabsloven og partistøtte-loven. (Nye bundgrænser for offentlig partistøtte og anordningshjemmel til ikraftsættelse af partistøtteleven for Færøerne m.v.).

Af indenrigs- og sundhedsministeren (Sophie Løhde).

(Fremsættelse 30.03.2023. 1. behandling 14.04.2023. Betænkning 16.05.2023).

Kl. 10:20

Forhandling

Formanden (Søren Gade):

Der er stillet ændringsforslag.

Ønsker nogen at udtale sig? Det gør hr. Noah Sturis, Alternativet. Værsgo.

(Ordfører)

Noah Sturis (ALT):

Tak for ordet. I Alternativet er vi bekymret for konsekvenserne for vores demokrati, hvis det her lovforslag skulle blive vedtaget, som det er fremsat. I løbet af de sidste par måneder, hvor jeg har været stedfortræder, har vi debatteret mistilliden til det politiske system ret meget i den her sal. Og på tværs af partierne har det lydt, at vi skal gøre noget. Så når forskere fra Aarhus Universitets og Københavns Universitets institutter for statskundskab siger, at den her lov kan resultere i øget mistillid til det politiske system, lytter vi i Alternativet. Her kommer en opfordring til, at I gør det samme.

De øgede bundgrænser er ikke fastsat efter nogen faglig vurdering, men de er fastsat ud fra et politisk ønske om en ny og markant højere bundgrænse, der kun udløser partistøtte til partier, som kommer forholdsvis tæt på. For f.eks. statslig partistøtte sættes bundgrænsen til 1,82 pct. af de afgivne stemmer, hvis man ikke har anden repræsentation. Vores spærregrense er på 2 pct. Det er meget, meget højt. Vi mener også i Alternativet, at det er en uskik at lave om på de demokratiske spilleregler midt i en valgperiode i stedet for at vente, til der har været afholdt valg, så partier og partilister har mulighed for at planlægge deres aktiviteter efterfølgende ud fra de nye partistøtteregele.

Det har også den konsekvens, at to partier, Frie Grønne og Kristendemokraterne, der var opstillingsberettigede ved sidste folketingsvalg, og som tilsammen fik mere end 50.000 stemmer, vil miste deres adgang til partistøtte næste år og dermed gå konkurs og få svækket deres mulighed for at stille op til næste valg. Vi mener ikke, at de vælgere, som har stemt på de partier, vil få styrket deres forhold til det politiske system, hvis det her lovforslag skulle blive vedtaget.

Alternativet har derfor stillet ændringsforslag, som prøver at imødekomme intentionen med forslaget om en forhøjet bundgrænse, men vi lytter til forskerne og sætter bundgrænserne som foreslået af både Aarhus Universitet og Københavns Universitet. Og så sikrer vi også en ikrafttrædelse af lovforslaget efter næstkommende valg for at afbøde konsekvenserne af, at loven træder i kraft midt i en valgperiode.

Vi i Alternativet ville ønske, at Folketinget lyttede til forskere og til folket og arbejdede for det levende demokrati, men i stedet er det her lovforslag et udtryk for, at man prøver at lukke ned for demokratiske initiativer. Det mener vi er dybt kritisabelt. Tak for ordet.

Kl. 10:20

Jeg betragter hermed ændringsforslag nr. 2-4, stillet og tiltrådt af de samme mindretal, som forkastet.

De er forkastet.

Ønskes afstemning om ændringsforslag nr. 5, tiltrådt af et flertal i udvalget (udvalget med undtagelse af NB)?

Det er vedtaget.

Der stemmes om ændringsforslag nr. 6 af et mindretal (ALT), tiltrådt af et mindretal (EL). Afstemningen starter.

Afstemningen slutter.

For stemte 9 (EL og ALT), imod stemte 97 (S, V, M, SF, DD, LA, KF, RV, DF og NB), hverken for eller imod stemte 0.

Ændringsforslaget er forkastet.

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget.

Det er vedtaget.

Så er A'et på tavlen slukket, og jeg beder dem, der ikke skal være i salen, om at forlade salen, så vi kan fortsætte mødet.

Det næste punkt på dagsordenen er:

30) 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 112: Forslag til folketingsbeslutning om at ensrette definitionen af seksuel chikane.

Af Rosa Lund (EL) m.fl.
(Fremsættelse 11.04.2023).

Kl. 10:27

Forhandling

Formanden (Søren Gade):

Ønsker ordføreren for forslagsstillerne at give en begrundelse for beslutningsforslaget?

Da det ikke er tilfældet, er forhandlingen åbnet, og den første, der får ordet, er beskæftigelsesministeren. Værsgo.

Kl. 10:28

Beskæftigelsesministeren (Ane Halsboe-Jørgensen):

Mange tak for det, og også mange tak til Enhedslisten for at bringe det her op i dag. Der er ingen tvivl om, at seksuel chikane ikke hører nogen steder hjemme. Det er et alvorligt arbejdsmiljøproblem, og det er også noget, der ligger mig rigtig meget på sinde. Det ved jeg at jeg deler med flere her i salen, og derfor har jeg også glædet mig til, at vi skulle behandle det i dag. For det er en ganske glimrende anledning til at slå fast, at ingen på det danske arbejdsmarked skal opleve grænseoverskridende adfærd, mens de passer deres arbejde. Det er heldigvis også et område, hvor engagementet fra både regeringen og fra Folketinget forplanter sig i, at der er taget en række vigtige skridt i de senere år.

Min forgænger indgik sidste år en trepartsaftale med arbejdsmarkedets parter om initiativer til at modgå seksuel chikane. Det blev til 17 initiativer, der samlet set skal bidrage til en kulturforandring gennem bedre forebyggelse og håndtering af seksuel chikane på arbejdsmarkedet. Hvis jeg skal lave et par nedslag blandt de 17 initiativer, betyder aftalen bl.a., at reglerne om ansvar og pligter er blevet tydeligere, at godtgørelsesniveauet er hævet i de særlig grove sager,

Kl. 10:22

Formanden (Søren Gade):

Tak til hr. Noah Sturis fra Alternativet. Ønsker flere at udtale sig?

Da det ikke er tilfældet, er forhandlingen sluttet, og vi går til afstemning.

Kl. 10:23

Afstemning

Formanden (Søren Gade):

Der stemmes om ændringsforslag nr. 1 af et mindretal (ALT), tiltrådt af et mindretal (EL). Afstemningen starter.

Afstemningen slutter.

For stemte 9 (EL og ALT), imod stemte 98 (S, V, M, SF, DD, LA, KF, RV, DF og NB), hverken for eller imod stemte 0.

Ændringsforslaget er forkastet.

at der er sat øget fokus på seksuel chikane i arbejdsmiljøarbejdet på arbejdspladserne, og at der er sikret en bedre retsstilling for elever og lærlinge i sager om seksuel chikane – det er virkelig vigtigt – og så der er nedsat en alliance, hvor en bred kreds af organisationer er repræsenteret. Alliancen skal sikre det vedvarende fokus på at forebygge seksuel chikane.

Derudover har Arbejdstilsynet de seneste 2 år gennemført en styrket indsats mod seksuel chikane og andre krænkende handlinger, både via tilsyn og de forskellige andre indsatser, de gør. Ved tilsyn er virksomhederne blevet vejledt om arbejdsgivernes pligt til at forebygge seksuel chikane og andre krænkende handlinger, og virksomhederne har fået telefonnummeret på Arbejdstilsynets hotline, hvor alle kan få vejledning om forebyggelse og håndtering af seksuel chikane. Så det store engagement fører heldigvis også til, at vi gør noget, og der er ingen tvivl om, at det skal vi blive ved med, hvis det skal lykkes os at komme seksuel chikane til livs.

Det spørgsmål, som vi behandler i dag, nemlig spørgsmålet om en ensretning af definitionen af seksuel chikane, er tidligere blevet rejst af Institut for Menneskerettigheder. I den forbindelse var der enighed mellem arbejdsmarkedets parter om, at det ikke gav anledning til at ændre på definitionen i arbejdsmiljølovgivningen, ligesom der også var opbakning fra parterne, da definitionen for nylig kom med i bekendtgørelsen om psykisk arbejdsmiljø. For os i den nuværende regering er svaret heller ikke at ensrette definitionen af seksuel chikane, som Enhedslisten foreslår, og derfor kan vi ikke støtte beslutningsforslaget.

Når der er forskel på definitionen af seksuel chikane i ligebehandlingsloven og i arbejdsmiljølovgivningen, skyldes det, at der er forskel på formålet med de to lovgivninger. Arbejdsmiljøloven har til formål at forebygge risikoen i forhold til sikkerhed og sundhed på arbejdspladsen, mens ligebehandlingslovens formål er at sikre ligebehandling af mænd og kvinder på arbejdspladsen. Det er ikke usædvanligt, at der er flere lovgivninger, som regulerer det samme forhold ud fra forskellige hensyn og formål, og de to lovgivninger supplerer hinanden. Begge lovgivninger gælder, og arbejdsgiveren har pligt til at kende og efterleve dem begge.

Hvis der sker brud på ligebehandlingsloven, kan der rejses en sag ved Ligebehandlingsnævnet eller ved domstolene. Hvis der sker brud på arbejdsmiljølovgivningen, kan Arbejdstilsynet give et påbud. Det er arbejdsgiverens ansvar at sikre, at arbejdsmiljøet er sundt og sikkert, så ingen bliver syge eller kommer til skade. Det fremgår af arbejdsmiljøloven og de underliggende bekendtgørelser, og det er det, Arbejdstilsynet fører tilsyn med.

I bekendtgørelsen om psykisk arbejdsmiljø er fokuset på sikkerhed og sundhed afspejlet i definitionen af krænkende handlinger. Her står, at der ved krænkende handlinger forstås, og jeg citerer, »at en eller flere personer i virksomheden groft eller flere gange udsætter en eller flere andre personer i virksomheden for mobning, seksuel chikane eller anden nedværdigende adfærd i arbejdet«.

Ordlyden er et udtryk for, hvad der vurderes at kunne udgøre en risiko i forhold til sikkerhed eller sundhed. Men den konkrete formulering kan give et indtryk af, at enkeltstående tilfælde af seksuel chikane ikke er noget problem. Jeg vil gerne understrege, at seksuel chikane i *enhver* form er uacceptabelt og altid vil være en krænkende handling, hvis den opleves sådan. Så enkelt er det.

Kl. 10:33

Jeg synes derfor, at det er værd at overveje, om ordlyden i lige præcis den definition er den helt rigtige, og jeg har derfor også bedt om, at vi sætter gang i et arbejde med at se nærmere på lige præcis den konkrete formulering. Arbejdsmarkedets parter vil naturligvis komme ind over det arbejde.

Fokus i arbejdsmiljølovgivningen vil fortsat være på at sikre, at ingen bliver syge eller kommer til skade, når de er på arbejde. Det mener jeg er et grundlæggende princip, som vi skal værne om, og

det betyder også, at vi skal respektere, at der fortsat vil være to lovgivninger, og at Arbejdstilsynet ikke skal føre tilsyn med, om ligebehandlingsloven overholdes.

Derudover er det vigtigt, at vi holder fokus på at forebygge seksuel chikane, før det opstår. Det er virksomhedernes ansvar at sikre en kultur, hvor seksuel chikane og andre krænkelse er uacceptabelt, og hvor der er klare retningslinjer, hvis det alligevel opstår, og det arbejde skal vi understøtte. Derfor er jeg også glad for, at vi i den nye arbejdsmiljøaftale, som alle Folketingets partier er en del af, blev enige om at styrke indsatsen for at forebygge problemer med det psykiske arbejdsmiljø. Der er nemlig behov for at øge kendskabet til, hvad det er for nogle regler, vi har på det her område, og der er behov for, at virksomhederne bliver endnu bedre til at forebygge, at problemerne opstår.

Så igen vil jeg sige tak til Enhedslisten for at tage det her vigtige emne op. Det er helt afgørende, at vi holder samtalen om seksuel chikane i gang, så vi sikrer, at vi fastholder fokus på et sundt og sikkert arbejdsmarked. Tak for ordet.

Kl. 10:34

Formanden (Søren Gade):

Tak til ministeren. Der er indtil nu to indtegnede for korte bemærkninger. Først er det fru Rosa Lund, Enhedslisten. Værsgo.

Kl. 10:34

Rosa Lund (EL):

Tak for det, og tak til ministeren for den delvise imødekomme af vores beslutningsforslag. Det har nok noget at gøre med, hvor tålmodigt et menneske man er, men jeg synes jo, det er lidt mærkeligt, at vi ikke bare kan ensrette de her regler.

Men jeg vil gerne spørge ministeren til, hvor hurtigt man så regner med, at den her arbejdsgruppe kommer til at arbejde. Altså, hvornår bliver arbejdet sat i gang, og hvornår regner man med, at det er færdigt, sådan at vi netop kan sikre, at der er en lige retsstilling? Det er jo egentlig bare det, det handler om, nemlig at der ikke er regelforvirring på det her område.

Kl. 10:35

Formanden (Søren Gade):

Ministeren.

Kl. 10:35

Beskæftigelsesministeren (Ane Halsboe-Jørgensen):

Jeg vil godt understrege, at jeg ikke mener, at de to lovgivninger skal være ens. Jeg mener heller ikke, at definitionen behøver at være ens for at kunne det, de hver især skal kunne i Ligebehandlingsnævnet og ligebehandlingsloven, og så det Arbejdstilsynet, skal kontrollere. Egentlig synes jeg heller ikke, at den grundlæggende opgave for Arbejdstilsynet er et problem, nemlig at hvis det ikke er et sikkert og sundt arbejdsmiljø, skal de skride ind.

Det, jeg sådan set slår mig på i det her, og som jeg synes det er værd at vi får vendt, er, om alene den måde, vi har formuleret det på i dag, kan give anledning til, at man antager, at det skal være groft og gentagende for at kunne være et problem. I dag skal man gribe ind fra Arbejdstilsynets side, hvis der er et problem, og det kan det godt være, selv hvis det ikke er groft og gentagende. Det er i virkeligheden den del, der skal ses på. Jeg tør ikke sige, hvor lang tid den drøftelse tager, men jeg tør love, at vi tager hul på det.

Kl. 10:36

Formanden (Søren Gade):

Fru Rosa Lund.

Kl. 10:36 efterfølgende går ind i detaljer og prøver at formulere, hvornår det så f.eks. kan være.

Rosa Lund (EL):

Det synes jeg alligevel er bedre end ingenting, altså at ministeren tør love, at det bliver taget op. Jeg vil dog så bare sige, at Institut for Menneskerettigheder jo har dokumenteret, at det er et problem, at der er to forskellige definitioner, og som jeg har forstået på den ene side af bordet hos arbejdsmarkedets parter, er det et problem, at der er to forskellige definitioner. Men altså, vi vil da i Enhedslisten følge meget nøje med i det her udvalg, som ministeren sætter gang i, og så håber jeg, at ministeren på et senere tidspunkt, måske allerede efter sommerferien, kan svare på, hvornår man er færdig med det arbejde.

Kl. 10:36

Formanden (Søren Gade):

Ministeren.

Kl. 10:36

Beskæftigelsesministeren (Ane Halsboe-Jørgensen):

Jeg kvitterer for engagementet. Jeg hører i virkeligheden, at vores mål er det samme. Der skal ikke foregå de her krænkende handlinger på vores arbejdsmarked. Hvordan vi så bedst muligt skruer reglerne sammen, er jo så en drøftelse, vi må tage. Jeg har ret stor respekt for, at arbejdsmarkedets parter har diskuteret det her igennem meget lang tid og også har været inde i bekendtgørelsen for psykisk arbejdsmiljø og er kommet med en fælles anbefaling. Det har jeg ikke lyst til bare at skøjte hen over ved så at gøre noget andet her i Folketingssalen i dag. Det er min tilgang til, hvordan vi skal håndtere de her sager.

Kl. 10:37

Formanden (Søren Gade):

Fru Astrid Carøe, Socialistisk Folkeparti. Værsgo.

Kl. 10:37

Astrid Carøe (SF):

Tak for det. Jeg vil også sige tak til ministeren for imødekommenheden. Ministeren er udmærket klar over, at det her også er en vigtig sag for SF. Vi har også løftet den her problemstilling i vores forhandlinger om arbejdsmiljøaftalen, som vi jo desværre ikke kunne få med i denne omgang. Så jeg er glad for, at man nu sætter et arbejde i gang.

Jeg må ærligt indrømme, at jeg ikke rigtig forstår det her med, at bare fordi man har to forskellige formål, gør det ikke noget, at det er to forskellige definitioner. Hvis nu man ser bort fra definitionen i ligebehandlingsloven, er det så ikke et problem, at der står i arbejdsmiljøloven, at det skal være gentagne gange eller groft? For som ministeren siger, er arbejdsmiljøloven med til at forebygge risiko for sikkerhed og sundhed, og det er da også en risiko for sikkerhed og sundhed, hvis man bliver udsat for seksuel chikane, også når det sker første gang.

Kl. 10:38

Formanden (Søren Gade):

Ministeren.

Kl. 10:38

Beskæftigelsesministeren (Ane Halsboe-Jørgensen):

Men med hensyn til lige præcis den der skelnen mellem de to forskellige formuleringer, der er i arbejdsmiljøloven, er hovedformålet med Arbejdstilsynets opgave at sørge for, at arbejdsmiljøet er sundt og sikkert. Det er jo arbejdsgivers opgave, men hvis det ikke sker, er Arbejdstilsynet på banen, uanset hvordan det ikke er sikkert og sundt, og hvis der foregår seksuel chikane af en karakter, også selv om det ikke er gentagne gange, som udfordrer, at det er et sikkert og sundt arbejdsmiljø, så er det en del af Arbejdstilsynets opgave at gå ind og reagere på det. Derfor synes jeg sådan set ikke, at det er sikkerhedsniveauet, der er noget galt med, men det, at vi

Med hensyn til den der definition omkring, at det skal være groft og gentagne gange, er jeg enig i, at det ikke behøver at være groft og gentagne gange for at være alvorligt og for at være et arbejdsmiljøproblem. Det gør det heller ikke i praksis i dag, og derfor er det en reel overvejelse, om loven i virkeligheden afspejler, hvordan det foregår.

Kl. 10:39

Formanden (Søren Gade):

Fru Astrid Carøe.

Kl. 10:39

Astrid Carøe (SF):

Det er jeg sådan set enormt glad for at ministeren siger. Ikke desto mindre kan vi jo bare se, at der er en stikprøveundersøgelse, der viser, at danske arbejdspladser enormt sjældent informerer arbejdstagerne om deres rettigheder i forhold til ligebehandlingsloven og retningslinjerne mod seksuel chikane. Selv om arbejdsgiverne skal leve op til ligebehandlingsloven såvel som arbejdsmiljøloven, kan man altså se, at der ikke bliver henvist til den i retningslinjerne. Derfor tænker jeg, om ministeren ikke kan forestille sig, at man som minimum kunne henvise til ligebehandlingsloven i bekendtgørelsen om psykisk arbejdsmiljø, altså sige, at der også er nogle andre regler på det her område og henvise til det. Det synes jeg kunne være et minimumsskridt at gå.

Kl. 10:40

Formanden (Søren Gade):

Ministeren.

Kl. 10:40

Beskæftigelsesministeren (Ane Halsboe-Jørgensen):

Jeg vil godt kvittere for, at ordføreren prøver at byde konstruktivt ind, i virkeligheden jo inden for en accept af, at de her to lovgivninger skal forskellige ting og også bidrage med noget forskelligt, og at de tilsammen meget gerne skulle gøre, at folk kan gå sikkert og trygt på arbejde i Danmark; at der ikke nogen, der bliver syge; at der ikke er nogen, der oplever krænkende adfærd, der gør, at de ikke kan passe deres arbejde og i virkeligheden jo i nogle sammenhænge enten bliver syge af det eller bliver fortrængt fra deres arbejdsplads, og det er jo hele formålet med, at vi overhovedet er her. Det skal være sikkert og trygt at gå på arbejde i Danmark.

Kl. 10:40

Formanden (Søren Gade):

Tak for det. Der er ikke flere korte bemærkninger, så vi siger tak til beskæftigelsesministeren. Vi starter nu på rækken af ordførere, og den første, jeg byder velkommen til, er hr. Jens Joel fra Socialdemokratiet.

Kl. 10:41

(Ordfører)

Jens Joel (S):

Tak for det, og tak til Enhedslisten for at rejse den her diskussion. Det er ikke så længe siden, vi stod her i salen og diskuterede lovgivning, som skulle implementere dele af den trepartsaftale, der blev lavet sidste år, om, hvordan vi sætter ind over for seksuel chikane på arbejdspladsen, og hvordan man undgår det at opleve seksuelle tilnærmelser og blive chikaneret, altså hvordan vi kommer det til livs, at man bliver udsat for ting på sin arbejdsplads, som man ikke skal udsættes for. Jeg tror, at vi bredt i salen er enige om, at det er et problem. Det er ikke bare et principielt problem, altså, noget, der kunne ske; det er også et problem, fordi vi ved, det sker. Derfor har

vi et fælles ansvar for at diskutere alt, hvad vi kan gøre, for at støtte op om at komme det her problem til livs.

Jeg er rigtig glad for, at arbejdsmarkedets parter har taget det på sig og arbejdet sig ned i det. På linje med hvad ministerens nævnte, tror jeg, at nogle af de ting, vi gjorde med den seneste lovgivning, med at klargøre og tydeliggøre ansvar og pligter og hæve godtgørelsesniveauet i særlig grove sager og sikre bedre beskyttelse af elever og lærlinge udgør rigtig mange af de håndtag, som kan gøre en forskel i hverdagen, men jo ikke, hvis ikke vi bliver ved med at insistere på, at der skal følges op på det.

Derfor er det selvfølgelig også vigtigt, at Enhedslisten i dag tager diskussionen om formuleringerne i lovgivningen op. Jeg vil i lighed med ministeren sige, at vi ikke støtter det her beslutningsforslag og ikke støtter en ensretning, for vi opfatter det sådan, at der er to forskellige formål med de to lovgivninger. Vi opfatter det i virkeligheden som et udtryk for, at man med to forskellige lovgivninger skal to forskellige ting. Det behøver ikke at være samme diskussion. Men begge lovgivninger er gældende, og det vil sige, at man på arbejdspladsen hverken kan blive fri for at leve op til ligebehandlingsloven eller arbejdsmiljøloven. Derfor er det set med vores øjne ikke nødvendigvis en ensretning, der skal til.

Jeg er også glad for det, som ministeren også nævnte, nemlig at den her diskussion fører til, at vi tager en diskussion om den konkrete formulering, der er i arbejdsmiljølovgivningen. For det er klart, at det ikke må føre til den misforståelse, at seksuel chikane kun kan være et problem, hvis det sker flere gange og er meget groft. Det er også og kan sagtens være et problem, selv om det kun sker en enkelt gang. Derfor er det også noget, som Arbejdstilsynet eller andre vil reagere på, hvis det sker, og hvis det på den måde går ud over det psykiske arbejdsmiljø, som vi ganske rigtigt med den nye arbejdsmiljøaftale sætter ekstra fokus på.

Derfor glæder jeg mig egentlig til, at vi kan få en diskussion om, om den formulering i lovgivningen i virkeligheden forvirrer, i forhold til hvad der materielt er udfordringen, eller hvad der kan være problemet, men jeg oplever heldigvis, at det i praksis er et mindre problem, end det er i den teoretiske diskussion om det. Lad os endelig få ryddet op i det, hvis vi kan, og når vi har kigget på formuleringerne og alternativerne til dem, skal arbejdsmarkedets parter selvfølgelig ind over den diskussion, både fordi de er involverede i den nuværende lovgivning og har været det tidligere, men også fordi det i meget høj grad er dem, der er ude på arbejdsmarkedet, der skal omsætte det til virkelighed.

Vi støtter ikke beslutningsforslaget, men vi vil gerne arbejde videre med at få klargjort, hvordan vi kommer seksuel chikane til livs, også i forbindelse med formuleringerne i arbejdsmiljøloven.

Kl. 10:45

Formanden (Søren Gade):

Tak for det. Der er ingen korte bemærkninger, så vi siger tak til ordføreren, hr. Jens Joel fra Socialdemokratiet. Jeg byder nu velkommen til hr. Jan E. Jørgensen fra Venstre.

Kl. 10:45

(Ordfører)

Jan E. Jørgensen (V):

Tak for ordet, og tak til Enhedslisten for at fremsætte beslutningsforslaget. Lad mig bare starte med at gøre klart, at Venstres holdning er fuldstændig klar på det her område: Seksuel chikane skal under ingen omstændigheder accepteres.

Siden vi så nogle af de første metoosager komme frem i medierne, har der været rigtig meget debat, og det har løftet sløret for, at der desværre eksisterer en usund kultur på rigtig mange arbejdspladser. Vi ved også, at Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø har præsenteret nogle ret bekymrende tal, bl.a. at over 40 pct. af

ansatte i restauranter og på barer oplever uønsket seksuel opmærksomhed, når de bare passer deres arbejde.

Så vi er glade for, at der i de seneste år er igangsat en række initiativer på området, som ministeren jo altså netop har redegjort for. For det første er der indgået en trepartsaftale med ikke mindre end 17 initiativer, der skal forebygge og håndtere seksuel chikane. For det andet har Arbejdstilsynet gennem de seneste 2 år gennemført en styrket indsats imod seksuel chikane. For det tredje har vi netop for 2 måneder siden indgået en ny arbejdsmiljøaftale, der bl.a. styrker indsatsen for at forebygge problemer i det psykiske arbejdsmiljø.

Venstre kan imidlertid ikke støtte beslutningsforslaget. Det skyldes, at vi mener, at forskellen på definitionen af seksuel chikane i ligebehandlingsloven og arbejdsmiljøloven er passende, fordi der er forskel på formålet med de to lovgivninger. Kort sagt regulerer de samme forhold, men ud fra forskellige hensyn. Arbejdsmiljøloven har til formål at forebygge risikoen i forhold til sikkerhed og sundhed på arbejdspladsen, mens ligebehandlingslovens formål er ligebehandling af mænd og kvinder på arbejdspladsen. Hvis vi skal – og det skal vi – seksuel chikane til livs, kræver det en kulturændring, og derfor vil Venstre gerne kvittere for, at Enhedslisten bringer emnet op, for hver gang vi taler om de her ting, hjælper det. Forudsætningen for en kulturændring er nemlig, at debatten om seksuel chikane holdes i gang.

Inden jeg siger tak for ordet, vil jeg så bare lige korrigere noget, ikke fordi det sådan set er min opgave, men bare for at debatten holder sig inden for det korrekte. Det, der står, er ikke, at det skal være gentagent og meget groft. Der står, det skal være gentagent eller groft. Grænsen for, hvad der er groft, fastsættes af domstolene, og der er ikke tvivl om, at hvad der blev opfattet som groft for 10 år siden, ikke er det samme, som hvad der bliver opfattet som groft i dag. Domstolenes standard gør, at mere og mere, som måske tidligere ikke blev betragtet som groft, i dag bliver betragtet som groft. Så det er også en del af den debat, der har været, at domstolenes fortolkning af, hvornår noget er seksuel chikane og hvornår det ikke er, helt sikkert bliver skærpet. Tak for ordet.

Kl. 10:48

Formanden (Søren Gade):

Tak for det. Der er ingen korte bemærkninger. Vi siger tak til hr. Jan E. Jørgensen fra Venstre. Jeg byder nu velkommen til hr. Jeppe Søe fra Moderaterne.

Kl. 10:48

(Ordfører)

Jeppe Søe (M):

Tak, formand. Tak til de to foregående ordførere, og tak til ministeren for deres redegørelser, også om forskellen på lovgivningen. Det betyder, at jeg ikke vil gå den vej, men måske i stedet for gå tilbage til 1990'erne. I 1990'erne var jeg lige blevet studievært på en kanal og oplevede en chefredaktør, som var mere end interesseret, og hun var det på en måde, som jeg i hvert fald ikke fandt lige så interessant. Men det var jo dengang, hvor vi, hver eneste gang vi havde fået nogle fadøl, sagde: »Vi finder os ikke i sexchikane«. Vi sang med på Shu-bi-duas sang, og vi syntes, det hele var lidt vittigt og sjovt. Shu-bi-dua kunne få mange ting til at rime i deres sange, men vi sang jo alle sammen gladeligt med. Det var, som om vi ikke tog det alvorligt.

Hvis jeg skulle have kigget på det, hun gjorde, var én gang så nok, eller skulle der to gange til, var det ubehageligt nok? Sexchikane var udefinerbart dengang. Man var i tvivl, men det er vi ikke længere, for i dag er den overordnede overskrift jo: uønsket adfærd. Det vil sige, at jeg netop ikke skal til at definere, om noget er ubehageligt nok, om én gang er nok, hvad der er groft, og hvad der ikke er groft. Det handler om uønsket adfærd. Det er mig, der

vurderer, hvad der er uønsket, og hvis jeg mener, det er uønsket, kan jeg handle.

Derfor bliver det jo altid en stor diskussion om, hvorvidt vi skal have en definition, men når vi begynder at definere helt ned i detaljen, kan man jo også lige pludselig slå op og læse, hvad der er rigtigt, og hvad der er forkert. Selv om det ikke præcis har noget med det her at gøre, erindrings jeg, at Washington Post på et tidspunkt lavede en etisk guideline til deres journalister, sikkert fordi de syntes, at deres journalister med mellemrum ikke var etisk tænkende nok – om vi har problemet i Danmark, må I selv vurdere – og de syntes, det var en rigtig fin idé, at de her havde sagt: Det er den her etik, der gælder her på arbejdspladsen. Men det, der lige pludselig skete, var, at journalisterne begyndte at slå op for at se, hvad der var rigtigt, og hvad der var forkert; de begyndte at lade være med selv at tænke over, hvad der var etisk korrekt, og hvad den etiske linje var. De kunne altså slå det op, og hvis man havde glemt at skrive noget ind i håndbogen, måtte det jo være etisk korrekt, og så gjorde de bare, hvad der passede dem, og derfor droppede man den etiske guideline. Det skyldtes netop, at hver gang man definerer noget, kan man slå op og læse, hvad der så er definitionen, også af det, der er korrekt. Det kan være svært.

Det, det handler om for mig, er i virkeligheden dannelse og respekt for andre. Vi skal lære at læse andre mennesker. Vi skal ikke holde op med at lægge an på hinanden, for så er der ikke nogen om hundrede års tid, men vi skal lære at læse hinanden, og det er der i virkeligheden noget dannelse i. Jeg opdrager i hvert fald mine børn til at prøve at læse, hvad der foregår, både før og under, sådan at man hele tiden kan mærke hinanden. Det er det, vi skal kunne i et fællesskab.

Så hvis man skal kigge på de her definitioner – og det har ministeren jo netop lagt op til, og jeg hilser det meget, meget velkommen – kunne man også diskutere, om vi overhovedet skal til at lave definitioner, og om ikke den allerstørste overskrift er, at uønsket adfærd er uønsket, og at der kan handles dér.

Jeg tror, at vi skal glæde os over, at Enhedslisten tager det her op, at vi igen og igen her i salen får de her debatter, og at vi igen og igen får sagt, at vi jo alle sammen er enige om, at uønsket adfærd eller seksuel chikane på arbejdspladsen ikke længere er en Shu-bi-dua-sang, man kan drikke fadøl til; det er virkelighed, og det er noget, vi alle sammen skal gøre noget ved. Med hensyn til hvad vi så skal gøre, så synes jeg, at dannelsen spiller en kæmpe rolle, og at netop definitionen uønsket adfærd er den, vi skal give videre, og den, vi skal være i. Det er fint at arbejde med teksten, det er fint at dykke ned i tekstens ordlyd, så det hilser jeg velkommen, men vi er i Moderaterne ikke for det her forslag. Men tak for det.

Kl. 10:52

Formanden (Søren Gade):

Tak for det, og der er ingen korte bemærkninger. Vi siger tak til hr. Jeppe Søe fra Moderaterne, og jeg byder nu velkommen til fru Astrid Carøe fra Socialistisk Folkeparti.

Kl. 10:52

(Ordfører)

Astrid Carøe (SF):

Tak for det, og tak til Enhedslisten for at fremsætte det her forslag, som vi i SF selvfølgelig bakker op om. Det har også været en vigtig sag for SF; vi nævnte det her i salen, da vi behandlede trepartsaftalen om seksuel chikane, og vi har også bragt det op i arbejdsmiljøforhandlingerne, hvor det desværre ikke lykkedes os at få det med. Så tak til Enhedslisten for at tage den her kamp sammen med os.

Det er jo, fordi det er problematisk, at den nuværende definition på seksuel chikane i bekendtgørelsen om psykisk arbejdsmiljø beskytter arbejdstagerne dårligere, end den gør i ligebehandlingsloven, som også omfatter enkelte og mindre grove krænkende handlinger.

Jeg mener helt alvorligt, at vi bør have nultolerance over for seksuel chikane, og at enhver form for uønsket, krænkende verbal eller fysisk adfærd af seksuel karakter skal være forbudt på arbejdspladsen. Så simpelt bør det simpelt hen være, også selv om det kun er sket én gang. Derfor er jeg uforstående over for, at Arbejdstilsynets bekendtgørelse kræver, at chikane skal være grov eller gentagen.

Så mener jeg også, at det i sig selv er problematisk, at der er to forskellige definitioner af seksuel chikane i henholdsvis Arbejdstilsynets bekendtgørelse og ligebehandlingsloven, da det skaber regelforvirring, hvilket svækker beskyttelsen af arbejdstageren mod seksuel chikane. Og så er det problematisk, at Arbejdstilsynets vejledning om krænkende handlinger ikke udtrykkeligt indeholder oplysninger om, at arbejdsgiverne også er forpligtet af ligebehandlingslovens påbud i forhold til seksuel chikane på arbejdspladsen, herunder oplysninger om klagemuligheder og godtgørelse.

Så bare lige for at understrege det: Seksuel chikane er stadig et udbredt problem på det danske arbejdsmarked, og derfor er det enormt vigtigt, at lovgivningen beskytter arbejdstagerne bedst muligt. Enhedslisten nævner også i beslutningsforslaget, at en undersøgelse fra FH viser, at 34 pct. af kvinder og 25 pct. af mænd har været udsat for seksuel chikane på deres arbejdsplads. Det er simpelt hen ikke godt nok. Det er hver tredje kvinde og hver fjerde mand.

Jeg havde godt forventet, at regeringen ikke kunne støtte det her beslutningsforslag, da vi jo har nævnt det flere gange de seneste par måneder og der heller ikke dér var opbakning. Men jeg er rigtig glad for, at regeringen nu vil tage diskussionen og drøfte en mulig ændring af formuleringen, også med arbejdsmarkedets parter. Det synes jeg giver rigtig god mening. Jeg håber også, at ministeren vil overveje det her med, at man kan henvise til ligebehandlingsloven i arbejdsmiljøloven; det kunne være en vej at gå, hvis man ikke vil ensrette definitionen fuldstændigt.

Jeg tror, at jeg lige til sidst vil sige, at jeg synes, at forklaringen om de forskellige loves formål er en lille smule tynd, altså det her med, at arbejdsmiljøloven har til formål at forebygge risiko i forhold til sikkerhed og sundhed, mens ligebehandlingslovens formål er ligebehandling af mænd og kvinder. For uanset hvad formålet er – altså, hvis man så ser bort fra, at der er to forskellige definitioner – må det her med, at vi skal forebygge risiko i forhold til sikkerhed og sundhed, jo også være argument nok for, at der selvfølgelig i arbejdsmiljøloven også skal stå, at vi ikke accepterer seksuel chikane, heller ikke, hvis det er en enkelt gang og af mindre grov karakter. Så jeg synes, at den begrundelse er en lille smule tynd, hvis jeg skal være helt ærlig.

Jeg håber virkelig, at de drøftelser, ministeren nu vil tage, vil bære frugt, og at vi kan få ændret det her, sådan at vi beskytter arbejdstagerne endnu bedre, end vi gør i dag. Tak for ordet, og vi støtter selvfølgelig op.

Kl. 10:56

Formanden (Søren Gade):

Tak for det. Der er ingen korte bemærkninger, så vi siger tak til fru Astrid Carøe fra Socialistisk Folkeparti. Jeg byder nu velkommen til fru Marlene Harpsøe, Danmarksdemokraterne.

Kl. 10:56

(Ordfører)

Marlene Harpsøe (DD):

Mange tak. Da Danmarksdemokraternes ordfører, fru Charlotte Munch, ikke kan være til stede i salen i dag, så vil jeg på Danmarksdemokraternes vegne fremføre Danmarksdemokraternes holdninger til det fremsatte beslutningsforslag. Helt overordnet set er vi i Danmarksdemokraterne optaget af et sundt og godt arbejdsmiljø, herunder at mennesker skal kunne passe et job uden at blive udsat for seksuel chikane, et emne, som Enhedslisten jo også tager op til debat her i salen i dag.

Jeg har selv arbejdet i omsorgs- og sundhedsfaget, så jeg kender både personligt, men også i forhold til kollegaer, til, at det er et udbredt problem med uønsket seksuel adfærd over for medarbejdere. Det er noget, der skal tages hånd om, for det er uacceptabelt, når det sker, og det skaber dårlig trivsel på arbejdspladsen.

I Enhedslistens forslag pålægges regeringen inden udgangen af 2023 at ændre definitionen af seksuel chikane i Arbejdstilsynets bekendtgørelse om psykisk arbejdsmiljø og den dertilhørende vejledning om krænkende handlinger, herunder mobning og seksuel chikane, således at den stemmer overens med definitionen af seksuel chikane i ligebehandlingslovens forstand. Danmarksdemokraterne støtter ikke beslutningsforslaget her, da arbejdsmiljølovgivningen og ligebehandlingsloven har forskellige formål og de dermed med god grund opererer med to forskellige definitioner af seksuel chikane.

Arbejdsmiljølovgivningens formål er forebyggelse af risikoen i forhold til sikkerhed og sundhed på arbejdspladsen, mens ligebehandlingslovens formål er ligebehandling af mænd og kvinder på arbejdspladsen. Formålene er således forskellige, hvorfor definitionerne af seksuel chikane ligeledes er forskellige. Til sammenligning er der heller ikke i Sverige en ens definition i de to lovgivninger. Derudover har vi kunnet konstatere, at bl.a. Dansk Arbejdsgiverforening, FH, Arbejdstilsynet og Beskæftigelsesministeriet er enige i den betragtning.

Derfor vil jeg gerne afslutte min ordførertale med at sige, at Danmarksdemokraterne ikke støtter forslaget, men at vi er enige i, at man selvfølgelig skal komme seksuel chikane på arbejdspladsen til livs.

Kl. 10:58

Formanden (Søren Gade):

Tak for det. Der er ingen korte bemærkninger, så vi siger tak til fru Marlene Harpsøe, Danmarksdemokraterne. Jeg byder nu velkommen til fru Sólbjörg Jakobsen fra Liberal Alliance.

Kl. 10:59

(Ordfører)

Sólbjörg Jakobsen (LA):

Tak for det, og tak til Enhedslisten for at fremsætte forslaget. Jeg synes netop, at det griber fat om et af de helt centrale temaer i forebyggelsen af seksuel chikane, at vi har debatten, og at vi har den løbende. For det er altså ikke et register, vi kan sætte op, hvor vi med sikkerhed kan sige, at nu beskytter vi alle. Det er en løbende snak, der skal være, så der er et fokus på det. For seksuel chikane er aldrig acceptabelt, og vi vil alle sammen gerne have, at folk kan tage på arbejde i et sundt og trygt arbejdsmiljø.

Jeg vil gerne takke for de tidligere taler, der også har været. Jeg kan godt se, at alt det, jeg har skrevet ned, minder rigtig meget om, hvad alle de andre har sagt, så det skal jeg spare jer for. Det, som Liberal Alliance lægger vægt på, og som blev nævnt flere gange, er, at der er forskellige formål i ligebehandlingsloven og i arbejdsmiljølovgivningen, og derfor er det ikke afgørende med en ens definition. Men det lyder også til, at debatten her har gjort, at vi får kigget på, hvordan det så er, man i arbejdsmiljølovgivningen skal definere begrebet seksuel chikane, og der hører jeg også fra både regeringen og ministeren, at det er man åben for at kigge på. Så det ser vi også frem til at arbejde konstruktivt med. Tak for ordet.

Kl. 11:00

Formanden (Søren Gade):

Tak for det. Der er ingen korte bemærkninger, så vi siger tak til fru Sólbjörg Jakobsen fra Liberal Alliance, og jeg byder nu velkommen til fru Helle Bonnesen fra Det Konservative Folkeparti.

Kl. 11:00

(Ordfører)

Helle Bonnesen (KF):

Tak for ordet. Forslaget om ensretning af definitionen af seksuel chikane er sådan set et oplagt forslag, især efter at vi tidligere på året har diskuteret netop den her problemstilling, og umiddelbart har vi også sympati for forslaget. Men det er imidlertid måske ikke så ligetil igen at sammenligne definitionen af seksuel chikane i én lovgivning med en anden. Arbejdsmiljølovgivningens formål er at forebygge risikoen i forhold til sikkerhed og sundhed på arbejdspladsen, og formålet med ligebehandlingsloven er at beskytte den enkeltes ret til ligebehandling i forbindelse med beskæftigelse og at beskytte den enkelte mod seksuel chikane. Så med andre ord er formålene forskellige.

Vi mener, at vi her i Danmark lever op til EU-retten, og derfor kan en ensretning af definitionen ikke begrundes ud fra en EU-retlig vurdering. Så ser vi også i Danmark andre områder, hvor flere lovgivninger opererer parallelt ud fra forskellige hensyn og formål. F.eks. er vold både omfattet af arbejdsmiljøloven og straffeloven. Så umiddelbart, selv om det er et sympatisk forslag, vælger Konservativene ikke at støtte forslaget. Tak.

Kl. 11:01

Formanden (Søren Gade):

Tak for det. Der er ingen korte bemærkninger, så vi siger tak til fru Helle Bonnesen fra Det Konservative Folkeparti. Jeg byder nu velkommen til fru Katrine Robsøe fra Radikale Venstre.

Kl. 11:02

(Ordfører)

Katrine Robsøe (RV):

Tak for ordet. Der er nogle gange nogle beslutningsforslag her i salen, der er ekstra fede at debattere, fordi man faktisk føler, at man rykker sig en lille smule – her på et område, som naturligvis også betyder rigtig meget for Radikale. Lad mig starte med at sige, at vi sådan set støtter det her beslutningsforslag og er enige i mange af de betragtninger, som der er skrevet i bemærkningerne til beslutningsforslaget, men jeg vil faktisk også rigtig gerne anerkende, at regeringen i det her tilfælde, til trods for at man ikke støtter beslutningsforslaget, rent faktisk lægger op til at tage nogle skridt i en anden retning og nu forholder sig til nogle af de bekymringer, der er i forhold til den nuværende definition i Arbejdstilsynets bekendtgørelse om psykisk arbejdsmiljø. Det glæder jeg mig rigtig meget til at se på.

Jeg håber faktisk, at det kan betyde, at vi, selv om vi ikke lige er enige her om beslutningsforslaget, rent faktisk får kigget på det. Jeg synes også, det er rigtig fornuftigt, og vil gerne kvittere for, at man selvfølgelig ønsker at have arbejdsmarkedets parter med inde omkring det her, så vi gør det i fællesskab. For i Radikale Venstre har vi altså også nogle bekymringer i forhold til den her del, som har været nævnt mange gange, med, at nogen gør det groft eller gentagne gange. Så vi glæder os rigtig meget til at se, hvor ministerens arbejde med det her fører hen.

Jeg synes også, at SF og fru Astrid Carøes forslag om en henvisning til ligebehandlingsloven kunne være en vej frem i det her, så vi i stedet for at komme til at stå og bare være enige eller uenige i det her enkelte forslag rent faktisk får taget nogle skridt i den rigtige retning, så vi reelt bliver ved med at få taget skridt på det her område, som i alt for mange år har fået lov til at være noget, man bare, som Moderaternes ordfører sagde, lidt kunne synge ned på sange om og tage lidt for let på. Nu kan vi rent faktisk få gjort noget ved det. Der er taget mange skridt i den rigtige retning, også inden for det sidste stykke tid, og jeg håber, vi fortsætter. Tak for ordet.

Formanden (Søren Gade):

Tak for det. Der er ingen korte bemærkninger. Vi siger tak til fru Katrine Robsøe fra Radikale Venstre, og jeg byder nu velkommen til hr. Nick Zimmermann fra Dansk Folkeparti.

Kl. 11:04

(Ordfører)

Nick Zimmermann (DF):

Tak for ordet. Det er selvfølgelig en vigtig diskussion, og det er også vigtigt, at folk trygt kan gå på arbejde. Det skal vi selvfølgelig gøre alt, hvad vi overhovedet kan, for at sikre. Helt konkret bliver der foreslået en ensretning af definitionen af seksuel chikane i forskellige lovgivninger for at styrke beskyttelsen af arbejdstagere. Det er så for, at der ikke skal kunne opstå tvivl om, hvorvidt de er beskyttet af den brede definition af sexchikane, som der er i ligebehandlingsloven, og det lyder jo umiddelbart fornuftigt.

Men jeg hæfter mig samtidig ved, at Beskæftigelsesministeriet ved en tidligere lejlighed har peget på, at der er grund til, at der eksisterer to forskellige definitioner i henholdsvis bekendtgørelse om psykisk arbejdsmiljø og ligebehandlingsloven. Arbejdsmiljølovgivningen har jo til formål at forebygge problemer i arbejdsmiljøet, der kan udgøre en risiko i forhold til sikkerhed eller sundhed, mens ligebehandlingslovens formål er ligebehandling af mænd og kvinder på arbejdspladsen. Der er altså tale om en lovgivning, der regulerer et forhold ud fra forskellige hensyn. I øvrigt mener vi, at de to forskellige lovgivninger supplerer hinanden meget godt.

Forslagsstillerne bemærker jo ligeledes også selv, at arbejdstagere allerede er beskyttet af den brede definition i ligebehandlingsloven, og på den baggrund ser Dansk Folkeparti umiddelbart ikke nogen grund til at ændre lovgivningen, som den er. Tak.

Kl. 11:04

Kl. 11:04

Kl. 11:05

Formanden (Søren Gade):

Tak for det. Der er ingen korte bemærkninger, så vi siger tak til hr. Nick Zimmermann fra Dansk Folkeparti. Jeg byder nu velkommen til hr. Kim Edberg Andersen fra Nye Borgerlige.

Kl. 11:06

(Ordfører)

Kim Edberg Andersen (NB):

Tak for det, formand. Jeg synes faktisk, intentionen er god. Jeg kan godt forstå, hvor forslagsstilleren kommer fra, men jeg bliver også nødt til at sige, at vi ikke kommer til at støtte forslaget. Det er ud fra den problemstilling, at hvis man nu tog den definition og kørte ind under Arbejdstilsynet, ville det, da hr. Jeppe Søe lige klappede mig på låret for at få min opmærksomhed, allerede være en strafbar handling. Det kan være en problemstilling, for vi skal seksuel chikane til livs, vi skal gøre alt, hvad vi kan for det, men vi skal også huske, at i menneskelige relationer er intentionen med det, man gør, og hvordan det bliver modtaget, ikke altid den samme. Det skal vi have fundet en løsning på, og den vil vi meget, meget gerne være medvirkende til at finde, sådan at man også kan have naturlig menneskelig interaktion, hvor alle parter et eller andet sted også har en sikkerhed over for hinanden. Man må for guds skyld ikke blive krænket, men nogle gange er et menneskes handling krænkende for én part, uden at det var intentionen fra den anden parts side. Det er en gordisk knude, man ikke ved hvordan man løser op, så jeg er faktisk meget for at kigge ind i det her sammen med forslagsstillerne og se, hvordan vi løser det på en god måde.

Men at ændre det ville jo så også medføre, at man begyndte at blande sig i arbejdsmarkedets parter arbejde, og hvordan de har valgt at definere tingene. Det synes jeg også man skal være forsigtig med. Jeg synes, det er lovgivninger, der skal løse to forskellige pro-

blemstillinger. Det synes jeg er en god ting. Som arbejdsgiver skal man overholde begge dele, og bare fordi man ændrede definitionen – selv hvis man ændrede definitionen her – er virkeligheden jo også, at Arbejdstilsynet ikke har et kontor ude på en arbejdsplads. Så det ville jo ofte blive sådan lidt søgt, fordi vi ønsker at styrke en sikkerhed herindefra, men ville vi i reglen faktisk gøre det? Arbejdstilsynet kommer typisk på en arbejdsplads en gang om året.

Når vi skal det her til livs, skal vi have italesat – og selvfølgelig også have sat rammer og lovgivning ned, der sikrer det – at arbejdsgiverne er opmærksomme på problemstillingerne og tager hånd om dem. Det tror jeg rigtig, rigtig mange arbejdsgivere gør. Hr. Jeppe Søe fortalte selv om en Shu-bi-dua-sang, og ja, den har jeg selv sunget med på, da jeg var bartender i Jomfru Ane Gade, men det var en anden tid og en helt anden bevidsthed. Der er kommet en meget, meget god bevidsthed på arbejdspladserne, både blandt arbejdsgiverne, men også kollegerne imellem, og der skal man også løse nogle af tingene.

Så vi kommer ikke til at støtte forslaget, men vi støtter fuldstændig op om intentionen med forslaget. Jeg tror ikke, det er løsningen på det. Jeg tror, det er to forskellige lovgivninger, der skal løse to forskellige ting, og nogle gange er det en fordel ikke at blande sig i, hvad arbejdsmarkedets parter selv har valgt de gerne vil have. Nye Borgerlige kommer ikke til at støtte forslaget, men vi støtter bestemt intentionen.

Kl. 11:09

Formanden (Søren Gade):

Tak for det. Der er ingen korte bemærkninger. Vi siger tak til hr. Kim Edberg Andersen. Det betyder, at vi er færdige med ordførerrækken, og jeg giver nu ordet til ordfører for forslagsstillerne fru Rosa Lund fra Enhedslisten.

Kl. 11:09

(Ordfører for forslagsstillerne)

Rosa Lund (EL):

Tak for det. Jeg skal selvfølgelig starte med at undskyldte, at jeg kom for sent – det beklager jeg. Jeg er glad for, at vi alligevel fik debatten her, for det viser sig jo, at der er ret bred enighed om, at vi skal gøre noget ved det her. Så kan det godt være, at vi er lidt uenige om, præcis hvordan det skal gøres, men der er altså bred enighed om, at vi er nødt til at gøre et eller andet.

Inden for de sidste par år, som flere ordførere også været inde på, har vi jo været vidner til en kæmpe kulturændring, hvad angår vores syn på seksuel chikane på arbejdspladsen. Den danske metoo-bevægelse har gjort det klart, at seksuelle krænkelse ikke er noget, vi må eller skal acceptere eller tie stille om, og det er mundet ud i trepartsaftalen mod seksuel chikane som et vigtigt første skridt på vejen mod et opgør med netop det. Det er der også flere ordførere, der har været inde på i debatten.

Forslaget her er et lille, men vigtigt skridt, synes vi i Enhedslisten. Det handler om at gøre arbejdstagere bevidste om deres rettigheder, for lige nu eksisterer der to definitioner af seksuel chikane, og de fleste tror, at de kun er beskyttet af den svageste definition, og det er jo lidt et problem. Det svækker retstilstanden for ofrene, som Institut for Menneskerettigheder også har påpeget. Det er vigtigt for mig at påpege, at vi ikke udvider beskyttelsen mod seksuel chikane med forslaget, vi ensretter den bare. Og jeg synes jo – og det synes vi i Enhedslisten – at det giver en bedre retsstilling for ofrene, hvis man ved, hvad det er for en definition, man er beskyttet af, og den definition bør være ens.

Derfor er jeg selvfølgelig glad for regeringens – hvad kan vi sige – delvise imødekommelse af forslaget her, for det, vi sådan set er interesseret i, er ikke nødvendigvis, at det bliver præcis på vores måde eller præcis på den måde, vi foreslår her, men vi er interesseret i, at der kommer en ensrettet definition, så ofrene er

bedst beskyttet. Derfor ser vi også frem til det udvalgsarbejde, som beskæftigelsesministeren sætter gang i.

Jeg kunne dog ønske mig, at der kom en tidsplan for det udvalgsarbejde, sådan at både dem, der er her fra Ligestillingsudvalget, og dem, der er her fra Beskæftigelsesudvalget, ligesom ved, hvad tidsplanen er for det her – hvad kan vi regne med? – og ikke mindst, at de mennesker, som arbejder til hverdag med at beskytte arbejdstagere mod seksuel chikane, ved, hvad de kan regne med. Altså, hvornår får vi den her ensretning?

Jeg synes også, at det, der blev sagt fra SF's side om, at man kan henvise til ligebehandlingsloven i arbejdsmiljøloven, også var – hvad kan man sige – et godt kompromisforslag. Jeg synes i hvert fald bare, at det, jeg kan tage med fra debatten i dag, er, at de fleste ordførere sådan set er interesseret i, at den her definition bliver ensrettet. Så kan det godt være, at det ikke lige skal være på Enhedslistens måde – det kan jeg måske leve med – men i hvert fald er det vigtige jo, at vi kommer et skridt nærmere en ensretning.

Så vil jeg sige tak til Radikale, SF og også Alternativet, som desværre ikke kunne være her, for at støtte forslaget. Vi kommer i hvert fald til at arbejde videre med det her i udvalget, og jeg tænker, at noget af det første, der kommer til at ske, er, at vi kommer til at spørge beskæftigelsesministeren, hvad tidsplanen er for det arbejde, der bliver sat gang i, så vil jeg ved, hvad vi har at gøre med. Og så vil jeg bare sige tak for en god debat.

Kl. 11:13

Formanden (Søren Gade):

Tak for det. Der er en enkelt kort bemærkning til ordføreren fra hr. Jeppe Søe, Moderaterne. Værsgo.

Kl. 11:13

Jeppe Søe (M):

Tak for det. Jeg vil egentlig bare gentage, hvad jeg sagde i ordførertalen. Tak for at tage det op, for det er jo også at ændre noget. Jeg hører i virkeligheden ikke, at ensrettethed var et stort ønske bredt set; jeg hørte, at vi er rigtig mange, der gerne vil gøre det bedre i morgen, end vi gjorde i går. Der er debatten jo netop velkommen for at gøre det.

Nu nævner ordføreren retstilstanden, og det er jo vigtigt for ofre, og det er også vigtigt for dem, der bliver anklaget for noget. Lad os sige, at vi definerede det som første gang. Nu sagde hr. Kim Edberg Andersen, at jeg før rørte hans lår, og det er ganske rigtig. Vi sad og snakkede. Jeg beklager meget, og nu kender jeg så din grænse, og det er måske pointen. Nogle gange tager vi måske initiativ til at starte noget, der kunne ende rigtig, rigtig kærligt, ovenikøbet med giftermål for øje og meget andet godt, og der skal vi jo vide, hvor grænsen går. Og hvis det er en gang, skal vi jo til at definere, hvad det så er. Hvad er det, der skal ske? Så begynder vi også at definere, hvad grovhed er. Der synes jeg egentlig at den flotte overskrift var uønsket adfærd. Hvad er uønsket? Det er nemt at definere, for det ved ordføreren.

Kl. 11:14

Formanden (Søren Gade):

Ordføreren.

Kl. 11:14

Rosa Lund (EL):

Nu ved jeg ikke lige, hvad jeg blev involveret i, og hvad der var foregået mellem Moderaternes ordfører og Nye Borgerliges ordfører. Det må jeg sige. Det må I selv ligge og rode med.

Men nej, ærligt handler det her jo om at sikre en bedre retsstilling for ofre for seksuel chikane. Og seksuel chikane er uønsket, så det ligger ligesom i definitionen. Så det var jo ikke for at starte en generel debat om, hvornår noget er en krænkelse. Den debat tager

jeg sådan set gerne, men det, vi i Enhedslisten foreslår her, er netop at sikre, at der er en ensartet retsstilling. Det vil jeg da sige som en person med en halv jurauddannelse er fornuftigt også er i lovgivningen, sådan at man ved, hvad for et lovgrundlag man har at stå på. Jeg er ikke enig i det, der bliver sagt fra beskæftigelsesministerens side om, at der må være forskellige definitioner, når lovgivninger har forskellige formål.

Kl. 11:15

Formanden (Søren Gade):

Tak for det. Hr. Jeppe Søe.

Kl. 11:15

Jeppe Søe (M):

Det var også bare for at rette det. Jeg tror ikke, at jeg i hvert fald hørte en total enighed om en ensretning. Jeg hørte, at vi skal have en samtale i gang – en samtale muligvis også om definitionen. For den uønskede adfærd er overskriften, og den gælder jo netop begge steder. Og så kan det godt være, at den her definition handler om, hvornår en arbejdsmiljøindsats udefra skal gå ind og angribe, og der bliver man måske nødt til at have en definition. Men uønsket adfærd er overskriften, og det er den, vi skal signalere til danskerne er væsentlig.

Kl. 11:16

Formanden (Søren Gade):

Ordføreren.

Kl. 11:16

Rosa Lund (EL):

Det er jo sjovt, at man kan høre forskellige ting. Jeg hørte både SF, Radikale og Alternativet – eller jeg hørte ikke Alternativet, for de var her ikke, men de har sagt det til mig – støtte op om det her forslag, og så hørte jeg ministeren sige, at man egentlig gerne vil gå et skridt i retning af at ensrette de her ting, bare ikke på den måde, som Enhedslisten foreslår. Derfor vil man nedsætte et udvalg, som skal kigge på det her. Der kan man jo godt, når man kommer fra et parti som mit, være sådan lidt: Arh, skal der nu et til udvalg til at kigge på det her? Det er derfor, at jeg er så optaget af, at vi får en tidsplan for det.

Kl. 11:16

Formanden (Søren Gade):

Tak for det. Der er ikke flere korte bemærkninger. Vi siger tak til ordføreren for forslagsstillerne, fru Rosa Lund fra Enhedslisten.

Der er ikke flere, der har bedt om ordet, og derfor er forhandlingen sluttet.

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Beskæftigelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg dette som vedtaget.

Det er vedtaget.

Vi skal nu i gang med en redegørelsesdebat, og det indebærer, at ordførerne skal logge sig af deres normale pladser og derefter rykke frem på de forreste rækker foran mig. Derfor holder vi lige en kort pause.

Det næste punkt på dagsordenen er:

31) Forhandling om redegørelse nr. R 14:

Kulturministerens kulturpolitiske redegørelse.

(Anmeldelse 11.05.2023. Redegørelse givet 11.05.2023. Meddelelse om forhandling 11.05.2023).

Kl. 11:17

Forhandling

Formanden (Søren Gade):

Så tror jeg, vi er ved at være klar. Forhandlingen er åbnet, og den første ordfører, som får ordet, er hr. Mogens Jensen fra Socialdemokratiet.

Kl. 11:20

(Ordfører)

Mogens Jensen (S):

Tak for det, formand. Den her dag har jeg set frem til, for kunsten og kulturen er for Socialdemokratiet er en helt fundamental grundpille i vores samfund. Det er helt afgørende for vores samfundsudvikling og vores udvikling som mennesker, sammenhængskraften i vores samfund, og derfor er det vigtigt, at vi i dag kan tage temperaturen på kulturlivet, kunsten og alle dens forgreninger i Danmark og diskutere udfordringer og løsninger. Så tak for redegørelsen, minister, det er jo den første i 25 år, men jeg har med glæde læst den, ligesom jeg gennem årene også har læst tidligere kulturministres redegørelser, i hvert fald nogle af dem, som jo også flere socialdemokratiske kulturministre har bidraget med. De er alle gode til at få viden og forstand af, og det får vi sikkert også af debatten her i dag. Vi kan da i hvert fald forsøge.

Men hvorfor er det egentlig, at kunst og kultur er så vigtigt? Det fylder jo ikke meget, når vi ser prioriteringslisterne i diverse medier op til folketingsvalg eller kommunale valg, men for Socialdemokratiet er god kunst i alle dens former, et mangfoldigt, rigt kultur- og foreningsliv samt et godt og tilgængeligt medieindhold en grundlæggende forudsætning for et stærkt, demokratisk, dannet velfærdssamfund, som bygger på fællesskab, og som giver alle danskere mulighed for at leve en indholdsrig og oplyst tilværelse. Kunst, kulturliv, foreningsliv og medier spiller mindst fire vigtige roller i velfærdssamfundet. Det er en stærk bidrager til vores alle sammens livsglæde, æstetiske nydelse og sanselighed; det er et helt afgørende fundament for det enkelte menneskes almene dannelse, hvor det jo sammen med det formelle uddannelsessystem skaber baggrund for selvrefleksion, samfundskritik og udsyn; det medvirker i den grad også til at skabe vores historiske identitet; og det bidrager afgørende til vores fællesskab og også den kulturelle integration gennem deltagelse og fælles oplevelser. Endelig er det en utrolig stærk motor for kreativ innovation og udvikling i såvel de kreative som øvrige erhverv.

Så selv om kunst og kultur måske ikke fylder så meget på toptilisten for vælgere op til et valg, tror jeg alligevel, at de fleste, hvis de tænker over det, må erkende, at kunst og kultur fylder langt mere og betyder langt mere for vores liv, end vi umiddelbart erkender. For forestil dig kort, at der i din egen dagligdag hverken var nyheder, film, dokumentarer eller serier i dit fjernsyn eller på din computer, at der ikke var musik, eller at der ikke var foreningsaktiviteter, sport, sang, bøger, aviser, blade eller malerier. Kunne man leve med det? Det er jeg overbevist om at der ikke rigtig var nogen der kunne. Det ville blive et liv, som måske mest af alt handler om at overleve snarere end at leve, sanser, oplever, mødes, forundres, griner, græder og blive klogere, altså alt det, som kunsten, kulturen og foreningslivet kan.

Så det har stor betydning for vores daglige liv, om vi erkender det eller ej, og netop fordi kunst og kultur er så afgørende en del

af vores dannelse, er det for Socialdemokratiet også helt afgørende, at alle danskere kan tage aktivt del i kulturlivet. Det handler i høj grad om, at vi lykkes med at fjerne barrierer for, at flere kan være med, men i lige så høj grad også om, at vi har tilbud, som er relevante i forskellige danskeres øjne. Der skal være en bredde, der skal være en vifte af forskelligheder. Samtidig skal vi arbejde for den bedste kvalitet; vi skal fremme det ypperste, som sætter Danmark på verdenskortet – film, sport, scenekunst og musik i verdensklasse. Ofte er det jo en del af den kulturpolitiske diskussion, om der skal prioriteres mellem elite og bredde, men stjerner og elite forudsætter bredde, det forudsætter et bredt og folkeligt grundlag og en stærk talentmasse. Derfor må bredde og elite altid følges ad.

Kl. 11:25

Diskussionen går også ofte på, om der er en særlig finkultur. Sådan ser vi det ikke i Socialdemokratiet. Der findes et hav af forskellige kultur- og kunstformer, og det er godt, og det skal vi understøtte. For vi danskere har forskellig smag og forskellige interesser, og man kan godt lytte til opera lørdag aften og gå til fodbold søndag eftermiddag. Hvorfor ikke? Der er ingen grund til at opbygge de her hierarkier. Der findes gode og dårlige operaer, og der findes gode og dårlige musicals, men det ene er ikke finere end det andet. Vi skal understøtte mangfoldigheden og kvaliteten, og der skal være noget for alle danskere.

Vi tre regeringspartier vil styrke kultur-, kunst- og foreningslivet. Det afspejles i regeringsgrundlaget, at vi vil udvikle og investere i dansk kulturliv, og vi har store ambitioner. Vi vil styrke kulturen i hele landet, så kulturen aldrig er forbeholdt en bestemt alder, økonomisk formåen eller et særligt postnummer, og vi har også sat os for at formulere en samlet og ambitiøs kulturpolitik, der skal løfte kunsten og sætte klare pejlemærker. Det er en opgave, som vi i Socialdemokratiet ser frem til at vi skal løfte i fællesskab med branchernes dygtige fagfolk og kunstnere.

Dertil kommer jo ambitionen om at gennemføre et forsøg med kulturpas til de ca. 42.000 unge, som hverken er under uddannelse eller i arbejde. Det er vigtigt, og jeg tror, det har et potentiale til at løfte flere unge ind i fællesskaber og også her modvirke kulturel ulighed. Endelig har vi en vigtig ambition om at rydde ud i forældet lovgivning og tilsandede strukturer. Det starter med en museumsreform, et arbejde, som er sat i gang, og som skal afrapportere på den anden side af sommeren. Men det handler også om at tage et meget konkret opgør med bureaukratiet, sikre, at frivillige foreninger ikke drukner i bureaukrati og høje bankgebyrer. Der er også taget skridt, men vi har fortsat et stort stykke arbejde, som skal løftes her.

Så vi har en god kurs i regeringsgrundlaget, men hvad fortæller redegørelsen os ellers? Hvor er udfordringerne? Meget er godt, syv ud af ti danskere er aktive kulturforbrugere, de går på biblioteket, på museer og i biografen og oplever scenekunst og andre former for kunst og kultur. Det står også klart, at foreningslivet er tilbage på sporet efter årene, hvor pandemien rasede. Faktisk er medlemstallet en række steder nu over niveauet før corona. Det er rigtig glædeligt, og det er godt. Så der er meget godt at sige om tilstanden i dansk kulturliv.

Men samtidig er der masser af udfordringer at tage fat på, og tak for alle de input, vi har fået fra dele af kulturlivet, til det. Vi skal helt åbenlyst se på den kulturelle ulighed for de tre ud af ti danskere, som ikke bruger kulturen aktivt, de danskere, som aldrig kommer i et teater, eller som føler sig malplaceret på et museum. Her skal vi arbejde intensivt med nye løsninger. Der er tre veje, vi gerne vil gå, blandt flere. Den første vej er børn og unges møde med kunst og kultur bedre og tidligere i skoler og daginstitutioner. Den anden vej er, at kulturinstitutionerne er nødt til at række mere ud mod nye grupper. Det skal vi måske også skabe et incitament til at de kan gøre. Den tredje vej er en, vi måske ikke har arbejdet så meget med, nemlig at prøve at bruge arbejdspladserne som en

stærkere platform i kulturformidlingen. For dér er rigtig mange af os i lang tid, og det kan godt ved at integrere kunst- og kulturtilbud som en mere aktiv del af personale- og trivelspolitikker blive nye veje, der kan betrædes her. Det kan vi jo løfte og gerne i et samarbejde med bl.a. Dansk Industri, Dansk Erhverv og fagbevægelsen. Det vil jeg se frem til.

Kl. 11:32

Men vi har jo en lang række andre udfordringer, som redegørelsen peger på. Det er f.eks. læsefærdigheder blandt børn og unge, som falder. Det er vi nødt til at tage fat på. Det er helt afgørende, at vi får skabt en stærkere læselyst blandt vores børn og unge. Den fortsatte udfordring fra techgiganterne, behovet for investeringer i dansk indhold, herunder dansk film, en styrkelse af musikundervisningen for børn og unge og en mangfoldighed i kunst- og kulturlivet er også vigtige.

Der er nok at tage fat på, og vi kan jo ikke nå omkring det hele her på 10 minutter, men jeg håber, at den her redegørelse kan bruges til, at vi i et bredt flertal i Folketinget kan komme videre, og at det kan blive startskuddet til en inddragende proces, hvor vi kan arbejde os frem til en fælles og ambitiøs dansk kulturvision og kulturpolitik med bred politisk opbakning, som vi kan udarbejde i fællesskab og i et partnerskab med resten af kulturlivet. Vi skal passe på vores kunst, vores kultur og vores foreningsliv og investere i og udvikle dem til nye højder. Potentialer er stort, og vejene er mange, og jeg ser frem til arbejdet.

Kl. 11:30

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Tak til ordføreren. Der er nogle korte bemærkninger. Den første er til hr. Søren Søndergaard.

Kl. 11:30

Søren Søndergaard (EL):

Tak for en god tale, og store dele af den, især indledningen, er jeg fuldstændig enig i. Men jeg kunne egentlig godt tænke mig at spørge hr. Mogens Jensen: Hvad er årsagen til, at vi har en situation, hvor der er folk, der står op om morgenen, og det første, de gør, er at tænde for radioen for at høre noget musik, og så går de på arbejde, hvor de glæder sig over, at der er pæne malerier på væggene, og så går de hjem og deltager i noget sportsarbejde, og når de er færdige med det, går de hjem igen og ser et par film eller nogle nyheder på tv – og når de så bliver spurgt, siger de: Vi interesserer os ikke for kultur? Altså, hvad er årsagen til den mærkværdighed?

Kl. 11:31

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Ordføreren.

Kl. 11:31

Mogens Jensen (S):

Det ville jeg ønske jeg kunne svare på, for jeg forstår det heller ikke, eller lige så lidt som ordføreren, og jeg tror, det må have noget at gøre med, at man ikke på den måde hæfter det op på politiske beslutninger, at man oplever det som, at det er noget, der er der, og at det ikke er sådan noget, der måske lige præcis hænger sammen med, hvad der foregår i Folketinget eller byrådet. Og det er selvfølgelig forkert.

Jeg har flere gange forsøgt at inspirere Statens Kunstfond til, om de ikke skulle lave et forsøg, hvor man tog 20 mennesker og lukkede dem inde et sted i en uge, hvor de ikke havde mulighed for at opleve alle de her kulturudtryk. Hvordan ville de have det, når de kom ud efter sådan en uges tid? Det kunne måske give et svar. Men i bund og grund tror jeg, at det desværre handler om, at man ikke forbinder det, at de her ting er tilgængelige, med politiske beslutninger. Jeg har i hvert fald svært ved at finde en anden forklaring. For alle mennesker bruger jo kultur i forskellige former rigtig meget.

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Spørgeren.

Kl. 11:32

Søren Søndergaard (EL):

Det kunne være et virkelig interessant eksperiment, for det er jo underligt. Og det er noget, vi støder på igen og igen. Jeg tænker, om der måske kan være en eller anden forbindelse til, at kultur i mange år var forbeholdt de mest velstillede, og at det er noget, som først senere er blevet mere udbredt, og at der stadig væk er en eller anden, hvad skal vi sige, aura omkring ordet kultur, der gør, at folk tænker: Det har ikke noget med mig at gøre. Og jeg tænker, at der egentlig er behov for en rebranding.

Kl. 11:32

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Ordføreren.

Kl. 11:32

Mogens Jensen (S):

Det tror jeg under alle omstændigheder altid ville være en god idé. Og jeg tror også, det kan være rigtigt, at når vi snakker om kultur, så bliver det i folks ører oversat til finkultur, og at det er de ligesom ikke en del af. Noget af det, vi måler på, er jo selvfølgelig også, om folk kommer ud i kulturinstitutioner osv., for det bliver ikke nødvendigvis registreret, hvor meget kultur du forbruger i din hverdag inden for hjemmets fire vægge, og der bruger man det jo rigtig meget. Men det er noget, vi helt klart skal arbejde på at prøve at få skabt mere bevidsthed omkring.

Kl. 11:33

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Så er det fru Charlotte Broman Mølbæk.

Kl. 11:33

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Tak for det. Og tak for en rigtig fin tale. Jeg må også sige, at jeg deler ordførerens tilgang med mange fine balancer, der faktisk blev præsenteret i den her tale. Det, der fik mig til at trykke mig ind, var benævnelsen af kulturpasset. I SF synes vi faktisk, det er rigtig godt set, at for de her 45.000 mest udsatte sårbare unge kan kulturen gøre noget særligt.

Men jeg vil gerne spørge til, hvad ordføreren mener helt konkret der skal gøres. Er det bare: Her er et kulturpas, værsgo – pas dig selv? Eller kommer vi til at bruge nogle af de mange erfaringer, vi har i samarbejdet mellem kulturområdet og socialområdet med nogle projekter, som netop bygger bro? For en del af de her unge mennesker er nogle ret sårbare unge mennesker, og der er mange gode grunde til, at de ikke kommer ud.

Er Socialdemokratiet klar på at indgå i sådan nogle drøftelser, så vi kan bruge nogle af de erfaringer, vi allerede har, og i virkeligheden også kvalificere det her kulturpas, så det ikke bare ender i en skuffe?

Kl. 11:34

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Ordføreren.

Kl. 11:34

Mogens Jensen (S):

Ja, det er vi. Og det er også sådan, at der jo ikke er en fast model for det her i forhold til det, der står i regeringsgrundlaget. Det skal jo laves, og det tror jeg kulturministeren også vil lægge op til at prøve

at lave i et bredt samarbejde i Folketinget, så vi får prøvet de her ting af. For jeg tror ikke, der er en model, der lige kan hives ind.

Kl. 11:37

Jeg har arbejdet med det her i mange år, og da Socialdemokratiet foreslog det, kaldte vi det et kulturklippekort. Men der er jo mange kommuner, der har erfaringer med det her på forskellige måder, og der er også udenlandske erfaringer, og det skal vi jo inddrage i forhold til at finde ud af, hvordan vi gør det. Men jeg tror også godt, jeg kan sige, at vi er helt klar på, at for den her målgruppe er det meget håndholdte tiltag, der skal til, hvis man skal prøve at give dem en mulighed for at bruge kulturtilbuddene. Jeg tror ikke, det er sådan nogle almene løsninger – det skal være meget håndholdt. Men vi skal prøve forskellige ting, og vi skal inddrage de erfaringer, som vi allerede har.

Kl. 11:35

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Spørgeren.

Kl. 11:35

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Tak for det. Inspireret af en tidligere spørger, hr. Søren Søndergaard, vil jeg prøve at tage en anden vinkel ind i forhold til den manglende prioritering af kultur – måske er den også politisk betinget. Vi har i hvert fald set, at der er et flertal, der i mange år har sparet på kulturen. Er Socialdemokratiet klar til at lave investeringer i forhold til det, som man i kulturens verden er bagud med med de mange 2-procentsbesparelser, der har været over årene?

Kl. 11:36

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Ordføreren.

Kl. 11:36

Mogens Jensen (S):

Det er klart, og det viste Socialdemokratiet jo også under den sidste regering – altså at vi er villige til at investere i kunst og kultur, hvilket vi gjorde sammen med bl.a. spørgerens eget parti. Det har vi jo været igennem alle årene, siden vi leverede den første kulturminister. Det er et investeringsområde, og jeg hører også ministeren sige, at han kæmper for, at det her bliver et stærkere investeringsområde for regeringen. Det er jeg helt enig i, og det håber jeg at vi i fællesskab kan løfte.

Kl. 11:36

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Så er det fru Katrine Daugaard.

Kl. 11:36

Katrine Daugaard (LA):

Tak. Ordføreren taler om finkultur og om, at det ikke eksisterer i Socialdemokratiets univers. Det gør det for så vidt heller ikke i Liberal Alliances univers, heldigvis. Men det mener jeg alligevel at det gør i selve kulturbranchen. Jeg har f.eks. ofte været udsat for, at de 2 år, jeg har brugt i dansktopbranchen, er blevet talt ned. Kritiserer jeg f.eks. som ordfører kulturområdet, bliver der talt nedsættende om, at det har jeg da ikke forstand på, fordi jeg kun har været forsanger i Fede Finn og Funny Boyz, selv om jeg har en konservatorieuddannelse, og selv om jeg har været korsanger for Sys Bjerre, Peter A.G., NOAH, Zididada og alle mulige andre igennem 18 år. Anerkender ordføreren, at kulturbranchen selv har et problem i forhold til definering?

Kl. 11:37

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Ordføreren.

Mogens Jensen (S):

Jamen det er klart. Jeg har også oplevet, at der bliver talt nedsættende om folks kulturforbrug og om, hvad det er, man har af kulturinteresser. Vi så det jo – desværre, må jeg sige – med vores forrige kulturminister, fru Joy Mogensen, nemlig at fordi hun havde et yndlingsmusikalbum, som var meget folkeligt, så blev det pludselig et problem. For *kunne* en kulturminister have det? Og det er jo det, som jeg tror at vi sådan set er enige om at vi skal væk fra. Det der med at opfatte det sådan, at der er noget kultur, der ligger højt oppe, og så er der er noget, der ligger i bunden, er ikke rimeligt. Jeg er selv en stor fan af dansktopmusik, måske godt nok fra den ældre generation, men det er jo, fordi jeg er vokset op med det. Men musik bruges bare i nogle forskellige sammenhænge og til nogle forskellige ting, og der er god og dårlig dansktopmusik; der er god og dårlig opera; der er gode og dårlige musicals. Lad os diskutere det i stedet for at udskamme nogle af genrene.

Kl. 11:38

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Spørgeren.

Kl. 11:38

Katrine Daugaard (LA):

Når nu ordføreren egentlig giver mig ret i det, og når I jo også står for gerne at ville regulere i forhold til f.eks. kønsregnskaber osv., kunne jeg godt tænke mig at høre, om det her så også er noget, der skal reguleres, f.eks. i forhold til de regionale spillesteder, altså at der f.eks. skal mere dansktop ind dér eller mere af de genrer, som jo fravælges, fordi det ikke er fint nok.

Kl. 11:39

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Ordføreren.

Kl. 11:39

Mogens Jensen (S):

Nej, Socialdemokratiet ønsker ikke at styre, hvad de enkelte institutioner skal vise af indhold eller bruge af kunstnere. Men jeg synes da, at man, når man får offentlige midler og man som kulturinstitution også skal række ud til mange, skal være opmærksom på, om man også er repræsentativ, altså om man sørger for at få fat i alle talenter uanset køn og etnicitet og prøver at vise dem frem og prøver at have balance i tingene. Men det er ikke noget, vi skal styre på den måde fra Christiansborg.

Kl. 11:39

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Så er det fru Zenia Stampe.

Kl. 11:39

Zenia Stampe (RV):

Tak for en vældig god tale, som jo ikke indeholdt nogen overraskelser, for vi ved alle sammen, at kulturen altid har haft en høj stjerne hos ordføreren. Derfor er der egentlig heller ikke noget nyt i, at vi sidder her en række kulturordførere og er enige om, at kulturen er vigtig. Og man må håbe, at der er andre, der læser redegørelsen, end os.

Men derfor handler mit spørgsmål egentlig også om: Har kulturen og kunsten ikke et større potentiale, end at vi kan sidde her og blive enige om, at det er godt? Og er vores største udfordring som kulturordførere ikke at få en bredere erkendelse i vores partier og i samfundet om, hvilken rolle kunsten og kulturen spiller, og hvilke udfordringer kunsten og kulturen også kan være med til at løse for os? Så det er bare et lidt åbent spørgsmål: Hvilken rolle ser

regeringen, at kunsten og kulturen kan spille, ikke bare som sådan et afgrænset sektorområde, men i virkeligheden for hele samfundsviklingen og de store udfordringer, vi står over for?

Kl. 11:40

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Ordføreren.

Kl. 11:40

Mogens Jensen (S):

Tak for spørgsmålet og anerkendelsen. Den er gensidig. Vi er nogle her, der har arbejdet med og har haft det her som et interesseområde gennem mange år, og det har jo været en fornøjelse. Og jeg er glad for, når kulturpolitikken ikke bare handler om ideologiske slagsmål – det kan den jo godt gøre – men når vi faktisk prøver i fællesskab at finde nogle løsninger.

Om der ikke lige var noget overraskende, ved jeg nu ikke helt. Jeg synes selv – men det er også, fordi jeg gerne vil have nogle flere med på den dagsorden – at der var det med at prøve at kigge på arbejdspladsen som et sted, hvor man kan formidle kultur langt bredere ud, for det har man faktisk også haft erfaringer med før i tiden. Og det kan sagtens, synes jeg, være med til at give Dansk Industri og Dansk Erhverv, som nu er begyndt at interessere sig meget for kulturpolitik, nogle opgaver sammen med fagbevægelsen i fremtiden. Men ellers er jeg enig i, at kunst og kultur jo kan bidrage til mange ting. Det er også derfor, der nu bliver nedsat et råd, der skal prøve at komme med bud på, hvordan det kan ske.

Kl. 11:41

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Så siger vi tak til ordføreren. Der er ingen yderligere bemærkninger. Og den næste ordfører er hr. Jan E. Jørgensen for Venstre. Velkommen.

Kl. 11:42

(Ordfører)

Jan E. Jørgensen (V):

Tak. 25 år har vi ventet på en kulturpolitisk redegørelse, og så kan man jo sådan anlægge to vinkler – enten kan man sige, at så er det også på høje tid, at vi får en, eller også kunne man vælge at sige, at har vi kunnet klare os uden i 25 år, kunne vi såmænd nok også klare os uden i 25 år mere. Jeg hælder mest til den første, for jeg synes, det har været spændende læsning, og jeg synes, det har været rart at få et overblik over, hvad der egentlig sker på området. Omvendt har jeg heller ikke nogen naiv forestilling om, at debatten i dag og den kulturpolitiske redegørelse vil medføre nogen form for revolution. Jeg beklager, vil jeg sige til Enhedslisten, men det tror jeg ikke. Ikke desto mindre er debatten god, og den er vigtig, og som det også er blevet sagt tidligere, er vi kulturordførere i hvert fald enige om, at kultur er vigtigt.

Men der er flere end os, der mener, at kulturen er vigtig. Min påstand er, at langt de fleste danskere mener, at kulturen er vigtig. Det kan godt være, at de ikke vidste det, men under corona fandt de ud af det. For hvad var det, der blev lukket ned som det første og blev åbnet som det sidste? Det var kulturlivet. Og hvad var det, folk savnede? Folk savnede kulturen, og pludselig opdagede de, at kultur jo ikke bare var en uforståelig balletforestilling på Det Kongelige Teater – det var også al den kultur, som man selv dyrkede.

Af en eller anden grund var det jo vigtigere for os at sørge for, at Bilka var åben nonstop gennem hele corona, end at man kunne gå til banko i biografen, til ballet på biblioteket eller til bold i Parken. Og der kan vi jo godt spekulere lidt over, hvorfor vi egentlig så sådan på det. Vores daværende kulturminister, Joy Mogensen – og nu beklager jeg, hvis jeg bringer dårlig stemning i arbejdsfællesskabet – kom jo med en ret uheldig udtalelse om, at hun fandt det upassende, at hun

skulle stå og tale om kultur lige nu, fordi der altså nu var vigtigere ting på dagsordenen. Der er jeg mere enig med Churchill, der blev spurgt, om man ikke skulle spare lidt på kulturen og så bruge penge på krudt og kugler under anden verdenskrig, hvortil han svarede: Then what are we fighting for? Hvad er det så, vi kæmper for, hvis ikke for kulturen? Det eneste problem ved det citat er, at Churchill aldrig har sagt det, og det gælder mange af Churchills citater, men han kunne godt have sagt det, for kulturen er vigtig.

Hvis vi kigger tilbage til coronakrisen, hvad var det så, der holdt humøret oppe hos os, mens vi var hjemsendt og sad og ikke rigtig vidste, hvordan pokker vi skulle gebærde os? Ja, det var jo kulturen. Det var, at man kunne læse en bog eller høre en lydbox, at man kunne se en film eller en tv-serie i fjernsynet, eller at man kunne høre noget musik. Det var kulturen, der trods alt holdt modet oppe hos os. Så kulturen er vigtig, og vidste vi det ikke før, fandt vi i hvert fald ud af det under corona.

Som liberal mener man så, at staten, velfærdssamfundet, skatteborgerne skal være med til at understøtte kulturlivet? Ja, det gør vi i hvert fald i Venstre, Danmarks Liberale Parti. Vi er ikke rindalister. Jeg var til en paneldebat engang på Frederiksberg Hovedbibliotek, hvor Laura Lindahl, der dengang var LA'er, fortalte, at der jo var lavet stor kunst gennem tiden, uden at det var blevet støttet af det offentlige, og så nævnte hun Beethoven, Bach og Mozart, og så smilede de lidt ældre medlemmer af panelet sådan lidt overbærende, for hvad Laura Lindahl ikke var klar over, var, at Beethoven, Bach og Mozart jo også var på støtten. Dengang hed det noget andet – det var mæcener, det var fyrster, det var kirken osv., men det var jo datidens velfærdssamfund, og det var datidens statsmagt, der også dengang gik ind og understøttede kulturen, for rigtig meget kulturliv har aldrig kunnet stå på egne ben.

Men selv om vi er enige om, at kulturen er vigtig og har rigtig mange med, så er vi jo ikke i mål – og det kommer vi nok aldrig. Vi er ikke i mål, og det, som den kulturpolitiske redegørelse bl.a. viser os, er, at sådan noget som folks uddannelsesniveau og folks køn spiller en rolle, når det handler om, hvor stort ens kulturforbrug er. Eksempelvis er der langt flere kvinder, der aktivt bruger kulturen, end mænd. Der er også flere, der har en længere videregående uddannelse, der benytter sig af kulturtilbud, end personer, som kun har grundskole som højeste uddannelsesniveau. Og når jeg taler om det, er det jo ikke, fordi jeg så partout vil proppe kultur ned i halsen på dem, der ikke bruger den så meget, eller vil forsøge at hæmme kulturforbruget hos dem, der benytter kulturlivet rigtig meget. Det er slet ikke det, der er mit mål. Mit mål er at få flere med, men det skal selvfølgelig ske frivilligt.

Kl. 11:47

Noget af det, som jeg tror, og som vi i Venstre tror kan være en vej til det, er, som en overskrift, at få kulturen ud af institutionerne – ikke, at den ikke også skal være på museer og teatre osv., men at få kulturen ud i det offentlige rum. Det kan eksempelvis være at få malerier ud at leve på arbejdspladser.

Jeg var på Trapholtmuseet og fik en utrolig spændende rundvisning af direktøren, og noget af det, hun fortalte mig, var, at en af grundene til, at der er mange mennesker, der ikke bryder sig om at gå på museum, er, at de ikke ved, hvordan man gør. De er usikre, og de er utrygge: Har jeg nu kigget længe nok på det her maleri? Hvad nu, hvis jeg ikke forstår det? Hvad nu, hvis det ikke siger mig noget? Hvad nu, hvis jeg bare synes, det er en masse klatter og noget farve – gør jeg det så forkert? Og den utryghed gør, at der er mange, der simpelt hen holder sig væk fra museerne. Så noget af det, de er blevet gode til på Trapholt, er først at få folk ind på museet, som ellers ikke var kommet, og når de så er kommet ind, kommer det, som man i gamle dage kaldte kustoder, men de kalder dem servicemedarbejdere, eller værter tror jeg de kalder dem, og de kommer så hen til folk og taler med dem og siger: Ja, det er

et spændende maleri, ikke? Eller de siger: Hvad synes du? Og så får de en god snak, som gør, at folk, der måske ellers ikke var kommet på museum, får en oplevelse. Og hvorfor kommer folk på museet? Ja, de kommer f.eks., fordi de kan købe kunsthåndværk på det julemarked, som Trapholt har arrangeret. Så på den måde får de altså folk inden for døren, som måske ellers ikke var kommet inden for døren.

En anden ting, som også har ændret sig i forhold til dengang, da vi havde debatten for 25 år siden, er jo den teknologiske udvikling. Vi har alle sammen i vores lomme verdenslitteraturen; vi har en pladesamling, der er større end den, Michael Bundesen sang om i sin tid: »Ingen har en pladesamling større end min. Og den er fuld af rock«. Vi har adgang til det hele; vi har adgang til alverdens film og tv-serier, og vi har det nede i lommen på vores mobiltelefon. Det er jo fantastisk. Ikke desto mindre kan vi jo se, at det, som de fleste mennesker bruger dette fantastiske redskab til, er at kigge på nogle åndssvage 10-sekundersvideoklip på TikTok, Instagram osv. af katte, der kører på skateboard, og søde babyer – det sidste er jeg selv storforbruger af – og det er jo ærgerligt.

Vi ser også undersøgelser, der viser, at de unge er blevet dårligere læsere. De mangler evnen til at fordybe sig – læse en stor murstensroman eller se en helaftefilm uden at ty til mobilen og uden at ty til forstyrrelser. Det er altså et problem, som vi er nødt til at tage alvorligt. Og hvis vi kigger på tallene, kan vi se, at 99 pct. af alle unge mellem 12 og 18 år har en profil på mindst ét socialt medie. Hvem den sidste procent er, ved jeg ikke, men tallene viser, at det altså er 99 pct. Så noget, som også hører med til en kulturpolitisk debat, er, hvordan vi i højere grad udnytter de gaver, som den ny teknologi giver os, og hvordan vi bliver bedre til at sørge for, at det ikke kun bliver de her lette kalorier.

En anden drøftelse, der er vigtig, handler om hele det frivillige foreningsliv: Hvordan sikrer vi, at vi ikke drukner dem i bureaukrati og besvær? For det er altså ikke derfor, man bliver aktiv i det frivillige foreningsliv.

Jeg vil også gerne nævne lidt om den forskel, der er på adgangen til kultur i forskellige dele af landet. Det er ikke kun statens skyld, det er i høj grad også kommunernes skyld. Som bilag til redegørelsen er der en opgørelse af, hvor mange penge pr. borger de forskellige kommuner bruger, og der er en kæmpe forskel fra omkring 600 kr. pr. borger i den kommune, der bruger færrest penge, til over 3.000 kr. pr. borger i den kommune, der bruger flest penge. Så det er altså ikke kun staten, der forskelsbehandler, det er også kommunerne selv, der prioriterer områderne forkert. Og en af de kommuner, der ligger langt under gennemsnittet, er den kommune, vi befinder os i nu, nemlig Københavns Kommune. Er det virkelig rimeligt, at København skal slippe så billigt, bare fordi vi har en masse statslige kulturinstitutioner? Det mener vi ikke fra Venstres side.

Men der er meget at være stolt af, og jeg ved, at vi kunne tale mindst 10 minutter om hvert af de emner, der er skrevet om i den kulturpolitiske redegørelse. Det tillader tiden ikke. Men jeg vil sige tak til ministeren for redegørelsen. Jeg synes, det er rigtig godt, at vi har fået den på bordet, og jeg håber også, at vi får en god debat, men frem for alt håber jeg, at vi får vedtaget noget politik i de kommende år, som gør, at vi får endnu mere kultur ud til danskerne.

Kl. 11:52

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Tak til ordføreren. Der er en række korte bemærkninger. Den første er til fru Charlotte Broman Mølbæk. Værsgo.

Kl. 11:52

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Tak for det, og tak for en fin tale. I sidste periode havde SF et meget smukt makkerskab med Venstres hr. Stén Knuth omkring e-sporten,

og man kan sige, at hvis der er noget, der ikke får særlig meget offentlig støtte, så er det e-sporten. Den kan jo også klare sig selv, kan mange sige, idet den er kommerciel. Men hvad med alle de mange hundredtusinder børn og unge, som bare spiller og er overladt til sig selv? Der forholder vi os ikke rigtig til, hvordan vi gør det her på en ordentlig måde. Vi forholder os heller ikke til, hvordan vi laver en ligakvalificering osv. Det handler i virkeligheden også om at give en anerkendelse til nogle af de stærke e-sportsudøvere, vi faktisk har i Danmark. Vi har faktisk været ret banebrydende, i forhold til hvordan vi skaber nogle sunde måder at være i e-sporten på.

Så mit spørgsmål til ordføreren er: Kan det fine samarbejde mellem SF og Venstre køre videre, og er Venstre fortsat interesseret i at styrke lige præcis e-sporten og også sikre, at der faktisk er nogle støttekroner til det?

Kl. 11:53

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Kl. 11:53

Jan E. Jørgensen (V):

Der findes ikke noget menneske i Danmark, der er mere interesseret i e-sport end hr. Stén Knuth, og jeg kan garantere for, at hr. Stén Knuths ånd stadig svæver over vandene i Venstres gruppeværelse, og vi har alle forstået vigtigheden af e-sport. Det har vi med garanti. Noget af det, som er en udfordring, er jo at få e-sporten ind i foreningsrammer, sådan at det ikke kun bliver det kommercielle, men at vi også får foreningsgjort e-sporten og giver de muligheder. Der er jo et setup for, hvordan vi dyrker al mulig andet sport i foreningsregi, og der halter e-sporten lidt bagefter. Men med hensyn til den der sådan lidt gammeldags holdning om, at e-sport bare handler om nogle, der sidder og spiller på en computer og bare skal ud og få noget frisk luft i stedet for, er virkeligheden langt mere kompliceret. Der er jo kæmpestore stævner, hvor tusindvis af tilskuere sidder og går mindst lige så meget op i det som til en fodboldkamp. Så e-sport er kommet for at blive – ingen tvivl om det.

Kl. 11:54

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Spørgeren.

Kl. 11:54

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Mange tak for det svar. Jeg ser frem til et fortsat samarbejde omkring det her. Et andet spørgsmål, som heller ikke skal gå denne ordførers næse forbi, handler jo om det 2-procentsomprioriteringsbidrag, som Venstre pålagde kulturens verden, og som i virkeligheden har udhulet kulturen og gjort det rigtig svært at leve op til alle de ting, som de skal, og lave den udvikling. Er Venstre interesseret i at investere i kulturområdet og eventuelt også putte det i kassen, man har taget fra dem tidligere?

Kl. 11:55

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Kl. 11:55

Jan E. Jørgensen (V):

Bare lige for historieskrivningens skyld vil jeg påpege, at omprioriteringsbidraget betød, at alle skulle betale 2 pct., der så blev lagt ind i en pulje, som så blev fordelt til områder, hvor der var et særligt behov, eksempelvis kræftbehandling. Så det var ikke sådan, at alle skulle spare 2 pct. De 2 pct. blev bagefter brugt der, hvor der var et stort behov. Så kan det da ærgre mig, at man ikke også så, at der var et stort behov på kulturområdet. Vi har i Venstre lagt os på en

linje, der handler om, at vi skal bruge flere og ikke færre penge på kultur. Det har vi foreslået, da vi sad i opposition, i forbindelse med de seneste finanslove, og det er også det, vi arbejder for nu, hvor vi er kommet i regering – og det lykkes.

Kl. 11:55

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Så er det hr. Søren Søndergaard.

Kl. 11:55

Søren Søndergaard (EL):

Tak til hr. Jan E. Jørgensen for talen, og tak for den klare markering af, at Venstre står for, at der skal bruges statslige midler til kunst og kultur. Det synes jeg er en vigtig melding, og den er jeg glad for, for det betyder også, at man vil være med til at kradsede de penge, der skal bruges til kunst og kultur, ind. Det kan være gennem skatter eller afgifter, eller hvad det nu kan være, men det er klart, at man ikke kan udbetale nogen penge, man ikke har.

Men det spørgsmål, jeg har til ordføreren, handler om redegørelsen her. I redegørelsen er der jo mange problemstillinger opstillet og også mange vurderinger osv., og derfor vil jeg høre, om Venstre føler sig hjemme i den her redegørelse. Er det så at sige Venstres redegørelse? Føler man, at det afspejler de synspunkter, som Venstre har på det kulturpolitiske område?

Kl. 11:56

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Kl. 11:56

Jan E. Jørgensen (V):

Det er helt sikkert et trickspørgsmål; vi har engang sagt noget andet end et eller andet, der står på side 14. Det er regeringens redegørelse, og dermed er det selvfølgelig også Venstres redegørelse. Og når vi siger, at vi skal bruge statslige midler på kultur, og også flere, er det ikke kun flere statslige midler, vi skal bruge; vi skal også finde metoder til, hvordan vi kan få private til at bruge flere penge, og hvordan vi kan få virksomheder, fonde, kommuner osv. til at bruge flere penge. Hvor ville det være fantastisk, hvis vi eksempelvis med en museumsreform kunne lave en model, der indebar, at de museer, der var gode til at skaffe ekstern finansiering, også skulle have statslig finansiering. For hvis ikke andre gider støtte museet, hvorfor skulle vi så?

Så det handler om, at vi på en eller anden måde kan få skabt et system, hvor vi gearer kulturforbruget. Eksempelvis var også det kulturgavekort, der var mulighed for at give skattefrit under corona, en fremragende idé, og det er i øvrigt også godt for miljøet, at man ikke nødvendigvis bruger pengene på en vase, der er produceret i Fjernøsten.

Kl. 11:57

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Spørgeren.

Kl. 11:57

Søren Søndergaard (EL):

Tak for svaret. Vi vil også gå ind i en fordomsfri drøftelse af, hvordan vi kan skaffe de penge, der er nødvendige, for at man kan understøtte kunst og kultur. Det er ikke sådan, at vi har ét sted, hvor det skal ske, men det ser vi frem til at drøfte, også med Venstre.

Men i forhold til det andet spørgsmål vil jeg sige, at jeg ikke kommer med et eller andet på side 14 eller på side 17 og holder Venstre op på det, men det er mere den generelle indfaldsvinkel, for der er jo en generel indfaldsvinkel i det her. Og det, jeg forstår

ordføreren siger, er, at det også er Venstres indfaldsvinkel, der er afspejlet i den her redegørelse, og det er jeg glad for.

Kl. 11:58

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Kl. 11:58

Jan E. Jørgensen (V):

Tak for det. Nu må man sige, at 25 år er gået, og det er måske i virkeligheden meget godt, for der har været en udvikling på de 25 år, og derfor er det rigtig godt, at vi nu har fået et overblik. Men redegørelsen er jo ikke bare statistik; hr. Søren Søndergaard har fuldstændig ret i, at der også ligger et grundsyn på, hvordan vi forholder os til kultur, og det grundsyn deler vi ethundrede procent i Venstre.

Kl. 11:58

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Så er det fru Katrine Daugaard.

Kl. 11:58

Katrine Daugaard (LA):

Jeg kunne godt tænke mig at spørge lidt videre ind til de her liberale synspunkter på kulturen, som ordføreren var inde på. I Liberal Alliance synes vi jo, at det er liberalt at have friheden til at vælge frit og at sørge for, at vi i Danmark har lige muligheder. Vi mener også, at det liberale synspunkt inden for kultur er, at kvalitet, kvalifikationer og talent skal komme før f.eks. køn. Er ordføreren enig i det?

Kl. 11:59

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Kl. 11:59

Jan E. Jørgensen (V):

Hundrede procent til begge dele. Det frie valg er fuldstændig essentielt, og der er jo ikke nogen, der tvinger nogen til at bruge en form for kultur frem for en anden. Kunsten skal ikke være politisk. Det har vi set eksempler på med systemer i totalitære samfund, som har brugt kunsten aktivt for at fremme en bestemt politisk dagsorden; det skal man være meget påpasselig med – også fordi det giver rigtig, rigtig dårlig kunst. Så det er vi hundrede procent enige i.

At kvalitet skal komme før køn og alt muligt andet, er vi også hundrede procent enige i. Udfordringen er jo bare, at på nogle områder har det forholdt sig omvendt. Der har køn vægget højere end kvalitet. Lad mig bevise min påstand: Efter at man i symfoniorkestrene begyndte at holde optagelsesprøver bag en skærm, så man ikke kunne se, hvem der sad på den anden side af skærmen, steg antallet af kvinder, der blev optaget i symfoniorkestrene, markant. Det var en øjenåbner for mig selv. Så når vi har fokus på det, handler det netop om at sikre, at nogen ikke på grund af deres køn bliver holdt tilbage.

Kl. 12:00

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Spørgeren.

Kl. 12:00

Katrine Daugaard (LA):

Der findes jo masser af store stjerner: Tessa, MØ, Drew Sycamore, Medina, Tina Dickow, Katinka. Der er jo masser af beviser på, at kvinder sagtens kan komme til at spille på f.eks. de regionale spillesteder, hvor der nu indføres kønsregnskaber, endda uden evidens for, at forskellene dér skyldes undertrykkelse eller lusk. Er det liberalt at være med til at indføre sådan noget?

	Kl. 12:01		Kl. 12:04
Første næstformand (Leif Lahn Jensen): Ordføreren.		(Ordfører) Lean Milo (M):	
	Kl. 12:01	Mange tak. Tak for ordet, og tak til kulturministeren for at komme med en kulturpolitisk redegørelse. En god diskussion og en god debat har udgangspunkt i et oplyst grundlag, og jeg er særlig glad for, at vi efter 25 års tørke nu har fået en kulturpolitisk redegørelse. Den skaber nemlig et solidt fundament, og den synliggør, at kulturen rummer flere aspekter. Redegørelsen bidrager med vigtige perspektiver, der vil nuancere vores blik på kulturen. Kultur er alsidig og berigende på mange måder. Den har en enestående evne til at inspirere, forbinde og berøre os, og gennem kulturens verden, f.eks. musik, litteratur og teater, sport og foreningsliv og meget andet, udfolder kulturen sig og beriger vores samfund.	
Jan E. Jørgensen (V): Altså, åbenhed, offentlighed og oplysning er ikke uliberal, overhovedet. Det at blive klogere er heller ikke uliberal, skulle jeg hilse og sige. Det kan anbefales. Jeg tror, at det er meget godt med noget synlighed, men jeg er fuldstændig enig i, at kvoter er for fisk og ikke noget som helst andet. Der er jeg meget på Lars von Triers hold, men jeg tror ikke, at jeg må citere fra Folketingets talerstol, hvad han sagde. Men åbenhed om, hvordan fordelingen er, synes vi er ganske udmærket.	Kl. 12:01	Der findes naturligvis kritikere af kunst og kultur. Et argument lyder ofte, at kunst- og kulturudøvere ikke bidrager med nogen form for økonomisk værdi til vores samfund. Dette argument kommer ofte i forlængelse af diskussionen om kunststøtte i kulturbranchen, som i nogle øjne vurderes til at være spild af penge; at det er penge, der kan bruges andre steder i vores samfund og til langt større gavn. Men lad mig slå fast: Det perspektiv deler jeg ikke. Det deler Moderaterne ikke.	
Første næstformand (Leif Lahn Jensen): Så er det fru Zenia Stampe.	Kl. 12:01	Der er to undervurderede perspektiver, dansk kunst- og kulturliv ikke får sin retmæssige anerkendelse for. Det første er det økonomiske aspekt. Når vi diskuterer kultur, er et af kritikpunkterne, at kunst og kultur er kirsebærret på toppen af det danske samfund, der ikke bidrager med noget substantielt af værdi og blot ligger samfundet til last. Det er langt fra sandt, og det er jo det, den her redegørelse viser. Den beskriver, at kulturerhvervene bidrog direkte med en produktion på 109 mia. kr. i 2021. Det er et svimlende højt beløb, og det svarer til 2,4 pct. af Danmarks samlede bnp. De 109 mia. kr. er en imponerende indikator for kulturens potentiale som drivkraft for økonomisk vækst og velstand, og hvis nu vi legede, at man investerede i kulturen som investor, ville det give et fantastisk afkast.	
Zenia Stampe (RV): Tak. Og tak for at tilkendegive fra Venstres side – eller gentage – at man ønsker at tilføre kulturlivet flere penge, ikke færre. Det har jeg også hørt kulturministeren sige, altså at der er et ønske om investeringer i kultur, men jeg hører også ofte det ønske koblet til kulturpasset. Det er ikke, fordi jeg har noget imod det kulturpas, men er det sådan, at de penge, som regeringen agter at sende i retning af kulturen, er øremærket kulturpasset, eller kan vi f.eks. også forvente, at der ryger nogle flere penge ind i arbejdet med en museumsreform? For jeg er da personligt bange for, at hvis vi skal lave en ny fordelingsnøgle, så kan det være nogle af de museer i hr. Jan E. Jørgensens eget valgdistrikt, der kommer til at betale en ret stor regning for, at vi ser en større lighed. Så kan vi også se – hvad kan man sige – et boost på andre kulturområder end på det her med kulturpas til udsatte unge?	Kl. 12:02	Tænk engang på den guldgrube, vi sidder med. Dansk kulturliv har potentiale til at blive et moderne eksporteventyr, hvor dansk kultur spiller en rolle rundtom i verden. Vi kan byde på alt fra danskproducerede film, gaming, musik og danske sportsidoler til danske billedkunstnere. Det er vigtigt, at vi skifter fokus, så vi ser kulturen for, hvad den er i virkeligheden. Lad os være helt ærlige: Fordommene er mange, når det kommer til kultur. Derfor vil jeg igen sige, at jeg er meget glad for den her redegørelse. Den er nemlig med til at belyse et undervurderet og ofte glemt aspekt, når det kommer til kulturpolitik, og det er, at dansk kultur er en god forretning. Så lad os anerkende denne redegørelse som det endelige bevis på, at dansk kultur og kunst ikke alene har en betydning på det menneskelige og åndelige plan, men også er afgørende for vores samlede økonomi.	
Første næstformand (Leif Lahn Jensen): Ordføreren.	Kl. 12:02	Det andet aspekt er jo så, at kulturen har potentiale på det åndelige plan. For kulturens valuta er mere end blot den økonomiske værdi. Dansk kunst- og kulturliv rummer et kæmpe potentiale. Kulturen danner os, og kulturen skaber fællesskaber. Specielt fællesskaberne er vigtige i den tid, vi lever i, og særlig nu, hvor flere og flere unge føler sig rodløse og mangler mening i tilværelsen. Kulturen bør og skal være bindeleddet og fylde langt mere, end den gør i dag. For mange af os spiller kulturen måske allerede en stor rolle i vores liv. Men ambitionen er, at vi skal bruge kulturen og de fantastiske kulturtilbud i langt højere grad.	
Jan E. Jørgensen (V): Det korte svar er ja. Altså, det er ikke kun kulturpas, det er også mere. Og med hensyn til analysen af en museumsreform er jeg fuldstændig enig med Radikale Venstre. Hvis museumsreformen bliver en øvelse, der alene går ud på at tage nogle penge fra Arken og Louisiana og føre dem til Trapholt og Kunsten, så bliver det ingen succes – så bliver det en fiasko. Altså de, der får penge, vil sige, at det da også var på høje tid, og så vil vi ikke høre ret meget mere fra dem. Og de, der får taget penge, vil arrangere fakkeltog til Christiansborg og sidde og græde nede på Slotspladsen i ugevis; og det ønsker vi jo ikke for nogen. Så hvis ikke der kommer flere penge med en museumsreform eller på anden måde muligheder for, at museerne kan skaffe større finansiering – for det behøver ikke kun at være staten, og som redegørelsen viser, er der meget stor forskel på, hvor meget kommunerne prioriterer det her område – så bliver museumsreformen en fiasko. Så det er en rigtig analyse, som vi deler.	Kl. 12:03	Privat møder jeg dansk kunst og kultur konstant. Det kunne f.eks. være til koncerter om aftenen eller gastronomiske oplevelser, hvor jeg får muligheden for at lytte til nye kunstnere og smage på maden, eller det kunne være weekendture med min familie på nogle af de fantastiske kunstmuseer, som vores land har at byde på. I mange	
Første næstformand (Leif Lahn Jensen): Der er ikke flere korte bemærkninger til ordføreren. Vi siger tak til ordføreren. Så er den næste hr. Lean Milo fra Moderaterne. Velkommen til.			

år har jeg personligt dyrket kampsport, og på den måde har jeg mærket dansk foreningsliv tæt inde på livet. Det gør mig glad at tænke på, hvordan så mange ildsjæle rundt om i vores land frivilligt engagerer sig for at give oplevelser videre. Foreningslivet bidrager med afgørende fællesskaber, der øger trivselen.

Bibliotekerne bliver sjældent nævnt, og dem er jeg her de senere år begyndt at komme mere og mere på. Jeg betragter dem som en perle, der kan give rum til fordybelse i travle hverdage. Jeg er far til fem og tager mine to yngste med, og der har vi mulighed for at dykke ned i ny litteratur, men også i et fællesskab med højt læsning og sang.

Kl. 12:09

Dansk kultur og kunst er alle steder, og kulturtilbuddene udvikler sig, og takket være den digitale udvikling pibler nye platforme frem, der er med til at gøre vores liv lettere, skabe forbindelser til gamle venner eller hjælpe os med at se ting i nye perspektiver. Her er de sociale medier jo et eksempel på en udvikling, der har mange gode elementer i sig, men som desværre også har en række negative afledte effekter.

Vi ser desværre en stigende tendens i samfundet, hvor børn og unge bruger alt for lang tid foran skærmene. Andelen af børn og unge, der bruger mere end 4 timer om dagen på digitale platforme, er steget fra 14 pct. i 2017 til 41 pct. i 2021. Ja, det er ikke særlig godt. Jeg må være helt ærlig og sige, at jeg finder det bekymrende, at børn og unge bruger så meget tid foran skærmen. Jeg er ikke skærmforskrækket, men jeg er realistisk, og jeg anerkender fuldt ud, at mange børn og unge har sociale netværk online, og at de igennem internettet kommunikerer og spiller sammen. Det er fællesskaber, der er afgørende for de unges ve og vel, og dem skal de selvfølgelig holde fast i.

Men de sociale medier er også med til at give vores børn og unge et kunstigt syn på verden, hvor meget fremstilles glamourøst og poleret, og det ved vi alle ikke passer til den dagligdag, vi befinder os i. Det er en problematik, vi ikke må undervurdere. For når de unge konstant går og sammenligner sig selv med andre, skaber det i nogle tilfælde lavere selvværd, og det fører til mistro til vores børn.

I Moderaterne mener vi, at kulturen og de tilhørende institutioner skal spille en større rolle i børns og unges trivsel, og her skal kulturen spille en langt vigtigere rolle for at komme de kedelige tendenser til livs. For som sagt er kulturen med til at skabe de fællesskaber og samlingspunkter, der er altafgørende for at vende den negative udvikling, vi står over for. De unge skal indgå i meningsfulde fritidsaktiviteter, der kan forme og udvikle dem. Vi ønsker at fremme en positiv og stimulerende kulturel ramme, hvor unge kan udfolde deres kreativitet, finde deres stemme og mærke fællesskabets styrke.

Dansk kulturliv er overordnet set en succeshistorie. Ud over de mange fællesskaber og samlingspunkter, kulturen medfører, skaber den et vigtigt økonomisk bidrag til den danske statskasse, og det er noget, alle, der arbejder i kulturbranchen, kan og bør være stolte over. Kulturen har en betydning for os alle uanset vores baggrund og interesser. Lad os fortsætte med at styrke kulturen i vores samfund. Det er en investering i fremtidige generationers trivsel og dansk vækst. Lad os værdsætte kulturens kraft til at berige vores liv, udfordre vores perspektiver og skabe et rigere og mere inkluderende samfund. Tak for ordet.

Kl. 12:12

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Tak til ordføreren. Der er et par korte bemærkninger. Den første er til fru Charlotte Bromann Mølbæk.

Kl. 12:12

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Tak for det, og tak for en rigtig fin tale. I redegørelsen er der desværre et alt for lille fokus på børn og unge og kulturens betydning og alle de aktiviteter, der kommer heraf. Det hørte jeg også ordføreren nævne i sin tale. Men jeg kunne godt tænke mig at høre, om Moderaterne kunne være klar til at gå endnu længere end blot status quo, men også sige: Lad os investere endnu mere i at sikre, at kultur og de forskellige kunstfag også er noget, som alle børn i Danmark får muligheden for, eksempelvis ved at få det ind i folkeskolen, måske på bekostning af nogle matematiktimer, tysktimer eller dansktimer. Ville Moderaterne være klar til at lave sådan en slags prioritering?

Kl. 12:13

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Ordføreren.

Kl. 12:13

Lean Milo (M):

Tak for spørgsmålet. Der er ingen tvivl om, at Moderaterne er stærkt fokuseret på de unges trivsel, og det er vi i alle aspekter. Når det kommer til kunst og kultur, har vi nogle greb, vi kan benytte os af, og der er ingen tvivl om, at skolerne har en rolle at spille. Hvis vi kigger på vores kulturpas, vil det alt andet lige være et startsted, hvor vi skal begynde at lære og arbejde med at få kulturpasset bredt ud, så de unge også begynder aktivt at bruge de kulturelle tilbud. Hvordan udviklingen så kan blive på sigt, og hvad vi kommer til at se, når vi går i gang med den øvelse, kan sagtens komme til at smitte af på folkeskolen. Det er jeg ikke i tvivl om, og det er noget, hvor der også kommer til at skulle tages et ansvar.

Kl. 12:13

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Spørgeren.

Kl. 12:13

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

En anden ting er, at der lige pludselig viser sig at være godt 16 mia. kr. i råderummet. Er det så nu, at der er penge til den 1 mia. kr. til kulturområdet, som Moderaterne gik til valg på?

Kl. 12:14

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Ordføreren.

Kl. 12:14

Lean Milo (M):

Det er da et rigtig, rigtig godt spørgsmål. Der er ingen tvivl om, at jeg har visse beføjelser, men om jeg her fra talerstolen ligefrem kan begynde at trække ekstra penge ud af de 16 mia. kr., tvivler jeg lidt på. Men jeg er i hvert fald overbevist om, at det, vi ser, hvilket jeg også kom frem til min tale, jo er et kulturliv, som faktisk er en overskudsforretning. Og når vi ser en overskudsforretning, så er det en god investering, og når vi ser gode investeringer, om det så er i kroner og øre eller i den fremtidige generation, så er Moderaterne jo båret af sund fornuft.

Kl. 12:14

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Så er det Katrine Daugaard.

Kl. 12:14

Katrine Daugaard (LA):

Jeg synes, det er spændende at tale om, at kulturlivet er en god investering. Men skal det nødvendigvis være borgernes skattepenge,

vi skal investere med, eller kunne Moderaterne være interesseret i at kigge nærmere på, om vi kunne gøre det bedre for private, for fonde og for rige familier at investere mere i kulturen?

Kl. 12:15

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Kl. 12:15

Lean Milo (M):

Der er ingen tvivl om, at når vi ser en investering i noget, som ligefrem giver et afkast, så er det jo en investering af skatteborgernes penge, som både giver et økonomisk afkast og sikrer næste generation i deres trivsel, og som lige nu giver os en fornøjelse. Så i forhold til om det skal være det ene eller det andet, vil jeg sige, at Moderaterne ser det, som at det er et både-og. Og det skal selvfølgelig være nogle gode betingelser, for at andre også kan gå ind og byde ind, og at erhvervslivet også kan være med til investeringerne.

Kl. 12:15

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Spørgeren.

Kl. 12:15

Katrine Daugaard (LA):

Man kunne f.eks. bruge de penge på at lave skattelettelser for de fonde og private, som jo rigtig gerne vil investere en hel del og gerne vil investere mere i kulturen. Kunne det være en løsning?

Kl. 12:16

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Kl. 12:16

Lean Milo (M):

Jeg ser ikke noget i vejen for, at man går ind og kigger på, hvordan rammerne skal være. Altså, betingelserne skal være gunstige, således at vi som samfund får mest ud af det. Men jeg ser heller ikke noget i vejen for, at vi som samfund investerer i kulturen, når den giver et positivt afkast. Så derfor vil jeg sige, at det er et både-og, og selvfølgelig skal rammerne være der til, at der er andre, der kan bidrage med en positiv udvikling inden for kunst og kultur.

Kl. 12:16

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Så siger vi tak til ordføreren. Der er ikke yderligere korte bemærkninger, og næste ordfører er fru Charlotte Broman Mølbæk fra SF. Velkommen.

Kl. 12:16

(Ordfører)

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Tak for det, og tak, fordi vi igen skal have den her meget nødvendige debat i Folketinget. Sidst vi havde den, var, mens sir Elton John toppede hitlisterne med »Candle in the Wind« – beklager det engelske, men det hedder den – Aqua solgte så mange plader, at det kunne måles på Danmarks bnp, Brøndby førte Superligaen på vej mod sit tredje mesterskab i trækk, og her i salen havde hr. Poul Nyrup Rasmussen netop undskyldt for håndteringen af Rushdiesagen. Ja, det er længe siden, alt for længe siden, så tak for det.

Når man ser på den seneste kulturpolitiske redegørelse fra 1997 og sammenligner med den, vi i dag skal debattere, kan man godt se, at det længe har været nødvendigt med en redegørelse. Forskellen i længde og emner er jo enorm. Er glasset halvt tomt, kan man sige, at de kulturpolitiske problemstillinger over et kvart århundrede har hobet sig op. Er det derimod halvt fyldt, kan man sige, at folkestyret

igen har fået øjnene op for, hvor meget kulturen fylder for os alle, for hele det samfund, som vi kalder Danmark.

I mine 4 år som kulturordfører har jeg erfaret, at glasset både er halvtomt og halvfyldt. Jeg har mødt store udfordringer med at få det nødvendige politiske fokus på kulturen, herunder også den økonomi, der nødvendigvis må følge med, noget, som ikke mindst kom til udtryk i de 2 år, hvor pandemien slog kulturen ud af kurs.

Men jeg har også oplevet alle de ildsjæle og alle de visioner, som skabes og udfolder sig fra dag til dag og år til år – folk, foreninger, fællesskaber, der dedikerer sig til, at vi alle sammen har noget at være sammen om. De og alt det, de kæmper for, blev ikke slået ud af kurs, selv om deres forudsætninger blev det. Dem skylder vi en stor tak nu, hvor vi alle frit kan færdes i det kulturliv, som vi savnede dybt under nedlukningerne.

Selv om redegørelsen kommer godt rundt i hjørnerne, glimrede en af de helt store hjørner og ved sit fravær, nemlig kulturens betydning for børn og unge og de mange forskellige og vigtige aktiviteter, kunsten og idrætten sætter i verden, og som kommer så mange børn og unge til stor gavn og glæde.

Jeg mener, at kultur er afgørende vigtigt for os alle sammen, og jeg er derfor naturligvis tilhænger af, at kulturen støttes med vores fælles skattekrone. Men jeg er mest optaget af, at børn i Danmark vokser op i et samfund, hvor kulturelle oplevelser er en del af hverdagen for alle børn, hvor alle børn har mulighed for at lære at spille guitar, gå til sang, spille teater eller rollespil, og hvor alle kan udfolde sig og prøve sig af i de mange forskellige retninger, der er.

Derfor virker det helt uforståeligt, at musikskoler og kulturskoler ikke har et større fokus i redegørelsen. Det samme gælder også for de mange lokale idrætsforeninger eller -aktiviteter, gadeidrætten og bibliotekerne, hvor mange børn og unge hver dag beriges af meningsfulde fællesskaber. Alle børn og unge i Danmark skal både aktivt og som beskuer kunne deltage i kulturen, både til hverdag, på teaterskolen eller på kunstmuseum. En stram økonomi skal ikke ødelægge muligheden for at kunne deltage, for kultur er en social sammenhængskraft, som kan skabe dialog mellem os og overvinde kløfter. Kultur er fundamentet for vores demokrati, for etik og moral og for vores mentale sundhed og livskvalitet. Det er lige så vigtigt som den store økonomiske omsætning, der er, og som kulturen står for, og dét vigtige fokus mangler i redegørelsen.

I en tid, hvor de sociale medier, streamingtjenester og techgiganter har lagt stort beslag på børn og unges tid, er det endnu mere vigtigt, at vi har et stærkt kulturliv, et kulturliv, der bygger på nærvær, fællesskaber, fordybelse, og hvor algoritmen fra TikTok og YouTube sættes på pause og man giver sig hen til fodbolden på de grønne baner, til dansen på asfalten og til musikkens bølgende rytmer og samspil eller i fordybelse på museet, hvor det ikke flyder rundt med fake news.

Børn og unge vokser i dag op i et stort digitalt univers med mange forskellige tilbud, hvor de selv danner deres egne algoritmer i deres færden på nettet, streamingtjenester og sociale medier. Det digitale univers fylder så meget i børn og unges hverdag, men det indhold, de færdes rundt i, har meget forskellig kvalitet, og børn og unge bliver faktisk også afhængige af deres apps.

I den digitale verden er børn særlig sårbare og udsættes nemt for manipulation på grund af deres manglende erfaring og udvikling, og der er derfor behov for en styrket digital børnebeskyttelse, som skal sikre, at børn og unge som mediebrugere kan færdes trygt på internettet og få den beskyttelse, der svarer til deres alder. Derfor haster det med at komme i gang med at stille krav til og lave regler for techgiganterne, streamingtjenesterne og de sociale medier. Og det håber jeg kommer til at være en del af den kommende medieaftale. Det er nu, vi har chancen, og det er vigtigt for børn og unges trivsel.

Kl. 12:21

Når regeringen så ønsker et kulturpas for de 45.000 unge, der er uden uddannelse og job, håber jeg ikke, at det her bliver noget med at sige: Her er et kulturpas, og pas så dig selv. Det tror jeg nemlig ikke på vil leve op til de fine intentioner, der er bag kulturpasset. For det er ret godt set, at kultur netop spiller en vigtig rolle for de unge. Men mange af de her unge er ret sårbare og har brug for en udstrakt hånd til at komme ud eller til at komme ind og bruge kulturen, så det ikke blot bliver en enkeltstående oplevelse, men en begivenhed, der skaber forandring. For det kan kunsten, og det kan de stærke fællesskaber. Vi har rigtig mange erfaringer med det på projektbasis; lad os bruge dem til at kvalificere det med det kulturpas.

I redegørelsen nævnes en museumsreform, og det er virkelig positivt, for i alt for mange år har man ladet museerne sejle deres egen sø med uigennemsigtige tilskud. Mit ønske er, at vi kommer til at starte med stærke visioner for, hvordan museumslandskabet skal se ud i Danmark, og at der med visionerne kommer en grundlæggende bæredygtig økonomi. På den måde kan vi få meget mere ud af vores allerede gode museer.

Netop i dag, senere i dag, starter festivalsæsonen i Jelling. Fra nu af, og til sommeren går på hæld, vil festivalerne skabe smil, store oplevelser og store samfundsgevinster. Jeg og hundredtusindvis af danskere glæder os til denne meget særlige tradition – det er en dansk tradition – hvor vi i fællesskab nyder sommeren og musikken. Men i redegørelsen nævnes festivaler kun ét sted i en bisætning, og jeg synes ærlig talt, at de fortjener at stå højere på programmet. Den danske festivalkultur er unik. Siden de første festivaler dukkede op i 1970'erne, er de skudt op i hele landet, ofte uden for de allerstørste byer og med et helt lokalsamfund i ryggen.

Festivalerne bidrager i høj grad til den demokratiske dannelse i lokalsamfundene, både ved at dele overskuddene ud til almennyttige formål og foreningslivet, men også ved at være med til at skabe fællesskab på tværs af sociale skel og politiske holdninger, og det er så centralt for sammenhængskraften og det fundament, som vi bygger vores velfærdssamfund på. Festivalerne skaber en ramme, hvor både bankdirektøren og førtidspensionisten sammen kan hælde fadøl op og møde hinanden i øjenhøjde. De kan på mange måder alt det, som vi alle sammen ønsker vores kulturliv skal kunne, og det synes jeg vi bør hyldes, for festivalerne og livemusikken generelt har det stadig væk svært oven på corona. Det er på flere måder et ubærligt samfundsproblem, og det er det faktisk også for økonomien – samfundsøkonomien.

Livemusikken omsatte i 2019 inden corona for mere end 6 mia. kr. i Danmark. Den store og stærkt stigende omsætning er med til at skabe økonomisk aktivitet i hele samfundet, og derfor skaber dansk livemusik tusindvis af job i de brancher, der servicere de knap 4.000, der lever direkte af den. Der er tale om store afledte økonomiske effekter af dansk livemusik, og det fylder for lidt i redegørelsen og sår tvivl om regeringens ambitioner for den danske musikscene. Men uden amatørmusikken, heller ingen Jada og heller ingen Kim Larsen. Kulturens verden er dynamisk, og derfor er det vigtigt, at alle niveauer er lige vigtigt prioriteret, så vi kan komme ud til de store scener, koncerter og arrangementer og forestillinger. Lige så vigtige er amatørerne, som er den aktive del af det lokale kulturliv for danskerne. Det er amatørbands, de små spillesteder, ungdomskulturhusene, arrangementer på bibliotekerne, Sangens Hus, forsamlingshuset, de lokale festspil osv. Det er fraværende i redegørelsen, og det er en skam. Det skal vi jo anerkende og huske, når vi snakker om statsstøtte og om kulturen i Danmark.

Så når vi ser på tallene, er der fortsat en gruppe mennesker, som ikke ser sig selv i en række klassiske kulturtilbud, og det er vigtigt, at vi fremover sætter fokus på det, både i forhold til at vi kan få meget mere oplysning og mere information omkring, hvad det er, der står i vejen, men også i forhold til at få gang i en udvikling, så

vi eksempelvis kan få flere kulturtilbud til at være relevante for den gruppe danskere med lav uddannelse. Visionen må være, at vores museer, teatre, spillesteder, foreninger, musikhus og større arenaer er for os alle, men vi skal også huske, at der skal være plads til udvikling af nye initiativer for dem, der ikke trives i traditionelle rammer. Gadeidrætten og e-sporten er gode eksempler på noget, der er opstået af sig selv, og her halter vi altså bagefter med at sikre gode rammer og relevante kulturtilbud for lige præcis dem, og der er også noget social forebyggelse i det.

Afslutningsvis vil jeg rose kulturministeren for at insistere på kulturens plads i politik. Det er tiltrængt, og i SF er vi klar til at levere. Det håber vi på bliver udkommet af den her redegørelse. Det er på tide, vi tager kulturlivet alvorligt og investerer i, at det fortsat kan være levende for os alle.

Kl. 12:26

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Tak til ordføreren. Der er indtil videre et par korte bemærkninger. Den første er til hr. Jan E. Jørgensen.

Kl. 12:26

Jan E. Jørgensen (V):

Tak for talen, og tak for engagementet. Jeg kan i hvert fald sige så meget, at det er fuldstændig korrekt, at ordføreren er en ivrig festivalgænger. Det har jeg selv bevidnet, og jeg glæder mig også til sommerens festivaler, og dem kunne der da måske godt have stået lidt mere om. Der kunne måske også godt have stået lidt mere om vores rolle som kulturudøvere og ikke bare kulturforbrugere, men der står rigtig meget om rigtig mange ting. Er SF ikke glade for, at vi har fået en kulturpolitisk redegørelse? Og er SF ikke glade for, at vi har fået en regering, som i sit regeringsgrundlag har skrevet rigtig meget om kultur modsat den regering, som SF var støtteparti for i forrige periode? Der stod der ikke så meget som ét ord om kultur.

Kl. 12:27

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Ordføreren.

Kl. 12:27

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Arh, vi havde trods alt et fritidspas med i vores regeringsgrundlag, vores forståelsespapir. At det ikke blev realiseret, er så en anden sag, men der stod faktisk noget, der pegede hen imod, at børn og unge skulle have adgang til fritidstilbud, som jo både handler om kulturelle tilbud og om idrætstilbud. Men når det er sagt, vil jeg sige: Jo, der er helt klart stor anerkendelse fra SF i forhold til det fokus, der har været på kulturen, og den betydning, den skal have.

Som ordføreren nok kunne høre, nåede jeg det næsten lige på minuttet, for jeg har rigtig meget at sige om kulturen. Det er en god start, men der er også nogle vigtige ting, som vi bliver nødt til at huske at vi skal have med, både når det gælder børn og unge, og når det gælder festivalerne, som omsætter for så mange penge hvert år; det er ret centralt. Det er også ret centralt for den danske livescene. Og så har vi hele amatørlaget, som jo er der, hvor danskerne er aktive. Så det vil vi bare gerne gøre opmærksom på, altså at det skal vi huske i det arbejde, der kommer efter den her redegørelse, og forhåbentlig også i den næstkommende redegørelse.

Kl. 12:28

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Spørgeren.

- Kl. 12:28
Jan E. Jørgensen (V):
 Jeg tror, at alle partier brænder for festivalerne og sætter kæmpestor pris på det store arbejde, de udøver, og ikke bare fordi de spiller musik, men jo også fordi de er rigtig dygtige til at engagere frivillig arbejdskraft, og flere af dem donerer endda overskuddet til velgørende formål. Så festivalerne kan kun hyldes, og vi holdt også hånden under dem under corona, så det var sådan set blot for at sige, at måske skulle man også fokusere på det, der står, frem for det, som man måske kunne mene der kunne have stået lidt mere om.
- Kl. 12:29
Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
 Ordføreren.
- Kl. 12:29
Charlotte Broman Mølbæk (SF):
 Ja, det er jo spørgsmålet: Er glasset halvt tomt eller halvt fyldt? Det er begge dele. Vi er glade for, at der er kommet en stærkere prioritering af det, men vi melder også fuldt ind med ambitioner og visioner for kulturområdet, og vi lader os ikke stoppe af, at vi er kommet i gang. Vi vil gerne have den hele vejen, så den går vi full-blown ind for – undskyld mit engelske, formand.
- Kl. 12:29
Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
 Så er det hr. Mogens Jensen med en kort bemærkning – eller to.
- Kl. 12:29
Mogens Jensen (S):
 Tak, og også herfra tak til ordføreren, både for et utrolig stærkt engagement på kulturens område og selvfølgelig for en rigtig fin ordførertale. Jeg tror, man må erkende – det står jo sådan set også i redegørelsen – at det primært er en faktabaseret fremstilling af, hvordan tingene er i dag. Det politiske take på det, altså hvor vi så skal hen, og hvordan vi tager de her udfordringer op, er jo den proces, vi er startet på nu. Så ja, måske står ikke alt nævnt her, men udfordringerne tror jeg vi er klar til tage.
- Jeg vil spørge ordføreren om lige præcis det her med den tredjedel, der ikke benytter sig af kulturtilbuddene. I min tale nævnte jeg i hvert fald tre veje at gå i forhold til børn og unge. Jeg kan mærke, at vi er fuldstændig enige om, hvordan vi får kulturen og kunsten tættere på dem, men der er også det med, at institutionerne skal række mere ud. Det gør man, men man kan gøre det mere og bedre. Det tredje, jeg nævnte, var det her med arbejdspladserne. Kan ordføreren se et perspektiv i at bruge det som en stærkere platform for kulturformidling?
- Kl. 12:30
Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
 Ordføreren.
- Kl. 12:30
Charlotte Broman Mølbæk (SF):
 Jeg synes sådan set, at hr. Mogens Jensen havde nogle rigtig fine forslag, vi kunne starte med at tage fat i helt konkret og komme i gang med nu, også i forhold til arbejdspladserne. Det synes jeg giver rigtig god mening.
- Jeg synes også, vi kunne overveje, om vi med den statsstøttestruktur, vi har, skulle prøve at levere nogle midler, der retter sig direkte mod det her. Måler vi kun på besøgstal, eller måler vi også på, om vi får fat i nogle af dem, der normalt ikke kommer ind på museerne? Eller finder vi ud af det, når de laver nogle af deres projekter? Om det er museer eller et teater, eller hvor søren det end er, måler vi så på, hvad det er for en effekt, det har, og bruger vi så
- det? Det gør vi jo ikke i dag, og det er et stort ønske for os, at vi begynder at bruge nogle af de erfaringer, vi har, med de projekter, vi tidligere har leveret på. Og så tror vi i virkeligheden også stærkt på, at hvis vi får alle børn og unge til både at udleve og opleve kunsten og kulturen helt fra tidlig start af, så vil det være så vigtig og naturlig en del for dem, også når de bliver ældre, at det kommer mere af sig selv.
- Kl. 12:31
Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
 Spørgeren.
- Kl. 12:31
Mogens Jensen (S):
 Det er jeg helt enig med ordføreren i, og man kan jo sige, at vi måske skulle kigge på – det er også det, jeg hører ordføreren sige – om der nogle steder i vores tilskudssystemer skal være et stærkere incitament til, at man rækker ud til nye målgrupper eller ikkebrugere. Som hr. Jan E. Jørgensen også nævnte i sin tale, skulle man måske også kigge på, at det ikke kun er priser på adgang osv., der betyder noget for folk, men at bygningerne og det, at man føler sig velkommen, også har en stor betydning.
- Kl. 12:32
Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
 Ordføreren.
- Kl. 12:32
Charlotte Broman Mølbæk (SF):
 Ja, det er der ingen tvivl om. Når man kommer ud og snakker med de mange forskellige kulturaktører, er der jo i virkeligheden rigtig mange af dem, der har masser af idéer og brænder for at gøre noget ekstra for børn og unge og for dem, der er socialt udsatte, altså dem, de ikke lige når. Det, der bare er problemet, er, hvis de har en økonomi, der er for stram; så skal de også ud og sørge for, at de har de ekstra indtægter, og det er altså ikke dem, der leverer de her indtægter. Så for at det her skal kunne bære, bliver vi også bare nødt til at sikre, at der er en eller anden form for grundlæggende bæredygtig økonomi, så de kan udøve det. Og jeg synes, vi skal arbejde med, at vi kan belønne dem mere for lige præcis det arbejde.
- Kl. 12:33
Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
 Så er det fru Katrine Daugaard.
- Kl. 12:33
Katrine Daugaard (LA):
 Tak. SF har jo været med nu her i musikhandleplanen. Jeg går også ud fra, I var med til at indføre lignende kønsregnskaber, som vi nu fik ind i musikhandleplanen, i forhold til filmstøttefondene og lignende. Kunne ordføreren forklare mig, hvordan det hjælper med til, at piger i musikskolen får lyst til at blive i musik – eller i film eller teater, eller hvad de nu går til i deres fritid? Var de penge ikke bedre brugt på alt det, ordføreren jo lige har nævnt der ikke er fokus på? Nu bliver de brugt på bureaukrati og regneark i stedet for kultur.
- Kl. 12:34
Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
 Ordføreren.
- Kl. 12:34
Charlotte Broman Mølbæk (SF):
 Nu er det ikke mig eller SF, der har sat et lighedstegn mellem de her opgørelser, og så at det skulle betyde, at flere piger går på musikskolerne. Men der er ingen tvivl om, at det er en meget stor prioritering for SF, at vi får rykket på den ulige fordeling, der er i forhold til

kunstnere, som bliver anvendt og udstillet på bl.a. museerne eller bliver hyret ind til spillejobs eller sågar bare spillet i radioen. Der er også en stor ulighed, også bare i forhold til hvem DR hyrer ind. Det synes vi er problematisk, og derfor synes vi, det giver rigtig god mening, at man begynder at forholde sig til det. Jeg synes, det er fair at sige: Vores statsstøtte er betinget af, at I også forholder jer til, hvordan det er, I bruger jeres midler.

Det er jo ikke bare sådan et frit marked, når vi snakker statsstøtte. Det er sådan, at der er et formål med det. Og det, at man begynder at forholde sig til tallene, samle tal op og begynde at forholde sig til det, betyder også en ændret praksis. Det kan vi allerede se.

DFI, kan jeg lige melde tilbage, er rigtig, rigtig glade for den model, de i øvrigt selv har valgt. Vi har taget udgangspunkt i deres model.

Kl. 12:35

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Spørgeren.

Kl. 12:35

Katrine Daugaard (LA):

Det løser jo bare stadig væk ikke problemet med, at kvinderne falder fra, som ordføreren fremhæver. I LA er vi åbne over for, at det lige så godt kan skyldes, at kvinder og mænd vælger forskelligt – det kan vi også se med ingeniører, sygeplejersker eller blikkenslagere. Kvinder og mænd vælger forskelligt. Skal de ikke have lov til fortsat at gøre det? Er det ikke en indgriben i det frie valg netop at bruge penge på bureaukrati og kønsregnskaber i stedet for på kultur?

Kl. 12:35

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Kl. 12:35

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Nu er der ingen, der bliver tvunget i en musikskole, og det er i øvrigt ret dyrt at gå på musikskole, så deri ligger der også en barriere for rigtig mange børn og unge, som ikke kommer til at få muligheden for at lære et instrument at kende. Det er en helt anden dagsorden, og den synes vi faktisk er meget, meget vigtig også at adressere. Men når man snakker med de kvindelige kunstnere og musikere, snakker de jo netop om, at de møder rigtig meget modstand i systemerne i forhold til det mandlige bias, der tit er der. Og det synes jeg vi skal lytte til i stedet for at stå ovre i hjørnet og sige: Nej, det nægter vi at tro på kan være sådan, det er. Så derfor mener vi, at det giver god mening, at vi forholder os til, hvem vi hyrer ind, og hvor meget vi hyrer ind, og også at man arbejder aktivt med ligestilling.

Kl. 12:36

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Tak til ordføreren. Der er ingen yderligere korte bemærkninger. Næste ordfører er hr. Søren Espersen fra Danmarksdemokraterne.

Kl. 12:36

(Ordfører)

Søren Espersen (DD):

Tak for det. Lad mig indledningsvis takke ministeren for en udmærket redegørelse om dansk kunst og kultur lige nu. Vi er i Danmarksdemokraterne meget opløftet af den stærkt forøgede økonomiske støtte til kunsten, som gjorde sig gældende, ikke mindst i musikhandlingsplanen, som kom virkelig bredt ud i landet – noget, der for os i Danmarksdemokraterne havde stor betydning.

Dansk kultur er helt sin egen, men jo samtidig også et produkt af århundreders samkvem mellem Danmark og den omgivende verden, først og fremmest de nordiske lande samt Tyskland, Frankrig,

England og USA. Er dansk kultur under pres? Både-og. På den ene side blomstrer dansk kulturliv jo inden for en lang række områder, og på den anden side er Danmark på linje med andre små lande og sprogfællesskaber udsat for massivt pres fra såvel USA som EU. Den moderne kommercielle kultur har navnlig rodfæstet det engelske sprogs status på godt og ondt. Som ministeren udmærket skriver det i sin redegørelse: Kulturen er det, der binder os sammen som land og folk og skaber fælles oplevelser, understøtter vort udsyn og modvirker fordomme og snæversyn.

Dansk kunst står meget stærkt i disse år, også på den internationale scene, hvor vi kan vise omverdenen, hvad vi som folk formår. Det kan være på filmscenen og på tv. Det kan være inden for arkitektur og sport. Man skal ikke undervurdere, hvad dette så medfører for vor økonomi, eksempelvis turisme, hotel- og restaurationsbranchen. Det gælder glædeligvis også i forhold til rejser og ferie, hvor danskerne mere end nogen sinde styrer mod at blive hjemme og nyde det her fantastiske danske ferieland. Danskerne strømmer som aldrig før ind til sportsoplevelser, festivaler, spillesteder, museer og foreningsliv. Det er jo en på alle måder herlig udvikling.

I den forbindelse er det værd at bemærke, at støtten skal ud i hele Danmark. DD ønsker, at kunststøtten fordeles mere fair mellem hovedstaden og provinsen. Når staten bruger 100 kr. på at støtte museer, falder 72 kr. af til hovedstadsområdet. Det er bl.a. derfor, vi har kæmpet så indædt for at finde penge til det herlige orkester Nordkraft Big Band i Aalborg, og heldigvis lykkedes det.

Selv om dansk kultur altså også er et resultat af et samspil med andre beslægtede kulturer, og selv om vi både skal og vil hente kulturel inspiration i andre lande, så findes der kulturer, som grundlæggende bygger på helt andre værdinormer end de vestlige, og som derfor ikke på nogen måde bør få afgørende indflydelse på dansk kunst og kultur. Hvis kulturrelativismen, dvs. tanken om, at alle kulturer er lige gode, får lov at rodfæste sig her, så vil vi som nation komme til at dele skæbne med andre multikulturelle lande i verden, og det er ikke noget at stræbe efter.

I Danmarksdemokraterne er vi meget optagede af, at det danske sprogs rolle styrkes i alle kulturinstitutioner, og at hovedsagelig dansksprogede film- og teaterproduktioner skal kunne opnå støtte. Vi ønsker, at musik- og kunstforståelse understøttes i folkeskolen, og at undervisningen i danmarkshistorien bliver styrket. Vi ser gerne, at undervisningen i kulturhistorie indledes allerede i folkeskolen og udbygges i gymnasie- og erhvervsuddannelser. Det er i den forbindelse så afgørende vigtigt for os, at kunst og kultur ikke kun er noget, som vedrører landets hovedstad, men også provinsen, og at adgangen til kulturlivet sikres for alle danskere uanset geografisk placering.

Vi ser i øvrigt gerne, at den livslange kunstnerstøtte ikke pr. automatik tildeles forfattere og kunstnere, som allerede lever økonomisk godt af deres kunst.

Kl. 12:41

Vi er vant til at betragte dansk kunst og kultur som noget, der afgrænses til Danmark, men mere og mere viser det sig nødvendigt at se på, hvad vore forfædre efterlod sig uden for landets grænser, og hvad vi i den forbindelse bør støtte. Danmarks kolonihistorie på godt og ondt fortælles bl.a. af de bygningsværker, som står der den dag i dag, med unikke militære forter, bygninger i dansk Vestindien samt i Ghana og i Indien og offentlige bygninger og interiører rundtom af stor arkitektonisk værdi. I den forbindelse en lille parentes: Mon det er almindeligt kendt, at synagogen på Sankt Thomas, som blev bygget i 1796, faktisk er den næstældste synagoge i USA? Den er i øvrigt nok et besøg værd, skulle nogen tage en tur den vej. Så lad os se, om vi på et tidspunkt også vil kunne finde frem til at øge støtten til disse mange danske kulturminde, som jo er beskrivelsen af Danmark.

Så er der medierne, som vi jo snart kommer til at arbejde med. Her er det altafgørende for et folkestyre, at medierne er frie og

kan operere frit. De elektroniske medier formidles først og fremmest af det 100 pct. licensbetalt finansierede DR samt den delvis reklamefinansierede TV 2-station, der således har et såkaldt public service-ansvar. Vi anerkender i Danmarksdemokraterne DR's public service-funktion, og at denne også fremover finansieres af det offentlige. DR's vedtægter står stadig stærkt med hovedvægten lagt på danskhed, dansk kunst og kultur. Hver gang jeg støder på vedtægterne, er jeg glad for, at de blev lavet, da de blev det. Jeg er nemlig ikke sikker på, at EU vil formulere dem på helt samme måde. Så DR skal fortsat lægge hovedvægten på danskhed, og det bør også afspejles i en opprioritering af eksempelvis kristne gudstjenester. Også når det gælder public service, bør DR blive endnu bedre til at prioritere provinsen i sine udsendelser.

Idræt og bevægelse har væsentlig betydning for folkesundheden i en tid med fysisk inaktive arbejdsrutiner, ligesom idrætsudøvelsen udgør en aktivitet, der styrker samværet mellem mennesker, hvad enten det drejer sig om den folkelige breddeidræt, som den udfolder sig i foreningslivet, eller eliteidrætten, som gør Danmark internationalt kendt og dermed bidrager til vores stolthed som nation. Vi ser ingen modsætning mellem bredde og elite, men betragter i stedet disse som hinandens forudsætninger.

Og lad dette være min afrunding, for når vi nu er ved foreningerne, glæder det os, at regeringen angiveligt nu en gang for alle vil gøre livet tåleligt for de ofte små sportsklubber ved at lade dem være i fred uden ustandselige og tit helt uforståelige dokumentationskrav. Diskussionen om det her har jo været oppe længe, og skiftende regeringer har lovet, at nu skulle det blive helt anderledes, og så er det bare endt i flere restriktioner og mere dokumentation. Måske er det naivt at stole på, at det nu skulle blive anderledes, men jeg er, som alle ved, den fødte naivist og den fødte optimist, så jeg stoler på, at kulturministeren nu tager fat, i hvert fald indtil det modsatte er bevist. Tak for ordet.

Kl. 12:44

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Vi siger tak til ordføreren – nej, der kom en enkelt kort bemærkning. Den er til hr. Jan E. Jørgensen.

Kl. 12:44

Jan E. Jørgensen (V):

Tak for det. Og tak for en fremragende og engageret tale, og jeg er ikke et sekund i tvivl om hr. Søren Espersens engagement i kunst- og kulturlivet, men bliver alligevel nødt til at spørge lidt ind til Danmarksdemokraternes forslag om at spare intet mindre end 800 mio. kr. på den statslige kunststøtte. Det svarer til 6-7 pct. af det totale budget. Det vil svare til, at man fuldstændig fjerner Statens Kunstfonds halve milliard – og stadig væk mangler man 300 mio. kr.

Så kan det godt være, man er glad for, at Nordkraft har fået penge, men det vil jo betyde, at en lang, lang række orkestre rundt omkring i Danmark – Norddjurs, Himmerland osv. – som har fået penge af Statens Kunstfond, ikke får en krone. Så altså, hvordan hænger det sammen? Nu er det ikke for at ødelægge den gode stemning, men når man kommer med så markante besparelsesforslag, synes jeg også, det er noget, vi må drøfte i dag, hvor vi taler om den kulturpolitiske redegørelse.

Kl. 12:45

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Kl. 12:45

Søren Espersen (DD):

Jamen det kan vi jo altid drøfte. Her var det en finansiering til at sikre en særlig forbedring for pendlerne. Men sådan, kan man sige, kan man gøre op, om det er det ene eller det andet, man vil satse på.

Vi havde foreslået under valgkampen – og stadig væk mener vi det – at man egentlig skulle forsøge at få fordoblet pendlerbeløbet, når man kører i bil ind til hovedstaden eller den anden vej. Der er faktisk også nogle, der kører fra hovedstaden og ned til Udkantsdanmark, hvor jeg selv bor.

Det er den finansiering, vi fandt til det her. Der er bunker af ting – f.eks. den livslange ydelse til kunstnere, forfattere osv. af enhver art – der ingen mening er i længere; selvfølgelig kan man finde det beløb på det her meget store budget. Det er jeg ikke i tvivl om.

Kl. 12:46

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Spørgeren.

Kl. 12:46

Jan E. Jørgensen (V):

Det er altså mange penge. Den livslange ydelse er jo karakteriseret ved at være livslang, og derfor kan man ikke tage den fra dem, der allerede har fået dem. Så det vil kun være fremtidige uddelinger, og det kan vi da godt diskutere. Men vi er jo ikke i nærheden af at finde de 800 mio. kr. Formålet med pendlerfradrag osv. kan der sikkert siges rigtig meget godt om, men mener Danmarksdemokraterne stadig, at det bedste sted at finde penge til at finansiere det transportfradrag er at spare 800 mio. kr. på kunst og kultur?

Kl. 12:47

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Kl. 12:47

Søren Espersen (DD):

Jeg er glad for, at Venstres ordfører vil tage fat på drøftelsen om rimeligheden i livslange ydelser. Selvfølgelig rammer det ikke dem, der allerede har fået det tildelt; det siger sig selv. Men i fremtiden skulle man komme væk fra det beløb. Dem, man egentlig normalt hjælper – i gåseøjne – er de kunstnere, som har det godt nok og kan leve af deres kunst i stor stil. Der er jo ingen grund til, at de får sådan en særlig hædersgave. Det er sådan noget, som jeg synes at det private erhvervsliv skal sørge for at uddele til forskellige kunstnere, som man gerne vil hædre på en eller anden måde.

Kl. 12:47

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Så er det hr. Mikkel Bjørn.

Kl. 12:47

Mikkel Bjørn (DF):

Tak for det, og tak til ordføreren for en, synes jeg, rigtig glimrende tale. Jeg er lidt nysgerrig. Her i Folketinget har vi jo egentlig en ret fin alliance, synes jeg, med Danmarksdemokraterne, men også med andre borgerlige partier i forhold til alt det her kønsvanvid, der i det hele taget er i samfundet. Alt skal opgøres på køn, og der skal være målsætninger for kønsfordelingen i alle mulige mærkelige henseender. Derfor er jeg lidt nysgerrig på, hvordan Danmarksdemokraterne ligesom forsvarer at være en del af den musikhandlingsplan, hvor det netop blev stillet som krav til spillesteder, at de skulle lave en opgørelse over antallet af henholdsvis mænd og kvinder, der spillede på deres etableringer. For det er jo netop noget af det, som jeg ellers har oplevet at Danmarksdemokraterne har været voldsomt imod i andre situationer.

Kl. 12:48

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Kl. 12:48

Kl. 12:51

Søren Espersen (DD):

Jeg er fuldstændig enig i det, der bliver sagt. Det bliver på en måde sagt, at det er noget pjat med de her opgørelser, og det er jeg fuldstændig enig i. Det, der så var afgørende for os, da vi sagde ja til musikhandlingsplanen, var alle de ting, som der også var i den, og yderligere ting, som vi måske kunne få med, hvis vi deltog i det her. Når man går ind i et forlig eller en aftale, kan man ikke være enig i alle ting. Så hedder det ikke et forlig, men så hedder det diktatur. Vi kan ikke være enige i alting. Der vil være ting, som ikke er groet i vores have, og som vi ikke bryder os om. Det her er bestemt en af de ting, som vi ikke bryder os om var på, men vi accepterede det i den store sags tjeneste. Det var et fremragende udspil til musiklivet.

Kl. 12:49

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Spørgeren.

Kl. 12:49

Mikkel Bjørn (DF):

Tak for det. Det er jeg glad for. Så vil jeg egentlig bare høre ordføreren, om ordføreren er enig i min og andre partiers oplevelse af, at den her målsætning om køn for spillesteder kom ind som en del af planen som en tyv i natten meget, meget sent i processen, og at der ikke rigtig havde været en ordentlig proces i forhold til at få informeret omkring, hvad det egentlig var, man ville på det her område.

Kl. 12:49

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Ordføreren.

Kl. 12:49

Søren Espersen (DD):

Det med hurtigheden i processen er vi enige om. Det har jeg også talt med ministeren om, som også måske et eller andet sted kunne forstå, at det gik rimelig stærkt. Men nogle gange skal tingene jo falde på plads, og det accepterer vi også. Jeg synes, at det var en skam, at det kom med, men det bør ikke overskygge den musikhandlingsplan, der ligger, og som jeg egentlig synes at vi alle sammen, der var med, kan være glade for. Jeg ærgrer mig lidt over, at Dansk Folkeparti ikke var med i aftalen.

Kl. 12:50

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Så er det hr. Mogens Jensen.

Kl. 12:50

Mogens Jensen (S):

Også tak herfra til ordføreren for et, synes jeg, stærkt engagement på området og for et altid godt samarbejde. Jeg vil godt fortsætte lidt i stil med hr. Jan E. Jørgensen i forhold til det her forslag om at spare 800 mio. kr., som Danmarksdemokraterne har lagt frem, for det er selvfølgelig interessant for os at få nogle bud på – det tror jeg også det er for dem ude i kulturlivet – hvor de penge skal findes henne.

Jeg sad lige og regnede på, at der er 14 kunstnere, der her i år har fået den livslange ydelse. Den er på 166.000 kr., og der bliver i øvrigt modregnet, allerede når man har en indkomst på 200.000 kr., og det slutter, hvis man har en på 400.000 kr. Men det er altså 2,3 mio. kr. ud af 800 mio. kr. om året, man kan spare der. Så hvor skal pengene findes? Er det på tilskuddene til egNSTeatrene rundtomkring i landet, museerne, den regionale filmstøtte eller landsdelsorkestrene? Det kunne selvfølgelig være fint at høre bare nogle eksempler.

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Ordføreren.

Kl. 12:51

Søren Espersen (DD):

Men hvor skulle der så ellers spares? Det er det, man må gøre op. Altså, det er da ikke lykken at spare de penge væk, som vi i øvrigt godt kan finde på Kulturministeriets meget, meget store budget, som er på 12-13 mia. kr. Selvfølgelig kan man finde de penge. Når vi fremsætter nogle forslag, er vi hele tiden optaget af at finde finansiering til dem også. Og så bare i forhold til spørgsmålet vil jeg sige: Der kunne vi også spare. Andre steder har vi fundet andre sparemuligheder.

Kl. 12:51

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Spørgeren.

Kl. 12:52

Mogens Jensen (S):

Hørte jeg ordføreren sige, at de her områder, jeg nævnte, kunne man godt eventuelt spare på eller spare væk? Jeg synes selvfølgelig, at det også kunne være interessant at høre, om Danmarksdemokraterne vil lægge konkrete forslag frem til, hvordan de 800 mio. kr. kan findes, så befolkningen og kulturlivet kan se, hvordan de 800 mio. kr. bliver sparet på kulturlivet?

Kl. 12:52

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Ordføreren.

Kl. 12:52

Søren Espersen (DD):

Jamen altså, den livslange ydelse er selvfølgelig et sted, hvor man kunne starte med det, men der kunne også være andre ting i det store budget, hvor vi kunne finde finansiering til det. Nu kom vi ikke så vidt, men vi er parate til selv at finde finansieringen til de ting, som vi foreslår at give penge til, og hvor vi i øvrigt skal spare. Det er vi meget optaget af foregår på den rigtige måde.

Kl. 12:52

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Så er det hr. Lean Milo.

Kl. 12:52

Lean Milo (M):

Først og fremmest tak for en rigtig god tale, og ikke mindst tak for de gode personlige drøftelser i den korte tid, jeg har været her på tinge.

Jeg lytter mig til, at ordføreren mener, at bredden og eliten i idrættens verden er hinandens forudsætninger. Men jeg lytter mig også til, at vores hovedstad bliver trykket lidt, fordi vores omegnskommuner så skal have nogle fordele. Kunne man ikke fra ordføreren side se – og jeg håber ikke, at det er der, besparelserne eventuelt skulle ligge – at hovedstaden og vores omegnskommuner er hinandens forudsætninger, når det kommer til kunst?

Kl. 12:53

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Ordføreren.

Kl. 12:53

Søren Espersen (DD):

Jeg er ikke hundrede procent sikker på, at jeg helt forstår spørgsmålet. Det, det drejer sig om, er, at der rundtomkring i hovedstadsområdet bliver givet betydelig flere midler, end der f.eks. bliver i de jyske kommuner, eller hvor det nu er. Det er det, der er vores pointe.

Kl. 12:53

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Spørgeren.

Kl. 12:53

Lean Milo (M):

Pointen er jo, at når vi er hinandens forudsætninger, lader vi os mange gange inspirere af hinanden. Hvis man kigger på hovedstaden, er vi måske mindre gode til at skabe et foreningsliv, hvor man kan sige, at omegnskommunerne jo er stærke med hensyn til foreningslivet. Så jeg mener, at når vi er hinandens forudsætninger, skal vi også acceptere at lade vores hovedstad få lov til også at køre nogle institutioner, som det ikke nødvendigvis ville kunne lade sig gøre at have i omegnskommunerne.

Kl. 12:54

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Ordføreren.

Kl. 12:54

Søren Espersen (DD):

Jamen jeg håber ikke, det lyder, som om vi er hovedstadsmodstandere. Vi er meget stolte over kongens København, og vi vil utrolig gerne have, at den også fremstår som en meget, meget stor og væsentlig kunstnerisk by for de folk, der kommer på besøg. Der ligger slet ikke det i det. Det er ikke et udtryk for hovedstadshad – det ville jeg ikke bryde mig om, så stolt jeg er over København.

Kl. 12:54

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Så siger vi tak til ordføreren. Der er ikke yderligere korte bemærkninger, og næste ordfører er fru Katrine Daugaard fra Liberal Alliance. Velkommen.

Kl. 12:55

(Ordfører)

Katrine Daugaard (LA):

Tak. Jeg vil forhånd advare om, at det bliver lidt langt, men det er, fordi jeg har stor interesse og entusiasme på området.

Kulturen spiller en helt afgørende rolle for vores samfund og for danskernes liv. Det er kulturen, der binder os sammen og giver os et fælles ståsted i verden. Kulturen er også med til at fremme værdier som demokrati, frihed og tolerance, der er centrale for vores samfund. Kunst skaber et dybere bånd til vores historie og får os til at fokusere på det, der er større end os selv. Derfor er det helt afgørende, at vi har en kulturpolitik, som skaber langt bedre vilkår for, at dansk kunst og kultur kan blomstre og berige danskernes liv. Et godt kulturliv er en forudsætning for, at vi kan have et stærkt nationalt fællesskab og få et bedre kendskab til vores værdier.

Desværre har kulturen ikke altid optimale vilkår på grund af den måde, som vi har indrettet vores system på. Der gives for mange støtte kroner til kunstnere, som sagtens kunne klare sig på markedsvilkår og egenfinansiering, mens eliten og vækstlagene ikke prioriteres højt nok. Dem, der kan klare sig på markedsvilkår, skal ikke have støtte fra det offentlige. Det er spild af skatteborgernes penge, og det, at vi i så stor grad har indrettet kunst- og kulturområdet med en så stor vægt på støtte, skaber et usundt afhængighedsforhold imellem politikere og kulturliv.

Kulturbranchen er mestre i at råbe højt om, hvor hårdt den har det, at den får for lidt, at den fylder for lidt, at den bliver brugt for lidt og i det hele taget har svære vilkår. Der opridses problematikker uden evidens og bevisførelse for, at forskellene skyldes uretfærdighed og ikke bare skyldes, at kvinder og mænd i Danmark er frie til at vælge og prioritere forskelligt. Desværre stilles der på flere områder af kulturlivet nu politiske krav til, at institutionerne skal bruge tid og penge på at opføre kønsregnskaber, som tager fokus væk fra kunsten, fra kvaliteten og fra den kunstneriske frihed. Det er penge, der går fra kunstnerne og kunsten for i stedet for at blive brugt på mere bureaukrati og administration.

Fokus kan hurtigt blive negativt, og politikernes lyst til at regulere kan synes endeløs. Derfor er det vigtigt at sprede konklusionen, som den kulturpolitiske redegørelse jo netop kommer med, nemlig at det danske kulturliv på trods af covid-19 og inflation har det supergodt. Ni ud af ti danskere ser, læser eller lytter til nyheder i løbet af en uge, folkebibliotekerne havde 37 millioner fysiske besøg i 2019, 2,7 millioner danskere er medlem af en idrætsorganisation, teatrene blev i sæsonen 2021-2022 besøgt af 2½ millioner danskere, biograferne har de sidste 15 år tiltrukket mellem 12 og 14 millioner besøgende om året, eksporten går forrygende og er støt stigende. Ophavsretsloven ændres nu og gøres mere fleksibel og moderne. Dansk film og tv har aldrig haft bedre muligheder for at blive set i hele verden, og selv om der diskuteres heftigt om repræsentationen foran og bag kameraet, har den altså heller aldrig været bedre.

TV 2 viser os, at man ikke behøver at skyde 4,8 mia. kr. i en tv-station, for at danskerne får kvalitets-tv, som de rent faktisk også hellere vil se. For målt i forhold til den samlede tv-sening, havde TV 2's hovedkanal i 2022 en seerandel på 29 pct., hvorimod DR stod for 22,6 pct. Dog skal der nytænkning til, da gennemsnitsalderen for de to mest sete kanaler er på henholdsvis 64 og 62 år. Ganske vist fremhæver redegørelsen bekymringen over, at børn og unge bruger alt for meget tid på YouTube, Netflix og Disney+, men det er da samtidig rammende, at vores tv-stationer ikke formår at lave tv-kanaler, som børn og unge gider at se. Gennemsnitsalderen for DR's børnekanal, Ramasjang, er på hele 25 år, og TV 2's ungekanal, Echo, har en gennemsnitsalder på 53 år. Det skrider da til himlen. Vi politikere bør stille krav til mørketal og data, som tv-stationerne ligger inde med. Desuden bør alle tal, vi præsenteres for, vises i kategorien 60+ holdt op imod generation X, da dette vil give os et mere retvisende billede af det paradigmeskifte, vi står over for.

Kl. 13:00

I Liberal Alliance er vi glade for, at regeringen har tænkt sig at lave en ny museumslov. Vi deler analysen, i forhold til at de historiske betingede tilskud trænger til en revision, der sikrer langt mere transparens, er mindre kompleks og mere retfærdig. I 2016 indførtes billetindtægterne. Det var godt, fordi museerne tog sig mere sammen i forhold til at lokke besøgende til. LA mener dog, at museerne bør tænke mere kommercielt, og at støtte i højere grad bør udløses af besøgstal. Det tror vi vil skabe mere innovation og nytænkning og skaffe endnu flere besøgende.

Den kulturpolitiske redegørelse er yderst positiv. Så hvad er det, vi kan gøre endnu bedre? Ud over at skabe bedre arbejdsvilkår for kunstnerne, bedre muligheder i form af skattelettelser i bunden, således at de rent faktisk kan leve af den kunst, de skaber, og dermed blive mindre afhængige af staten, så mener vi i LA også, at der skal skabes bedre betingelser for privat støtte fra fonde, familier og privatpersoner. Derfor ønsker vi i Liberal Alliance også at lempe skatten for fonde, som støtter dansk kultur. Vi ønsker også markante skattelettelser for alle danskere, således at de har flere penge til rådighed, som man jo kan vælge at bruge på at støtte kunst og kultur.

Inddragelse af kunst i behandlingsforløb er noget, som vi ser brugt mere og mere i både ind- og udland, og som sammen med god sundhedsfaglig behandling hjælper udsatte mennesker med stress,

angst og depression til en bedre selvvalueret trivsel. Mere forskning på området og sikring af en mere stabil økonomi bag de her tiltag kunne være et spændende politisk arbejde at gå mere i dybden med.

Techudfordringer er der også nok af. Vi står over for et paradigmeskifte, hvor vi lovgivningsmæssigt, teknologisk og sundhedsmæssigt har svært ved at følge med. 90 pct. af danskere på 12 år og derover har en profil på mindst ét socialt medie. Samme gruppe havde i gennemsnit en profil på fire forskellige sociale medier i 2020. I LA bekymrer vi os for børnenes stigende mistrivsel og diagnosticering. Vi er også nysgerrige på viden og evidens i forhold til de sociale mediers indvirkning på det her. Men det er vigtigt at understrege, at grundene til mistrivsel og den stigende diagnosticering er langt mere komplekse end blot at give techgiganterne skylden. Derfor bekymrer det også LA, at staten har så stor lyst til at ville regulere og lave regler om ting, som vi i LA ofte mener bundet i et færdreansvar.

Jeg bliver også nødt til at nævne, at jeg finder det beskæmmende, at regeringen på ingen måde har sat fokus på de problemer, vi har, når det gælder sikring af musikundervisning i daginstitutioner og i folkeskolen. Problemstillingen berøres heller ikke her i redegørelsen. Mange institutioner og folkeskoler har svært ved at leve op til de mange gode intentioner, der kommer fra centralt hold, i forhold til at give musikken den plads i børn og unges liv, som den ud fra et evidensbaseret lærings- og udviklingsperspektiv bør have. Alt for få daginstitutioner og folkeskoler lykkes med at skabe rammer for barnets musikalske udvikling og udfoldelse. Morgensang er i dag ikkeeksisterende på mange folkeskoler, og den obligatoriske musikundervisning i folkeskolen varetages ofte af folkeskolelærere, der ingen uddannelsesmæssig baggrund har for at undervise i musik, hvorfor læreplaner af samme grund på alt for mange skoler heller ikke overholdes. Alternativt tilkøbes undervisningen i en dyrere løsning fra musikskolerne, hvor lærerne typisk mangler andre fagligheder som f.eks. klasseledelse. En væsentlig del af problemet bundet i manglen på fagprofessionelle, der kan løse opgaven med at skabe kvalificerede musikaktiviteter og levere kompetent musikundervisning. Dette skyldes langt hen ad vejen, at hverken professionshøjskolerne eller konservatorierne hver for sig i dag er i stand til at uddanne kompetente fagprofessionelle til at løse opgaven.

Liberal Alliance kæmpede derfor for, at der i musikhandleplanen skulle prioriteres midler til at understøtte et pilotprojekt, der ville have til formål at skabe en ny og tidssvarende musikuddannelse for musikpædagoger og musiklærere, og som skulle udbydes som et samarbejde imellem konservatorierne og professionshøjskolerne. For at en ny uddannelse efterfølgende har en værdi for aftagerfeltet, er det nødvendigt, at fagprofessionelle fra daginstitutioner, folkeskoler osv. inddrages og samarbejder med fagprofessionelle fra musikkonservatorierne. Derfor havde det givet mening at indtænke et sådant projekt i musikhandleplanen.

Nu har jeg brugt min tid, så jeg vil ikke sige så meget mere.

Kl. 13:05

Den fg. formand (Bjarne Laustsen):

Vi siger tak for talen. Der er en stribe korte bemærkninger fra ordførerne. Den første er fra hr. Jan E. Jørgensen fra Venstre. Værsgo.

Kl. 13:05

Jan E. Jørgensen (V):

Tak, og tak for talen. Der er meget, som jeg er enig i, og det er ikke så underligt, for vi kommer begge to fra liberale partier. Ordføreren, fru Katrine Daugaard, siger bl.a., at kan man klare sig på markedsvilkår, skal man ikke have støtte. Og det er jo et udgangspunkt, som vi er enige i. Men hvad så med dem, der ikke kan klare sig på markedsvilkår – altså den kunst og kultur, som ikke klarer sig og kun vil kunne stå på benene, hvis den får noget offentlig støtte? Hvad skal der ske med den del af kunst- og kulturlivet?

Kl. 13:06

Den fg. formand (Bjarne Laustsen):

Værsgo til ordføreren.

Kl. 13:06

Katrine Daugaard (LA):

Det er jo lige præcis den del, der så skal have støtte.

Kl. 13:06

Den fg. formand (Bjarne Laustsen):

Spørgeren, værsgo.

Kl. 13:06

Jan E. Jørgensen (V):

Tak. Når jeg spørger, er det, fordi Liberal Alliances forrige kulturordfører, nemlig hr. Henrik Dahl, har erklæret sig som hundrede procent rindalist. Og når man er hundrede procent rindalist, mener man jo, at i hvert fald billedkunsten ikke skal have en krone i støtte. Dem, der ikke kan sælge deres malerier på gallerierne osv., må klare sig selv. Det var jo ikke det, som den nuværende kulturordfører sagde på talerstolen. Så jeg skal bare høre, om det er rindalismen, der har sejret i Liberal Alliance, eller om det er et mere nuanceret syn.

Kl. 13:07

Den fg. formand (Bjarne Laustsen):

Værsgo til ordføreren.

Kl. 13:07

Katrine Daugaard (LA):

Jeg synes, at Rindal har sagt mange spændende ting, men jeg er ikke hundrede procent rindalist. Og går man ind og læser Liberal Alliances kulturpolitik, afspejler den bestemt heller ikke hundrede procent rindalisme. Så vi er for at støtte talenter og dem, der virkelig kan noget helt særligt og ikke kan leve af det på kommercielle markedsvilkår.

Kl. 13:07

Den fg. formand (Bjarne Laustsen):

Så er det fru Charlotte Broman Mølbæk fra SF for en kort bemærkning. Værsgo.

Kl. 13:07

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Tak for det, og tak for en fin tale. Jeg kender godt det der med, at man har meget på hjerte, om end vi nok ser noget forskelligt på kulturpolitikken. Men der er trods alt nogle ting, hvor vi har et fælles fokus, kan jeg konkludere, bl.a. på børn og unge, og hvordan de bør have ret til netop at udleve og opleve kunsten og kulturen.

Når ordføreren så siger, at det, der kan stå selv, skal vi ikke give støtte til, er ordføreren så med på, at det kommer til at udelukke en lang række af de projekter, der netop er målrettet børn og unge? Lad mig komme med et eksempel, et rigtig godt eksempel fra Aarhus Teater, der har et virkelig godt projekt, der hedder »Ej blot til lyst«, rettet mod børn og unge, med teaterkunst og scenekunst, og hvor man også uddanner lærerne. Det ville man jo så nedlægge, fordi det ville være noget af det, der ikke er rentabelt. Det ville jo ikke være noget, man tjener penge på. Kan ordføreren se, at der er en problematik i, at man fjerner statsstøtten, tager den helt væk og bare siger, at så må man tjene på det, der kan tjene penge på? Det er dem, der har flest penge; det er jo ikke børnene eller de sociale projekter, man tjener penge på.

- Den fg. formand** (Bjarne Laustsen):
Værsgo til ordføreren.
- Kl. 13:08** af det, som har nogle gode besøgstal. Jeg synes, man kan sige, at det jo i hvert fald afspejler en eller anden form for folkelighed i prioriteringen af midler, altså at man gerne skal appellere til nogen ude i befolkningen, hvis man skal have en støtte fra os herinde. Det synes vi selvfølgelig i Dansk Folkeparti er helt rimeligt. Der er alt for meget kunst og kultur i dag, som er fuldstændig løsrevet fra den almindelige befolkning.
- Kl. 13:08** Jeg kunne egentlig godt tænke mig at spørge ordføreren, om ordføreren er enig i, at der er noget kultur, der er bedre end andet, og dermed også noget kultur, som er mere berettiget til støtte end andet kultur.
- Kl. 13:12**
- Den fg. formand** (Bjarne Laustsen):
Værsgo til ordføreren.
- Kl. 13:12**
- Katrine Daugaard** (LA):
Nej, jeg tror egentlig, at ordføreren komplet har misforstået det, jeg sagde. Det, jeg mener, når jeg siger, at man ikke bør modtage støtte, hvis man kan klare sig på kommercielle vilkår, kunne f.eks. være, at Aqua i deres storhedsdage ikke også skulle være nogle, der modtog støtte, mens alle de gode projekter, som vi jo også lige har uddelt penge til gennem det kulturelle aktstykke – dem, der ikke kan få det til at hænge sammen uden, men som er vigtige for sammenhængskraften, og for at bl.a. børn og unge, men jo også voksne får mulighed for at få kulturtilbud flest mulige steder i Danmark og selvfølgelig kulturtilbud af god kvalitet – er meget vigtige. Det er dem, vi ønsker skal modtage støtte.
- Kl. 13:09** Jeg er fuldstændig enig i, at der er forskel på kvaliteten i kultur. Jeg er dog ikke enig i, at det skal være det, som befolkningen allerhelst vil se eller bruge, som skal have mest støtte. Der er masser af kultur, som har et meget, meget snævert publikum, men som det af kulturelle og historiske grunde er megavigtigt at vi støtter fra statens side. Så vi ønsker absolut ikke, at vi når til et sted, hvor det er befolkningen, der skal bestemme, hvem der skal have støtten, i forhold til hvor de bruger flest penge på billetter – eller omvendt, at det er politikerne, sådan som DF jo har foreslået, der bestemmer det. Vi synes faktisk, at armslængdeprincippet er vigtigt at opretholde.
- Kl. 13:13**
- Den fg. formand** (Bjarne Laustsen):
Værsgo til ordføreren for et yderligere, opfølgende spørgsmål.
- Kl. 13:13**
- Charlotte Broman Mølbæk** (SF):
Der er ingen tvivl om, at Aarhus Teater godt kan stå uden lige præcis det her projekt. De kan sagtens sælge deres billetter, køre deres store produktioner osv. Men så kommer vi til at miste lige præcis de projekter, der hiver børn og unge ind i de stærke professionelle teatre, eller eventuelt de samarbejder, de har lokalt med Scenekunstskolen, der også findes lokalt i Aarhus. Aqua har muligvis også – det har jeg faktisk ikke dykket nok ned i – en lang række projekter rettet mod unge og mod undervisningsforløb osv.
- Det er bare for at sige, at min pointe er, at hvis vi fjerner statsstøtten, vil det her ikke være rentabelt, og så falder hele den der markedsteori fuldstændig sammen, fordi kulturen ikke kan stå af sig selv, i hvert fald ikke, hvis vi vil sikre, at børn og unge netop får adgang til og mulighed for at komme ind i kunstens og kulturens verden. For det er der bare ikke særlig mange penge i.
- Kl. 13:10**
- Den fg. formand** (Bjarne Laustsen):
Værsgo til ordføreren.
- Kl. 13:10**
- Katrine Daugaard** (LA):
Jeg ved ikke, hvorfor ordføreren har bidt sig fast i, at et eller andet teatertilbud til børn lige præcis er det, som LA skulle mene skulle være det, der kunne klare sig uden støtte. Det har jeg aldrig sagt. Jeg kender ikke tilbuddet. Der er masser af gode, spændende tilbud for børn og unge, som det er vigtigt at støtte.
- Men der er også masser af dygtige forfattere, dygtige musikere, dygtige skuespillere, der tjener masser af penge, både i ind- og udland, og som ikke behøver støtte eller livslang støtte, som der f.eks. blev sat fokus på fra Danmarksdemokraternes side. Det er den type kunstnere, som LA ikke mener skal have del i støttemidler.
- Kl. 13:11**
- Den fg. formand** (Bjarne Laustsen):
Tak. Så er det hr. Mikkel Bjørn fra Dansk Folkeparti. Værsgo.
- Kl. 13:11**
- Mikkel Bjørn** (DF):
Tak for det. Jeg synes, det var en glimrende tale, og jeg synes også, ordføreren kom ind på nogle interessante tanker. Ordføreren nævner bl.a. det her med, at det, der skal støttes kommercielt, bl.a. er noget
- Tak for det. Man kan sige, at det jo allerede er politikere, som i hvert fald i Statens Kunstfond i dag sidder og fordeler midlerne. De er bare ikke valgt til noget, de er bare uformelt politiske.
- Men jeg kunne egentlig godt tænke mig at spørge ordføreren til morgensang. For ordføreren kritiserer, at der ikke er mange skoler, hvor man synger morgensang. Derfor kunne jeg godt tænke mig at spørge ordføreren, om ordførerens parti, altså Liberal Alliance, kunne tænke sig at bakke op om en idé fra Dansk Folkeparti om at indføre obligatorisk morgensang i alle danske folkeskoler.
- Kl. 13:13**
- Den fg. formand** (Bjarne Laustsen):
Værsgo til ordføreren.
- Kl. 13:13**
- Katrine Daugaard** (LA):
Hvis jeg lige må svare på det første spørgsmål, der var i de to spørgsmål, du stillede først, i forhold til hvordan vi som politikere her bruger penge, så synes jeg faktisk, at alle de puljer, som vi har gang i, er et strålende bevis på, hvor åndssvagt et system det er, vi har.
- Nu har hr. Søren Espersen lige fortalt, hvordan han har prioriteret et bigband i Nordjylland. Jeg har prioriteret et bigband på Fyn, og sådan er det meget tilfældigt og lemfældigt, hvordan vi her i Folketinget skalter og valter med millioner af kroner. Det er ikke en måde, LA egentlig synes pengene skal bruges på.
- I forhold til morgensang synes vi ikke det skal være tvang overhovedet, men vi så meget gerne, at morgensang fyldte mere, og det kan det ikke, så længe vi ikke har dygtige musiklærere, som kan varetage undervisningen.

Kl. 13:14 tet kan have noget at gøre med, at man ser det sammen med sine forældre?

Den fg. formand (Bjarne Laustsen):

Tak. Så er det hr. Mogens Jensen fra Socialdemokratiet for en kort bemærkning. Værsgo.

Kl. 13:17

Kl. 13:14 **Den fg. formand** (Bjarne Laustsen):
Værsgo til ordføreren.

Kl. 13:17

Mogens Jensen (S):

Tak for en engageret tale. Man kan jo mærke, der er engagement her; det er skønt. Det, der fik mig op, var sådan set, at ordføreren sagde, at der var mange ting, der ikke var med her i redegørelsen, bl.a. børn og unge og musikken. Så tænker jeg bare: Har ordføreren ikke læst redegørelsen? For når du går ind og kigger her på side 29 og efterfølgende, står der ovenikøbet, at børn- og ungedagsordenen fylder en del på musikområdet. Så det er altså med.

Men hvis vi skal blive ved det med musikken, vil jeg også lige sige, at jeg ikke helt forstod eksemplet. Altså, ordføreren sagde, at sådan nogle som Aqua ikke skulle have offentlig støtte. Har Aqua fået offentlig støtte? Det er jeg ikke bekendt med. Så hvis de ikke har fået, er der vel heller ikke et problem, tænker jeg, for det er jo noget, vi har indarbejdet, at den stærkt kommercielle kultur ikke får støtte.

Til det sidste om Ramasjang, hvor ordføreren nævnte et højt aldersgennemsnit blandt seerne, vil jeg spørge, om ordføreren kunne tænke sig, at det havde med at gøre, at børnene ofte ser det sammen med deres forældre, så at det på en eller anden måde trækker aldersgennemsnittet op? Og hvad er det, ordføreren mener Ramasjang præcist skal gøre for at kunne samle nogle flere børneseere?

Kl. 13:15

Den fg. formand (Bjarne Laustsen):

Værsgo til ordføreren for besvarelse.

Kl. 13:15

Katrine Daugaard (LA):

Åh, der var vildt mange spørgsmål. Jeg skal se, om jeg kan huske dem. Der var først noget om, at ordføreren mener, at det, at vi står med et akut problem med mangel på musiklærere i både førskolen og folkeskolen, fylder i handleplanen. Det mener jeg bestemt ikke det gør, og jeg mener ikke engang, at den rejser det problem, at vi har så stor mangel på musiklærere, der kan give en kvalificeret undervisning til vores børn i musikskolen. Der er heller intet bud på, hvordan vi i fremtiden skal løse det.

Så var der noget med Aqua. Jeg skal ikke kunne sige, om Aqua har modtaget støtte. Det var et tænkt eksempel. Men der er jo masser af store, kendte navne, som hver eneste uge optræder på f.eks. vores regionale spillesteder, og der er der jo noget støtte og honorarstøtte osv., der ryger igennem. Hvordan det bliver givet, og hvor mange der i princippet godt kunne blive booket på de steder, uden at det skulle være med støtte fra staten, kunne være spændende at dykke ned i.

Kl. 13:17

Den fg. formand (Bjarne Laustsen):

Tak. Så er det ordføreren for et yderligere, opfølgende spørgsmål.

Kl. 13:17

Mogens Jensen (S):

Jeg hører, at ordføreren altså ikke, som hun sagde, er bekendt med, at Aqua har fået offentlig støtte, og det er jo fint.

Det, jeg nævnte, var børn og unge og musikken. Det var det, jeg hørte ordføreren sige ikke var omtalt i rapporten, og det er det altså.

Men det sidste var jo spørgsmålet om, hvad det så er, Ramasjang skal gøre – hvad er ordførerens konkrete idéer til, hvad Ramasjang skal gøre for at få nogle flere seere? – og også om aldersgennemsnit-

Katrine Daugaard (LA):

Nej, det var ikke børn og unge, jeg generelt snakkede om. Det var musikskoleundervisning, og det var undervisning i musik i folkeskolen. Jeg fortalte f.eks. også, at børn og unge fylder meget, i forhold til at man mener, at de er for meget på Netflix og andre udenlandske medier. Så det fylder bestemt meget. Men problemet med, at vi ikke har musiklærere, fylder ikke, og det bør det.

Ja, folk ser tv med deres forældre, men jeg synes helt generelt, at vi bør interessere os mere for, hvad de unge gerne vil se, hvis vi skal have stærke danske tv-kanaler i fremtiden. For de ser meget lidt dansk tv.

Kl. 13:18

Den fg. formand (Bjarne Laustsen):

Tak. Så er det hr. Søren Søndergaard fra Enhedslisten for en kort bemærkning. Værsgo.

Kl. 13:18

Søren Søndergaard (EL):

Tak. Jeg har to ting i forlængelse af det, hr. Mogens Jensen lige spurgte til. Hvad var egentlig formålet med at nævne det der med gennemsnitsalderen for seere til Ramasjang? Hvad var idéen i det? Hvad var den dybere bagtanke? Tror ordføreren, at der sidder en masse 25-årige og ser Ramasjang, eller hvad?

Mit andet spørgsmål er: Ordføreren fik skabt den konstruktion, at hvis man var betalt eller understøttet af staten, så var man afhængig. Hvis det omvendt var et privat kapitalistisk foretagende, der understøttede en, var man ikke afhængig; så var man uafhængig. Hvad bygger ordføreren det på? Er det nogle konkrete eksempler, som ordføreren har, der kan belyse det? For så vil jeg da godt høre dem.

Kl. 13:19

Den fg. formand (Bjarne Laustsen):

Værsgo til ordføreren.

Kl. 13:19

Katrine Daugaard (LA):

Jeg synes, det er helt vildt, hvis man som kulturordfører ikke interesserer sig for, hvad vi bruger over 6 mia. kr. i mediestøtte på, og hvem der så er aftagere af produkterne.

Når jeg nævner alder i forhold til tv-kanaler og tv-sening, er det jo ikke uinteressant. Det håber jeg også at Enhedslisten interesserer sig for. Det er helt generelt en vanvittig høj alder, der er, når vi ser på det: 53 år for TV 2's ungdomskanal Echo. Det kan godt være, de så sidder og ser det med deres bedsteforældre, det skal jeg ikke kunne sige – om det bare er det med Ramasjang og forældrene, der så fortsætter hele vejen op igennem ens levetid. Det kan jeg jo ikke vide.

Men jeg synes, det er meget interessant, hvor forskelligt både platforme og tv-stationer bliver set på, når du kigger på generation Z op imod 60+. Det er 60+, som fylder og helt afsindig meget sætter dagsordenen for, hvordan dansk tv bliver præsenteret, og hvad der er på sendefloden. Og ønsker vi i fremtiden, at der stadig væk skal være godt og ordentligt danskproduceret tv, hvilket vi i LA er meget interesseret i, så er det da helt afsindig vigtigt, at vi kigger ind i det paradigmeskifte, som vi står over for.

Den fg. formand (Bjarne Laustsen):

Tak. Værsgo til spørgeren for yderligere et spørgsmål.

Kl. 13:21

Når nu vi har så travlt med at pointere, at det er kroner, øre og arbejdspladser, der fylder i kulturlivet, synes jeg, det er ærgerligt, at vi ikke diskuterer mere kulturturisme. Dansk Erhverv har f.eks. opfordret til at kortlægge konsekvenserne for kulturområdet i erhvervsfremmesystemet, og den vej kunne vi godt bruge mere krudt på.

Kl. 13:21

Søren Søndergaard (EL):

Jeg må bare konstatere, at der ikke var noget svar på, hvad det der med Ramasjang skulle bruges til. Altså, det indgik bare i en eller anden opremsning uden nogen overvejelser om, hvad det egentlig skulle bruges til, og det synes jeg bare er synd. For nogle af de andre ting synes jeg er meget relevante, men dét var bestemt ikke relevant.

Så vil jeg bare lige sige noget i forhold til Operaen. Kan man forestille sig et sted, hvor der var mere direkte indblanding helt ned i detaljen i forhold til den kunstneriske frihed, og kan man forestille sig, at hvis pengene var blevet bevilget af staten, havde de fået lov til i den grad at gå ind at blande sig i detaljer, som det skete, da det var den privatkapitalistiske fond, der finansierede Operaen? Nej, det kan man ikke, og derfor vil jeg bare gerne have, at ordføreren bekræfter, at nej, det, at man flytter fra statslig understøttelse til privatkapitalistisk understøttelse, er absolut ikke nogen garanti for uafhængighed.

Kl. 13:22

Så er kultur altså også meget mere end penge. Kultur er også det, der ikke giver værdi på den økonomiske bundlinje. Det er sammenhængskraften, dannelsen, kulturarven og kulturhistorien. Jeg brænder både for Danmark og for at danne bro, men omvendt har regeringen jo også sat pris på netop kulturhistorien, for en store bededag koster 3,5 mia. kr., så måske hænger dét alligevel sammen. Men tak til ministeren for en faktuel redegørelse. Det er meget tiltrængt med data, og man kan jo godt kalde det sådan en ny ordførers bedste startkit. Så tak for initiativet.

Det er den første redegørelse i 25 år – ikke siden Ebbe Lundgaard har vi haft en – og der er jo sket en hel del med kulturen i de mange år. Så derfor kunne det også have været spændende at se: Har vi fået noget nyt? Det er altså, at vi ikke har lidt mere udvikling i redegørelsen, og jeg ved, jeg bliver krævende, men der bliver nævnt et par sammenligningstal hist og pist, men redegørelsen er meget et øjebliksbillede mere end en redegørelse over de 25 år, som vi jo har tørstet efter. Men det er fint, jeg anerkender det, og det er en rigtig, rigtig god start.

Den fg. formand (Bjarne Laustsen):

Værsgo til ordføreren for besvarelse.

Kl. 13:22

Nu har vi så en redegørelse. Så har vi så arbejdet bagefter. Vi står her i maj, foråret er forbi nu, og det nærmest fløj af sted, vi har travlt. Vi har store opgaver foran os, museumsreformen f.eks. Det bliver en svendeprøve; to kulturministre i træk har tidligere forsøgt, har nedsat arbejdsgrupper, har haft drømmen om at rydde op, revurdere og turde at bryde noget. Nu har vi så den tredje kulturminister i træk med en ny arbejdsgruppe; så hermed en opfordring til os og til kulturministeren om at gribe det, fange det, før det er for sent. Mens vi venter, åbner nye museer, andre udvikler sig, kriterier dør ud, så vi har travlt.

Katrine Daugaard (LA):

Der er meget stor forskel på, om man bruger andre menneskers penge, som vi gør, når vi har med statsstøtte at gøre, og uddeler dem, og så på, om et privat menneske eller en privat fond ønsker at bruge sine egne hårdt tjente penge på at give noget kulturelt til Danmark, som Operaen jo er. Det er en stor kulturel gave til Danmark, som vi i Liberal Alliance i hvert fald er meget glade for og taknemlige for. At det så er dem, der bestemmer, om der skal være træ på væggene, eller om det skal være metal, tænker jeg at der har været ret gode beslutningstagere inde over at vurdere, og det synes jeg også er fair nok, hvis man bruger sine egne penge på sådan en gave.

Kl. 13:22

Redegørelsen nævner, at cirka en tredjedel af danskerne ikke er i kontakt med kulturverdenen, og selv om redegørelsen er ny, er nyheden gammel. Og er det et problem? Skal man tvinge kultur ned i danskerne, som var de gæs, der var på vej til at blive foie gras? Nej. Men folk skal have viden om, at den er der. De skal have tilbuddet. Den skal være tilgængelig, og de skal vide, at de indgår i vores fælles historie og det fællesskab, som den danner. Den opgave skal vi til gengæld tage meget alvorligt.

Den fg. formand (Bjarne Laustsen):

Så siger vi tak til fru Katrine Daugaard fra Liberal Alliance. Der er ikke flere korte bemærkninger. Og vi går videre i ordførerrækken, og det er til fru Helle Bonnesen fra Det Konservative Folkeparti. Værsgo.

Kl. 13:23

Regeringen har nævnt, at et kulturpas kan være en del af svaret. Og hvis man nu er en ung person, der ligger derhjemme under dynen med angst og skolevægning, tror jeg ikke et kulturpas er det, der gør, at man pludselig springer ud ad døren. Jeg er faktisk i tvivl om, om man overhovedet vil gå op i at have fået det kulturpas.

(Ordfører)

Helle Bonnesen (KF):

Tak. »Kultur er alt det vi laver, når vi ikke går på arbejde.« Kan I huske citatet? Det kan jeg. Det gjorde indtryk. For jeg var ikke enig. Og nu viser det sig jo, at der er 170.000 mennesker, for hvem det gælder, at det netop er det, de laver, når de går på arbejde. De var nok heller ikke enige. For kultur er en branche. Det er en branche med udøvende kunstnere, ansatte, omsætning og eksport, hvor man hver dag, hver nat og hvert minut ånder, lever og arbejder for kulturen. Det er en branche, som fortjener at blive værdsat og påskønnet.

Nu har vi faktisk fået den værdsat og måske endda værdisat. Kulturen fylder også økonomisk. Kulturen producerer for langt over 100 mia. kr. om året, har en stor milliardeksport og har hundredtusindvis af ansatte, eller som der står i redegørelsen: ca. 169.203 medarbejdere. Det er godt at få registreret.

Jeg tror, at mange af de løsninger kommer på andre måder. De kan komme på den store skala og den lille skala. Den store har vi haft eksempler på som f.eks. Tour de France, der ikke bare fik de unge, men hele landet ud af hjemmene, ud på landevejen for at deltage, fejre, være en del af det fællesskab. Og på den lille skala kan det ske kommunalt, det kan ske i et kulturhus, hvor man lokalt forankret kan række ud og inddrage. Begge dele af spektret er vigtige, og de kan være med til at opfylde en vision om tilgængelighed.

Kl. 13:28

Selv om vi er et lille neurotisk land beboet af smilende, glade mennesker eller måske netop derfor, har vi et rigt kulturliv. Redegørelsen viser, at vi har en imponerende bredde, fra arkitektur, e-sport, streaming, opera, og det er virkelig dejligt at se, at kulturen rummer så mange farver og så mange facetter. Men stadig væk er der jo områder, som man må lede lidt efter, f.eks. maden, moden, de mange frivillige, de uundværlige frivillige, som hver står med administrativt bøv l og regelbyrder. De frivillige, især i forenings- og idrætslivet, er

vores fundament i den del af kulturlivet, som netop rækker ud i alle landets kroge, og som for mange børn og unge netop er indgangen til kulturens verden og det at blive en del af et fællesskab, og den indsats kan ikke gøres op i kroner og øre. Den skal tages alvorligt, og den skal ikke tages for givet.

Redegørelsen viser også, at den kommunale indsats er enorm. Jeg tror, det er ca. 40 pct. af den samlede kulturinvestering, og den indsats skal man altså lige anerkende og heller ikke tage for givet, men tværtimod sikre gode spilleregler for. Som jeg sagde sidst, da jeg stod her i forbindelse med en kulturdebat: Ingen fremtid uden fortid. Vi skal værne om vores historie, og vi skal sikre talent til fremtiden, og det smerter mig, når talent ikke bliver udviklet. Nogle personer falder simpelt hen bare i gryden, når de er små, og talentet er der, andre er måske den lille landsbypige, som bare tager ind til myretuebyen for at blive til noget, og atter andre skal findes, motiveres og gødes, og hvis vi i Folketinget skal stå her igen om 25 år og se på den udvikling, der har været siden 2023, så kræver det fokus på talent. For i morgen er der også en dag, og måske skal det talent en dag være en af de flere end hundredetusindvis, som er beskæftiget i kulturbranchen, og som bliver en af dem, der opfylder, at kulturen er alt det, som rigtig mange laver, når de er på arbejde. Tak.

Kl. 13:30

Den fg. formand (Bjarne Laustsen):

Tak for talen. Så er der et par korte bemærkninger, og den første er fra fru Charlotte Broman Mølbæk fra SF. Værsgo.

Kl. 13:30

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Tak for det. Og tak for en fin tale. Jeg bed også mærke i, at ordføreren er lidt optaget af en museumsreform, og det kommer vi forhåbentlig til at arbejde videre med i efteråret. Jeg blev så nysgerrig efter at høre, hvad Konservative mener om en museumsreform og eventuelt en merfinansiering. Mener ordføreren og Konservative – uden at man selvfølgelig behøver at lægge hovedet på blokken og love penge her – at det godt kan være et nulsumsspil? Det er mere for at høre: Hvor ligger vægten henne?

Kl. 13:30

Den fg. formand (Bjarne Laustsen):

Værsgo til ordføreren.

Kl. 13:30

Helle Bonnesen (KF):

Lad mig starte med sige, at vi i hvert fald ikke er ude efter, at det skal være en spareøvelse – det ligger helt fast. Jeg synes, det er vigtigt, at man ser på selve fordelingen og selve reformen, før man taler penge. Altså, hvad er det for en reform, vi vil have? Og hvad er det for nogle kriterier, vi vil have? Der er nogle af de kriterier, vi arbejder efter i dag, som måske er sværere for nogle at opfylde, som giver mening for nogle, men ikke giver mening for andre. Vi har jo også tidligere her i dag talt om, hvordan man skal vægte alt fra tilgængelighed til folkelighed og om det er elitært eller internationalt, og det vil selvfølgelig være i et samlet billede. Så jeg synes, det er rigtig vigtigt, at vi ser på kriterierne, før vi taler om pengene. Men som udgangspunkt skal det ikke være en spareøvelse.

Kl. 13:31

Den fg. formand (Bjarne Laustsen):

Så er det hr. Mogens Jensen fra Socialdemokratiet for en kort bemærkning.

Kl. 13:31

Mogens Jensen (S):

Også herfra tak for en god tale. Ordføreren gjorde en del ud af at sige og også at fremstille kulturlivet som et erhverv og en branche, som også skaber indtægter og arbejdspladser osv. Det er jeg jo fuldstændig enig med ordføreren i. Det, jeg vil høre om, er, at ordføreren også siger, at man ikke skal tvinge kultur ned i halsen på nogen, og det er vi jo enige om. Men jeg går ud fra, at kulturordføreren anerkender, at der er 30 pct. af befolkningen, som på en eller anden måde ikke får mulighed for at bruge eller bliver eksponeret for de tilbud, der er.

Kunne ordføreren også se en idé i, at man lavede et stærkere samspil mellem kulturliv og erhvervsliv, i form af at man i virksomhederne, på arbejdspladserne i højere grad forsøgte at bruge det til at formidle kunst og kultur, og i højere grad brugte en del af personalepolitikken, trivselspolitikken til noget, hvor vi – ikke ved tvang – måske kunne skabe nogle redskaber derude, der gjorde, at man fik en dobbelt så god bundlinje, hvor man både var med til at investere i kunst og kultur, men samtidig fik bedre trivsel og gode forhold for personalet rundt omkring på vores arbejdspladser? Er det en vinkel, som De Konservative kan se sig selv i?

Kl. 13:33

Den fg. formand (Bjarne Laustsen):

Tak. Og værsgo til ordføreren.

Kl. 13:33

Helle Bonnesen (KF):

Altså, jeg vil gerne lige starte med at sige, at jeg jo selvfølgelig ikke er begejstret for de 30 pct. Jeg synes, det ville være skønt, hvis der var flere, der var engageret, men vi skal være varsomme med måden, vi gør det på.

Med hensyn til erhvervslivet er jeg meget enig. Altså, erhvervslivet er netop et sted, hvor folk i forvejen har rigtig mange sociale relationer og fællesskaber, og hvor det også kan blive en del af det at være en enhed, der skal fungere sammen. På en arbejdsplads er der mange forskellige roller, der skal spille sammen, for at det bliver et godt produkt, og der er kultur en god måde at få bundet en enhed sammen til at fungere endnu bedre. Så ja, jeg er meget positiv over for det.

Kl. 13:33

Den fg. formand (Bjarne Laustsen):

Så siger vi tak til fru Helle Bonnesen fra Det Konservative Folkeparti. Der er ikke flere korte bemærkninger. Vi går videre i ordførerrækken og byder velkommen til hr. Søren Søndergaard fra Enhedslisten som ordfører.

Kl. 13:34

(Ordfører)

Søren Søndergaard (EL):

Jeg vil godt starte med at takke ministeren for at have fået udarbejdet og for at have afleveret den her kulturpolitiske redegørelse til Folketinget. Jeg synes, at det er god stil, og at det egentlig burde være et eksempel til efterfølgelse for enhver kommende regering, at den i begyndelsen af en mandatperiode afleverer en sådan redegørelse til Folketinget, hvor man giver sin vurdering af situationen på de kulturelle områder og i forlængelse heraf udpeger nogle af de områder, som man vil gøre noget ved. Og roserne stopper ikke her, for jeg synes langt hen ad vejen, at det er en god redegørelse, som både trækker nogle tankevækkende fakta frem, og som også peger på nogle reelle problemer.

Jeg synes, at det er godt, at redegørelsen gør op med den myte, at deltagelse i kultur er noget overskudsagtigt for en mindre del

af befolkningen. En ting er, at 95 pct. af befolkningen lytter til musik eller ser film og serier derhjemme, men det fremgår også af undersøgelsen, at over 70 pct. af den danske befolkning inden for 3 måneder konkret har været aktive kulturforbrugere uden for deres eget hjem, ved at de har været henne på et bibliotek, på et museum, i biografen, til koncert eller set scenekunst eller har været til flere af de her aktiviteter.

Jeg synes, at det er tankevækkende alene, at vores biblioteker i en 3-månedersperiode besøges fysisk af omkring 40 pct. af befolkningen. Det tal overraskede mig, og det rejser i hvert fald i mit hoved spørgsmålet: Prioriterer vi bibliotekerne højt nok? Altså, det er jo helt vildt, hvor mange der bruger bibliotekerne. Det er i øvrigt det dobbelte antal af dem, som overværer en sportsbegivenhed som tilskuere. At bruge eller at deltage i kultur er ikke fløde i kaffen. Det er et fuldstændig fundamentalt behov og et dagligt livsvilkår for hele den danske befolkning.

Jeg synes også, det er godt, at redegørelsen gør op med den myte, at penge til kultur er penge ned i et eller andet stort bundløst hul, som ikke interesserer ret mange mennesker. Alene den direkte produktion i kulturerhvervene, nævnes det, havde en værdi på over 100 mia. kr. svarende til 2,4 pct. af den samlede danske produktion; og omsat til arbejdspladser svarer det til ca. 170.000 med afledte effekter. Og jeg må indrømme, at jeg synes, at det er stærkt underholdende, at redegørelsen finder behov for dér at perspektivere disse tal ved at oplyse, at kategorien landbrug, skovbrug og fødevarer til sammenligning kun står for en direkte produktion på 87 mia. kr. og 1,9 pct. af den samlede produktion. Det er stærkt underholdende.

Jeg synes også, at der er en udmærket gennemgang af de forskellige områder. Jeg synes dog, at der er en mangel ved, at spørgsmålet om hele amatørkulturen ikke vægtes nok. Det synes jeg er et problem, fordi de enkelte borgeres deltagelse ikke bare som tilskuere, men som aktive udøvere er utrolig vigtig, både som fødekæde, men jo også, fordi det har en værdi i sig selv. Altså, der er mere end 150.000, tror jeg, organiserede amatører, som spiller teater eller musik i deres fritid; der er 600 amatørkorke, der er masser af kor og alt det der, og det er jo ekstremt vigtigt. Jeg tror, at vi i kommende redegørelser skal prøve at få det skrevet ind, både forhold til at belyse, hvor omfangsrigt det egentlig er, men også i forhold til at få det sat ind i en ramme, fordi det jo også vil lede os til spørgsmålet, og det er, om ikke direkte, så dog berørt nederst på side 28, om de lange ventelister til musikskolerne.

Jeg hørte forleden dag i det program, der hedder P4 København – og jeg går ud fra, det er rigtigt – at der i København og vistnok også Frederiksberg tilsammen var en venteliste på tusind mennesker til musikskolerne. Det synes jeg altså er et kæmpemæssigt problem. Det er tusind mennesker i det område tæt på os her og selvfølgelig endnu flere over hele landet, som ikke får mulighed for at få den glæde ved at spille musik selv, og måske – ikke fordi det er det vigtigste – går vi endda også glip af nogle talenter, der kunne blive fremtidens stjerner. Og igen vil jeg sige, at det ikke er det vigtigste for mig, men det går vi måske også glip af, så det er da et kæmpemæssigt problem.

Kl. 13:39

Der er en række områder, hvor man påpeger problemer. Det er lidt mere tyndt, når det kommer til, hvad der så konkret skal ske. Det kan være, at idéen er, at det tager vi senere, men jeg vil godt nævne nogle af de steder, hvor man sådan siger noget, der skal gøres. Altså, musikhandlingsplanen er aftalt, og man vil lave de her kulturpas til unge, som hverken er i uddannelse eller job.

Jeg kan ikke undlade at komme med den bemærkning, at det jo var så dumt, at man startede med at afskaffe det kulturpas, vi havde lavet til de 40.000 fattigste familier i Danmark. Vi havde jo netop under den tidligere regering truffet en beslutning om, at netop de mest udsatte unge ikke skulle forhindres i at gå til musikunder-

visning eller forhindres i at gå til fodbold eller i biografen. Derfor havde vi jo afsat et beløb direkte til den gruppe mennesker, som de kunne bruge kun til det formål. Okay, det afskaffede den nye regering så – det synes jeg var rigtig dumt. Nu vil man så lave noget andet til nogenlunde den samme gruppe – det synes jeg er rigtig godt. Lad os diskutere konkret, hvordan det kan gøres.

Museumsreformen nævnes, og mindre bureaukratisk bøvvl for foreninger nævnes, og det er rigtig vigtigt. Foreningsarbejdet er en grundpille i den danske kultur.

Men der er også andre eksempler, hvor det er lidt mere uklart, hvilken retning man så går i. Man nævner den meget skæve støtte fra kommunerne. I 2022 giver nogle kommuner 860 kr. pr. indbygger, andre giver 3.490 kr. pr. indbygger – omkring fire gange så meget. Hvad gør vi ved det? Altså, man kan jo anlægge det synspunkt og sige, at det er det kommunale selvstyre. Så skal vi bare heller ikke høre noget brok fra de kommuner, der så ikke har så meget kultur. Så må vi sige, at de må vælge nogle andre politikere. Eller er det noget, hvor vi skal sige, at der er et vist minimum, også på kulturområdet, som man skal have ret til, sådan som vi har på andre områder?

Et andet eksempel, der kan læses i rapporten, er, og jeg citerer, at »i de kunstneriske brancher har mange kunstnere og kulturarbejdere svingende og ustabile indtægter«. Det er helt rigtigt, og det så vi jo ikke mindst under coronaen. Det gav jo et kæmpeproblem, at vi skulle til at udrede, hvordan rigtig mange mennesker måtte stykke deres liv sammen af en lille indtægt her og en lille indtægt der, lidt arbejdsløshed osv. osv. – men hvad gør vi ved det? Hvordan kommer vi videre med det? Hvad er det næste skridt?

Et tredje eksempel, jeg vil nævne, er techgiganterne, hvor der helt rigtigt står i redegørelsen, at »tech-giganterne har på kort tid har fået enorm indflydelse på vores samfund, kulturliv og demokrati«. Det er fuldstændig rigtigt. Og så står der:

»F.eks. øgede Google, Facebook og LinkedIn deres andel af de danske annonceindtægter fra 13 procent i 2011 til 44 procent i 2021.«

Det er fuldstændig rigtigt. Og jeg kan jo tilføje, at hvis man ser på de elektroniske annoncer, er techgiganter og streamingtjenester totalt dominerende, og det underminerer jo finansieringen af danske medier; det underminerer finansieringen af dansk kultur. Og derfor er det jo, at vi må have diskussion om, hvordan vi så finder midler til at finansiere dansk kultur. Hvordan finder vi midler til at finansiere danske medier?

Under den gamle regering blev der jo lavet et medieforlig, der sagde, at vi skulle have et kulturbidrag på 6 pct., som på sigt ville være med til netop at finansiere f.eks. dansk film og andre ting på det område. Men hvad er linjen her? Altså, der er et kæmpemæssigt hul, der skubbes foran. Jeg håber selvfølgelig, at vi snart kan afslutte en medieaftale, hvor det bliver på 6 pct. Jeg er måske realistisk nok til at sige, at det bliver det ikke, men det ændrer jo ikke ved, at hullet så opstår, og at hullet er der, og at hullet skal fyldes. Så vi har en stor diskussion foran os, der handler om finansiering af det kulturliv, vi gerne vil understøtte.

Jeg må sige, at jeg ikke er tilfreds med en forklaring, der hedder, at vi kan bare lade det private klare det, og så kører det fint. Til idéen om, at private fonde – f.eks. A.P. Møller Fonden – betjener sig af egne penge, kan man jo sige, at en meget stor del af deres fondsmidler netop er noget, som er kommet via skattefradrag, altså hvor andre må betale skat, men hvor de så har fået en skatterabat. Og vi så jo netop f.eks. i forbindelse med Operaen, hvordan der var en fuldstændig direkte indblanding i den kunstneriske frihed, helt ned i detaljen. Og der må vi i hvert fald være sikre på, og det skal vi arbejde for, at når staten bidrager til den type projekter, hvad enten det er gennem Statens Kunstfond eller andet, så skal der være den armslængde, der gør, at man ikke træffer beslutninger, der

går ud over den kunstneriske frihed. Den kunstneriske frihed er helt afgørende. Tak for ordet.

Kl. 13:46

Kl. 13:44

Den fg. formand (Bjarne Laustsen):

Tak for talen. Der er en række korte bemærkninger. Den første er fra hr. Søren Espersen fra Danmarksdemokraterne. Værsgo.

Kl. 13:46

Kl. 13:44

Søren Espersen (DD):

Tak, og tak til Søren Søndergaard. Tidligere i processen kunne hr. Søren Søndergaard slet ikke styre sit raseri mod Mærsk, fordi Mærsk Mc-Kinney Møller var så elskværdig at give os en opera. Men det, jeg egentlig vil spørge om, er, om det ikke er korrekt, at da han fremlagde sit projekt, stod der alt det her. Københavns Kommune nikkede begejstret, og det tror jeg i øvrigt også staten gjorde. Er det ikke fuldstændig korrekt, at det var vores egen skyld, at Mærsk Mc-Kinney Møller, som jo egentlig er udøvende i kunststøtte, har lov til at bestemme, hvordan den kunst skal være, og hvad for noget kunst der skal være inden for hans vægge?

Kl. 13:45

Den fg. formand (Bjarne Laustsen):

Værsgo til ordføreren.

Kl. 13:45

Søren Søndergaard (EL):

Først og fremmest går jeg ud fra, at vi er enige om det, der er fakta, nemlig at de penge kunne gives på grund af en fantastisk skatterabat, som ikke kommer andre til gode. Altså, man gik ind og sagde, at den her fond kan få en kæmpemæssig skatterabat, og derfor kunne den give så mange penge til det her projekt. Og så vil jeg sige, at hvis staten gav penge til et eller andet kunstværk, og jeg opfatter Operaen som et kunstværk, og der er en internationalt anerkendt arkitekt, der er ansat til at sørge for, at det kunstværk bliver formidlet på den bedst mulige måde, så håber jeg ikke, at staten ville gå ind at blande sig. Så er det sådan set ligegyldigt, hvad man har skrevet under på på forhånd. Er det et problem?

Jeg synes, kunstens uafhængighed, også i det her tilfælde, når vi snakker om arkitektur, selvfølgelig inden for nogle økonomiske rammer, hvor det er muligt, skal respekteres.

Kl. 13:45

Den fg. formand (Bjarne Laustsen):

Værsgo til spørgeren.

Kl. 13:46

Søren Espersen (DD):

Jeg synes ikke helt, der bliver svaret på det, jeg spørger om. Jeg bad om en bekræftelse på, at det her ikke var Mærsk's skyld eller Mærsk's ansvar. Det var Københavns Kommunes ansvar, og det var statens ansvar. Er det ikke korrekt?

Kl. 13:46

Søren Søndergaard (EL):

Det er fuldstændig rigtigt, at staten gjorde det muligt, men det var jo ikke staten, der blandede sig. Altså, staten gjorde det muligt, at Mærsk kunne blande sig helt ned i detaljen, og det skete, ikke? Det var jo bare det, der var mit argument. Det, at man overlader det til private investorer, er ikke nogen garanti for, at de ikke blander sig. Så skal man i hvert fald få garanti for det på forhånd ved at skrive det ind i kontrakten.

Den fg. formand (Bjarne Laustsen):

Så er det hr. Mogens Jensen fra Socialdemokratiet for en kort bemærkning. Værsgo.

Mogens Jensen (S):

Tak, og også tak til hr. Søren Søndergaard for et mangeårigt godt samarbejde og for en rigtig god tale her. Jeg er helt enig i betragtningerne om amatørkulturen, altså der, hvor folk jo får en mulighed for selv at prøve kræfter med nogle af de her kunstformer, som vi også har professionelt. Det er jo en vigtig del af fødekæden. Så jeg er enig med hr. Søren Søndergaard i, at det måske burde have haft mere opmærksomhed. Det kan det jo stadig væk få.

Så vil jeg spørge ind til det med kulturpasset, for jeg synes jo, det er en vigtig opgave for os at prøve at se, hvordan vi kan få nogle af de her unge til at blive stærkere og måske komme ind i fællesskabet igennem kulturen. Jeg hørte ordføreren lidt sige, at måske skulle man have bevaret det, vi havde under coronaen. Men tror ordføreren, at det er løsningen, altså at det bare er at få nogle penge ind på kontoen? For det er jeg ikke sikker på at det er. Det er også derfor, at jeg tror, at man skal prøve sig frem med forskellige former og prøve nogle forskellige ting af for at nå lige præcis den her målgruppe, som måske ikke er dem, der først og fremmest lige står i kø til at bruge et kulturtilbud. Men har ordførerne nogen idéer?

Kl. 13:47

Den fg. formand (Bjarne Laustsen):

Værsgo til ordføreren.

Kl. 13:47

Søren Søndergaard (EL):

Vi står over for to problemer. Vi står over for en gruppe, som er fattig, og for hvem pengene spiller en afgørende rolle, og hvor man ikke har råd til at gå i biografen med de andre, fordi pengene ikke er til det derhjemme, hvor man ikke har råd til at være i fodboldklubben, eller man har måske lige råd til at være i fodboldklubben, men afstår så, fordi der kommer nogle ekstra udgifter i forbindelse med nogle ture, som man ikke kan gå hjem og få dækket hos far eller mor. Det er det ene problem.

Så er der, som også SF har gjort opmærksom på, et andet problem – det er fuldstændig rigtigt – der drejer sig om, at penge ikke er nok. For nogle vil det være nok; for andre er problemet mere omfattende. Der må der så at sige opbygges et apparat omkring det at inddrage folk, altså at give folk mulighed for at være med, når det ikke sker automatisk. Så jeg er fuldstændig enig i, at den ordning, vi havde, ikke var tilstrækkelig. Men jeg synes måske, at det, at man fjerner ordningen, fordi den ikke er tilstrækkelig, uden at have noget i stedet for, ikke var så klogt. Men jeg håber, at vi kan finde frem til noget, som opfylder begge formål.

Kl. 13:49

Den fg. formand (Bjarne Laustsen):

Tak. Så er det fru Katrine Daugaard fra Liberal Alliance for en kort bemærkning. Værsgo.

Kl. 13:49

Katrine Daugaard (LA):

Jeg kan forstå på ordføreren, at kultur er meget slemt, hvis det er privat. 2,5 mia. kr. synes jeg immer væk er noget af en kulturgave at give til Danmark. Jeg nyder i hvert fald, at den er her.

Jeg kunne godt tænke mig at høre noget, i forhold til at ordføreren var inde på musikskoler og ventetider osv. Det kan jo undre mig, når jeg kigger på Københavns Musikskole, at der går så få, i forhold

til hvor stor byen er, sammenlignet med hvor mange der går i resten af landets musikskoler. Men omvendt tænker jeg, det også skyldes, at underviserne i større grad herinde i byen faktisk laver deres egne private tilbud. Er det så også dårligt at benytte sig af dem?

Kl. 13:50

Den fg. formand (Bjarne Laustsen):
Værsgo til ordføreren.

Kl. 13:50

Søren Søndergaard (EL):

Jeg ved simpelt hen ikke, hvor ordføreren har fået den opfattelse fra, at jeg synes, at fordi det er privat, er det dårligt. Jeg kender massevis af privat støtte til kultur, som er udmærket. Det var slet ikke det, der var udgangspunktet for diskussionen. Det, der var udgangspunktet for diskussionen, var én ting, nemlig om alene det, at vi flyttede fra statslige midler til private midler, medførte en større kunstnerisk frihed. Svaret på det er nej. Det betyder ikke, at der ikke kan være kunstnerisk frihed, både når det er statsligt, og når det er privat. Men det garanterer det ikke i sig selv. Det var det eneste, den diskussion handlede om.

Mig bekendt er de tilbud, der foregår i privat regi på musikskolerne, dyrere for den enkelte. Og de er især dyre for de grupper, som har vanskeligst ved at skaffe midlerne. Derfor skaber det selvfølgelig en social skævhed. Jeg synes, at det bør være en opgave også for Københavns Kommune. Det skal være en opgave også for Københavns Kommune at sikre, at alle, som har lyst til at spille på et instrument eller gå på en kulturskole, kunstskole, billedskole, har mulighed for det.

Kl. 13:51

Den fg. formand (Bjarne Laustsen):
Værsgo for yderligere et spørgsmål til Katrine Daugaard.

Kl. 13:51

Katrine Daugaard (LA):

Men når det er dyrere at gå i musikskole, er det jo, fordi det er dyrere at drive, end hvis jeg som privat sanglærer underviser i sang. Så kan jeg jo gøre det til en billigere penge, i hvert fald hvis jeg er ligeglad med at spare op til pension eller sådan nogle ting, som jeg jo som lille selvstændig ikke nødvendigvis skal have med. Der er nogle andre regler i en musikskole. Og man kan vel bare søge et privat tilbud, som jo er billigere.

Kl. 13:51

Den fg. formand (Bjarne Laustsen):
Værsgo til ordføreren.

Kl. 13:51

Søren Søndergaard (EL):

Der er forskellige argumenter omkring det her. Hvis det tal er rigtigt, altså at der er 1.000, der står på venteliste, er det, fordi de ønsker at være dér, og det er ofte holdundervisning, hvor man er sammen med nogle. Og det er jo en meget vigtig del af det at spille musik. Det er, at du er en del af et hold. Derfor er det ikke det samme, selv hvis det økonomisk kunne betale sig. Men det synes jeg da, vi skal undersøge, altså om det er sådan, at de der 1.000 mennesker i København og på Frederiksberg kunne gå hen og få nøjagtig det samme tilbud til en billigere penge. Det er ikke, hvad jeg har forstået.

Kl. 13:52

Den fg. formand (Bjarne Laustsen):
Tak. Så er det hr. Jan E. Jørgensen fra Venstre for en kort bemærkning.

Kl. 13:52

Jan E. Jørgensen (V):

Tak for det, og tak til Enhedslistens ordfører for en som altid engageret tale. Enhedslistens rolle er jo ofte at være dem, der sådan kigger magthaverne kritisk efter i sømmene, og det er jo også noget af det, der er behov for. Men der er jo en undtagelse, hvor det rent faktisk er Enhedslisten, som er magthaver, nemlig i Københavns Kommune, hvor Søren Søndergaards partifælle Line Barfod er topscorer med 17.284 stemmer, og hvor Enhedslisten fik næsten hver fjerde stemme, altså 24,6 pct. af stemmerne, og er suverænt det største parti i Københavns Borgerrepræsentation. Og så er det i København, at der er næsten 1.000 elever på venteliste til musikskole. Det er i København, at man bruger færre penge på kultur pr. indbygger end landsgennemsnittet; man bruger pr. indbygger det halve af, hvad man bruger i en kommune som Tårnby. Hvordan hænger det sammen? Hvorfor sover Enhedslisten i timen, når det drejer sig om kulturspørgsmål i Københavns Kommune?

Kl. 13:53

Den fg. formand (Bjarne Laustsen):
Værsgo til ordføreren.

Kl. 13:53

Søren Søndergaard (EL):

Det har jeg også spekuleret over, og så kom jeg i tanker om, at der engang var en herinde i Folketinget, der fortalte mig, at hvis man skal have noget gennemført, skal man kunne tælle til 90. Altså, så er det ikke nok, at man bare har 10 pct. af stemmerne eller 25 pct. af stemmerne. Og jeg tror også, at hr. Jan E. Jørgensen engang har været medlem af et parti, der var i den situation at være det største parti her i Folketinget og alligevel ikke kunne få ret meget igennem. Det, at man har 25 pct. af stemmerne i København, gør jo ikke, at man bestemmer i København. Jeg synes i øvrigt personligt, at den ordning, man har i København med magistratsborgmestre, er fuldstændig forplumrende, i forhold til hvem der har ansvaret. Men Enhedslisten har hverken flertallet i København eller har været i stand til at få overborgmesterposten, fordi der har været et flertal imod det uden om Enhedslisten, og sidder i øvrigt heller ikke på kulturområdet.

Kl. 13:54

Den fg. formand (Bjarne Laustsen):
Værsgo til spørgeren.

Kl. 13:54

Jan E. Jørgensen (V):

Nej, og det kan man jo også spørge om hvorfor Enhedslisten ikke gør. Altså, da Alternativet skulle vælge en borgmesterpost, gik man jo netop efter kulturministerposten. Den har Venstre tidligere haft, og Konservative har haft den. Enhedslisten har mig bekendt aldrig haft den. Der kan man jo også spørge, hvorfor Enhedslisten ikke prioriterer det højere. Men man har netop indgået et budgetforlig uden om Socialdemokratiet, altså uden om overborgmesteren. Mig bekendt blev der ikke i disse forhandlinger fra Enhedslistens side yret ønske om at bruge flere penge på kulturområdet. Hvem er det, der blokerer for at bruge flere penge på kultur i København? Det er ikke Venstre.

Kl. 13:55

Den fg. formand (Bjarne Laustsen):
Værsgo til ordføreren.

Kl. 13:55

Kl. 13:58

Søren Søndergaard (EL):

Var Venstre i øvrigt ikke med i det forlig? Hvorfor er det så ikke Venstre? Altså, vi er fælles om glæderne, og vi er fælles om sorgerne. Jeg ved ikke, hvorfor det er sådan i København, og det er klart, at selvfølgelig skal vi have en diskussion med Københavns Kommune. Det skal vi i øvrigt også have af andre grunde. Men vi skal have en diskussion med Københavns Kommune om deres satsning på kultur, og det skal vi have, fordi de ikke kan leve på, at der er en række statslige organisationer, der helt korrekt og fuldstændig fornuftigt, synes jeg, er placeret i Københavns Kommune. Det må ikke være en sovepude for dem, ligesom det ikke er en sovepude for Tårnby Kommune, som også kunne udnytte en masse af de faciliteter i København, men som alligevel er den kommune, der bruger allerfleste penge på kultur i hele landet.

Kl. 13:56

Den fg. formand (Bjarne Laustsen):

Tak. Så er det hr. Mikkel Bjørn fra Dansk Folkeparti for en kort bemærkning. Værsgo.

Kl. 13:56

Mikkel Bjørn (DF):

Tak for det. Jeg noterede mig ordførerens bemærkning om, at det, at man overlader til private investorer eksempelvis at investere i kunst og kultur, ikke er garantien for, at de ikke blander sig, og det synes jeg jo er en interessant bemærkning, som jeg overhovedet heller ikke er uenig i. Det, at det er private, der investerer, er ikke en garanti for den kunstneriske frihed. Det er fuldstændig rigtigt, og derfor vil jeg spørge ordføreren, om ordføreren dermed også er enig i, at det, at vi overlader det til Statens Kunstfond at sidde og fordele medierne, faktisk heller ikke er en garanti for den kunstneriske frihed, og at det heller ikke er en garanti for, at der ikke sidder mennesker med politiske synspunkter og blander sig og foretager prioriteringer, som er i overensstemmelse med deres egne æstetiske eller for den sags skyld politiske værdier. Kan ordføreren bekræfte det?

Kl. 13:56

Den fg. formand (Bjarne Laustsen):

Værsgo til ordføreren.

Kl. 13:56

Søren Søndergaard (EL):

Der er jo i hvert fald en armslængde i forhold til det politiske system og politikerne, og det synes vi er positivt. Den, der vel har mest indflydelse i forhold til det, i forhold til hvem der kan udpeges osv., i det politiske system, er ministeren, som har en vis indflydelse. Og der må man jo gå ud fra, at ministeren repræsenterer et flertal i den danske befolkning. Men det er en indirekte indflydelse og ikke en absolut indflydelse, og det er vi tilfredse med.

Kl. 13:57

Den fg. formand (Bjarne Laustsen):

Tak. Så er der et sidste spørgsmål fra spørgeren.

Kl. 13:57

Mikkel Bjørn (DF):

Jamen dermed er der jo lige så meget armslængde i, at Mærsk så sidder og uddeler penge til ting, som han synes er fornuftige, og som er i overensstemmelse med hans personlige politiske synspunkter eller værdier. Altså, det er jo ikke anderledes. Så jeg ønsker bare at bede ordføreren bekræfte, at Statens Kunstfond kan være et lige så politisk organ som alle mulige andre organer, og at der ikke er nogen armslængde til stede, bare fordi vi politikere ikke blander os. Det er bare en anden, der pludselig går ind og bestemmer.

Den fg. formand (Bjarne Laustsen):

Værsgo til ordføreren.

Kl. 13:58

Søren Søndergaard (EL):

Det er meget skægt, hvordan fokus for diskussionen flytter sig. Udgangspunktet var, at jeg opponerede mod idéen om, at det, alene ved at det overgik til private, der med en skatterabat kan investere i kultur, bliver mere uafhængigt. Det var det, jeg opponerede imod. Jeg har slet ikke udtalt mig om alle de andre ting. I den sammenhæng var det slet ikke mit ærinde.

Kl. 13:58

Den fg. formand (Bjarne Laustsen):

Så siger vi tak til hr. Søren Søndergaard fra Enhedslisten. Der er ikke flere korte bemærkninger. Vi går videre i ordførerrækken til fru Zenia Stampe fra Radikale Venstre som ordfører. Værsgo.

Kl. 13:58

(Ordfører)

Zenia Stampe (RV):

Tak for det, og tak til regeringen for den kulturpolitiske redegørelse. Det er en god overflyvning af kulturområdet. Den ville jeg have været meget glad for at få, dengang jeg var ny kulturordfører.

Men som Socialdemokratiets kulturordfører også sagde, er det jo mere en temperaturmåling og en faktaboks, end det er egentlig politik eller vision. Der er selvfølgelig enkelte nedslag og opmærksomhedspunkter, f.eks. oprydning i forældede strukturer, uligheden i kulturforbrug, ligestilling og skabende udøvende kunstneres rammevilkår. Det er vigtige nedslagspunkter, men det er jo ikke de helt store visioner og mål. De udestår.

Men jeg har til gengæld også en forventning om, at dem kommer vi til på et tidspunkt at diskutere her i Folketingssalen, for det står faktisk i regeringsgrundlaget, at regeringen vil formulere en samlet og ambitiøs kulturpolitik, der skal løfte kunsten og kulturens stilling i samfundet og sætte pejlemærker for de enkelte kunst- og kulturområder, herunder kunstnerisk frihed, kulturarv, kvalitet, publikum, talentudvikling og eksport. Der står også, at regeringen vil nedsætte et råd, der kan afdække og diskutere, hvordan kunst og kultur kan bidrage til at løse tidens store kriser, herunder klimakrisen, naturkrisen, velfærdskrisen og trivselskrisen. Det er to afsnit, jeg kender vældig godt, for jeg har selv skrevet dem, og jeg er glad for, at de stadig væk står i regeringsgrundlaget, selv om vi ikke endte inde i regeringen. Det er nemlig for os et vigtigt perspektiv på kultur, for kultur er mere end bare en kultursektor. Det er i øvrigt et perspektiv, som altid har fyldt meget for os i Radikale Venstre.

DEOO – Danske Ensemble, Orkestre og Operainstitutioner har skrevet en kronik op til den her debat, og de var faktisk så søde at gøre mig opmærksom på den kulturpolitiske redegørelse, som min egen, jeg skulle til at sige forgænger, men jeg er dog ikke kulturminister, men som den daværende radikale kulturminister Kristen Helveg Petersen kom med i 1969. Den fyldte 364 sider og indeholdt en meget bred analyse *alle* samfundsområder: naturvidenskab, lægevidenskab, biologi, samfundsvidenskab osv. Tænk, at en kulturminister på den måde påtog sig et overordnet ansvar for udvikling på tværs af alle ministerområder. Det er jo fantastisk – og det er vores ambition.

Det er jo ikke nok bare at tale kulturen op – det er vigtigt – det er heller ikke nok bare at rette op på strukturelle fejl, selv om det også er vigtigt. Vi udgav faktisk et stort kulturpolitisk udspil lige før valget, som jeg selv betegnede som en slags kulturpolitisk rugbrødsarbejde, altså med fokus på systemfejl, der skulle rettes op. Men det er ikke nok. Vi bør også have en samtale om kunstens og kulturens rolle i den tid, vi lever i. Hvad kan den? Hvad skal den?

Det bliver også berørt i redegørelsen, men meget overfladisk, for det er jo en vej fuld af dilemmaer og svære balancer. For ligesom økonomisk politik ofte bliver gjort op i fordelingspolitik, hvor partierne abonnerer på lidt forskellige balancer, er det jo også sådan med kulturpolitik, fordi kunst og kultur ofte står i spændingsfeltet mellem frihed og fællesskab, mellem tradition og fornyelse. Kunst og kultur kan være en bevarende kraft, der er med til at skabe en national identitet, fastholde traditioner og videregive kultur og skabe kontinuitet, men kunst og kultur er også en forandrende og frigørende kraft, der kan udfordre eksisterende hierarkier og traditioner og skabe ny kultur.

Vi lægger os jo traditionelt lidt forskelligt i Folketinget på den balance. Der er nogle, der abonnerer på lidt mere kulturarv, lidt mindre ny moderne skabende kunst, og der er måske andre, der har en anden balance. Men for os er begge dele fuldstændig afgørende, også fuldstændig afgørende i den tid, vi befinder os i – en globaliseret, digital, individualiseret tid, hvor vi både har brug for at søge tilbage til rødderne og samles om en national fortælling, men jo også har brug for ny kultur.

Nu skal jeg, inden jeg taler videre, bare lige spørge formanden, om uret her tæller ned, eller det tæller op. Jeg begyndte nemlig at blive lidt stresset. (*Den fungerende formand* (Bjarne Laustsen): Der er 5½ minut tilbage). Okay, tak. Jeg blev pludselig meget stresset.

Jeg skulle ellers lige til at tale om det her samfund med højt tempo og individualisering osv., og det vender jeg tilbage til nu, fordi der nemlig både er plads til – og nu gentager jeg mig selv – at søge tilbage til rødderne, samles om en national fortælling, men også skabe ny kultur.

Kl. 14:03

Jeg er ikke i tvivl om, at nogle af de store kriser, vi står over for, har en meget tung strukturel side. Jeg er heller ikke tvivl om, at der er en vigtig kulturel side af de kriser, vi står over for. Men vi har for vane i Folketinget at forholde os strukturelt til de fleste ting. Kriser bliver analyseret strukturelt; de bliver løst strukturelt. Når klimaet og naturen f.eks. er ved at bukke under, aflæser vi det som et strukturelt problem, som skal løses strukturelt, en systemfejl, som vi skal rette op på gennem en systemændring. Svaret på overforbrug og forurening blev hurtigt en CO₂-afgift, det er også en vigtig del af løsningen. Men jeg synes, vi mangler at forstå, at strukturer står i et symbiotisk forhold til kultur. Struktur skaber kultur, men omvendt skaber kultur også struktur. Så kan det også tænkes, at der findes kulturelle løsninger på de store kriser? Er det tilstrækkeligt at gøre det mere økonomisk attraktivt at vælge grønt? Er vi kun økonomiske mennesker, der reagerer på økonomiske incitamenter, eller kan vi også gøre det mere socialt, menneskeligt og kulturelt attraktivt at vælge grønt og bæredygtigt, at bruge sin rigdom på kulturelle oplevelser i stedet for materielle, eller i det hele taget at få et nyt syn på natur og menneske?

Jeg havde selv en ret stor øjenåbner for nylig – og nu går jeg lidt uden for manuskriptet – fordi jeg læste to verdenshistorier efter hinanden. Den første verdenshistorie er skrevet i 1936 og giver egentlig et meget bredt udsnit af forskellige kulturer og er på den måde en sådan meget inkluderende verdensfortælling. Da jeg læste den, tænkte jeg, at nu kan jeg hele verdenshistorien. Så læste jeg for nylig, og jeg er ikke helt færdig endnu, den meget kendte verdenshistorie, der blev udgivet for lidt mindre end 10 år siden, der hedder »Sapiens – En kort historie om menneskeheden«. Det, jeg syntes var så tankevækkende for mig ved at læse den, var, at det første meget lange kapitel egentlig ikke kun handlede om mennesker, det handlede om menneskets samspil med andre organismer.

Jeg ved godt, det kan lyde lidt hippieagtigt, det her, men for mig var det også et bevis på, at vi mennesker også er ved at ændre syn på vores rolle i verden og over for naturen, hvor vi typisk har tænkt: Hvad har vi skabt? Altså, historie handler om civilisationer, krig,

ting, som vi har bedrevet. Men at der pludselig i sådan en historie om menneskeheden er et stort afsnit, der handler om den tid, der lå før, vi kom – vi har jo kun været her i 200.000 år – altså alle de milliarder af år, der lå før, og hvad der var der, og hvad for et ansvar vi har nu for det, der var, før vi kom, er et nyt perspektiv, og det er jo også kultur. Jeg tror, at det perspektiv jo også er noget af det, der kan hjælpe os igennem kriserne, for vi kan, som jeg sagde før, ty til CO₂-afgifter osv., men der er også noget, der handler om kultur, vores kultursyn, vores menneskesyn, vores natursyn.

Lidt på samme måde er det i forhold til børns trivsel. Vi ser det som et strukturelt problem. Vi diskuterer test, karakterer, lange skoledage, regler for skærme, regulering af tech, og det er alt sammen vigtigt og nødvendigt, for struktur skaber kultur, men igen vil jeg sige, at kultur også skaber struktur. Hvad kan vi gøre kulturelt for at løse den trivselskrise, som vores børn og unge befinder sig i? Kunne vi starte sådan en samtale, selv om jeg godt ved, at den er svær og kultur hurtigt bliver til værdipolitik, og så er vi ved at rive hovederne af hinanden? Omvendt er det jo, fordi det bliver der, der virkelig er noget på spil. Tør vi bruge de kulturelle løsninger til at løse de store kriser? Er vi klar til at ændre på de strukturer, der måtte stå i vejen for at ændre på kulturen, også dér, hvor vi går ind over andre ministerområder? Det er den samtale, vi for alvor glæder os til at få.

Og den her kulturpolitiske redegørelse er en fin lille trædesten derhen, men vi håber, at vi kan mødes her næste gang og måske ikke ligefrem have 364 siders læsestof inden da, men jo alligevel en kulturpolitisk redegørelse, der vil lidt mere end bare lave sådan en droneoverflyvning af kulturområdet og lave et par små nedslag, men også tegne konturerne af en ny, ambitiøs kulturpolitik, der tror på, at kultur er en del af problemet nogle gange og også en del af løsningen og noget, der ikke kun kan diskuteres blandt kulturordførere og med en kulturminister, men skal helt ind på alle de andre ministerområder. For ja, struktur har altid også den anden side, som er kultur, og det er der, vi skaber de store resultater; det er også der, de store udfordringer opstår. Så den debat, det perspektiv glæder vi os også til at kunne mødes om her på et senere tidspunkt. Men indtil videre tak for den fine overflyvning.

Kl. 14:08

Den fg. formand (Bjarne Laustsen):

Tak for talen. Helt præcist. Så har vi en kort bemærkning fra fru Helle Bonnesen fra Det Konservative Folkeparti. Værsgo.

Kl. 14:08

Helle Bonnesen (KF):

Tak for talen. Jeg bed mærke i, at ordføreren nævnte, at det var dejligt at se, at Det Radikale Venstre havde påvirket regeringsgrundlaget, nemlig det her med, at kulturen kan løse klimakrise og trivselskrise, og jeg synes, det er rigtig befriende at finde ud af, hvor de sætninger kommer fra, for vi er jo nogle, der ligesom har gået og ventet på, hvordan de blev effektueret, og nu ved vi så, hvorfor de ikke gør det. Men hvis nu Radikale havde været med i regering, kunne ordføreren så nævne et eksempel på et kulturinitiativ i forhold til klimakrisen, som man ville have iværksat eller peget på?

Kl. 14:09

Den fg. formand (Bjarne Laustsen):

Værsgo til ordføreren for besvarelse.

Kl. 14:09

Zenia Stampe (RV):

Jeg kunne da f.eks. rigtig godt tænke mig at have en samtale om forskydning af forbrug fra materielt forbrug til immaterielt forbrug. Og det er der helt sikkert nogle der vil mene er dybt intimiderende, fordi man blander sig i folks private valg, men jeg tror på, vi er på vej hen i en ny virkelighed, en ny økonomi, hvor vi bliver nødt til

at ændre en del af vores forbrug fra at være materielt til at være immaterielt. Det kunne være kulturelt forbrug. Kulturelt forbrug er jo heldigvis langt hen ad vejen immaterielt, men det kan jo sådan set også bare være ved at få en kultur, hvor det at forbruge bæredygtigt får en anden betydning, en større værdi, giver mennesker mening.

Kl. 14:10

Den fg. formand (Bjarne Laustsen):

Der er ikke flere korte bemærkninger, og så siger vi tak til fru Zenia Stampe. Så går vi videre i ordførerrækken, og det er hr. Mikkel Bjørn fra Dansk Folkeparti som ordfører. Værsgo.

Kl. 14:10

(Ordfører)

Mikkel Bjørn (DF):

Tak for det. Kultur er et emne, der ligger mig meget på sinde, og som ligger Dansk Folkeparti meget på sinde. Det er, hvis man skal koge det ind til benet, årsagen til vores eksistens i dansk politik. Der er der måske nogle, der sidder og tænker, at det da ikke kan passe, for er det ikke udlændingepolitikken, der er Dansk Folkepartis eksistensberettigelse? Men det skyldes jo alene en bekymring for netop vores fælles værdier, fælles historie og fælles kultur. Det er en protest mod den ideologiske omkalfatring af nationalstaten, som indvandringspolitikken tidligere og stadig den dag i dag er et udtryk for. Dansk kultur og vores fælles levevis er vores hjerteblod, og netop derfor bliver udlændingepolitikken central, fordi den er definerende for, hvad det er for en kultur, der bliver givet videre i arv, og hvad det er for en kultur, der kendetegner vores land og vores befolkning fremadrettet.

Med udlændingepolitikken har man bevæget sig væk fra idéen om nationalstaterne som konkrete, virkelige hjemsteder for befolkninger med særegne kulturer og historie, skikke og traditioner over til idéen om en mere blank tavle politisk, som politikerne så kan udfylde med deres egne ideologiske luner og indrette efter moralske standarder, der ikke er rodfæstet i en konkret historie og erfaring, men derimod i ideologiske, universelle eller globale principper. Der er tale om en ideologisk opløsning af Danmark som en konkret hjemstavns for en befolkning og en overleveret kultur gennem mere end tusind år, hvor kristendom, arbejdsmoral, myter, fortællinger, litteratur og sangskat har formet mennesker på en måde, de slet ikke er klar over. Det er traditioner, det er omgangsformer, historie, metaforer, ritualer, helte, symboler, humor, skikke, vaner og værdier, holdninger og normer. Vores grundlæggende forestilling om ret og uret er vores bagtæppe, det er det glas, gennem hvilket vi ser verden. Kultur er ikke bare vigtigt, det er essensen af årsagen til Dansk Folkepartis tilstedeværelse i dansk politik.

Indvandring er ikke alene om at udgøre en trussel indenrigs mod vores fælles kultur, også hjemstavns-hadet eller med moderne termer wokeideologien er efterhånden vokset til en størrelse, hvor den udgør en reel trussel mod vores samfund. Woke viderefører tankegods fra 1960'ernes kulturelle marxisme og ønsker at genindføre raceadskillelse, kønsdiskrimination og totalitær statsdannelse i en kamp mod ytringsfrihed, meritokrati og videnskab. Woke vil kontrollere samtalen mellem mennesker og gennemtvunge forandringer ved hjælp af uærlighed og udskamning af anderledes tænkende. I wokeismen reduceres mennesker fra individer til kun at være defineret ved deres køn, seksualitet, hudfarve og handicap. Sprog, historie, kunst, musik og litteratur skal alle ifølge wokeideologien renses for ord, elementer og symboler, der afslører og udfordrer idéens bærende grundsojler. Børn skal indoktrineres med syndsbegreber, der alene knytter an til medfødte og biologiske karakteristika, og individer reduceres til stereotyper, ansigtsløse medlemmer af et kollektiv, og kvaliteten af dit bidrag måles og bedømmes på baggrund af din gruppeidentitet.

Aktivisternes, der fører den her dagsorden frem, dækker sig ind under en paraply, der handler om accept og tolerance og mangfoldighed, men det er ikke et øjeblik den virkelige dagsorden. Målet er at kontrollere samtalen mellem mennesker og skabe forandringer i hele vores magt- og samfundsstruktur ved at forandre vores sprog og udskamme enhver, der ikke bøjer sig i støvet for de nye herskere. Nationalidentitet, kønsidentitet og familieidentitet skal alle nedbrydes, så døren efterlades åben for den politiske og ideologiske identitet, som woke gerne vil påføre os. Mennesker uden rødder og uden identitet er meget lettere at styre direkte ind i den ideologiske helvedeshule, der venter forude, hvis ikke vi siger definitivt fra.

Vi vil gerne i Dansk Folkeparti takke ministeren for den her kulturpolitiske redegørelse. Der er jo flere interessante ting i den. Tilbage står dog helt tydeligt, at ministeren mest af alt ønsker at forvalte. Det hedder i redegørelsen: I Danmark bygger kulturstøtten på armslængdeprincippet. Og så er der en masse ord og sætninger, der roser dette princip højt til skyerne. Man spørger på den baggrund sig selv, om ministeren egentlig vil noget på kulturområdet. Vi i Dansk Folkeparti synes ikke, der er noget i vejen for, at man siger, hvilken retning det er tingene skal bevæge sig i, og bare fordi man udstikker en retning, betyder det jo ikke, at man bruger kunst, som Sovjetunionen eller Nazityskland gjorde, som man ellers kunne få indtrykket af, hvis man læser den kulturpolitiske redegørelse her. Jeg synes, det er en ærgerlig sammenligning, ministeren lægger navn til, med hans afstandtagen til det, at vi som politikere blander os i kultur.

Kl. 14:15

Det gør vi i det hele taget hver eneste dag: Det, at vi har Danmarks Radio, er en politisk prioritering af en kultur frem for en anden; det, at vi har en kultur- og litteraturkanon i folkeskolen i det hele taget; det, at der er noget, man skal lære i folkeskolen og andet man ikke skal; det, at der er en flaglov, der betyder, at man må flage med dannebrog og ikke andre flag, er alt sammen politiske prioriteringer. Vi prioriterer hver eneste dag, og derfor er det et fatamorgana at forestille sig, at der ikke være nogen politisk prioritering til nogen tider, og det er heller ikke en god ting, hvis det var sådan.

Hvad gør man egentlig på de kunstområder, hvor alle kender hinanden, og hvor alle skylder hinanden noget, og hvor der jo netop er en mangel på idéudvikling og kunstnerisk udvikling, fordi alle mener og tænker på samme måde? Det har vi kritiseret i forbindelse med Statens Kunstfond. Danskerne er naturligvis storforbrugere af kultur i allerbredeste forstand. Vi dyrker motion, vi læser, vi går på museum, vi lytter til podcast og bliver klogere, danskerne er kort sagt civiliserede, og det synes jeg dog også, at redegørelsen afspejler.

Jeg spurgte tilbage i februar, om der egentlig var andre selvejende institutioner under Kulturministeriet, som har tidoblet sit budget ligesom Statens Kunstfond. Og jeg er glad for, at ministeren kunne afkræfte var tilfældet, men det virker alligevel meget voldsomt. Alle andre danskere skal i disse tider holde for. Der er ældre, der ikke kan komme i bad mere end en gang om ugen, skattetrykket er massivt, danskerne afleverer halvdelen af alt, hvad de tjener, i skat til staten, og de afleverer så meget, at de knap har råd til at købe egne kunst- og kulturoplevelser.

Derfor vil jeg også gerne spørge ministeren, om han vil arbejde for en friere kunst, en kunst, der er frigjort af statslige midler og puljer, hvor danskerne selv i højere grad har råd til kunst og kultur. Jeg er også glad for, at ministeren nævner fredede bygninger, men det ærgrer mig dog, at det kun er med en enkelt paragraf. Jeg mener også, vi kan kigge mere på bevaringsværdige huse, for det kan da godt være, at det offentlige ikke skal sætte himmel og hav i bevægelse for kun et enkelt hus, som er bevaringsværdigt, men hvis vi nu har noget helt unikt gennem en samling af bevaringsværdige huse, eksempelvis bymidterne i vores købstæder, vores fiskerlejer osv.,

skal de selvfølgelig beskyttes, og det kan ministeren hjælpe med, det må han gerne.

Jeg synes lidt, at den røde tråd også mangler i den kulturpolitiske redegørelse, og den røde tråd er naturligvis, at vi med offentlige midler skal understøtte dansk kultur og dansk kunst, danske kunstnere, danske tematikker, vores egen kultur. Danmark er et lille land og et lille sprogområde, og det skal vi da beskytte og udvikle, ikke bare forvalte. Det håber jeg ministeren vil være med til. Det er kun 0,07 pct. af verdens befolkning, der er dansk, og Danmark udgør 0,028 pct. af klodens areal.

Lad mig runde af med at sige, at vores mission i Dansk Folkeparti er klar og uforanderlig: Vi kæmper for vores fælles kultur, vores nationale identitet og vores historie. I en verden, hvor Danmark og det danske sprog er en lille ø, skal vi kæmpe for at bevare vores egen kultur, ikke blot forvalte den. Vi skal fortsætte med at værdsætte og beskytte vores unikke og rige kulturarv lige fra vores fredede bygninger til vores kulturinstitutioner. Jeg vil opfordre regeringen til at tage disse spørgsmål alvorligt og se værdien i det unikke ved vores danske kultur og forpligte sig til at bevare og styrke denne i årene fremover. Tak for ordet.

Kl. 14:19

Den fg. formand (Bjarne Laustsen):

Tak for talen. Der er lige et par korte bemærkninger. Først er det fru Charlotte Broman Mølbæk fra SF for en kort bemærkning. Værsgo.

Kl. 14:19

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Tak for det, og undskyld, men jeg vil lige gøre formanden opmærksom på, at det faktisk er Mølbæk. Men det er helt okay. Du er langt fra den første, der begår den fejltagelse. (*Den fg. formand* (Bjarne Laustsen): Man bruger ikke direkte tiltale.) Undskyld.

Tak for talen, om end jeg må konstatere, at SF stort set er uenige i det hele. Vi kom langt omkring i den her tale, som næsten kunne minde om en oplæsning af DF's ideologiske bagkatalog. Så jeg har et spørgsmål: Mener DF, at ytringsfriheden er vigtig, altså at det fortsat er noget, vi alle sammen skal have ret til i det danske samfund?

Kl. 14:20

Den fg. formand (Bjarne Laustsen):

Værsgo til ordføreren.

Kl. 14:20

Mikkel Bjørn (DF):

Ja, ytringsfrihed er ufattelig vigtigt for Dansk Folkeparti. Det er en af kerneværdierne her i Danmark, og den kæmper vi for hver eneste dag.

Kl. 14:20

Den fg. formand (Bjarne Laustsen):

Så er der mulighed for yderligere spørgsmål fra spørgeren. Værsgo.

Kl. 14:20

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Det er jeg glad for at høre. Så håber jeg også, at DF og ordføreren er med på, at når unge mennesker ytrer sig om, hvad der er krænkende, hvad der er grænseoverskridende, hvad der er okay, og hvad der ikke er okay, så er det også helt okay, fordi de ytrer sig om deres holdning.

En wokedagsorden er ikke noget, der er stadfæstet. Det er ikke en ideologi, der er beskrevet. Det er ikke noget, der er blevet skrevet ind i nogen som helst form for grundlag, men det er et udtryk for, at der er en lang række borgere i det her land, som fortæller om, hvad de mener vi bør gøre, hvad de føler der mangler at blive sagt, og hvad det er, man ikke har lyttet til. Så jeg håber, at DF også

fremadrettet vil acceptere det som en del af det danske samfund og en naturlig del af, at man har ytringsfrihed, der også gælder for dem, der har en anden holdning.

Kl. 14:21

Den fg. formand (Bjarne Laustsen):

Værsgo til ordføreren.

Kl. 14:21

Mikkel Bjørn (DF):

Det, at vi har ytringsfrihed i Danmark, betyder jo, at staten ikke kommer med repressalier, hvis man ytrer sig om et eller andet emne. Det betyder ikke, at det, man siger, ikke kan være dybt idiotisk eller forkert i alle mulige henseender. Det, min kritik af wokeideologien går på, er, at det er en dybt skadelig ideologi, og at det rent ideologisk har nogle meget, meget farlige konsekvenser, hvis vi går ned ad den vej. Det handler jo ikke om, at folk ikke har lov til at ytre holdninger, der mildt sagt er dårlige.

Kl. 14:21

Den fg. formand (Bjarne Laustsen):

Tak. Og så er det hr. Mogens Jensen, Socialdemokratiet, for en kort bemærkning.

Kl. 14:21

Mogens Jensen (S):

Tak for talen. Noget af temaet havde vi jo for nylig i den debat om et beslutningsforslag, som Dansk Folkeparti havde fremsat om afskaffelse af Statens Kunstfond. Jeg kan forstå – og det bliver også lidt tematikken her igen – at Dansk Folkeparti gerne vil have, at det er os politikere, der skal træffe beslutning om, hvad det konkret er for kultur- og kunstprojekter eller kunstnere, der skal have støtte. Det er vi i Socialdemokratiet meget uenige i. Vi mener, at man skal respektere, at der her også er en faglighed. Ligesom vi går heller ikke ud og peger på, hvilke murere og tømrere eller arkitekter for den sags skyld der skal bruges til at bygge statens bygningsværker osv., så er der en professionalisme og en faglighed her, man skal respektere. Det gør DF tydeligvis ikke.

Men må jeg spørge ordføreren om det system, som ordføreren gerne vil indføre, altså hvor der ligesom er politisk kontrol med, hvilken kunst der støttes, og hvilke kunstnere der får støtte, hvilke medier osv. Findes der eksempler på det i nogle lande, som ordføreren sådan er inspireret af eller kan henvise til?

Kl. 14:22

Den fg. formand (Bjarne Laustsen):

Værsgo til ordføreren.

Kl. 14:22

Mikkel Bjørn (DF):

Tak for det. Jeg synes, det er interessant, at spørgeren nævner bygningsværker eksempelvis, og at vi ikke går ind og blander os. Det gør vi da hver eneste dag. Altså, når vi skal bygge bygninger her i København, er der da lokalpolitikere, der sidder og foretager prioriteringer i forhold til det ene eller det andet. Det samme gør vi da her i Folketinget i forhold til alle mulige ting. Så jeg synes, det er en naiv og også en forkert fremstilling af, hvilken form for armslængde vi egentlig har i dag. For armslængden er langt hen ad vejen et fatamorgana.

Så vil jeg sige til spørgeren, at når vi i Dansk Folkeparti gerne vil have, at det i højere grad er politikerne, der skal træffe de her beslutninger, er det, fordi vi gerne vil rykke beslutningskompetencen i forhold til kunst og kultur så tæt på befolkningen som overhovedet muligt, så det er borgerne – i det her tilfælde os som folkets repræsentanter, men også i videre udstrækning ved lokale folkeafstemmin-

ger eller noget andet – der er med til at bestemme, hvad for en kultur der skal gøre sig gældende i det land, som folk bor i, og hvor de selv finansierer det igennem skattefinansiering.

Kl. 14:25

Kl. 14:23

Den fg. formand (Bjarne Laustsen):

Værsgo til spørgeren.

Kl. 14:23

Mogens Jensen (S):

Jeg tror, alle vil erkende, at når man beslutter sig for, at der skal bygges en ny bygning, er det ikke politikere, der sidder og beslutter, hvad det er for tømrere og murere og fagligheder, der skal anvendes i det byggeri. Det overlader man til professionelle fagfolk. Det er det samme, vi gør, når vi uddeler kunst- og kulturstøtte. Men det kan jeg forstå at man ikke anerkender.

Men så vil jeg spørge ordføreren: Der skal vælges mellem bevilninger til to orkestre; det ene er Concerto Copenhagen, og det andet er Danmarks Underholdningsorkestre, og man kan kun vælge ét af dem – hvilket orkester vil ordføreren støtte?

Kl. 14:24

Den fg. formand (Bjarne Laustsen):

Værsgo for en besvarelse.

Kl. 14:24

Mikkel Bjørn (DF):

Det er et godt spørgsmål. Der må jeg simpelt hen være spørgeren svar skyldig. Men jeg anerkender præmissen om, at i teorien kan det ene være mere værdifuldt at støtte end det andet. Det er en helt legitim politisk prioritering. Men jeg tror, jeg ville have svært ved at vælge det ene over det andet. Men det betyder ikke, at det ikke er en prioritering, jeg synes ville være helt legitim at foretage.

Kl. 14:24

Den fg. formand (Bjarne Laustsen):

Så siger vi tak til hr. Mikkel Bjørn. Der er ikke flere korte bemærkninger. Nej, jeg må bede ordføreren komme tilbage på talerstolen, for der kom – lige på det yderste – et ønske om en kort bemærkning fra hr. Lean Milo fra Moderaterne. Værsgo for en kort bemærkning.

Kl. 14:25

Lean Milo (M):

Mange tak. Jeg beklager, at jeg ikke fik ramt knappen rigtigt første gang, men tak for at komme tilbage på talerstolen. Og tak for talen. Jeg bemærkede, at ordføreren gjorde meget ud af at fortælle, at vi som samfund er en belastning i forhold til de midler, der bliver brugt og investeret i kulturen. Altså, jeg må forstå, at det er en belastning, at vi investerer i kulturen, og at vi bruger statsfinansierede midler til at opretholde kulturen. Er det korrekt forstået?

Kl. 14:25

Den fg. formand (Bjarne Laustsen):

Værsgo til ordføreren.

Kl. 14:25

Mikkel Bjørn (DF):

Jeg har lidt svært ved at sætte fingeren på, hvad spørgeren helt præcis henviser til i min tale. Så der må jeg simpelt hen være spørgeren svar skyldig. Altså, der er jo en kritik af Statens Kunstfond her og den måde, den er foranstaltet på. Det er klart.

Kl. 14:25

Den fg. formand (Bjarne Laustsen):

Spørgeren for en opfølgning.

Lean Milo (M):

Men nu, hvor vi må erkende, at det er en overskudsforretning, og at den model, der så ligger, armslængdemodellen, skaber et økonomisk overskud i vores samfund, kan ordføreren så ikke erkende, at modellen måske er den rigtige at arbejde videre med?

Kl. 14:26

Den fg. formand (Bjarne Laustsen):

Værsgo til ordføreren.

Kl. 14:26

Mikkel Bjørn (DF):

Jeg skal lige forstå det korrekt: Skaber Statens Kunstfond et økonomisk overskud i samfundet?

Kl. 14:26

Den fg. formand (Bjarne Laustsen):

Der er ikke flere spørgsmål. Spørgeren har brugt sine to spørgsmål. Så siger vi tak til ordføreren og går videre i ordførerrækken. Da jeg ikke kan se, at fru Franciska Rosenkilde er til stede, går vi videre til hr. Kim Edberg Andersen fra Nye Borgerlige.

Kl. 14:26

(Ordfører)

Kim Edberg Andersen (NB):

Tak for det, formand. Inden I sidder og skriver alle de helt skarpsindige kommatal ned og kan tænke jer at stille spørgsmål til ordføreren om, vil jeg sige, at jeg er her som substitut i dag for fru Pernille Vermund. Jeg har naturligvis læst den fremragende redegørelse, og den har været 25 år undervejs. Grunden til, at vi fra Nye Borgerlige er her i dag, på trods af at den sædvanlige ordfører ikke kunne, er faktisk, at vi synes, det er en vigtig redegørelse, som vi skal støtte op om.

Når man ikke er kulturordfører og man læser sådan en redegørelse, bliver man imponeret over, hvor bredt kulturministeren har valgt at favne. Alt er kultur, lige fra spil, til at man står og kaster en buste i havnen herude og får tilskud. Der tror jeg, at hvis man skal gøre det her bedre, kunne man måske snævre området en lille smule ind. For jeg har hørt dygtige ordførere på mange områder. Jeg har jo selv 35 ordførerskaber, så det er jo nok det, der har sørget for, jeg kunne følge med i debatten. Der var faktisk gode intentioner på stort set alle andre ordførerområder fra kulturordførerne. Det viser mig også, at i forhold til kultur skal man passe på med ikke at gribe om mere, end hvad godt er. Hvor sætter man så snittet? Ja, det er svært. For jeg har været enig med Enhedslisten og SF i dag, og jeg har været enig med Dansk Folkeparti og Liberal Alliance. Jeg har ikke været helt enig med ministeren, men det er også, fordi han er fra Moderaterne. Det er nogle gange svært at være enig med dem.

Kultur er vigtigt. Men som nordjyde bliver jeg også nødt til at sige, at der er noget sandhed i, at når man bor uden for storbyerne, undres man over, hvorfor 70 pct. af kulturstøtten falder til storbyerne, og kun 30 pct. falder i udkantsområder. Jeg hørte godt, at Moderaterne sagde: Jamen vi er ikke så gode til foreninger herinde. Nej, men så kunne man jo øve sig lidt på det herinde. For det behøves ikke at gøre, at vi ikke har lyst til at gå i teatret, hvis vi bor på Mors, eller har brug for at gå ind at høre et symfoniorkester, hvis vi er så uheldige at bo i Aalborg. Så vi skal huske at dele sol og vind lige og passe på ikke at glemme nogen, bare fordi dem, der sidder i Folketinget, har nem adgang til de store kulturinstitutioner i storbyen. Hvis vi virkelig mener, at kultur er vigtigt for alle, skal vi også huske at dele ud, sådan at alle får.

I Nye Borgerlige har vi som udgangspunkt den her idé: Lad falde, hvad der ikke kan stå. Og før havde vi jo Liberal Alliance, der

havde vores ryg på det. Det synes de så ikke her. Men vi vil faktisk komme dem lidt i møde, for der er kultur i Danmark, der har behov for tilskud – der er kultur i Danmark, der har behov for tilskud. Men jeg bliver også træt i ansigtet, når jeg ved, at der er nogle, der har fået tilskud f.eks. til at kaste en buste i vandet eller til at sømme sin forhud fast på en pæl et eller andet sted. Der er altså grænser. Så finkulturel er jeg altså ikke blevet endnu, at jeg synes, det er en god måde at bruge skatteborgernes penge på. Og jeg mener, at vi også bliver nødt til at tage en snak om, at der er forskel på kultur. Der skal ikke gøres forskel, for nogle kan lide malerierne, og nogle kan lide det andet. Foreninger er vigtige. Sportsklubber er vigtige. Men virkeligheden er også, at jeg synes, vi forsøger at gå for langt, når vi også vil til at snakke om spil på computeren, og hvad vi ser i fjernsynet. Jeg er ikke sikker på, at fjernsyn bliver set som kultur ret mange andre steder end i Kulturudvalget i Folketinget.

Jeg synes, det er et vigtigt område. Jeg er glad for at have fået lov til at høre jeres holdninger. Jeg synes, I virker meget, meget engagerede og dygtige i Kulturudvalget. Og jeg er selvfølgelig også rigtig glad for, at Pernille Vermund normalvis er kulturordfører. Tak for ordet.

Kl. 14:30

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Tak. Der er ingen korte bemærkninger, så vi siger tak til ordføreren. Så er det kulturministeren.

Kl. 14:30

Kulturministeren (Jakob Engel-Schmidt):

Tak for det, formand. Tak for debatten, alle sammen. Jeg ved, at der er mange i kulturlivet, der ser med, og jeg ved, at det har ligget mange på sinde, hvordan den første kulturpolitiske redegørelse i 25 år blev formuleret. Tak til jer, mine kollegaer, for jeres mange gode indlæg. Jeg vender tilbage, som jeg har for vane, og forsøger at besvare flere af spørgsmålene og flere af betragtningerne undervejs, og jeg ser frem til en god debat. Nu har vi jo kun brugt lidt over 3 timer, så jeg tænker, der er rig mulighed for at bruge de næste 3 timer på en omgang mere. Jeg hørte ude i galleriet, at der var nogen, der allerede nu forberedte sig på sådan en seance – men spøg til side.

Det er 25 år siden, der sidste gang blev fremlagt en kulturpolitisk redegørelse. Det var i 1997, 8 år efter Murens fald, i en tid, hvor mange mente, at verden nu gik en lysere og en mere fredfyldt fremtid i møde. Hvis man kigger ned i den seneste redegørelse, kan man se, at der er to ting, der i hvert fald ikke står noget om. Den første er krig i Europa, og den anden er techgiganterne. Ordet digital er nævnt en enkelt gang, og det er i øvrigt i et afsnit omkring forskningsbibliotekerne. Ordene internet, gaming og kunstig intelligens er slet ikke nævnt, overhovedet. Det er ordet trivsel heller ikke. Ergo er der sket rigtig meget på de 25 år. Verden ser mildest talt anderledes ud.

Der er krig på vores eget kontinent, i vores egen baghave. Ukraines hovedstad, Kyiv, ligger i ruiner, det vil sige ikke hele byen, men noget af den, og den ligger 3 timers flyvetur fra København. Når jeg dvæler ved det, er det, fordi Ruslands grusomme invasion af Ukraine efterlader et spor af vold, død og ødelæggelse, og når vi tænder for nyhederne, ser vi billeder af udbombede bydele og får beretninger fra det ukrainske folk, som kæmper for deres land, deres fred, deres territorium, men også deres kultur. For vi hører, hvordan Putin har rettet sit sigtekorn mod det ukrainske folks kulturarv, folkets identitet og sjæl.

Nogle af jer husker måske, ligesom jeg gør, billederne fra teatret i Mariupol, der blev tilintetgjort i Putins bomberegneri. Kvinder og børn, der havde søgt tilflugt fra krigens rædsler derinde, omkring desværre i, hvad der var en stor forbrydelse. Teatret er ikke det eneste eksempel. UNESCO melder om, at mere end 250 kulturelle steder enten er blevet helt eller delvis ødelagt i Ukraine. Russerne går helt bevidst efter at plyndre museerne, smadre kulturarven, undertrykke sproget

og kidnappe børnene. Det gælder alt det, der medvirker til at binde et folk sammen i forhold til identitet, kulturel arv og samhørighed.

Når jeg bliver præsenteret for den form for krigshandlinger, der systematisk er målrettet i forhold til ikke blot at erobre Ukraine, men også at udslette det ukrainske folk, som om det aldrig havde eksisteret, så får det mig til at tænke. Det er egentlig den indflyvning, der ligger til grund for, at jeg syntes, at det sammen med kollegaerne i Kulturministeriet og sammen med jer var vigtigt have en debat og lave en ny kulturpolitisk redegørelse. For i en tid, hvor så meget er i opbrud, er det måske relevant at svare på spørgsmålet: Er vi i Danmark tilstrækkeligt bevidste om værdien af vores kulturliv, ikke kun eksternt, men også i forhold til interne faktorer? Har vi taget det for givet? Har vi tænkt om kulturlivet, at det var der alligevel, og at det politisk set måske er krymlet på toppen af kagen og ikke det, der som formen holder det hele sammen? Det tror jeg måske nok, og det tror jeg også selv jeg har gjort. I lyset af de internationale begivenheder, der foregår rundt omkring os, var det egentlig den erkendelse, der var min motivation til at starte skriveriet på den kulturpolitiske redegørelse.

Det er blevet forstærket yderligere af alt det, vi har været igennem med coronapandemien. I kan garanteret huske et par år tilbage, ligesom jeg kan. Alt det, vi plejede at foretage os i fællesskab, var lukket fuldstændig ned. Folk begyndte at synge på altaner, løbe sammen ude i det fri og møde hinanden til møder i parken, men alt det, vi opfattede som fuldstændig naturligt at være sammen omkring, var pludselig forsvundet. Vi gjorde, hvad vi kunne, men fællesskabet manglede i meget vid udstrækning.

De to ting kombineret giver anledning til at genoverveje, om vi gør nok for vores kulturliv, og om kulturlivet har den politiske kurs, det bør have på Christiansborg og ude omkring os i den virkelige verden.

Kl. 14:35

Der bliver kulturens værdi og nødvendighed helt tydelig for os alle sammen – når den bliver taget fra os, eller når vi ser andre miste den. Og det er jo et slidt udtryk, at man skal miste noget for at forstå dets sande værdi, men det er i hvert fald den erkendelse, jeg selv er kommet til.

Formålet med den redegørelse, vi så debatterer i dag, har for mig været at få et faktuel og vidensbaseret overblik over, hvordan det går med det danske kulturliv. Jeg har sagt til flere medier og flere af jer, når vi har talt om det, at for mig var det vigtigt at lave en temperaturmåling efter 25 år – hvor står vi henne? – netop fordi vi i regeringsgrundlaget har formuleret så klart og præcist, at vi ønsker at skrive en ny kulturpolitik.

Men uden et fælles vidensgrundlag her i Tinget – leveret af de mange kulturaktører, vi har spurgt og bedt om input fra; leveret af de mange mennesker, der har ønsket at bidrage – så er det jo svært, i hvert fald i fællesskab og med et fælles vidensgrundlag, at tænke nyt, altså det at identificere en række områder, hvor lovgivningen er forældet; det at identificere en række områder, hvor der er behov for reformer; at identificere en række områder, hvor kulturen spiller en større rolle, end vi havde forventet, eller en mindre rolle, end vi havde forventet; det at kigge på, hvordan danskernes kulturarv har forandret sig over årene, hvordan vi er blevet en kultur nation.

Jeg glæder mig over, hvor mange af jer der har sat fokus på, hvor stor en rolle kulturen har, hvor stor en del af vores økonomi kulturen faktisk er ansvarlig for. Altså, det har jo foranlediget, at Børsen faktisk har lavet en overskrift, hvor der står: Put 1 kr. i kulturen, og få 4 tilbage. Altså, det viser jo, at den debat, vi har, kan være med til at oversætte kulturens værdi flere steder i samfundet. Det tror jeg betyder, at mange kulturaktører er med til at ranke ryggen, for de har hele tiden vidst, at det, de lavede, var utrolig værdifuldt.

Jeg er selv vokset op med en far, der havde ler i skægget – han er pottemager – og en mor, der er dygtig til at male, og når jeg lidt

lakonisk har sagt, at kultur er alt det, vi laver, når vi ikke går på arbejde, er det jo, fordi jeg har set, hvordan, i mit eget hjem, mine forældre er gået på arbejde inden for noget, som ikke nødvendigvis blev betragtet som kunst, men som i hvert fald var en del af det kulturelle fællesskab.

Alle de mennesker, der i dag arbejder i det danske kulturliv, viser vi, at de faktisk er med til at skabe noget, der har en enormt stor værdi, ikke bare for dem selv, ikke bare for ånden og sjælen, for jeg er ikke ude på at instrumentalisere kulturen via den her redegørelse, men også har en økonomisk værdi for resten af samfundet, der – på linje med det, man laver i landbruget, medicinalsektoren eller en helt tredje sektor – kan måles og vejes og stilles op mod de andre områder.

At kunne vise det giver os som kulturordførere, det giver kulturlivet, og det giver hele den debatøvelse, vi er i gang med, ny energi og et nyt holdpunkt, som jeg synes vi i fællesskab – fordi jeg ved, det ligger os alle sammen på sinde – skal bruge som rambuk til den debat, vi skal have, når vi prioriterer midler til kulturområdet.

Nu er jeg gået meget, meget langt væk fra mit talepapir, og det kan jo godt være uheldigt, når der er 12 minutter tilbage på stopuret, der tæller ned, indtil formanden kommer til at afbryde mig, men jeg synes, det er et vigtigt nedslagspunkt – det er der i øvrigt flere ting, der er: 2,4 pct. af den samlede danske økonomiske produktion kommer herfra; 160.000 mennesker går dagligt på arbejde inden for det her. Jeg er overrasket over det tal, og jeg er glad for, at vi endegyldigt har fået sat pen til papir.

Generelt viser redegørelsen også, at det står vel til med kulturen i Danmark. Men der er også en bekymrende tendens: Jo mere veluddannede folk er, i desto højere grad er de en del af det kulturelle fællesskab. Det kan man ikke ignorere. Det kan man ikke lukke øjnene for. Det er vi nødt til at have en samtale omkring hvordan vi gør bedre.

Jeg går også ind for det kommunale folkestyre, men vi er simpelt hen også nødt til at have en dialog med kommunerne, og derfor har jeg jo også sendt dem en lille hilsen, om, hvordan vi kan drøfte og samtale om de store forskelle, der er, på kulturforbruget.

Det gælder både København, men også nogle af de kommuner, som ligger langt fra København, der også har et meget sparsomt kulturbudget, fordi for mig er det vigtigt, at der – ligegyldigt hvor i landet man bor, hvilken uddannelse man har, hvilken politisk holdning man har, og hvilket menneske man er – er gode kulturtilbud, at de er tilgængelige, at de inviterer indenfor, og at de i øvrigt også er attraktive.

Forestil jer, hvis man i fremtiden også kunne besøge nogle af de kedeligste boligområder, vi har her i landet, hvor pengene ikke er store, hvor de sociale problemer måske også en gang imellem titter frem, og at der også en gang imellem var kunst og kultur der, der var værd at besøge. Forestil jer, hvilken selvtillid det kunne være med til at skabe for nogle af de områder, vi, i flertal, i dag aldrig kommer i eller ønsker at besøge. Det kunne også være, når Det Kongelige Teater rejser ud i landet og oplever meget stor succes. Altså, de oplevelser skal være tilgængelige, synes jeg, i bredere grad, i dybere grad og med geografisk rodfæstning.

Kl. 14:40

Et andet opmærksomhedspunkt er, at 41 pct. af børn og unge mellem 11 og 19 år bruger mere end 4 timer om dagen foran en skærm. Her kan børnene f.eks. chatte med deres lille ny robotven kaldet My AI på Snapchat. My AI ved ikke, at landets kultur-, digitaliserings- og erhvervsminister er stærkt kritisk over for dens funktion. Når man spørger den nye digitale ven, læser den i hvert fald ikke aktuelle nyheder. Men regeringen er bekymret, og det er ikke kun min kollega digitaliseringsministeren, men det er flere af mine andre kollegaer også, og jeg ved, at flere af jer, der sidder i salen, og flere af jer, der kigger på, også deler den bekymring.

For kampen om vores opmærksomhed er i virkeligheden det, det dækker over, kampen om vores tid og opmærksomhed. Når vi ved, at læselysten er faldende, når vi ved, at opmærksomheden hos den her målgruppe bliver brugt 4 timer om dagen foran en skærm, når vi ved, at ensomheden er stigende, og at trivselen er på retur, så er jo vi nødt til at have en snak om, hvordan det kulturelle fællesskab måske kan være med til at modvirke de strømninger. Det handler ikke kun om, hvor meget man i skolen må bruge skærmen, eller hvad der skal ske derhjemme. Men når man kigger lidt ud over landets grænser, er der måske inspiration og svar. I Norditalien har f.eks. alle daginstitutioner af et vist niveau et lille børnebibliotek, der er fritaget for skærme, og hvor man kan sætte sig ind og læse.

Vi har i Kulturministeriet igangsat et læselystprojekt, hvor man mellem folkebibliotekerne og de pædagogiske læringscentre i 17 kommuner sætter fokus på at øge læselysten og adgangen til bøger. Jeg har jo personligt den holdning, at et pædagogisk læringscenter ikke ligefrem lyder som noget, man har lyst til at besøge. Jeg synes, at »skolebibliotek« lyder hyggeligere.

Jeg tilbragte i øvrigt en hel del af min tid på skolebiblioteket, når jeg ikke kunne holde min mund i klassen, hvilket skete med jævne mellemrum. Ja, det kan man jo så altid have en voksendebat om, men ikke desto mindre er vi nødt til at lade os inspirere. Det kan være på nogle af de gymnasier, hvor man har læsetid, hvor man simpelt hen bruger en time om ugen på at sige: Godt, venner, nu går vi i fællesskab op på biblioteket og finder en bog, det kan være skønlitteratur, faglitteratur eller andet, og så bruger vi en time på at fordybe os i det. For koncentrationen, glæden ved litteratur, når tankerne rejser på flugt og fantasien får frit spil og sætter dem fri, altså både den symbolik og den konkrete handling bag det, synes jeg er inspirerende. Og som min gode kollega hr. Søren Søndergaard var inde på, er vores folkebiblioteker jo et af de steder, der er allermest besøgt i vores kulturlandskab. Det gælder i høj grad også vores museer, og det gælder vores stadioner og andre steder, og det danske kulturliv er bredt og velfunderet, hvilket undersøgelsen her og redegørelsen da også viser.

En enestående ting, der ligger oven på det, er jo vores foreningsliv, som nærmest er groet sammen med selve idéen om at være dansk. Vi er alle sammen medlemmer af et hav af foreninger, og her mødes vi med familie, naboer og venner, alt sammen på tværs af generationer. Vi mødes i hallerne, vi mødes som i mit tilfælde med folk, der er ude at sejle, eller som i jeres tilfælde med medlemmerne af de foreninger, I nu er medlemmer af, og jeg kan godt have den følelse, at vi nogle gange spiller lidt hasard med den tid, vi udsætter vores frivillige foreninger for at bruge på bureaukrati og bøvl.

Det er jo også derfor, at regeringen har igangsat et arbejde for at kortlægge, identificere og så handle på de områder, vi kan, og der er jo to områder, vi i fællesskab har diskuteret, nemlig GDPR-lovgivningen og adgangen til at få en bankkonto, hvor man jo ret hurtigt bliver mistænkt for at være international kriminel, hvis det er sådan, at man ønsker at omgøre cigarkassen til en bankkonto. Det må der kunne findes en løsning på, og jeg kan med glæde berette, at min gode kollega i Erhvervsministeriet arbejder sig tættere på en løsning, som også vil involvere de danske foreninger.

Vigtigst af alt synes jeg, at den her kulturpolitiske redegørelse giver et overblik og en række dybe dyk i forhold til vores kultur-, forenings- og idrætsliv. Vi bliver klogere på viden, og vi bliver klogere på adfærd, men den er rensset for værdipolitiske tilkendegivelser, og det er jeg blevet kritiseret for af flere kulturkommentatorer og flere navngivne personer i diverse medier. Men motivationen for at udgive den har netop altid været at sikre et bredt vidensgrundlag og at sikre et opdateret vidensgrundlag og et overblik over de økonomiske, kulturelle og forbrugsmæssige forhold, og det skyldes det faktum, at regeringen ønsker at igangsætte en proces om at skrive kulturpolitik frem mod 2040.

Ligesom man har gjort det på nogle af de andre områder, vi virkelig prioriterer, forestiller jeg mig en partnerskabsmodel, hvor vi sammen med interessenter bruger tid, ressourcer og økonomi på at sætte nye mål og identificerer de områder, hvor der er behov for reformer eller opdateret lovgivning. Og sammen med aktørerne fra kulturlivet, udstikker vi nye målsætninger og ser, hvor vi i fællesskab kan øge interessen, deltagelsen og kulturens vægt i samfundet.

Kl. 14:45

Det er ikke en øvelse, man klarer i en kælder over en weekend; det er en øvelse, der godt kan komme til at tage et stykke tid, og som også er indhegnet i de formuleringer, som regeringsgrundlaget indeholder. Det er alt sammen nu på en baggrund af, at vi ved, at kulturen beskæftiger mere end 160.000 mennesker, og at den er ansvarlig for over 100 mia. kr. i direkte produktion, og at den samtidig er smuk, skabende og erkendende i sig selv, men også har store potentialer inden for sundhedsområdet, inden for vækstområdet, inden for trivselområdet, og at der også er et behov for at gå dybere ind i måden, hvorpå vi bruger vores tid, regulerer teknologi osv. osv., og så det, vi har talt om tidligere, om, at vores børn er blevet forsøgsdyr og et eksperiment, som ingen har sagt ja til, bliver rammesat på en ordentlig måde. Sammenhængskraften på tværs af kommuner og på tværs af landsdele er ligeledes afgørende for, at en ny kulturpolitik får succes.

Så er jeg blevet stillet en række konkrete spørgsmål. Fru Zenia Stampe spørger, om man kan forestille sig at lave en museumsreform, uden at der følger nye penge med. Altså, jeg kan jo konstatere, at en lang række kulturministre før mig selv er startet og kørt ned ad blinde veje eller kørt direkte i grøften i deres forsøg på at lave en museumsreform, og det er alt sammen sket, netop fordi man er startet med at slås om penge. Så er der jo sket præcis det, som en af mine andre kollegaer, hr. Jan E. Jørgensen, var inde på, at der har siddet nogle og har grædt, andre er gået med brændende fakler rundt om Christiansborg, og nogle har i stilhed konstateret, at de har fået netop præcis det, de har fortjent, om end det var lige lovlig i underkanten.

Derfor har regeringen besluttet at starte med 1) at finde ud af, hvordan vi opdaterer og moderniserer museumslovgivningen, og 2) at designe en motor, der fuldstændig er frataget et enten grønt eller traditionelt brændstof, og som på en fair og ordentlig måde skal fordele midlerne ud fra objektive kriterier. Derefter beslutter vi os så i fællesskab for, hvor mange liter grønt brændstof vi putter ned i museumsmotoren. Og det kan jo være, at jeg er naiv, og at jeg så også kører i grøften eller rejser ad blinde veje, men jeg tror i hvert fald, det kan være måden, hvorpå man kommer i mål med en museumsreform, som både er moderne, og som i øvrigt også kan være med til at skabe forandring.

Så er der diversitets- og mangfoldighedsprincipperne, som jeg er blevet kritiseret for, og hr. Mikkel Bjørns definition af »woke« er i hvert fald ikke noget, jeg sådan identificere mig med, så der kan jeg berolige ordføreren: Vi rejser ikke til den destination. Men at bede offentlige institutioner om at tælle og gøre opmærksom på, hvordan det ser ud, når der er folk på scenen, og i øvrigt fremme talentudviklingen af drenge og piger, sørge for, at alle har adgang til at udfolde deres talent og dygtiggøre sig, og at der ikke er nogen forhindringer i vejen for det, er regeringens politik, og det glæder mig, at utrolig mange mandater i Folketinget bakker op om det, bl.a. i vores musikhandlingsplan, men også i de debatter, vi har haft hernede i salen.

Så har flere af jer spurgt: Kommer der generelt flere penge til kulturområdet under den her regering? Vi har i hvert fald skrevet i vores regeringsgrundlag, at det er en prioritet. Og jeg synes også, at vi, hvis vi kigger på bare de politiske resultater, der er nået på kulturområdet det første halve år, så kan konstatere, at der er en inflationshjælpepakke, hvor der er afsat midler til kulturen, at der

er en finanslov, hvor bevillingerne er øget, at der er en musikhandlingsplan, hvor man har fundet nye penge. Ligeledes er der et pænt aktstykke i år, men det kommer der jo også igen. Og lige om lidt begynder vi alle sammen at drøfte mere intensivt, end vi har gjort tidligere, med hinanden, hvordan den nye mediepolitik på baggrund af et forlig forhåbentlig skal skrues sammen. Der tror jeg også vi kan dele en række ambitioner.

Så spørger min gode kollega fra SF, om kulturpasset bare skal passe på sig selv, og det er jo et fremragende spørgsmål. For jeg har ikke tidligere forsøgt at lave et kulturpas, men jeg har på vegne af fællesskabet i Folketinget rettet henvendelse til nogle af de ministre fra de europæiske lande, der har indført et kulturpas, for at bede om indsigt i deres erfaringer. For det er nemlig helt korrekt, at man forsøger at lave et kulturpas til mennesker, der i forvejen kan være udfordret, enten fordi de er uden for fællesskabet eller har sundhedsmæssige eller psykiske udfordringer, der gør, at de ikke er en del af fællesskabet, så er man jo nødt til at tænke sig om.

Om det skal være ved, at vi laver et kulturvenneprogram med inspiration fra Ældre Sagens besøgsvenneprogram, om vi laver en app, der giver Danmarks idrætsforeninger og andre kulturforeninger en mulighed for at invitere direkte, ved jeg ikke, men jeg ved, at vi, hvis vi ikke gør noget, i hvert fald ikke kommer et bedre sted hen, og derfor er jeg åben over for både input, men også formater, og det er derfor, vi har skrevet så konkret, at vi vil eksperimentere med de bedste løsninger, og som politiker er det jo et farligt sted at befinde sig. Normalt plejer vi jo at præsentere et problem, og så præsenterer vi løsningen efterfølgende. Her præsenterer vi en udfordring, og så siger vi, at vi vil forsøge at finde den løsning, der passer, og det åbner jo også i forhold til mig som minister op for kritik, i forhold til at der vil være eksempler på, at pengene ikke bliver brugt hensigtsmæssigt, og hvor vi er nødt til at lave det om. Men det at inkludere flere mennesker i det kulturelle fællesskab er en målsætning for regeringen, ligesom det er en målsætning, at der ikke er barrierer, der forhindrer folk i at udfolde deres talent eller at opleve vores kultur på tværs af uddannelser og aldersskel.

Så vil jeg afslutningsvis sige tak for en rigtig god debat, og jeg har en forventning om, at der måske er et enkelt spørgsmål eller to. Jeg har ikke nået at besvare alle de spørgsmål, der er blevet stillet mig under selve debatten, men jeg sætter pris på det store engagement, hver enkelt ordfører har vist, de mange gode taler, de mange gode pointer og i øvrigt også den store interesse, der har været fra hele kulturlivet og nogle af de mennesker, som har ønsket at debattere det. Det har været en stor fornøjelse, og jeg forventer ikke, at det er sidste gang, vi debatterer en kulturpolitisk redegørelse her i Folketinget. Tværtimod synes jeg, det vil være en god procedure at forfølge fremadrettet. Tak for ordet, formand.

Kl. 14:50

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Tak til ministeren. Der er i hvert fald en række korte bemærkninger, og den første er fra fru Katrine Daugaard. Værsgo.

Kl. 14:50

Katrine Daugaard (LA):

Tak for ministerens store engagement. Det er skønt, at vi har fået en kulturminister, som det er meget, meget tydeligt at mærke virkelig vil noget her. Jeg savner dog noget mere fokus på, at vi ikke nødvendigvis skal tilføje flere penge, og et større fokus på, hvordan vi *bruger* pengene. Og der tænker jeg, at det f.eks. er forkert at bruge penge på noget så ligeegyldigt som kønsregnskaber, hvor der ikke engang er nogen konsekvens af, at det ikke er fifty-fifty. Det er spild af penge. Jeg savner også, at man f.eks. kigger på fødekæden, som jo er ved at gå i stykker, når det gælder musik, helt nede fra folkeskolen. Jeg synes, det er meget vigtigt, at vi får en mere professionsnær uddannelse. Hvad tænker ministeren om det?

Kl. 14:52

Kl. 14:54

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ministeren.

Kl. 14:52

Kulturministeren (Jakob Engel-Schmidt):

Den store kærlighed til musik er noget, ordføreren og jeg deler. Derfor har jeg igangsat et frivilligt projekt med morgensang sammen med et bredt flertal i Folketinget og øget bevillingerne på finansloven til Sangens Hus og andre kulturinstitutioner med fokus på musik og udmøntet historisk mange penge netop til musik, både rytmisk og klassisk, i musikhandlingsplanen. Så er ordføreren og jeg uenige om, hvor stor en ulempe det er at udfylde et regneark en gang om året og skrive, hvor mange kunstnere der har været på scenen. Og det respekterer jeg; det er en fair uenighed. Jeg mener dog ikke, at det er noget, der har den store økonomiske påvirkning. Jeg synes, det er okay, at vi stiller krav, og at vi bliver klogere. Jeg blev i øvrigt inspireret af BBC i Storbritannien, som startede med at indføre det her, og det er netop ikke ud fra et ønske om at arbejde videre med kvoter – det er noget, jeg er blevet beskyldt for, men det har jeg aldrig nogen sinde sagt – men for at sørge for at have et beredskab, der giver anledning til at få indsigt i, hvordan man arbejder.

Så er der det med den musikalske uddannelse, og der deler jeg en til en ordførerens bekymringer. Det gælder både i de små byer og på landet, hvorfor vi netop også har fokus på både mgk, men også på de kommunale musikskoler.

Kl. 14:53

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Spørgeren.

Kl. 14:53

Katrine Daugaard (LA):

Det er da en forkert måde at bruge pengene på, når man som en nødløsning, fordi der ikke er nok musiklærere ude i folkeskolerne, bruger penge på – undskyld, at jeg siger det – åndssvage projekter, hvor børn skal lave musik på en iPad i stedet for at lære at spille på et instrument. Det er flot at foreslå morgensang, men vi har ikke musiklærerne til det. Samtidig har vi så afsindig mange konservatorier, der uddanner dyre musikere, som ikke er dygtige nok, til at orkestrene vil have dem. Der er ligesom noget galt hele vejen op igennem fødekæden.

Kl. 14:53

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ministeren.

Kl. 14:53

Kulturministeren (Jakob Engel-Schmidt):

Jeg ville ønske, at jeg var en musikalsk schweizerkniv, der kunne løse alle problemerne på de her 5 måneder og 10 dage, jeg har siddet i stolen som minister. Det er jeg ikke, men jeg har taget fat. Og det at sikre, at der i hvert fald er midler, til at man kan dygtiggøre sig over hele landet, og strøm til børn, som jeg antager at ordføreren peger på, fylder jo 8 mio. kr. over 4 år ud af de 266 mio. kr., vi har afsat ekstra til musik. Nogle gange er det jo sådan i politiske aftaler, at der er ting, man er glad for og begejstret for, og ting, man er mindre begejstret for. Men jeg synes jo, at man skal kigge på værdien af alt det, der er godt, og så vælge eller fravælge at være med. Og jeg er stolt af det initiativ, vi har taget på musikområdet, hvilket dog ikke betyder, at vi på uddannelsesområdet er i mål.

Kl. 14:54

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Så er det hr. Søren Søndergaard.

Søren Søndergaard (EL):

Tak for replikken og besvarelsen. Jeg vil under ingen omstændighed kritisere ministeren for at tænke langt ud i fremtiden – 2040 tror jeg var det årstal, ministeren nævnte. Jeg vil sådan set heller ikke kritisere, at man i den her plan kun nævner måske fire-fem ting, man sådan umiddelbart vil gribe fat i, altså museumsreformen, bureaukratisk bøvl osv. Men jeg kunne godt tænke mig et eller andet tidsperspektiv for, hvornår vi skal se på alle de andre områder inden for kulturens område, altså arkivloven, for nu bare at nævne et eksempel, og teatrene, for nu at nævne dem. Der er jo rigtig mange områder, hvor der er nogle problemstillinger, som presser sig på. Igen vil jeg sige, at det ikke er en kritik af, at de ikke har været omtalt her, og at der ikke er løsningsforslag osv., men har ministeren en eller anden idé om tidsplanen for, hvornår vi får et overblik over det? Eller er det bedre, at vi gør det skriftligt, for så gør vi gerne det.

Kl. 14:55

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ministeren.

Kl. 14:55

Kulturministeren (Jakob Engel-Schmidt):

Jeg håber generelt, at Folketingets ordførere opfatter mig som åben i forhold til de processer, der kører. Det har i hvert fald været mit ønske, og der er ikke noget, jeg ikke ønsker at dele af de ting, som vi i fællesskab skal igennem. Altså, jeg opfatter det her som et helbredstjek af dansk kulturliv anno 2023, og sådan et helbredstjek giver jo ofte anledning til, at der så skal ske et eller andet, eller at man skal ændre vaner. Det kan være, vi skal kigge på forskellige justeringer – scenekunstloven er et godt bud, og arkivloven er også et godt bud.

Foråret er jo gået med nogle af de øvelser, vi i fællesskab har lavet. Ud over de økonomiske forhandlinger har der været en musikhandlingsplan, et kulturelt aktstykke, en række lovforslag og nogle medieforhandlinger, som vi går i gang med inden så længe. Det har i hvert fald fyldt min kalender i så høj grad, at ud over at nedsætte en arbejdsgruppe for museumsreformen og så begynde at kigge på rammerne for et filmforlig i efteråret er det at lave ny kulturpolitik skemalagt til det første halvår. De partnerskaber vil så nok, tænker jeg, løfte sløret for indsatser, både økonomisk, strukturelt og lovgivningsmæssigt, som vi skal igennem sammen, og der ønsker jeg selvfølgelig åbenhed og dialog med Folketingets partier omkring det.

Kl. 14:56

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Den næste er fru Charlotte Broman Mølbæk.

Kl. 14:56

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Mange tak for talen, og også mange tak for anledningen til at kunne diskutere kultur. Det er der tydeligvis behov for, og det har vi brugt en del timer på efterhånden. Det er jo rigtig positivt med en redegørelse, som forsøger at give os en eller anden form for overblik. Med den slags udmeldinger kommer der jo også en masse positive forventninger, for der er en masse mennesker, der går op i det her, og som for manges vedkommende, har jeg hørt, spørger: Hvad er ambitionerne så, hvad er visionerne, hvad skal vi med dem? Og det er jo et legitimt spørgsmål. Det kan vi ikke svare på i dag, og det tænker jeg heller ikke kulturministeren kan svare på i dag.

Men jeg påpegede tre områder, som jeg mener er rigtig vigtige at vi husker, og som jeg synes mangler. Og det er jo bekymrende, for hvis ikke det er med i redegørelsen, er det så noget, ministeren

har øje for? Her snakker jeg bl.a. og i særdeleshed om børn og unge og deres ret til netop at have adgang til kultur, både til at udleve og opleve den, som jeg har uddybet tidligere. Også i forhold til festivallandskabet vil jeg høre, om kulturministeren er optaget af, hvad det har af betydning for livemusikken. Og til sidst vil jeg også høre, hvad kulturministeren mener om amatørmusikken og amatørlaget derude.

Kl. 14:58

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ministeren.

Kl. 14:58

Kulturministeren (Jakob Engel-Schmidt):

Det er jo et gavmildt at have det her minut til at svare på så dybe og komplicerede spørgsmål, så det vil jeg forsøge at gøre efter bedste evne. Fra side 27 til side 31 er der nævnt nogle af de områder, som ordføreren interesserer sig for i forhold til børn og unge og festivaler.

For 4 uger siden mødtes jeg med alle større danske festivaler til en middagsseance i Kulturministeriet og inden for det, man kalder dispositionsnotatets snævre økonomiske rammer, til en snak om, hvordan danske festivaler har det, og hvad man som kulturminister kan gøre for at øge frivilligheden og øge lysten til at besøge en festival, og hvad vi kan gøre energimæssigt og bygningsmæssigt. Det åbenbarede en række, synes jeg, interessante punkter, som jeg meget gerne drøfter både med den kreds, der står inden for vores musikhandlingsplan, og den, der står udenfor, for det helt unikke festivallandskab herhjemme synes jeg er utrolig vigtigt.

Hvad angår amatørkulturen, er det rigtigt, at vi godt kunne have skrevet mere i redegørelsen. Men når man igangsætter en opgave i ministeriet – som stort set ingen, der stadig væk arbejder der, har prøvet at arbejde med – efter nogle nye formater i en ny tid, så må man jo også forsøge at prioritere. Og næste gang vi laver sådan en øvelse, tror jeg, at den del af amatørkulturen, der ikke fylder nok nu, vil komme til at fylde noget mere. Det er et godt input, tak for det.

Kl. 14:59

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Spørgeren.

Kl. 14:59

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Tak for det svar. Det er sådan lidt, ligesom brændt barn skyr ilden. De tre områder, jeg nævnte her, var faktisk også nogle af dem, der var meget underprioriterede, da coronaen ramte, og hvor vi som kulturordførere i den grad skulle kæmpe for at vise og anerkende værdien af eksempelvis festivalerne eller de mange mindre initiativer for børn og unge, som er ret så væsentlige, men som bare stod til at blive lukket fuldstændig ned og ryge væk. Bl.a. omsætter festivalerne for godt 1 mia. kr. hvert år, og jeg synes bare, det ville have klædt den her redegørelse, hvis det havde stået deri. Så det er bare lige for også at minde om, at der er altså noget, der er rigtig vigtigt, som vi endelig ikke må glemme, og at vi skal lære af det, vi fik trods alt ud af coronakrisen.

Kl. 15:00

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ministeren.

Kl. 15:00

Kulturministeren (Jakob Engel-Schmidt):

Altså, jeg har netop optaget en video i forbindelse med offentliggørelsen af redegørelsen, hvor jeg nævner musikere og festivaler; og dykker man ned i referencerne til redegørelsen, henviser vi også til Danmarks Statistik og nationalregnskab, hvor netop alle de enkelte

dele af kulturlivets bidrag jo er indregnet og lagt sammen i forhold til den totale produktion. Man kan altid gøre det bedre, og det kan vi også med redegørelsen; men jeg vil nu stadig væk huske at sige tak til de meget hårdtarbejdende mennesker i Kulturministeriet, mine kollegaer, der virkelig har slidt og slæbt for at få en skabelon på plads, og til de mange interessenter, der har bidraget til det store arbejde, der er lagt for dagen. Det er også sådan, jeg opfatter ordførers input, så tak for dem.

Kl. 15:00

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Så er det fru Helle Bonnesen.

Kl. 15:00

Helle Bonnesen (KF):

Ministeren nævner museumsreformen, som vi også har talt om mange gange, og nævner, at han ønsker en moderne museumsreform. Jeg går ud fra, at vi alle her er meget interesseret i, at man ligesom rydder op i de uhensigtsmæssigheder, der er i det, forsimpler det og gør det mere transparent osv., men det er jo sådan en hovedrengøring. Hvad mener ministeren, når der bliver sagt moderne museumsreform?

Kl. 15:01

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ministeren.

Kl. 15:01

Kulturministeren (Jakob Engel-Schmidt):

Det er jo et godt spørgsmål, som jeg heldigvis også har en idé om hvordan jeg vil svare på, så tak for det. Min brug af udtrykket moderne hænger sammen med den manglende gennemførelse af en museumsreform tidligere. Det betyder, at loven, der rammesætter museers virksomhed i Danmark, er blevet forandret og moderniseret meget lidt igennem de seneste mange år. Det betyder måske ikke, at de fem søjler, museumsvirksomhed hviler på i dag, skal forandres, men at definitionen og måden, hvorpå man fortolker det, museernes frihedsgrader og andet, på mange områder måske godt kunne trænge til en opdatering.

Det er derfor, jeg har spurgt folk, der er klogere end mig selv og ved mere om museer, og engageret dem i arbejdet med at komme med anbefalinger. Det samme har jeg jo gjort, da vi debatterede det sidst her i Folketingssalen, hvor jeg blev spurgt ind til det, og jeg nævnte, at de tanker, man måtte have som ordfører, er meget velkomne allerede nu, men også når vi kommer om på den anden side af ferien, hvor vi skal til at drøfte det output, det resultat og den konklusion, som arbejdsgruppen kommer med.

Kl. 15:02

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Spørgeren.

Kl. 15:02

Helle Bonnesen (KF):

Har ministeren en idé om, hvor lang tid sådan en skal holde? Det moderne er jo noget, der har det med at blive umoderne på et tidspunkt. Er der nogen tidshorisont i forhold til funktionslevedygtigheden af den her nye reform?

Kl. 15:02

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ministeren.

Kl. 15:02

Kl. 15:05

Kulturministeren (Jakob Engel-Schmidt):

Jeg synes jo, vi skal lave en reform, der holder, så lang tid det giver mening, indtil der er forhold enten internt eller eksternt, der betyder, at vi skal lave den om. Men når lovgivningen er skrevet, før brugen af medier, digitalisering og andet var noget, man engagerede sig i på danske museer, og den ikke har taget højde for, hvordan museumslandskabet har udviklet sig, så synes jeg, det er åbenlyst, at der er behov for en opdatering, hvad vi måske også kan kalde det i stedet for »en moderne reform«. Jeg synes ikke, man skal hæfte sig ved ordet. Jeg synes, man skal hæfte sig ved, at der er en masse faglige input fra mennesker, der er dybt engageret i området, som kan bringes i spil i forbindelse med reformen, som også har en økonomisk side. Nu starter vi dog med det museumsfaglige og arbejder os så over til det økonomiske og bestemmer niveauet derfra.

Kl. 15:03

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Fru Zenia Stampe.

Kl. 15:03

Zenia Stampe (RV):

Tak for en fin redegørelse. Vi er jo i en ny og interessant situation, for jeg mindes ikke, at vi i mange år har haft en kulturminister, der samtidig sidder i Økonomi- og Koordinationsudvalget, og det er jo helt fantastisk for kulturen. Det ved jeg også der er mange i kulturlivet der er glade for og også har visse forventninger til. Derfor kunne jeg godt tænke mig at spørge ministeren, og det ligger også meget i forlængelse af min tale før, om, hvad ministeren gør for at skabe et samarbejde og tænke kultur ind over andre områder end kultursektoren og kulturlivet snævert.

Hvad gør ministeren for at fremme den samtale? For ofte hører vi også fra kulturlivet, at det ikke er nok med en stærk kulturpolitik. Det allervigtigste er jo, at kulturen bliver tænkt ind overalt. Når vi f.eks. laver nybyggeri, eller når vi skal skabe aktiviteter for ældre mennesker eller vi skal snakke dannelse i skolen, er det jo virkelig der, man kan lave de store kulturpolitiske landvindinger. Det er faktisk uden for det snævre kulturområde.

Kl. 15:04

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Ministeren.

Kl. 15:04

Kulturministeren (Jakob Engel-Schmidt):

Selv om det er herligt at være repræsenteret både i Økonomi- og Koordinationsudvalget, kan jeg altså også afsløre, at det medfører en hel del læsning på tværs af regeringen, som jo også tager fokus lidt væk fra kun at være kulturminister, hvilket jeg i øvrigt nyder utrolig meget.

Med det, fru Zenia Stampe siger, er det jo svært ikke at skuffe med de store forventninger, der er talt op. Jeg tror, nogle enkelte af mine kolleger i regeringen synes, at kulturpolitikken har fået noget af en elevation, i forhold til hvor ofte den bliver nævnt på de møder, som fru Zenia Stampe nævner. Nu håber jeg ikke, at finansministeren ser med, men jeg synes jo faktisk også, at det er lykkedes at lægge kulturelt beslag på en større del af midlerne i de forhandlinger, der har været. Nu står jeg og smiler lidt, men det mener jeg har været rigtigt og relevant, fordi kulturen har været underprioriteret, både politisk og økonomisk, og det vil jeg gerne være med til at lave om. Det er finansministeren i øvrigt enig med mig i, og det er regeringen også, og det er de tre ordførere, der sidder hernede, for de forskellige regeringspartier jo det bedste symbol på.

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Spørgeren.

Kl. 15:05

Zenia Stampe (RV):

Ja, men kunne man ikke også godt forestille sig et partnerskab mellem kulturministeren og undervisningsministeren om kulturens rolle i forhold til dannelse og trivsel? Kunne man forestille sig et partnerskab mellem kulturministeren og klimaministeren og miljøministeren om at løse nogle af de store grønne kriser, vi står over for? Det er bare et lille input.

Kl. 15:05

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Ministeren.

Kl. 15:05

Kulturministeren (Jakob Engel-Schmidt):

Jeg har aldrig været bleg for at tage imod gode input og putte lidt politisk identitet på og så præsentere dem som gode idéer, jeg har fået sammen med andre. Så tak for det. Men det har jeg ikke behov for i det her tilfælde, for inden vi går på sommerferie, udkommer en af de nævnte ministre og jeg selv faktisk med sådan et partnerskab. Men nu skylder jeg ikke at offentliggøre det her i dag, da jeg synes, at selve debatten om redegørelsen i sig selv er vigtig. Men det glæder mig, at vi på flere områder tænker i samme baner.

Kl. 15:06

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Der er ikke flere korte bemærkninger. Vi siger mange tak til kulturministeren. (*Kulturministeren* (Jakob Engel-Schmidt): Det har været en fornøjelse, formand, og jeg undskylder, at jeg overskred taletiden). Og kulturministeren skal træde ned af talerstolen, så vi kan komme i gang med det næste punkt.

Da der ikke er flere, der har bedt om ordet, ej heller ministeren, er forhandlingen sluttet.

Det sidste punkt på dagsordenen er:

32) 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 120: Forslag til folketingsbeslutning om et stop for techindustriens kommercielle udnyttelse af danske børn og unge (borgerforslag).

Af Leif Lahn Jensen (S), Lars Christian Lilleholt (V), Henrik Frandsen (M), Karina Lorentzen Dehnhardt (SF), Peter Skaarup (DD), Ole Birk Olesen (LA), Mai Mercado (KF), Peder Hvelplund (EL), Martin Lidegaard (RV), Peter Kofod (DF), Sascha Faxe (ALT), Kim Edberg Andersen (NB) og Aaja Chemnitz (IA). (Fremsættelse 17.05.2023).

Kl. 15:06

Forhandling**Første næstformand** (Leif Lahn Jensen):

Dette beslutningsforslag er udsprunget af et borgerforslag. Forhandlingen er hermed åbnet, og den første, der får ordet, er digitaliseringsministeren. Velkommen.

Kl. 15:07

Digitaliseringsministeren (Marie Bjerre):

Tak. Jeg har tidligere hørt om en interessant sammenstilling, som kulturkritikeren Neil Postman har lavet af George Orwells roman »1984« og Aldous Huxleys berømte roman »Fagre nye verden« fra 1932, hvor mennesker lader sig overtage af teknologi. Det, som Orwell frygtede, var de mennesker, som ville bandlyse bøger. Det, Huxley frygtede, var, at det ville blive overflødigt at bandlyse bøger, eftersom der ikke ville være nogen, der ville læse dem. Orwell frygtede dem, der ville formene os adgang til information. Huxley frygtede dem, som ville give os så meget information, at vi ville blive passive og selvoptagne. Orwell frygtede, at sandheden ville blive skjult for os. Huxley frygtede, at sandheden ville drukne i et hav af ligegyldigheder. Orwell frygtede, at vi ville blive en kultur af fangenskab. Huxley frygtede, at vi ville blive en trivialkultur uden tanke for andet end tidsfordriv.

Borgerforslaget, som vi behandler i dag, adresserer ganske godt, at vi i dag er havnet i en virkelighed, som måske er lige dele »Fagre nye verden« og overvågningssamfundet »1984«. Vi har for længe gået rundt med forestillingen om, at teknologien alene gør os fri, fordi den på mange måder også er fantastisk og gør vores liv lettere, åbner nye muligheder, skaber kontakt til gamle klassekammerater og skaber merværdi for såvel mennesker som virksomheder. Hvis ikke det også var en del af virkeligheden, ville vi jo ikke bruge teknologien så aktivt. Problemstillingen ligger i Huxleys roman. Hvis vi ender med at blive overtaget af teknologi, er mennesket ufrit.

Jeg og regeringen deler beslutningsforslagets grundlæggende budskab og intention om at sætte børnene fri. Jeg vil gerne takke for, at vi i dag står med så vigtig en debat her i Folketingssalen. Det, vi taler om, er en værdikamp, og den står jeg til enhver tid på mål for, for vi skal sikre det enkelte menneskes frihed til at træffe oplyste valg. Kunstig intelligens og algoritmer skal ikke fratage os vores frihed og skabe ekkokamre og afhængighed og gøre, at vi lever i hver vores egen filterboble, hvor vores personlige præferencer og techvirksomheder styrer, hvad vi ser, og hvad vi ikke ser, og udnytter vores personlige data til manipulation. Det er vores frihed, der er på spil, og vores børn og unge er særlig sårbare. Derfor er vi også nødt til at have nogle rammer, hvor det, vi ikke tillader i den fysiske verden, aldrig må blive normalen i den virtuelle.

Det lyder enkelt, når man siger det eller skriver det ned i et forslag, men her vil jeg gerne anmode om, at vi husker hinanden på, at der ikke findes lette snuptagsløsninger, og at vi i en verden, hvor alle kan stille en server op i andre lande, blot flytter problemerne rundt og forstærker dem, hvis vi kaster os ud i symbolske nationale forbudsløsninger med det ene og det andet. Vi står med komplekse udfordringer, og den kompleksitet skal vi tage alvorligt og vise respekt. Ellers skaber vi en falsk tryghed, og det ønsker den her regering ikke.

Det er derfor vigtigt, at vi forfølger et internationalt spor. Når vi gør tingene sammen i det europæiske fællesskab – og det gør vi – kan vi ændre incitamentsstrukturen og forretningsmodellerne for techvirksomhederne. Det er nødvendigt, hvis vi skal gøre en forskel. Vi arbejder i EU-regi på at sikre klare rammer for techindustrien. Lige om lidt – den 25. august – træder forordningen om digitale tjenester i kraft for de sytten største onlineplatforme og de to største søgemaskiner. Her bliver der konkret indført forbud mod målrettet markedsføring til mindreårige baseret på profilering, krav om gennemsigtighed i anbefalingsalgoritmer, krav om at give brugerne mulighed for at vælge et feed, der ikke er baseret på profilering, forbud mod såkaldte dark patterns, der bedrager og manipulerer, og krav om nedtagning af ulovligt indhold, når techgiganterne bliver gjort bekendt med det.

Kl. 15:12

Med kunstig intelligens-forordningen, som der forhandles om netop nu, vil der blive stillet krav til gennemsigtighed, når kunstig intelligens har en højrisikabel anvendelse, eksempelvis hvis det anvendes til falske lydoptagelser eller at manipulere billeder eller videoer.

Jeg har som digitaliseringsminister også en meget klar ambition om, at vi løbende samler viden, uddanner og danner og skaber rammer for teknologien, så den udvikles for menneskers bedste og ikke det modsatte. Det skal være en løbende organisk proces, hvor vi bringer organisationer, uddannelsesinstitutioner, virksomheder og borgere sammen om det fælles ansvar at nyde godt af den teknologiske udvikling uden at forhindre den.

Jeg er nemlig meget begejstret for en række af intentionerne i beslutningsforslaget, men jeg er også begejstret for den udvikling, som teknologien har bragt os. Den er på mange måder svaret på velfærdssamfundets udfordringer. Vi kommer f.eks. ikke til at kunne indfri forventningerne til fremtidens ældrepleje uden velfærdsteknologi eller løse den grønne omstilling uden digitalisering – for blot at nævne nogle eksempler.

Vi er heller ikke i stand til som en del af det digitale indre marked i EU at sætte ret mange strenge krav til techvirksomhederne – andet end det, der er de europæiske regler. Vi er en del af det indre marked i EU, og ingen af de store techvirksomheder er hjemmehørende i Danmark. Derfor ville det ikke, selv hvis vi kunne, have nogen effekt at regulere algoritmer og designpraksis i Danmark. Og vi må ganske enkelt ikke indføre et forbud mod indsamling af data for børn under 16 år uden om EU, sådan som det er foreslået. Vi kan til gengæld godt hæve aldersgrænsen for, hvornår børn selv kan samtykke til indsamling af persondata uden at skulle have tilladelse fra forældrene. Den er på 13 år i dag, og den kan vi hæve til 16 år.

Jeg nævner de her ting, fordi vi har en fælles interesse i, at vi taler om den samme virkelighed, hvis vi vil gøre en forskel. Den virkelighed fordrer, at vi arbejder i både nationalt og internationalt spor, og at vi også forstår, at vi har en fælles uddannelsesopgave, at vi skal skabe incitamenter for de gode forretningsmodeller for virksomhederne, og at vi skal gribe fat og skabe en sund kultur. Kort sagt står vi med en større dannelsesopgave, og den slags lader sig ikke løse med hurtige forbud.

Derfor kan regeringen heller ikke stemme for beslutningsforslaget, som det foreligger i dag. Men vi vil arbejde for, at flere af anbefalingerne fra dagens beslutningsforslag adresseres i EU og i Danmark. I næste uge, når der er ministerrådsmøde, har jeg sat kunstig intelligens på dagsordenen. Jeg ønsker sammen med mine ministerkollegaer at dele vores erfaringer om kunstig intelligens, så vi kan blive endnu mere slagkraftige over for techgiganterne. Lige om lidt kommer regeringens ekspertgruppe om techgiganter med anbefalinger til regeringen om, hvordan vi kan presse yderligere på, også i EU.

Vi kommer også til at nedsætte en kommission for det gode børne- og ungdomsliv, som bl.a. skal se på, hvordan skærme påvirker børn og unges trivsel. Der har vi brug for mere viden. Vi er ved at se på, om og hvordan vi kan stille krav om aldersverifikation, og min kollega, børne- og undervisningsministeren, er ved at se på, hvordan vi bruger skærmene i skolen. Vi er også ved at se på, hvordan forældre får bedre hjælp til at tage ansvar for børnenes brug af digitale platforme, og vi kommer til at se på at få mere teknologiforståelse ind i folkeskolen.

Afslutningsvis vil jeg også gerne sige, at jeg ud over at være minister også er mor til to børn. Jeg deler de bekymringer og intentioner, der er udtrykt i forslaget, og vi vil præsentere forslag løbende, som teknologien udvikles. For kun det løbende arbejde og et konstant fokus på de ting, jeg allerede har nævnt, vil kunne tage os ud af en verden, som Huxley og Orwell engang beskrev i

fremtidsromaner, men som vi alle godt ved er en del af en alt for virkelig virkelighed i dag, og som desværre særlig rammer vores børn og tager vores frihed fra os. Tak for ordet.

Kl. 15:19

Kl. 15:16

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Tak til ministeren. Der er en række korte bemærkninger, først fra fru Karina Lorentzen Dehnhardt.

Kl. 15:16

Karina Lorentzen Dehnhardt (SF):

Jeg må sige, at jeg er en lille smule skuffet over ministerens tale. Nu har jeg i tre år hørt på, at vi skal se på det, og vi har lavet beretninger, der er kommet hvidbøger, og der er ikke sket noget som helst på det her område. Det er altså vores børn, der hver eneste dag betaler prisen, når de logger ind i en verden af afhængighedsskaben-de elementer og aggressive algoritmer.

Når nu Frankrig har sagt, at de kommer til f.eks. at regulere adgangen til porno med et digitalt pas, hvorfor kan Danmark så ikke gå i Frankrigs spor med det samme?

Kl. 15:17

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Ministeren.

Kl. 15:17

Digitaliseringsministeren (Marie Bjerre):

Tak for det. Jeg undrer mig sådan set over, at ordføreren kan sige, at man er skuffet og ikke mener, at der sker noget. Altså, lige om lidt, den 25. august, træder der en forordning i kraft om digitale platforme, der indfører rigtig mange af de her ting, der er adresseret i beslutningsforslaget. Det sker faktisk lige om lidt.

I forhold til aldersverifikation nævnte jeg det sådan set også i min tale. Vi er i gang med at kigge på, om man kan gøre noget mere for at indføre aldersverifikation på sociale platforme. Det er ikke nogen nem løsning, og der er mange udfordringer forbundet med det. Vi er i dialog med både Frankrig og Tyskland. I Tyskland har man eksempelvis brugt en model, hvor man laver ansigtsgenkendelse af børn, men det er der altså også nogle etiske dilemmaer i. Vi skal finde den rigtige model, og det kan også være, at den rigtige model er en fælles europæisk model.

Kl. 15:18

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Spørgeren.

Kl. 15:18

Karina Lorentzen Dehnhardt (SF):

Jeg vil ikke lægge skjul på, at min tålmodighed er ved at være brugt op på det her område. Det er altså børnene, der betaler prisen hver eneste dag. Jeg håber, at ministeren har ret i, at der kommer en løsning; den er i hvert fald længe ventet.

Men hvorfor kan regeringen ikke bakke det her forslag op? Der står, at det her er et mulighedskatalog, og man kan sådan set botanisere i det. Synes ministeren ikke, at det kunne have været en fin gestus til de mere end 50.000 mennesker, som er så optagede af børnenes ve og vel, at de rent faktisk støtter det her forslag, at vi bakker det op? Så må vi bagefter se på, hvad vi kan. Jeg synes i hvert fald, at det er vigtigt at komme videre nu.

Kl. 15:19

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Ministeren.

Digitaliseringsministeren (Marie Bjerre):

Som jeg også sagde i min tale, bakker regeringen fuldt ud intentionerne i det her borgerforslag op. Det er nogle meget relevante anbefalinger, der kommer, og det er nogle meget relevante bekymringer, der bliver adresseret, og som vi fuldstændig deler. Spørgsmålet er, hvordan man bedst får omsat de intentioner og bekymringer.

Nogle af tingene kan vi ikke gøre i Danmark, eksempelvis det her med en aldersgrænse på 16 år. Det kan man ikke under GDPR. Man kan godt hæve samtykkekravet under GDPR; det kan man hæve fra 13 til 16 år. Vi er også en del af et indre marked. Så der er forhold, vi ikke kan regulere her i Danmark, men vi skal presse på i europæisk sammenhæng, og det har vi så sandelig også tænkt os at gøre.

Kl. 15:19

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Så er det hr. Pelle Dragsted.

Kl. 15:19

Pelle Dragsted (EL):

Tak for det, og tak for talen. Nu er det jo et forslag, som en masse borgere har været medunderskrivere på, og derfor synes jeg måske også, det er rimeligt, at ministeren redegør mere konkret for elementerne. For ministeren siger, at der er gode elementer, og der er måske også nogle, der er mindre gode, og der er nogle, vi kun kan gennemføre gennem EU. Kunne ministeren måske f.eks. pege på, om der er elementer i forslaget, man er uenig i? Det er bare sådan, at de borgere, der har skrevet under, og forslagsstillerne ligesom ved, hvor det egentlig er, regeringen er. Er der nogen af dem, man ikke vil gennemføre eller arbejde for på EU-niveau?

Kl. 15:20

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Ministeren.

Kl. 15:20

Digitaliseringsministeren (Marie Bjerre):

Der er sådan set ikke nogen af forslagene, som jeg kan sige vi decideret er uenige i. Det er også derfor, jeg meget klart siger, at vi deler intentionen bag det forslag, der er stillet. Der er stillet ni forslag. Mange af forslagene handler om regulering, algoritmer, designpraksis og kunstig intelligens på digitale platforme. Når jeg siger, vi ikke kan stemme for forslaget, som det foreligger her, er det, fordi det kræver en europæisk regulering. Vi er en del af et indre marked. Der er ingen af de her store techvirksomheder, selv hjemmehørende i Danmark. Derfor har det ikke nogen effekt, der er hvis vi kunne, at regulere det her i Danmark. Det skal vi presse på for gennem EU, og det gør vi også, og meget af det bliver allerede adresseret i den forordning, som træder i kraft den 25. august.

Kl. 15:21

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Spørgeren.

Kl. 15:21

Pelle Dragsted (EL):

Der er ting, der *kan* gennemføres i Danmark, og det er jo heller ikke helt rigtigt, at fordi nogle af de her selskaber ikke er hjemmehørende i Danmark, har det ingen betydning. Hvis vi tager sådan et eksempel som f.eks. de her lootbokse eller de her belønningsbokse, kan vi se, at i et land som Belgien har spillemyndighederne sagt, at det er i strid med spillelovgivningen. I Holland er man på vej med lovgivning nationalt. Vil regeringen, hvis ikke vores lovgivning allerede dækker det, tage initiativ til at forbyde det her i Danmark? Det betyder jo så, at de spil ikke udkommer i Danmark.

	Kl. 15:21		Kl. 15:23
Første næstformand (Leif Lahn Jensen): Ministeren.		Digitaliseringsministeren (Marie Bjerre): Der er mange ting, vi kan gøre. En af tingene er jo at presse på i EU, og det er sådan set også derfor, jeg vil tage det op på ministerrådsmødet i næste uge, nemlig for at diskutere det med mine ministerkollegaer. Jeg synes også, det er ordentligt, at vi har en korrekt debat om det her. Mange af de her problemstillinger kan vi ikke løse Danmark; de skal løses i Europa. Derfor skal vi løfte det der, og det kommer jeg også til at gøre. Derudover er vi også ved at kigge på, hvordan det er, vi bruger skærmene i forhold til vores børn og unge. Vi kigger på aldersverifikation, og aldersgrænse er noget, vi kan gøre nationalt. Så der er meget, vi kan gøre både fra europæisk side og fra dansk side.	
	Kl. 15:21		
Digitaliseringsministeren (Marie Bjerre): Nu er de her belønningsmekanismer ikke en del af borgerforslaget, men det er jo en debat, der også har været rejst i forbindelse med den dokumentar, der var på TV 2. Det ligger ressortmæssigt hos erhvervsministeren, som også siger, det er noget, vi skal kigge på, og det er jeg sådan set helt enig i. For det er jo også en mekanisme, der er med til at fastholde unge mennesker og børn i et spil, og hvis man kan regulere det, skal vi også regulere det.			Kl. 15:24
	Kl. 15:22		
Første næstformand (Leif Lahn Jensen): Så er det fru Mona Juul.		Første næstformand (Leif Lahn Jensen): Så er det hr. Alexander Ryle.	
	Kl. 15:22		Kl. 15:24
Mona Juul (KF): Tak for det, og tak til ministeren. Jeg synes, det var en god tale. Jeg synes, konklusionen er skuffende. Jeg er sikker på, at med det borgerforslag, der ligger her, kan Folketinget, inklusive regeringen, godt stemme for og sikre, at man rent faktisk kommer videre med nogle af de ting, som jeg tror vi er enige om at der er behov for. Jeg har store forventninger til DSA'en, det må jeg sige, og det er klart, at så skal der komme næste rul og næste rul, for man bliver selvfølgelig mere og mere opfindsom. Men kan ministeren ikke bekræfte, at der jo ikke er nogen dato på det her borgerforslag, og at der jo sådan set ikke er nogen risiko? Man kan have de bedste intentioner, men man kan også lige så godt bide til bolle nu og sige: Ja, vi skal videre med den her agenda.		Alexander Ryle (LA): Er ministeren enig i et af de forslag, der er i borgerforslaget, nemlig det om, at techfirmaer skal blokere for mindreåriges adgang til sociale medier, medmindre de har udtrykkelig tilladelse fra deres forældre?	
	Kl. 15:23		Kl. 15:24
Første næstformand (Leif Lahn Jensen): Ministeren.		Første næstformand (Leif Lahn Jensen): Ministeren.	
	Kl. 15:23		Kl. 15:24
Digitaliseringsministeren (Marie Bjerre): Vi bider i allerhøjeste grad til bolle, og ja, vi skal videre med den her agenda. Der kommer en lovregulering fra EU lige om lidt, men vi skal videre end det. Det er ikke tilstrækkelig regulering. Det vil jeg gerne komme med en meget klar tilkendegivelse af i dag. Vi kommer til at presse yderligere på både i Danmark og i Europa. Når jeg siger, vi ikke kan stemme for beslutningsforslaget, som det foreligger i dag, er det, fordi der er en række af de forslag, der er nævnt i beslutningsforslaget, som ikke kan indføres, som de er beskrevet. De kan ikke indføres i dansk lovgivning. Det skal vi presse på igennem EU for, og det kommer vi også til at gøre.		Digitaliseringsministeren (Marie Bjerre): Vi kommer til at kigge på aldersgrænser i forhold til sociale medier. I dag er der jo en aldersgrænse på 13 år, og det er helt rimeligt at sætte nogle aldersgrænser. Vi kan jo ikke have, at vi har nogle ting, vi ikke tillader i den virkelige verden, men som vi så tillader online, og derfor er det også helt rimeligt, at man sætter nogle klare regler op for, hvad vi tillader online, og at vi også har nogle aldersgrænser dér.	
	Kl. 15:23		Kl. 15:25
Første næstformand (Leif Lahn Jensen): Spørgeren.		Første næstformand (Leif Lahn Jensen): Spørgeren.	
	Kl. 15:23		Kl. 15:25
Mona Juul (KF): Jeg lytter mig også til, at der er noget, vi kan gøre. Kan ministeren uddybe, hvad det er for nogle områder, vi så kan gøre noget på, hvis det er, at alt i det her borgerforslag ikke kan lade sig gøre i Danmark? Hvad har ministeren så af gode idéer?		Alexander Ryle (LA): Hvordan forestiller ministeren sig aldersverifikation skal implementeres og håndhæves? Er det f.eks. en MitID-løsning, vi skal bruge for at kunne gå på sociale medier, pornohjemmesider og andre steder, eller forestiller ministeren sig nogle andre løsninger?	
	Kl. 15:23		Kl. 15:25
Første næstformand (Leif Lahn Jensen): Ministeren.		Første næstformand (Leif Lahn Jensen): Ministeren.	
	Kl. 15:23		Kl. 15:25
Mona Juul (KF): Jeg lytter mig også til, at der er noget, vi kan gøre. Kan ministeren uddybe, hvad det er for nogle områder, vi så kan gøre noget på, hvis det er, at alt i det her borgerforslag ikke kan lade sig gøre i Danmark? Hvad har ministeren så af gode idéer?		Digitaliseringsministeren (Marie Bjerre): Det var også det, jeg svarede fru Karina Lorentzen Dehnhardt på, altså det her med aldersverificering. Det er ikke så simpelt at løse det nationalt. Vi er i dialog både med Frankrig og Tyskland, som har indført mekanismer. Det, man har gjort i Tyskland, mig bekendt, er en ansigtsgenkendelsesmekanisme. Det er også forbundet med nogle etiske dilemmaer, og derfor er vi i dialog om, hvordan man sikrer, at det er den bedste måde at gøre det her på. Det kan også være en fælles europæisk løsning. Det har vi ikke lagt os fast på.	
	Kl. 15:23		
Første næstformand (Leif Lahn Jensen): Ministeren.			

Kl. 15:26

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Så siger vi tak til ministeren. Der er ikke yderligere spørgsmål eller korte bemærkninger. Tak. Så går vi i gang med ordførerrækken, og den første er fru Birgitte Vind fra Socialdemokratiet. Velkommen.

Kl. 15:26

(Ordfører)

Birgitte Vind (S):

Tak for det. Tak for forslaget. Da Vilma på 13 år skulle have sit første kys, var hun meget spændt, men hendes et år ældre kæreste tog kvælertag på hende. Det havde han set i onlineporno og opfattet som helt normalt. Vilma var rystet og ked af det. Eksemplet er fra indledningen til den engelske børnekommissærs seneste rapport om, hvordan digital onlineporno påvirker børn og unge. Det er porno, som de ikke burde have adgang til. I TV 2's udsendelse »Spionerne bag skærmen« møder vi den 9-årige pige, der fortæller, at hun nogle gange står op midt om natten for at spille spil på sin telefon. Hun er blevet afhængig af at spille spil. I VIVE's seneste undersøgelse om børns trivsel kan vi læse, at 60 pct. af drengene på 11 år ikke har fysiske legekammerater, når de går hjem fra skole.

De ovennævnte eksempler er skræmmende. Vores børn dannes. Deres forestillinger om køn og om samvær og relationer dannes og prægnes i selskab med profitsøgende techgiganter. Techgiganterne indretter deres platforme og spil, så vores børn bliver afhængige af deres produkter. For mig er den her dag særlig, for jeg ser techgiganternes ukontrollerede kontakt til og indflydelse på vores børn som en af de allerstørste trusler for vores samfund, vores demokrati, vores sammenhængskraft og ikke mindst – og måske allervigtigst – vores børns trivsel.

I Socialdemokratiet er vi meget begejstret for de mange overvejelser i borgerforslaget, og vi ser det som et kraftfuldt og konstruktivt indspark til det forberedende arbejde, der allerede er sat i gang, som ministeren nævnte, af den forrige regering, og som følges op af den nuværende regering. Som ministeren også var inde på, er en del af anbefalingerne i forslaget faktisk allerede ved at blive udrullet, eller vil blive det, når nu den europæiske lovgivning for alvor træder i kraft i forbindelse med dataforordningen om kunstig intelligens og forordningen om digitale tjenester.

Men vi er jo ikke helt i mål. Det er vi slet ikke. Der er særlig tre områder af borgerforslaget, som vi i Socialdemokratiet synes vi skal kaste et særligt blik på, og ministeren var også inde på det. Vi har et særligt ønske i Socialdemokratiet om at få kigget på aldersverificering. Det drejer sig om, at børn og unge ikke skal kunne tilgå voksenindhold på nettet, som kan skade dem, og ligesådan er det interessant, hvordan vi kan beskytte børn mod sociale medier, der skader dem. Det er bare ikke godt nok, at et 9-årigt barn i dag kan sige ja til, at det er 18 år, og så gå ind og se hård onlineporno og voldsporno. Vi ville aldrig sætte vores barn i en sofa med en pornofilm, hvis vi selv var i stuen, og selvfølgelig er det ikke den 9-åriges ansvar selv at vurdere, om barnet møder noget, som er farligt for det. Vi vil i regeringen arbejde behårdt på at lave en sikker indgang, så mindreårige ikke kan tilgå indhold, der skader dem. Det er ikke nemt, det ved vi godt, det er en stor opgave, men arbejdet er i gang, og det skal fortsætte.

Vi ønsker også at se på aldersgrænsen for, hvornår man er gammel nok til at dele data med techgiganterne. Som ministeren også var inde på, er der nogle regler i EU nu, vi heller ikke kan omgå, men vi har mulighed for lige nu at sige, at det skal være 16 år. Og akkurat som det er med farlig kemi i vores legetøj og tøj til børn, ønsker vi også, at de digitale onlineprodukter, som børnene kan tilgå, også godkendes til børn. Det ligger ikke lige for, det er ikke let, og som ministeren sagde, skal meget af det her foregå i tæt samarbejde med

EU. Men vi har også mulighed for i Danmark at træde nogle skridt længere frem i bussen, og det er vi klar til.

Det er Socialdemokratiets klare ambition at beskytte børns færden på nettet, og snart kommer regeringens nedsatte arbejdsgruppe med en række anbefalinger, og dem glæder vi os rigtig meget til at se. For et par år siden, da jeg selv råbte højt om techgiganternes udnyttelse af børnene, blev jeg vist opfattet som lidt teknologiforskækket, lidt gammeldags og lidt bornert, men heldigvis kan jeg mærke nu, at stemningen er ved at vende, også her i salen.

Tusind tak til forslagsstillerne for at fremsætte det her forslag. De mange, mange tusind, der har skrevet under, viser, at der er en folkelig opbakning til, at vi får reguleret techgiganterne langt bedre, end det er tilfældet i dag. Vi lovgivere skal påtage os et langt større ansvar, og det er vi i gang med. Når vi ikke kan stemme for forslaget, som det ligger, ja, så er det, som ministeren sagde, fordi der er nogle ting, som vi simpelt hen ikke må gå på kompromis med i forhold til EU-lovgivningen, og det kan vi jo af gode grunde ikke sætte os ud over i den her lovgivende forsamling.

Men lige nu er det altså bare svært ikke at være oprigtigt rigtig, rigtig glad. For de mange, mange underskrifter på borgerforslaget taler deres tydelige sprog. Der er ved at indfinde sig en fælles forståelse af, at hvis internettet skal give vores børn frihed, viden og adspredelse, som ikke skader dem, så skal vi lovgivere tage et større ansvar, akkurat som vi beskytter børn i andre sammenhænge i vores samfund. I Socialdemokratiet ser vi frem til at arbejde videre med reguleringen og begrænse techgiganternes adgang til vores børn. Tak for ordet.

Kl. 15:31

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Vi siger tak til ordføreren. Der er ingen korte bemærkninger, den røg af. Næste ordfører er fru Linea Søgaard-Lidell fra Venstre. (*Karina Lorentzen Dehnhardt* (SF): Nej, jeg havde bedt om ordet). Jamen den røg af igen med det samme. Vi beder lige den socialdemokratiske ordfører om at komme tilbage. Jeg så godt, at Karina Lorentzen Dehnhardt var på, men røg af igen. Men værsgo til fru Karina Lorentzen Dehnhardt.

Kl. 15:32

Karina Lorentzen Dehnhardt (SF):

Tak for en faktisk rigtig fin tale, som jeg synes indeholder mere klar tale, end jeg har hørt det fra Socialdemokraterne de sidste 3 år, hvor jeg har fremsat forslag på forslag om lige præcis de elementer, som ligger her i borgerforslaget. Kan ordføreren ikke godt bekræfte, at der står i borgerforslaget, at det foreslås konkret at indføre en eller flere følgende love? Det vil sige, at man kan vælge imellem de ting, man vil, i borgerforslaget. Så kunne Socialdemokraterne ikke godt stemme for det? Der er mere end 50.000 mennesker, som har skrevet under her, og som ønsker handling. Ville det ikke være et godt signal? Jeg synes, det er et lidt søgt argument at sige, at man ikke kan stemme for det, fordi der er flere af tingene, som vi ikke rigtig kan lide – man kan selv vælge.

Kl. 15:32

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Ordføreren.

Kl. 15:32

Birgitte Vind (S):

Nu kan vi, ligesom ministeren også har givet udtryk for, faktisk rigtig godt lide det her forslag, og vi synes, at der er rigtig mange gode ting i det, men vi har også et ansvar for som lovgivende forsamling at gøre arbejdet rigtig grundigt. Jeg vil meget gerne anerkende SF's kæmpestore indsats over tid for at skabe opmærksomhed på det her område. Det har jeg meget stor respekt for. Men vi bliver nødt til

også at handle ansvarligt. Og det er jo ikke nok bare tage et af de her elementer og sige, at fordi vi lige kan nikke ja til én ting, har vi sat et flueben og sagt, at vi har fikset det. Vi skal gøre det her grundigt, og det grundige arbejde er heldigvis sat godt i gang.

Kl. 15:33

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Spørgeren.

Kl. 15:33

Karina Lorentzen Dehnhardt (SF):

Jeg kan faktisk ikke rigtig se, at man ikke kan lave det grundige arbejde bagefter, altså efter man har vedtaget borgerforslaget. Så er det jo klart, at man må finde ud af, hvad for nogle af forslagene man går videre med. Jeg synes jo bare, at når der er så mange i befolkningen, som rent faktisk gør sig den ulejlighed at skrive under på det her forslag og er så optaget af det – jeg har også hørt statsministeren sige noget om behovet for regulering – kunne man godt stemme for det her og sige, at, ja, vi skal videre ad den her vej, og dermed endelig give et klart signal, som er noget andet end smileyordninger, hvidbøger, samråd, betænkninger og beretninger, som vi har set de sidste 3 år.

Kl. 15:34

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Kl. 15:34

Birgitte Vind (S):

Jeg håber, vi spiller med det samme holdnavn på ryggen herinde, når det handler om at beskytte børn, og derfor er det jo vigtigt, hvad vi kommer ud med i den anden ende. Jeg har kæmpe, kæmpe respekt for det her borgerforslag. Det er faktisk et af de vigtigste forslag i den her sag, jeg har stået og skullet behandle, og jeg har nogle gange sagt til mig selv: Det skulle være kommet fra politisk hold. Men det har vi jo ikke været hurtige nok til at komme med herinde.

Nu er det sådan set sådan, at EU er i fuld gang – i fuld gang – og det har ordførerens parti også været aktivt inddraget i, og med al respekt for det bliver vi nødt til at afvente det arbejde.

Kl. 15:34

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Så er der en kort bemærkning til hr. Alexander Ryle.

Kl. 15:34

Alexander Ryle (LA):

Ordføreren nævner et eksempel med et barn, der vågner om natten og scroller igennem videoer og ikke får sovet det, som barnet skal. Men er ordføreren bekendt med de eksisterende funktioner, der findes på en lang række sociale medier i forhold til skærmtidskontrol og forældrekontrol, f.eks. på Snapchat og TikTok?

Kl. 15:35

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Kl. 15:35

Birgitte Vind (S):

Ja, men som vi jo må erkende, er der også børn, som får overladt det ansvar til sig selv. Det er jo ikke alle forældre, der forstår det og kan gå ind at tage det ansvar, og som ved, hvordan de gør det, og børn har en ufattelig god evne til også at omgå regler i forhold til teknologi.

Jeg har talt med ufattelig mange forældre, som er så bekymrede, og som siger, at det faktisk er rigtig svært at begå sig i det. Vi har også hørt en dreng sige i »Spionerne bag skærmen«: Jamen mine

forældre har faktisk tillid til mig. Jeg tolker det sådan, at forældrene ved mindre om det, end han selv gør, og derfor er jeg overbevist om, at rigtig mange forældre faktisk har brug for, at vi også hjælper med at få sat nogle retningslinjer op over for techgiganterne.

Kl. 15:35

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Spørgeren.

Kl. 15:35

Alexander Ryle (LA):

Mener ordføreren, at forældre har et ansvar for deres børns brug af sociale medier, f.eks. i forhold til hvor lang tid børnene bruger på platforme som TikTok eller Snapchat? Eller mener ordføreren, at forældrene ikke har et ansvar, men at det er bedre, at vi politikere herinde, som ikke kender børnene og de rammer, der er i familierne, skal sætte regler for børnenes skærmb brug?

Kl. 15:36

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Kl. 15:36

Birgitte Vind (S):

Altså, vi har mærkning af legetøj, og vi har faktisk også aldersmærkning af film. Det er ulovligt i detailhandelen at lange en voksenvideo over disken til et barn – det gør man så ikke længere, men det gjorde man måske for 10 år siden. Der har vi jo nogle regler herhjemme, for at vi tager et fælles ansvar, fordi vi godt ved, at alle forældre ikke har mulighed for at hjælpe deres børn lige godt. Selvfølgelig har man da et ansvar som forældre, når man sætter børn i verden, men vi har bestemt også et ansvar som samfund. Det er jo derfor, at vi har lovgivning på andre områder om at beskytte børn.

Kl. 15:36

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Så er det fru Mona Juul.

Kl. 15:36

Mona Juul (KF):

Tak for det, og tak til ordføreren. Jeg blev lige fristet til at stille et spørgsmål, når nu chancen var der en ekstra gang her. Med det chok og den rædsel og vrede, som mange forældre oplever, og som ordføreren også fremfører her på levende vis og også gør i andre sammenhænge, er ordføreren så overbevist om, at det, DSA'en kommer med, løser det, og er det derfor, ordførerens parti ikke vil stemme for det her forslag?

Kl. 15:37

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Kl. 15:37

Birgitte Vind (S):

DSA'en kan løse noget af det, men verden udvikler sig jo, og den teknologiske udvikling går drønstærkt, og lige om lidt står vi og kigger ind i nogle udfordringer omkring kunstig intelligens, som vi jo slet, slet ikke har taget hånd om. Så der er da rigtig, rigtig meget, som jeg tænker vi som land fortsat skal komme efter. Jeg tror bestemt ikke, at DSA'en løser alt.

Kl. 15:37

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Spørgeren.

Mona Juul (KF):

Jeg kunne også godt tænke mig i forlængelse af det, ordføreren for LA sagde, at følge op på forældreansvar og skoleansvar. Der er jo masser af sådan nogle områder, hvor vi også godt kunne gøre noget og have en god debat om det, og hvor det er en debat, der handler om, at vi også gerne vil have levende børn og børn, der har fællesskaber osv. Der må jo også være rigtig mange gode ting i forbindelse med de sociale medier; techgiganterne har jo en succes af en årsag. Er det også noget af det, som ordføreren kigger på, ud over at være chokeret, vred og rystet?

Kl. 15:37

bl.a. gennemsigtighed for algoritmer hos de store techvirksomheder, vi tvinger dem til at tage et ansvar for moderation af indhold og skærper reglerne for markedsføring mod børn og unge. Det er rigtig godt, og vi får en reel effekt for børn og unge i hele EU.

Andre ting, f.eks. databeskyttelse, har vi brug for bliver håndhævet langt bedre, og så mangler vi nok også nogle ting. Vi mangler f.eks. at tage hånd om de design, som har til formål at gøre os afhængige af platformen eller af spillet. Vi har et stort ansvar for at beskytte vores børn og unge mod de meget negative konsekvenser ved skærmene og den teknologi, og ja, forældrene har selvfølgelig et kæmpestort ansvar for deres børn, for, hvilke apps de henter, og for, hvor længe de sidder med deres skærm. Men det her er altså også meget større end forældrene. Vi mener, at vi bør ruste børn og unge bedre til at håndtere de nye teknologier og den digitale verden. Digital dannelse bør fylde mere i folkeskolen, så børn og unge lærer at styre teknologierne frem for at blive styret af dem.

Kl. 15:38

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Kl. 15:38

Birgitte Vind (S):

Nu sluttede jeg min ordførertale af med at sige, at vi jo gerne vil have, at nettet er det sted, hvor børnene kan søge viden, søge glæde og adspredelse og faktisk også blive lidt klogere, og det er jo det net, vi lærte at kende for 10 år siden, 15 år siden måske, men der er bare sket en udvikling, som vi ikke på nogen måde har taget demokratisk kontrol over. Vi aner ikke, hvad der foregår, og vi ved ikke, hvad der bliver lagt ud, der er *ingen* demokratisk kontrol. Vi har da selvfølgelig et ansvar som demokratisk land for at tage hånd om udviklingen på nettet.

Kl. 15:38

I Venstre er vi glade for, at både ministeren i dag og hele regeringen tager borgerforslagets bekymring så seriøst, som de gør. Vi er også glade for, at regeringen både presser på dagsordenen i EU og også ser på, hvad vi kan gøre herhjemme. I Venstre forventer vi ikke at kunne stemme for beslutningsforslaget. Det er ikke, fordi vi ikke er enige i intentionen, for det er vi, men fordi forslaget rummer mange dele, som håndteres bedst i EU, mens andre dele simpelt hen ikke kan gennemføres med effekt, fordi virksomhederne bor i andre lande og de store techvirksomheder kun har forpligtelse til at overholde EU-lovgivningen og den nationale lovgivning i det land, de bor i.

Det vigtige for os er sådan set, at vi finder værktøjer, der rent faktisk virker, og som afhjælper de negative konsekvenser for børn af unge. Den debat mener jeg også er bredere end de ting, som borgerforslaget tager fat på, og jeg håber, at drøftelserne om det her emne vil fortsætte i Folketinget, for der er mange vigtige aspekter og dilemmaer, som fortjener mere opmærksomhed. Derfor er jeg også åben over for at se på, om vi kan lave en fælles beretning om forslaget i udvalgsarbejdet. Tak for ordet.

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Så er der ikke flere indtegnet for korte bemærkninger, så jeg siger tak til ordføreren. Næste ordfører er fru Linea Søgaard-Lidell fra Venstre. Velkommen.

Kl. 15:38

(Ordfører)

Linea Søgaard-Lidell (V):

Tak for ordet, og særlig tak til de mennesker, der står bag det her borgerforslag, som vi behandler nu. I har virkelig formået at sætte en dagsorden, I har ramt direkte ind i en bekymring og en utryghed, der har hersket, både blandt os politikere og i høj grad også blandt danskerne. Ny teknologi, sociale medier og kunstig intelligens ruller ind over os som en tsunami. Vi kender ikke konsekvenserne for vores samfund, for os selv og for vores børn endnu, men vi begynder at kunne se nogle faretruende mønstre. Hvad sker der med et samfund, når en hel generation bliver vænnet til at se korte klip på deres skærm og få en hurtig belønning og mister noget af deres koncentrationsevne? Bliver de dummere end de foregående, og hvordan påvirker det i så fald samfundet? Hvad sker der med det barn, som i et sårbart øjeblik vender sig mod en maskine på sin telefon i stedet for at række ud til en ven eller til en voksen, hun har tillid til? Jeg deler til fulde bekymringen, og når så mange danskere skriver under på et borgerforslag, er vi også nødt til at lytte politisk.

Det er vigtigt for mig at sige, at der jo er forskel på skærmbroden. Der er også forskel på indhold, og bestemt ikke alt er skidt. Udviklingen rummer en masse muligheder, og teknologierne kommer ikke til at gå væk. Så vi skal lære at bruge dem fornuftigt, og vi skal sikre en demokratisk kontrol. Det mærkelige er jo bare, at hvis virksomheder vil markedsføre produkter til børn fysisk, er der helt styr på, hvad de produkter må indeholde, og hvordan de må påvirke vores børn. Det, vi ikke vil tillade i den fysiske verden, skal vi selvfølgelig heller ikke tillade i den digitale verden. Lovgivningen er bagud, og lovgivning vil nok også altid være på bagkant af innovation. Men meget er heldigvis også i gang. Med EU's nye regler kræver vi

Kl. 15:42

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Tak til ordføreren. Der er en enkelt med korte bemærkninger indtil videre, og det er fru Karina Lorentzen Dehnhardt.

Kl. 15:42

Karina Lorentzen Dehnhardt (SF):

Jeg tror, vi har fået kortlagt, at man godt kan stemme for det her forslag og så bare nøjes med at implementere det, der kan lade sig gøre. Det er bare lige for at få det på plads.

Jeg kunne godt tænke mig at vide, præcis hvor Venstre gerne vil regulere. Hvad er vigtigst at tage fat på for at beskytte børnene?

Kl. 15:43

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Kl. 15:43

Linea Søgaard-Lidell (V):

Jeg tror ærlig talt, det vigtigste er det, som allerede er ved at blive taget fat på i DSA'en, altså at få åbenhed omkring algoritmerne. Det er for mig at se noget af det vigtigste. I forhold til de ting, vi kan gøre herhjemme, tror jeg, at noget af det væsentligste, vi skal gøre, er at se på, hvordan vi kan styrke den digitale dannelse og teknologiforståelse. Det her kommer ikke til at gå væk, så vi er nødt til at ruste den generation, som det rammer, til at kunne håndtere det bedre. Jeg kan godt være bekymret for, hvad der sker med de grundlæggende færdigheder, hvis børn og unge tyer så meget til kunstig intelligens, skærme, når de løser deres opgaver i skolen og

- sådan noget. Der er nogle ting dér, som jeg tror det er ret vigtigt at vi begynder at tage fat på. Kl. 15:46
- Første næstformand** (Leif Lahn Jensen): Kl. 15:44
Spørgeren. Kl. 15:46
- Karina Lorentzen Dehnhardt** (SF): Kl. 15:44
Jeg er måske ikke så optimistisk omkring DSA'en, som ordføreren er. Det er klart, at den kommer til at lægge en regulativ ramme, men rigtig meget er overladt til techgiganterne selv i DSA'en, og det synes jeg måske ikke er så hensigtsmæssigt.
Nu betoner ordføreren jo rigtig meget den digitale dannelse. Hvad tænker ordføreren om aldersverificering som et middel til at håndhæve den lille smule lovgivning, vi trods alt har? Kl. 15:44
- Første næstformand** (Leif Lahn Jensen): Kl. 15:44
Ordføreren. Kl. 15:47
- Linea Søgaard-Lidell** (V): Kl. 15:44
Det er jeg sådan set meget åben over for. Jeg er helt enig i, at det burde håndhæves bedre, og jeg vil også sige, at i Venstre afviser vi ingen værktøjer. Det vigtigste er, at vi finder nogle værktøjer, som har en effekt, kan hjælpe med at komme det her problem til livs og afhjælpe de negative konsekvenser. Jeg synes, det er fint at se på aldersverificering. Vi skal bare finde ud af, hvordan vi rammer den rette balance. For der er jo også noget med, at du bliver identificeret, hvis du sidder med dit MitID, og det kan måske have nogle andre konsekvenser. Kl. 15:45
- Første næstformand** (Leif Lahn Jensen): Kl. 15:45
Så er det fru Lisbeth Bech-Nielsen. Kl. 15:45
- Lisbeth Bech-Nielsen** (SF): Kl. 15:46
Tak for det. Både Venstre, Socialdemokratiet og ministeren udtrykker en masse bekymring omkring den udvikling, der er sket, men vil alligevel ikke rigtig tage nogen konkrete skridt, som vi hørte. Men som andre også har været inde på, er der jo skridt at tage. Der er jo også muligheder for at gå national vej og presse på i EU. I Frankrig vil man indføre aldersverificering på pornosider.
Hvorfor ser Venstre ikke behovet for at tage nogle skridt lige nu, når den mistrovisel, der er blandt vores børn og unge, er så voldsom, er så veldokumenteret og hænger sammen med de algoritmer, der styrer de platforme, som vores børn og unge er på? Kl. 15:46
- Første næstformand** (Leif Lahn Jensen): Kl. 15:46
Ordføreren. Kl. 15:46
- Linea Søgaard-Lidell** (V): Kl. 15:46
Jeg er meget uenig i ordførerens udlægning af vores holdning. Jeg mener også, at vi er klar til at tage nogle konkrete skridt, både nogle af de ting, jeg lige har nævnt, og også noget af det, som ordføreren har hørt ministeren redegøre for. Der *bliver* jo taget konkrete skridt. Det bliver undersøgtovre hos skatteministeren, hvordan og om vi kan forbyde lootbokse. Ministeren for digitalisering har fået AI på rådmødedagsordenen i Luxembourg nu her. Der bliver jo taget konkrete skridt. For os er det vigtigt, at vi finder nogle værktøjer, som virker. Kl. 15:46
- Første næstformand** (Leif Lahn Jensen): Kl. 15:46
Spørgeren. Kl. 15:46
- Lisbeth Bech-Nielsen** (SF): Kl. 15:47
Vi ved, at lobbyisterne har brugt omkring 1 mia. kr. på at lobbye mod konkrete elementer i DSA'en, som skulle være en grundlov for sociale medier, bl.a. for at få taget nogle skrappe krav til en aldersgrænse, aldersverificering, ud og også krav om at tage nogle af de afhængighedsskabende mekanismer ud. Så det er ikke et sted, hvor vi kan vente på, at DSA'en træder i kraft. Hvis vi vil gøre noget ud over den, bliver vi nødt til at stille nogle nationale krav. Kl. 15:47
- Første næstformand** (Leif Lahn Jensen): Kl. 15:47
Ordføreren. Kl. 15:47
- Linea Søgaard-Lidell** (V): Kl. 15:47
Jeg hørte ikke et spørgsmål i ordførerens kommentar, men jeg vil sige, at nu var det jo en dansker, som sad for bordenden, da der blev forhandlet om DSA'en i Europa-Parlamentet. Jeg var ikke selv involveret, for jeg sad ikke i det pågældende udvalg. Men jeg synes, det er vigtigt at slå fast, at bare forbi techgiganter bruger mange penge på lobbyisme, betyder det jo ikke, at de får retten til at styre, hvordan lovgivningen falder ud. Kl. 15:47
- Første næstformand** (Leif Lahn Jensen): Kl. 15:48
Så siger vi tak til ordføreren, der er ikke yderligere korte bemærkninger. Næste ordfører er hr. Rasmus Lund-Nielsen fra Moderaterne. Velkommen. Kl. 15:48
- (Ordfører)
- Rasmus Lund-Nielsen** (M): Kl. 15:48
Jeg føler mig heldig at være en del af den sidste generation, hvor jeg som født i 80'erne jo faktisk kan tænke tilbage på min barndom og få indre billeder af at klatre i træer, spille bold og lege med venner på vejen. I dag er barndommen mildt sagt anderledes. For det er nemlig sådan, at barndommen i dag jo er blevet belejret af smartphones og techgiganter, som for alt for mange har skabt et teknologisk fængsel.
Vi ved jo, at techgiganternes forretningsmodeller går ud på at fastholde brugerens opmærksomhed så lang tid som overhovedet muligt. Vi ved, at deres apps er designet til, at man bare skal scrolle videre og videre, mens der bliver udløst mere og mere dopamin i hjernen, og det er jo derfor, at det meget rammende af en amerikansk professor for nylig blev kaldt for digitalt narko. Det er altså digitalt narko, som vi lader ligge frit fremme, og som er i fuld gang med at ødelægge hele generationer af unge mennesker.
Vi kender jo tallene; nogle af dem har allerede været nævnt. Jeg vil gerne nævne et par af dem også. Hver fjerde 15-årige pige bruger 30 timer om ugen på sociale medier, over halvdelen af drengene mellem 11 og 19 år ser ikke deres venner i løbet af en uge, og hver tredje får afbrudt sin søvn flere gange om ugen, fordi de skal tjekke noget på mobilen. Og hvad mon det egentlig gør ved vores børns hjerner at bruge flere timer på 9 sekunder lange videoer på TikTok? Som psykolog ved jeg en smule om det, men man behøver altså ikke at være hjerneforsker for at regne ud, at det selvfølgelig gør det ekstremt svært at lære at koncentrere sig, og det er jo også derfor, at Dansk Industri for nylig var ude at anbefale mobilfrie skoler, for det er jo også fremtidens arbejdskraft, det sådan set handler om. Kl. 15:48

Men arbejdskraften er egentlig ikke det, der bekymrer mig her, for det mest tragiske er jo, at den overdrevne og uregulerede skærmbrug med al sandsynlighed er den drivende faktor i den trivselskrise, vi ser udspille sig blandt unge. Det møder jeg stadig nogle der er i tvivl om, men dem vil jeg bare bede om at overveje, hvad det mon gør ved et barns trivsel at bruge det meste af dagen stillesiddende foran en skærm og ikke se sine venner. Hvad gør det konstant at være på og aldrig give nervesystemet ro, at være i kronisk søvnunderskud og at se alle ens skolekammerater begravet i skærme, som gør det sværere og sværere at danne relationer til andre? Og også: Hvad gør det her med konstant at sammenligne sig med andre på en måde, hvor kun det perfekte er godt nok, så det er blevet forkert at være normal?

Som psykolog i egen praksis har jeg set, hvad det gør. Jeg har set, hvad det gør, når unge mennesker ser deres potentiale smuldre mellem fingrene på dem, fordi de er blevet afhængige af skærme. Vi taler om begavede unge mennesker, der må droppe ud af deres studie kort tid inden den afsluttende eksamen; om elever i udskolingen, der skolevægrer sig i månedsvi, fordi de er blevet afhængige af de her skærme. Og som far til en dreng i førskolealderen og til en dreng mere, som kommer om en uge, så vil jeg have meget svært ved at se mig selv i øjnene, hvis ikke vi får rykket markant på den her dagsorden.

Der er ikke noget i det her borgerforslag, som jeg ville have nogen som helst betænkeligheder ved at indføre i morgen. Elementerne flugter i øvrigt med det, som jeg selv foreslog i en bog kort inden valget, og som jeg gik til valg på, nemlig at vi som minimum bør kunne sikre, at man rent faktisk har den alder, som er påkrævet for at bruge sociale medier. Den alder er jo i dag 13 år, men vi ved, at der er massevis af 9-årige, som bruger flere timer på sociale medier, og det ser jeg som et kæmpeproblem. Altså, det er et kæmpeproblem, og det er et gedigent svigt, at der ikke er politikere herinde, der har gjort noget ved det før nu. Det er så stort et problem, at jeg er overbevist om, at vi i fremtiden kommer til at undskyldte for alle de børn, vi lod blive afhængige af skærme i det her digitale eksperiment, som det er blevet kaldt. Børn skal jo ikke være forsøgsdyr i et eksperiment – børn skal være børn, og vi skal give dem deres barndom tilbage. Det er det, som det her borgerforslag handler om. Fremtidens generationer skal også kunne mindes at lege med deres venner, når de tænker tilbage på deres barndom.

Så Moderaterne støtter det her forslag på den måde, at vi vil indføre alt det, man kan indføre, uden at være i karambolage med EU-retten. Afslutningsvis vil jeg gerne sige tusind tak til min ven Imran Rashid for at have stillet det her borgerforslag og for at have kæmpet for den her dagsorden utrætteligt igennem mange år. Tak for ordet.

Kl. 15:53

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Tak til ordføreren. Der er en række spørgere. Først er det fru Karina Lorentzen Dehnhardt.

Kl. 15:53

Karina Lorentzen Dehnhardt (SF):

Tak for en helt igennem fantastisk tale. Jeg er virkelig, virkelig enig. Så derfor vil jeg også gerne spørge, hvad ordføreren gerne vil have, at det arbejde, som regeringen har sat i gang, munder ud i. Altså, hvad skal det som minimum indeholde, for at vi kan sige: Nu gør vi for alvor noget for at beskytte vores børn og unge mod denne her digitale afhængighed?

Kl. 15:53

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Ordføreren.

Kl. 15:53

Rasmus Lund-Nielsen (M):

Jeg ser et stort potentiale i aldersverificering, som går ind og sikrer – som jeg nævnte i min tale – at man har den alder, man skal have. Jeg synes, 13 år er en for lav alder. Skal vi give digital narko til 13-årige? Jeg mener, vi kan hæve den. Vi kan gå videre end det her borgerforslag. Det er ikke i strid med EU-retten. Vi kan gå ind at sige, at man skal være 15 eller 16 år for at måtte gå på sociale medier. Det tror jeg vil være sundt. Det må være et minimum.

Kl. 15:54

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Spørgeren.

Kl. 15:54

Karina Lorentzen Dehnhardt (SF):

Det lyder rigtig godt. Det er jo også nogle lignende tanker, som vi har i SF. Men jeg vil godt høre: Hvad tænker ordføreren om at forbyde de her adfærdsdesign og de her aggressive algoritmer, som jo også er med til at pumpe skadeligt, hadefuldt indhold ud til børn og unge, eller for den sags skyld porno, som bare bliver grovere og grovere? Hvad tænker ordføreren om at tage det skridt at forbyde de her adfærdsdesign og aggressive algoritmer?

Kl. 15:54

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Ordføreren.

Kl. 15:54

Rasmus Lund-Nielsen (M):

Det vil jeg meget gerne gøre. Jeg er dybt bekymret over det her, som man kalder for dark patterns, som jo handler om at designe appsene på en måde, så man faktisk bruger dem i længere tid, end det egentlig er ens vilje, fordi man netop bliver afhængig af det, og fordi autoplay bare starter igen og igen. Det er det, der gør, at mange unge kommer så sent i seng, at de møder trætte i skole. Vi ved, at otte ud af ti af de ældste skoleelever møder trætte i skole. Hvad gør det ved deres evner til at kunne lære? Det er dybt ødelæggende. Så jeg er enig. Men jeg tror også, det er lidt i strid med EU-retten, så det må vi se. Men jeg kan forstå, at DSA-forordningen jo bl.a. indeholder det.

Kl. 15:55

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Så er det fru Lisbeth Bech-Nielsen.

Kl. 15:55

Lisbeth Bech-Nielsen (SF):

Jeg vil også gerne takke for en rigtig god tale, og det lyder jo, som om vi er noget nær totalt enige. Derfor vil jeg også spørge, hvad der afholder Moderaterne fra at kunne støtte det her borgerforslag. For det første kan man jo stille ændringsforslag, hvis man mener, der er nogle ting, der skal rettes til. For det andet står der jo også i borgerforslaget, at det er et eller flere elementer, man ønsker at der bliver kigget på. For det tredje bliver et borgerforslag ligesom et beslutningsforslag jo aldrig inkorporeret en til en i en lov. Selv hvis der skulle være flertal for det, er der jo stadig væk noget rum. Ville det ikke være godt at stemme for det og ligesom sige, at så kigger vi på den konkrete udmøntning, i forhold til hvad vi kan, hvad vi ikke kan, og hvad der kommer lige om lidt i DSA'en?

Kl. 15:56

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Ordføreren.

Kl. 15:56

Rasmus Lund-Nielsen (M):

Jo, vi kan stemme for det, men så forpligter vi os jo, som du selv siger, ikke til andet end bare at indføre minimum et af punkterne. Det er jo det, de skriver, altså mindst et af de her ni punkter. Om vi gør det, eller om vi udarbejder en beretningstekst, hvor vi beskriver, hvad det er for nogle punkter, vi vil indføre, er for mig at se bare en lovteknisk formalitet. Det vigtige er, at vi får indført alt det, vi kan indføre, og det fornemmer jeg også at regeringen gerne vil.

Kl. 15:56

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Spørgeren.

Kl. 15:56

Lisbeth Bech-Nielsen (SF):

Så hvis det ender med at være en beretningstekst, vil Moderaterne så arbejde for, at det bliver så konkret og forpligtende som overhovedet muligt på et eller flere punkter, så man også siger til den regering, som Moderaterne jo er en del af, at det her skal vi se på, at det skal vi håndtere? Der er ting, der ikke bliver håndteret i DSA'en, og vi kan ikke vente på AI-forordningen. Der er simpelt hen nogle ting, vi bliver nødt til at gå ind at kigge på allerede her og nu.

Kl. 15:57

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Ordføreren.

Kl. 15:57

Rasmus Lund-Nielsen (M):

Ja, det vil være meget, meget vigtigt for mig, at vi i den beretningstekst, vi måtte vælge at udarbejde, bliver meget konkrete på, hvad det er, vi indfører, og at vi også sætter en grænse for, hvornår det skal være indført, altså en deadline for det. Det vil jeg mene er den rette vej at gå, og jeg er faktisk også skuffet over DSA-forordningen. Jeg mener, den burde gå langt videre, og jeg er enig med ordføreren i, at det da er dybt beskæmmende, at der bliver brugt 1 mia. kr. på lobbyisme af techindustrien. Det her forslag handler om, om man er på techindustriens side, eller om man er på børnenes side, og vi skal være på børnenes side.

Kl. 15:57

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Så er det hr. Pelle Dragsted.

Kl. 15:57

Pelle Dragsted (EL):

Det er lidt i forlængelse af fru Lisbeth Bech-Nielsens spørgsmål, for jeg hører ordføreren sige, at man er parat til sådan set at stemme for at indføre alle de forslag i morgen. Hvis man har det sådan, synes jeg nok at det mest oplagte ville være at stemme for borgerforslaget og dermed også sende et klart signal til de mange mennesker, som har skrevet under på det. For så har regeringen, som ordføreren selv tilhører et parti fra, jo muligheden for at gå i gang med at implementere det her. Overvejer Moderaterne stadig væk at støtte forslaget? Det er lidt uklart for mig, om det er en overvejelse, eller om man ligesom har besluttet sig for, at man ikke vil støtte forslaget.

Kl. 15:58

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Ordføreren.

Kl. 15:58

Rasmus Lund-Nielsen (M):

Jeg har besluttet mig for, at vi skal indføre alt det, vi *kan* indføre inden for EU-retten, og det fornemmer jeg ikke at der er nogen modstand imod i regeringen. Jeg kan forstå, at der er nogen i regeringen, der mener, at det ville være bedst at lave en beretningstekst. Jeg har set et udkast til den beretningstekst, og jeg synes, at det virker fornuftigt. Det er en beretningstekst, hvor man netop prøver at indføre det, man kan indføre, nemlig bl.a. aldersverificering. Men jeg er åben over for, at vi stemmer ja og så konkretiserer, hvad det er, vi indfører. Men som jeg nævnte før, ser jeg det lidt som en form for teknikalitet, om vi gør det ene eller det andet. Jeg tager imod dit input om, at det ville være bedst at stemme for, men jeg kan forstå, at de andre partier i regeringen umiddelbart er sindet til at lave en beretningstekst. Det vigtige er bare, at vi indfører det, vi kan indføre.

Kl. 15:59

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Pelle Dragsted for sin anden korte bemærkning.

Kl. 15:59

Pelle Dragsted (EL):

Tak for det klare svar. Jeg tror, at grunden til, at vi er lidt optaget af det, er, at beretningstekster herinde nogle gange har en tendens til at blive lidt uforpligtende, og der har også tidligere været beretningstekster på det samme område, som ikke rigtig har ført til de store forandringer. Så det er glædeligt, at Moderaterne faktisk ønsker en forpligtende beretningstekst, og det håber jeg så på at vi kommer til at se i udvalgsarbejdet. Vores holdning er, at som udgangspunkt støtter vi det. Men det er klart, at er det sådan, at der kommer en beretningstekst, som faktisk leverer, så er det noget andet, og det er glædeligt, hvis Moderaterne vil medvirke til det. Det er bare sjældent, at regeringspartierne ligesom er dem, der er mest fremme i skoene, når det kommer til den slags, som pålægger regeringen noget. Men det er glædeligt, hvis der er nye takter dér.

Kl. 15:59

Den fg. formand (Annette Lind):

Værsgo til ordføreren.

Kl. 15:59

Rasmus Lund-Nielsen (M):

Vi hørte jo alle sammen, at statsministeren også stemplede ind i den her debat og udtrykte bekymring for børns brug af skærme. Så jeg fornemmer da bestemt, at der er en villighed i regeringen til at forpligte sig på det her område. Som jeg nævnte før, er jeg meget optaget af, at det bliver en ekstremt forpligtende beretningstekst, og at den sætter en tidsgrænse for, hvornår det her skal være indført.

Kl. 16:00

Den fg. formand (Annette Lind):

Tak for det. Så vil jeg gerne give ordet til hr. Alexander Ryle fra Liberal Alliance. Værsgo.

Kl. 16:00

Alexander Ryle (LA):

Jeg må sige, at jeg er en smule overrasket over ordføreren meget, synes jeg selv, teknologiforskrækkede ordførertale, for normalt, når vi har ordføreren kollega hr. Jeppe Søe på talerstolen, er det væsentlig mere teknologioptimistisk end det her. Så jeg vil egentlig gerne spørge: Anerkender ordføreren, at sociale medier også bringer mange gode ting med sig, f.eks. at man har nemmere ved at få kontakt til hinanden, at man kan bruge dem til at opbygge relationer og digitale fællesskaber, at de for nogle udgør en vigtig kilde til information, og at det også kan have en stor betydning for unge, særlig måske de

socialt udsatte unge, at være en del af de her fællesskaber på sociale medier?

Kl. 16:02

Kl. 16:01

Den fg. formand (Annette Lind):
Ordføreren, værsgo.

Kl. 16:01

Rasmus Lund-Nielsen (M):

Jeg erkender fuldt ud, at de sociale medier også har bragt rigtig mange gode ting med sig, og jeg er på ingen måde interesseret i, at vi skal forbyde de sociale medier. Jeg er bare interesseret i, at man har en nogenlunde moden hjerne, når man indskiber sig i de her sociale medier, og at vi også begrænser sociale medier på en måde, hvor man ikke som 9-årig, som jeg ved kan være tilfældet, bruger flere timer om dagen på Snapchat. Det er jo mod hensigten med de sociale medier.

Kl. 16:01

Den fg. formand (Annette Lind):

Der er ikke nogen anden kort bemærkning fra spørgeren, og så vil jeg gerne give ordet til fru Mona Juul fra Det Konservative Folkeparti. Værsgo.

Kl. 16:01

Mona Juul (KF):

Tak, og tak til ordføreren for en flot tale. Jeg er en lille smule forundret, for på et eller andet tidspunkt stopper man jo med at smide gule sedler på tavlen og bliver ligesom enige om, hvad der skal ske. Nu er der mere end 50.000 borgere, der har sat os stolen for døren. Vil ordføreren stemme for, eller vil ordføreren stemme imod det borgerforslag, der ligger her?

Kl. 16:01

Den fg. formand (Annette Lind):
Ordføreren, værsgo.

Kl. 16:01

Rasmus Lund-Nielsen (M):

Det synes jeg, som jeg nævnte før, er en lidt forfejlet fokus: Skal vi stemme for, eller skal vi stemme imod det her borgerforslag, som er så uforpligtende, som det er, selv om jeg synes, det er ekstremt godt, og jeg har indtryk af, at intentionen med borgerforslaget først og fremmest er at starte en debat, og det er jo den, vi har nu? Der står jo i borgerforslaget, at det er minimum et af de ni punkter, der skal indføres. Derfor kan man sagtens stemme for, men hvad er det så for et punkt, vi ligesom vil indføre? Det er det, det er vigtigt for mig at vi får konkretiseret. Om det er via at stemme ja eller via en beretningstekst, er mindre vigtigt.

Kl. 16:02

Den fg. formand (Annette Lind):
Fru Mona Juul, værsgo.

Kl. 16:02

Mona Juul (KF):

Tak for det. Men sådan kan vi jo ikke lave lovbehandling. Altså, man er jo nødt til enten at stemme den ene vej eller den anden vej og så komme videre derfra. Vil ordføreren stemme for, eller vil ordføreren stemme imod det her borgerforslag?

Kl. 16:02

Den fg. formand (Annette Lind):
Ordføreren.

Rasmus Lund-Nielsen (M):

Det afhænger jo af, hvad det er, vi vil indføre af de her ni punkter. Det er jo det, vi må drøfte i udvalgsarbejdet. Nej, vi er ikke færdige med at drøfte det. Hele det her handler om at starte den her debat og vise, hvor ekstremt skadeligt det er for børn at være på de sociale medier, og at det er det, vi skal have gjort noget ved.

Kl. 16:02

Den fg. formand (Annette Lind):

Tak til hr. Rasmus Lund-Nielsen fra Moderaterne. Der er ikke flere korte bemærkninger. Så skal vi sige velkommen til SF's ordfører. Værsgo til fru Karina Lorentzen Dehnhardt.

Kl. 16:03

(Ordfører)

Karina Lorentzen Dehnhardt (SF):

Tak for ordet. Jeg vil bare sige et kæmpe ja til det her borgerforslag, og tusind tak for at stille det. Vi har nemlig en utrolig lang tradition for at beskytte børn i Danmark, og det skal vi da også have, når det handler om at beskytte børnenes digitale liv. Vi har aldersgrænser på film, tatoveringer og alkohol i den fysiske verden, sågar for porno, men når det handler om den digitale verden, er der meget få begrænsninger for børn, og der er slet ikke nogen retshåndhævelse. Derfor skal vi også vedtage det her forslag i dag. Nu skal vi altså have regler, som kan beskytte børnene i den digitale verden. Nu må det simpelt hen være slut med udvalg, beretninger, undersøgelser, hvidbøger og venten på EU. Nu skal vi videre med det, vi kan komme videre med.

Jeg vil ikke længere høre på, at det her er forældrenes ansvar og et spørgsmål om opdragelse. Det er det selvfølgelig også, men det er det ikke kun. Ved at sige det synes jeg, det bliver en dårlig undskyldning for ikke at gøre noget. Det efterlader de mest sårbare af børnene på perronen, fordi de har forældre, der ikke kan eller måske ikke vil beskytte dem. Det efterlader også de forældre, som knap nok forstår omfanget af, hvad det er, børnene udsættes for, på perronen, og de kæmper en ulige kamp med techfirmaer, som har massevis af penge, eksperter og tid.

Det så vi jo tydeligt i TV 2's program »Spionerne bag skærmen«, hvor dybt afhængige børn fortalte, at de bare ikke kunne holde op med at spille, at de stod op om natten for at gøre det i smug, og at mange af deres konflikter med forældrene handlede om skærmene. I udsendelsen blev firmaerne afsløret i, at de udmærket godt ved, hvad de laver, når de designer produkterne til at fastholde børnene. Det gør de nemlig helt bevidst, og firmaerne kunne endda se, hvornår børnene blev trætte eller begyndte at kede sig, så de lige kunne sætte ind med et element, som gjorde, at børnene hang på lidt længere.

Derfor skal vi bakke forældrene op med regulering også, og derfor skal borgerforslaget også bakkes op. I SF vil vi ikke længere være med til, at vores børn udsættes for wild west-metoder, fastholdelsesmekanismer og adfærdsdesign, som sluger børnenes tid og penge; det samme gælder kaninhuller af selvskade og andet skadeligt indhold, datahøst, som sælges og bruges mod børnene selv, og aggressive algoritmer, som gør børnene afhængige af porno og suger dem ned i et hul af mistrivsel.

Det er nu 3 år siden, SF fremsatte det første forslag om en digital børnebeskyttelseslov, og det havde faktisk de fleste af elementerne med fra det her borgerforslag. I alt fire forslag har vi fremsat, og i sidste uge fremlagde min kollega Lisbeth Bech-Nielsen så også et katalog til regulering af AI. Allerede i 2020 bad vi regeringen om at se på hele det her kompleks af problemstillinger. Senere kom vores forslag om alderstjek i forhold til at holde børnene ude af de forkerte steder og holde de voksne væk fra børnenes sider, og det er

ikke blevet til ret meget andet end beretninger, hvidbøger, samråd, snakke, flere snakke, udmeldinger og nu også et nyt udvalgsarbejde.

Jeg synes ikke, den går længere. Vi har spildt 3 år, og jeg synes ikke, vi kan spille mere af børnenes tid med at vente på forslag fra EU, som også er gennemlobbet og udvandet af techindustrien selv. Nu må vi gøre det, vi kan. Forslagsstillerne har faktisk gjort sig den umage at servere det her som et katalog. Så lad os nu bare vedtage det og give børn og forældre et håb om, at vi fra nu af altså tager det her dødalvorligt. Helt ærligt synes jeg faktisk, at det er lidt til grin, at løsningen på Snapchats AI-ven, som lige er blevet afsløret i at give manualer til, hvordan man begår selvskade, skulle være en smileyordning, som kan guide forældrene i forhold til at vide, hvornår og hvordan der bliver brugt kunstig intelligens på sociale medier. Altså, Digitalt Ansvar har jo kortlagt, hvordan børn og unge fastholdes i de her kaninhuller af selvskade, og det forhindrer dem i at blive raske.

Jeg er selvfølgelig glad for, at kulturministeren vil gøre noget, men hvad med at hæve aldersgrænsen til 15 år, som vi har foreslået, og indføre alderstjek i stedet for en smileyordning? Det kan håndhæve adgangen. Jeg tænker ikke, at der er noget, techgiganterne hellere vil have end en smileyordning. Nul regulering er nemlig lige præcis, hvad de går og drømmer om. Og så kunne vi sætte en digital grænse for porno på 16 år, ligesom vi har i butikkerne. Mediesundhed for børn og unge har jo vist, hvordan børn bliver afhængige af porno, hvordan de møder den uønsket, og hvordan det ender med at påvirke dem rigtig negativt. Og vi har jo sådan en grænse i den fysiske verden. Dertil kommer, at vi efterhånden også har flere studier, som bekræfter den skadelige virkning af indholdet på børnenes skærme, f.eks. det amerikanske studie, der har kortlagt det for 9-10 årige børn, som har et stort skærmforbrug ... Jeg har ikke nogen tid heroppe, så jeg kan ikke rigtig følge med.

Kl. 16:08

Den fg. formand (Annette Lind):

Der er gået 5 minutter, men ordføreren får lige mulighed for at slutte af.

Kl. 16:08

(Ordfører)

Karina Lorentzen Dehnhardt (SF):

Det lyder godt. Der er blank skærm heroppe nemlig. Det studie har i hvert fald dokumenteret, at skærmforbrug på kort sigt har en stor effekt på børnenes trivsel i forhold til at få depression, angst og alt muligt andet, som er skadeligt for deres helbred.

Så vil jeg bare slutte af med et citat fra Kim Larsens fine sang, for jeg syntes, I skulle have det med. Det er den, der hedder »De Smukke Unge Mennesker«. Den er fra 1980'erne, og det var før ChatGPT, iPads og alt muligt, og den går sådan her: »Der var nogen som blev tilbedt/andre måtte nøjes med/digitale vuggestuer/og tilfældig kærlighed«. Det synes jeg ikke vores børn skal have. Tak for ordet.

Kl. 16:09

Den fg. formand (Annette Lind):

Tak for ordførertalen. Vi skal måske lige have ringet efter en betjent, så vi kan få kigget på det her med taletidsuret.

Der er et par korte bemærkninger. Den første, jeg gerne vil give ordet til, er fru Birgitte Vind fra Socialdemokratiet. Værsgo.

Kl. 16:09

Birgitte Vind (S):

Tak for det, og tak for en rigtig, rigtig god ordførertale. Jeg havde også forventet, at den var så dedikeret, som den var.

Jeg ville egentlig gerne have, at ordføreren kunne sige lidt om, hvad det er for nogle helt konkrete ting, som ordføreren tænker vi

skulle indføre nationalt nu og her, og som ordføreren ikke mener vi får dækket i DSA'en og andet? Er der nogle helt konkrete ting, som ordføreren mener vi lige kunne gå ind at gøre i morgen? Tak.

Kl. 16:09

Den fg. formand (Annette Lind):

Værsgo.

Kl. 16:10

Karina Lorentzen Dehnhardt (SF):

Jeg har sådan set nævnt et par stykker af dem. Vi kunne sætte en aldersgrænse i forhold til porno; vi kunne sætte en aldersgrænse, der er højere i forhold til sociale medier; og vi kunne tage alderstjek i brug, som man jo allerede gør nogle steder. Det er i hvert fald et par konkrete steder, man kan starte, og det tror jeg sådan set også ville løse noget af udfordringen med aggressive algoritmer, adfærdsdesign og alt muligt andet. Så det vil være det primære, vil jeg sige, at gå i gang med.

Kl. 16:10

Den fg. formand (Annette Lind):

Tak for det. Der er en anden kort bemærkning. Værsgo.

Kl. 16:10

Birgitte Vind (S):

Tak for det. Vi er sådan set meget enige i, at der er nogle ting, vi godt kan gå ind at kigge på ret hurtigt. Så vidt jeg husker, var SF's gruppe i Europa-Parlamentet nogle af dem, der stemte imod aldersverificering i sin tid, da man skulle lægge op til DSA'en. Det undrede mig jo så lidt, og jeg er da egentlig glad for, at partiet her i Danmark så måske vil gå en anden vej. Hvordan har man i SF tænkt sig fremadrettet at samarbejde med EU lige omkring den der ting? Tak.

Kl. 16:11

Den fg. formand (Annette Lind):

Ordføreren, værsgo.

Kl. 16:11

Karina Lorentzen Dehnhardt (SF):

Det kan jo nok ikke komme bag på ordføreren, at SF's nationale folketingsgruppe går ind for aldersverificering, for vi har jo fremsat et forslag om det i 2021, som i øvrigt heller ikke blev til noget, men igen blev sovset ind i en beretning. Så det står vi sådan set ved.

Jeg synes, det er fint, at der kommer noget regulering fra EU. Jeg er bare ikke helt tilfreds med, hvordan den ser ud, og jeg synes, der er for meget, der er overladt til techgiganterne selv at regulere i DSA'en. Så det kommer selvfølgelig til at udgøre en bund, og det er godt, for vi har ikke ret meget at læne os op ad i dag. Men jeg tror simpelt hen også, at vi bliver nødt til nationalt selv at definere, hvad vi vil på nogle punkter.

Kl. 16:11

Den fg. formand (Annette Lind):

Så vil jeg gerne give ordet til hr. Rasmus Lund-Nielsen fra Moderaterne. Værsgo.

Kl. 16:11

Rasmus Lund-Nielsen (M):

Tusind tak for en virkelig god tale. Særlig er jeg glad for, at ordføreren kobler sociale medier og de her smartphones til trivselskrisen. Det er jo lidt i modsætning til partifællen hr. Jacob Mark, der kobler vores skolepolitik til trivselskrisen. Så jeg vil egentlig høre ordføreren, om ordføreren er enig i, at de sociale medier og smartphones er den primære årsag til, at vi ser en stigning i antallet af unge, der mistrives.

Den fg. formand (Annette Lind):
Værsgo til ordføreren.

Kl. 16:12 spørgsmål om det. Derfor må jeg gå ud fra, at det er noget, ordføreren har en særlig viden om. Jeg er nemlig oprigtig nysgerrig på, hvilken model for aldersverificering ordføreren og SF mener man skulle implementere. For når jeg spørger i mit netværk og på Twitter og andre steder, prøver at få fat i nogle eksperter og nogle input, er der ikke nogen, der kan fremlægge en løsning, der fungerer, og som ikke er bundet op på en identitet, og som jeg personligt mener ville være meget skadelig hvis man implementerede. Så jeg vil bare høre, om ministeren har nogle konkrete løsningsforslag til, hvordan man skal implementere og håndhæve aldersgrænser.

Kl. 16:15

Karina Lorentzen Dehnhardt (SF):

Jeg har ingen forudsætninger for at sige, om det er den primære årsag, men jeg er ret sikker på, at det spiller en kæmpe rolle, ligesom det selvfølgelig også spiller en rolle, hvor mange voksne der er i en vuggestue, for det betyder noget for, hvor meget menneskelig kontakt man har, altså om der er nogen, der kan trøste en, når man kommer galt af sted. Så jeg tror, det er en kompleks størrelse, hvor vores velfærd har været udvandet, klasser er blevet for store, der er for få voksne, også i folkeskolen, og der er for mange børn, der bliver sårbare og ikke får den rigtige hjælp i tide. Så jeg tror, tingene hænger sammen, og jeg vil rigtig gerne være den, der ligesom siger, hvad der vægter mest, men jeg er ret sikker på, at det her omkring sociale medier, spil og apps har en rigtig stor indflydelse, og vi begynder først nu at se konturerne af det og få noget forskning på det faktisk. Men nu begynder dokumentationen sådan set også at komme ind.

Kl. 16:13

Den fg. formand (Annette Lind):
Hr. Rasmus Lund-Nielsen, værsgo.

Kl. 16:13

Rasmus Lund-Nielsen (M):

Jeg er rigtig glad for, at ordføreren anerkender det. Grunden til, at jeg spørger, er også, at vores skolepolitik jo er et nationalt fænomen, og jeg er i øvrigt helt enig i, at det betyder rigtig meget, at vi har gode vilkår i daginstitutionerne og i skolen. Men mistrivlsen er jo et internationalt fænomen, og vi ser jo faktisk trivlsen styrtdykke efter introduktionen af smartphones og sociale medier. Så jeg mener klart, at det er det, der er den primære årsag, men jeg er også enig i, at vi selvfølgelig også skal kigge på de rammer, vi giver børn.

Kl. 16:13

Den fg. formand (Annette Lind):
Ordføreren.

Kl. 16:13

Karina Lorentzen Dehnhardt (SF):

Jeg tror helt sikkert, at det betyder rigtig, rigtig meget, og muligvis har ordføreren også ret i det. Det kan jeg ikke rigtig stå og sige her på talerstolen, men jeg er ret sikker på, at det her spiller en kæmpe rolle i mistrivlseskrisen. Og så gør det jo helt sikkert ondt værre, når der ikke er voksne nok til at tage sig af børnene. De sidder, når de ikke er i daginstitutionerne og i skolen, så også bare hjemme med deres smartphone, og det tror jeg ikke gør noget godt i et børneliv.

Kl. 16:14

Den fg. formand (Annette Lind):

Tak for det. Jeg vil bare sige, at uret er begyndt at virke igen, kan jeg se. Det var vist lige blevet geninstalleret. (*Karina Lorentzen Dehnhardt* (SF): Det kan jeg afvise at det gør.) Er det, fordi det ikke er startet? (*Karina Lorentzen Dehnhardt* (SF): Nej, det er ikke startet.) Vi kigger på det.

Jeg vil gerne give ordet til hr. Alexander Ryle fra Liberal Alliance. Værsgo.

Kl. 16:14

Alexander Ryle (LA):

Tak. Jeg trykkede mig ind, fordi jeg jo kan forstå, at ordføreren nærmest er ekspert i aldersverificering, og at SF tidligere har stillet

Den fg. formand (Annette Lind):
Værsgo til ordføreren.

Kl. 16:15

Karina Lorentzen Dehnhardt (SF):

Tak for det. Nu er jeg jo ikke minister – endnu. Så var der nok sket lidt mere på det her område. Men jeg har testet et system fra England, som er baseret på ansigtsgenkendelse af børns ansigter, og det betyder, at når et barn så forsøger at logge ind, vil den kunne sige, at det her barn er 9 år, og at det ikke skal have adgang. Det er et system, som ikke lagrer nogen oplysninger, men simpelt hen baserer sig på ansigter. Skulle man så ved en fejl blive lukket ude af systemet, fordi det ikke kunne aldersbestemme ordentligt, er der en vej til ligesom at kunne klage over det og blive lukket ind alligevel. Det er selvfølgelig ikke hundrede procent omgælsesfrit, for man kan jo godt få en ældre kammerat til at logge sig ind. Men det kunne være et meget simpelt system at gøre det her med.

Jeg kender ikke det franske system godt nok til at vide, præcis hvordan det er indrettet, men jeg har forstået, at man også kan lave en form for NemID-validering, for det har jeg nemlig engang spurgt justitsministeren til.

Kl. 16:16

Den fg. formand (Annette Lind):

Tak for det. Er der en anden kort bemærkning? Det er der. Værsgo.

Kl. 16:16

Alexander Ryle (LA):

Det er, fordi ordføreren – og jeg beklager, hvis jeg kaldte ordføreren minister tidligere – nu sagde, at NemID måske kunne være en løsning. Men NemID-setuppet er jo netop baseret på identitet, og såfremt man går den vej, kan ordføreren så nævne et par potentielle konsekvenser, hvis staten eller techgiganter kan tracke, hvem der har skrevet hvad eller ment hvad, i forhold til hvis det skulle blive lækket?

Kl. 16:17

Den fg. formand (Annette Lind):

Tak. Værsgo.

Kl. 16:17

Karina Lorentzen Dehnhardt (SF):

Det er jo klart, at kernen i det her skulle være, at det ikke skulle være personhenførbart. Så det er selvfølgelig noget, man er nødt til at iagttage, hvis man skal lave sådan et system. Det er i hvert fald vigtigt for os i SF. Jeg tror ikke, der var nogen af os, der kunne tænke os, at f.eks. et forbrug af porno blev tracket af nogen som helst, hverken børn eller voksne. Så det er jo ret afgørende, at man får kigget på den del. Jeg tror i hvert fald bare, at vi skal være mere optaget af løsningerne. Jeg hører altid, at alle problematiserer alt muligt, og det spænder ben for, at vi ligesom kommer videre ad den vej, hvor vi beskytter børnene. Men selvfølgelig er det et meget, meget reelt spørgsmål.

Kl. 16:17

Den fg. formand (Annette Lind):

Tak til fru Karina Lorentzen Dehnhardt. Der er ikke flere korte bemærkninger til SF's ordfører. Så skal vi sige velkommen til Danmarksdemokraternes ordfører. Værsgo, fru Betina Kastbjerg.

Kl. 16:18

(Ordfører)

Betina Kastbjerg (DD):

Tak for det. Det er jo altid dejligt, når et borgerforslag opnår nok stemmer til, at vi skal behandle det her i Folketingssalen. Det vidner jo om, at det er et emne, som er vigtigt for befolkningen. Derfor vil jeg gerne takke hovedstilleren, Imran Rashid, som vi også havde fornøjelsen af at møde på et foretræde i Digitaliseringsudvalget.

Dette forslag er et utrolig vigtigt forslag. Vores børn og unge er særlig sårbare over for indsamling og udnyttelse af deres persondata. Deres ukritiske forbrugsmønstre gør dem til oplagte mål for markedsføring, der kan manipulere dem i en ekstrem grad. Vi ser en stadig mere sofistikeret og effektiv digital manipulation, der tiltrækker og fastholder børns opmærksomhed. Det kan have negative konsekvenser for deres sikkerhed, deres mentale trivsel og deres opfattelse af verden.

Der foreslås derfor nogle konkrete initiativer inspireret af lovgivning i lande, som vi normalt sammenligner os med. Det inkluderer bl.a. forbud mod indsamling af data fra børn under 16 år, forbud mod adfærdsbaseret markedsføring til børn under 16 år og forbud mod manipulerende designpraksisser og krav om Child Rights Impact Assessment før lanceringen af produkter og tjenester, der er rettet mod børn og unge.

Forslaget er baseret på vellykkede tiltag fra lande som Frankrig, Tyskland, Storbritannien og USA, der allerede har indført lovgivning for at beskytte børn og unge. Vi kan heller ikke se bort fra den hårde kendsgerning, at vores børn og unge bruger mere end 5 timer dagligt på underholdningsmedier og dermed har en europæisk rekord i skærmtid. Vi ser et markant fald i deres fysiske samvær med jævnaldrende, og denne udvikling reducerer deres muligheder for at få vigtige oplevelser af fysiske fællesskaber.

Nu var jeg her desværre ikke under de første taler, men jeg kan forstå, at regeringen har stillet sig positiv over for forslaget, men desværre ikke vil støtte det. Så jeg håber jo, at regeringen måske vil komme med et egentligt lovforslag, der tager hånd om de her ting. Vi står uden tvivl med en udfordring, og den vil vi i Danmarksdemokraterne rigtig gerne være med til at løse, så vi støtter naturligvis op om dette forslag.

Kl. 16:20

Den fg. formand (Annette Lind):

Tak til fru Betina Kastbjerg. Der er ikke nogen korte bemærkninger. Så vil jeg gerne sige velkommen til hr. Alexander Ryle fra Liberal Alliance. Værsgo.

Kl. 16:20

(Ordfører)

Alexander Ryle (LA):

Tak for ordet. Jeg vil gerne starte med at sige, at jeg er glad for, at det her borgerforslag er med til at igangsætte en debat om især børn og unges brug af sociale medier såsom Instagram, TikTok og Snapchat. For sociale medier fylder meget i dag og kommer kun til at fylde endnu mere i fremtiden, og hvis vi som samfund skal have en jordisk chance for at kunne forstå samtidens teknologiske kvantespring, er vi nødt til at forholde os til det. Derfor er det vigtigt, at vi har en åben dialog om både det gode og det dårlige.

I Liberal Alliance mener vi, at der er flere gode elementer i borgerforslaget, som vi gerne vil være med til at kigge nærmere

på. For ingen, heller ikke i Liberal Alliance, ønsker et fuldstændig ureguleret internet, hvor brugerne er overladt til sig selv, og hvor techvirksomheder har fuldstændig frit spil til at fastholde børn og unge, høste deres data og præsentere dem for skadeligt indhold. Men at forbyde al adfærdsdesign i teknologi rettet mod børn og unge mener vi ikke er realistisk eller ønskeligt, da adfærdsdesign er en del af ethvert spil, hjemmeside eller socialt medie.

Vi er heller ikke enige i, at techfirmaer skal blokere for adgangen til sociale medier-platformer for danske unge, hvis de ikke har fået tilladelse fra deres forældre, for platformene bringer også en masse godt med sig. Flere studier viser, at sociale medier udvider unges muligheder for at komme i kontakt med hinanden, opbygge nye relationer og digitale fællesskaber, og at de udgør en vigtig kilde til information. Det har en vigtig betydning for unges trivsel, særlig for socialt sårbare børn og unge, som ofte har glæde af de digitale fællesskaber.

Så hvis man med mindreårige mener børn og unge under 18 år, er vi meget imod forslaget. Hvis man til gengæld mener mindreårige i forhold til GDPR-loven, dvs. 13 år i Danmark, så vil vi gerne kigge nærmere på, hvordan vi i Danmark kan blive bedre til at håndhæve de eksisterende regler på området. Men det er svært uden aldersverificering, og aldersverificering er et svært emne; jeg har i hvert fald endnu til gode at se løsninger, som virker, og som samtidig ikke er bundet op på en brugers identitet. For os er det afgørende, at man forsatsat kan være anonym på internettet. Derfor er det nødvendigt at sikre en løsning, som kan verificere alder, uden at man efterfølgende kan tracke, hvem der har skrevet hvad, hvilke grupper de er med i, og hvilke særlige personlige præferencer de måtte have i forhold til f.eks. seksualitet.

Jeg har skrevet et speciale om brug af sociale medier i Egypten under revolutionen, og jeg ønsker ikke at forestille mig, at dem, der var aktive i det oprør, skulle logge ind med en eller anden form for egyptisk MitID. Så tror jeg, det var endt skidt for mange af dem, og at de var blevet præventivt anholdt eller det, der er værre, fordi de havde ytret deres sande mening. Derfor er en løsning baseret på MitID ikke den rette løsning. Det vil være det perfekte overvågningsredskab for staten til at føre kontrol med os og følge med i vores digitale liv, hvis den altså ønsker det og kan slippe af sted med det. Derfor kan aldersverificering gennem en MitID-løsning aldrig være noget, som jeg mener et frit samfund kan stå inde for.

Vi er også skeptiske over for, at Danmark skulle gå enegang i forhold til regulering af digitaliseringsområdet. Vi mener, at det giver langt mere mening, at EU's medlemslande, herunder Danmark, går sammen om at lave fælles regulering på tværs af landene. Og der er jo faktisk blevet lavet en masse regulering på det her område, som er i gang med at blive implementeret lige nu. Det drejer sig f.eks. om EU's Digital Services Act, som adresserer flere af de elementer, som er nævnt i borgerforslaget, f.eks. at der stilles krav til gennemsigtighed i algoritmer, og at techvirksomheder pålægges et ansvar for moderation af indhold og regler for markedsføring mod børn og unge. Det er alt sammen vedtaget allerede og kommer til at regulere de 17 største platforme og 2 største søgemaskiner, og det skal de leve op til allerede fra august i år.

Derfor mener vi ikke, at man bør indføre ny regulering, før vi har set resultaterne af den regulering, der allerede er vedtaget. Selvfølgelig om man kunne ønske sig, at det gik endnu hurtigere, tror jeg det er urealistisk at tro, at vi herhjemme skulle kunne nå at vedtage og implementere dansk lovgivning hurtigere end det, der er på vej fra EU. Hvis der er behov for yderligere regulering, mener vi stadig at det bør komme i form af EU-regulering.

Her til sidst vil jeg bare lige nævne, at der jo også er andre redskaber til at sørge for, at børn og unge får et sundere forbrug af sociale medier, som ikke har at gøre med politisk regulering. Det kunne f.eks. være, at forældrene tager et større ansvar for, hvad

deres børn laver på sociale medier, bl.a. ved at bruge de løsninger, der allerede findes på mange platforme i dag, med skærmtidskontrol og forældrekontrol. Vi er også for, at de enkelte skoler laver regler for brug af skærme i skolerne, og vi bakker op om et fag som teknologiforståelse. Tak for ordet.

Kl. 16:25

Den fg. formand (Annette Lind):

Tak for ordførertalen. Der er et par korte bemærkninger, og den første, jeg gerne vil give ordet til, er hr. Rasmus Lund-Nielsen, Moderaterne. Værsgo.

Kl. 16:25

Rasmus Lund-Nielsen (M):

Mener ordføreren, at introduktionen af sociale medier samlet set har øget trivsel blandt unge?

Kl. 16:25

Den fg. formand (Annette Lind):

Ordføreren.

Kl. 16:25

Alexander Ryle (LA):

Jeg tror i hvert fald, at såfremt man skulle udelukke teenagere fra at være på sociale medier i dag, ville det have nogle meget store konsekvenser, fordi de jo er vant til at kommunikere med hinanden, indgå i fællesskaber og finde information. Der er rigtig mange ting, de får ud at være på sociale medier. Jeg anerkender egentlig også, at der er nogle negative sider ved at have et for stort forbrug af sociale medier. Jeg tror, at de fleste af os også godt kan mærke, at det, når vi sidder med vores telefoner fremme og bliver distraheret af e-mails, notifikationer og sms'er, kan være svært at fokusere på det, man er i gang med, og være nærværende med sine omgivelser. Så det har helt sikkert også nogle negative konsekvenser. Jeg er ikke sikker på, hvad der vægter tungest, jeg er bare meget imod, at vi herindefra skal definere, hvad der er rigtigt og forkert for den enkelte. Ude på den anden side af Borgens tykke mure tror jeg familierne selv er bedst til at regulere det.

Kl. 16:26

Den fg. formand (Annette Lind):

Tak. Er der endnu en kort bemærkning? Det er der. Værsgo.

Kl. 16:27

Rasmus Lund-Nielsen (M):

Det er mere, fordi det strider imod al forskning ikke at kunne se, at introduktionen af de sociale medier har medført en klar stigning i mistrivsel blandt især børn og unge, og det er jo dem, som det her borgerforslag handler om. Så det handler om at prøve at regulere det for netop de f.eks. 13-16-årige. Er ordføreren med på at begrænse de sociale mediers anvendelse blandt den målgruppe?

Kl. 16:27

Den fg. formand (Annette Lind):

Ordføreren.

Kl. 16:27

Alexander Ryle (LA):

Jeg mener ikke, det er noget, som vi herinde, der skal lave lovgivning, skal regulere. Jeg mener, at det er noget, som forældrene har et meget stort ansvar for at regulere. Så anerkender jeg også, at det kan være svært for forældrene at gøre det, hvis ikke de har nok viden om, hvad deres børn foretager sig, og derfor er jeg glad for den debat, vi har nu. Jeg synes også, det er fint, at vi opsætter nogle retningslinjer og gør forældrene opmærksomme på fordele og

ulempen, men jeg mener ikke, at der er behov for, at vi herinde skal sige, hvad der er rigtigt og forkert for børn ude på den anden side.

Kl. 16:27

Den fg. formand (Annette Lind):

Tak for det. Så vil jeg gerne give ordet til fru Birgitte Vind, Socialdemokratiet. Værsgo.

Kl. 16:28

Birgitte Vind (S):

Tak, og tusind tak for en god ordførertale. Jeg synes, der jo er rigtig, rigtig mange fremragende aspekter af, hvorfor det er så svært at regulere. For det er nemlig rigtig, rigtig svært, både i forhold til den lovgivning, vi har i dag, og de frihedsrettigheder, vi også gerne vil give til det enkelte menneske, for der er jo ingen af os, der ønsker et overvågningssamfund.

Men jeg vil også alligevel lige høre ordføreren, om ordføreren ikke mener, at techgiganterne også har et ansvar – altså, når man laver nogle produkter, når man sætter nogle ting på markedet, er der også nogen, som har et ansvar for, hvad det er, der bliver lagt ud på nettet – og at vi også med rimelighed kan stille krav og have nogle forventninger til techgiganterne. Tak.

Kl. 16:28

Den fg. formand (Annette Lind):

Hr. Alexander Ryle.

Kl. 16:28

Alexander Ryle (LA):

Jeg mener i hvert fald, at virksomhederne har et ansvar for at overholde gældende lovgivning. På en række områder findes der jo allerede lovgivning; den dokumentar, som ordføreren selv talte om i sin ordførertale, med børns data, der bliver indsamlet, og som man kan købe via en eller anden hjemmeside i Singapore, er jo et eksempel på et område, hvor der faktisk er lovgivning, men hvor der af en eller anden grund sker noget, der ikke skal ske, altså at lovgivningen ikke bliver overholdt.

Jeg mener egentlig også, at det tilsyn, som vi fører med techgiganter, skal være bedre. For hvis vi har regler, skal vi overholde reglerne. Ellers giver det ikke mening at have dem. Så et stærkt tilsyn må også være nødvendigt, for at vi kan overholde de regler, vi bliver enige om herinde og i EU.

Kl. 16:29

Den fg. formand (Annette Lind):

Fru Birgitte Vind.

Kl. 16:29

Birgitte Vind (S):

Jamen det er jeg rigtig glad for at høre, for jeg deler fuldstændig ordførerens betragtning om, at der skal noget regulering til. Så var ordføreren inde på det her med, at man endnu ikke havde set nogen eksempler på aldersverificering, som virkede, og det er jo også derfor, det ikke er blevet indført endnu. Det er, fordi det er så svært.

Men i Frankrig kigger man jo i øjeblikket på og er ved at udvikle en app, som man skal have for at kunne tilgå det her, så man bevarer sin anonymitet. Jeg tror ikke, der er ret mange af os, der helt præcis ved, hvordan den virker, men hvad ville ordføreren sige til f.eks. sådan en løsning, hvis det nu viste sig, at man kunne bevare sin anonymitet? Tak.

Kl. 16:30

Den fg. formand (Annette Lind):

Værsgo til ordføreren.

Kl. 16:30

Alexander Ryle (LA):

Det er jeg faktisk åben over for. For vi har i dag f.eks. regler om, at man skal være 13 år for at oprette en profil på et socialt medie, men det nytter jo ikke noget, hvis man nemt kan omgå de regler ved enten på en hjemmeside at krydse en boks af eller på en platform at lyve om sin alder.

Derfor er aldersverificering jo noget, vi er nødt til at se ind i, for at vi kan overholde det her. Men jeg har stadig til gode at se den endelige løsning, før jeg kan sige, om det er noget, vi er for eller imod.

Kl. 16:30

Den fg. formand (Annette Lind):

Tak til hr. Alexander Ryle fra Liberal Alliance. Der er ikke flere korte bemærkninger. Så er det fru Mona Juul fra Det Konservative Folkeparti, som jeg gerne vil give ordet til. Værsgo.

Kl. 16:30

(Ordfører)

Mona Juul (KF):

Tak for ordet, og tak til forslagsstillerne for et godt og velskrevet borgerforslag. Jeg er vild med teknologi, digitalisering og sociale medier. Jeg synes, at udvikling er fantastisk, og er begejstret over de mange nye måder, vi kan indrette os på, løse svære opgaver på og gøre mange ting nemmere på. Jeg synes også, at det er toppen, at alle kan komme til orde, at dem, der vil, kan målrette deres budskaber, og at samtaler kan være lærerige, oplysende og skabe underholdning og holdninger. Vi lever i sandhed i en fantastisk tid, en spændende tid, synes jeg. Det er en tid, hvor de mange muligheder også giver udfordringer, som vi skal tage os af. Vi skal tage os af det vidensbaseret, og vi skal tage os af det fagligt.

Første gang jeg for alvor stødte på den negative side af det digitaliserede samfund, var helt tilbage i 2015, hvor jeg var med til at lave et studie, som vi kaldte »Den digitale børnefamilie«. Det handlede om forbrug, værdier, vaner, livsstil og samvær, som alt sammen blev undersøgt. Flere af resultaterne var rent ud sagt rystende. Forældrene var stressede og syntes ikke, at tiden rakte. Det var der egentlig ikke noget nyt i, men at forældrene rent mentalt havde det værre i de timer, de tilbragte sammen med børnene, end når de var på arbejde, var jeg ærlig talt ret chokeret over, også fordi forældrene angav arbejde som en af de største årsager til stress. Særlig søndag eftermiddag og om aftenen med familien blev opfattet som strid og konfliktfyldt, for her starter ugens ræs forfra, og weekendens bristede forhåbninger om samvær og nærvær rammer.

Man kan også erfare i den rapport, at forældrene ofte belønner sig selv, når børnene er gået i seng, med endnu flere digitale medieoplevelser. Og man kalder det en belønning i den her rapport. Typisk gennemtrawler man Facebook, bruger måske tid på et spil på mobiltelefonen, får tjekket sin arbejdsmail eller streamer en serie fra en af husets skærme. Faktisk var det sådan på det tidspunkt, at næsten hver anden mand fortsatte arbejdsdagen derhjemme, mens det samme gjaldt for hver fjerde kvinde. Det skyldtes ikke kun de teknologiske muligheder, men det var tydeligt, at de her ustandselige afbrydelser af samværet og nærværet havde konsekvenser. Der var sket en fuldstændig og fundamental forandring af familielivet, ja, nærmest et skred. Noget af det mest tankevækkende var, at selv når forældrene havde tid til at være sammen, efter at børnene var blevet puttet, valgte de i stedet at bruge tiden på noget digitalt og ofte hver for sig. Der var ingen dybe samtaler og ingen knalderi – det får vi hverken mere nærvær eller flere børn af.

Jeg nævner alt det her, fordi det allerede dér var tydeligt, at hvis vi udnyttede teknologien rigtigt, kunne vi som mennesker og familier komme tættere på hinanden, men at alt for ofte skaber de

teknologiske muligheder mere afstand imellem os. Det er præcis det modsatte af, hvad de sociale medier ellers i tidernes morgen slog sig op på. Det giver nogle grundlæggende udfordringer, som vi hver især skal løse, og som vi politisk er nødt til at hjælpe med. Vi gør det ikke ved bare at forbyde og slette det hele. Vi kommer ikke tilbage til de gode gamle dage – dengang med rundbold på vejen, sand imellem tæerne og »ja«, »nej« eller »jeg ved ikke« til, om du vil være kæresten. Det er nemlig i stor stil blevet erstattet med Counter-Strike, Snapchat og nøgenfotos.

Den virkelighed er vi nødt til at forstå, før vi kan forholde os til den, og før vi finder ud af, hvad der kan accepteres i et moderne samfund. For selv om vi ved, at overdreven og forkert brug af digitale medier kan være en del af forklaringen på, at flere unge oplever udfordringer i barndommen og skolen, endda oplever decideret mistrivsel, skal vi både fare med lempe og være markante. Ligesom der er en årsag til, at vi tager særlige hensyn til børn i reklamer, skal vi på samme måde passe på vores børn og unge. Det er vi i Det Konservative Folkeparti i fuld gang med at se på.

Lovgivning fungerer nu engang bedst, når det som sagt er baseret på viden og ikke tro. Vi venter f.eks. i spænding på at nærlæse den nye undersøgelse af børns digitale liv, som ADD-projektet i dag har præsenteret. ADD-projektet arbejder for, at demokratiet styrkes af den digitale udvikling gennem forskning, øget teknologiforståelse, digital dannelse og dialog. Det kan jeg godt lide. Den tilgang kan vi bruge til noget. Den tilgang bør vi lytte til. For der er sket meget siden det studie, jeg var med til i 2015, og opgaven er ikke ligefrem blevet mindre, særlig når det gælder børn og unges tryk og sikkerhed i det digitale liv.

Derfor stemmer vi rigtig gerne for det her forslag. Vi synes faktisk ikke, at tiden er til pjat. Vi kan lige så godt lægge pres på regeringen for at komme med konkrete bud på, hvordan vi får adgang til sociale mediers anvendelse af data, for det er jo noget af en black box, og får lavet forbud mod deres eventuelle anvendelse heraf over for børn og unge.

Kl. 16:35

Den fg. formand (Annette Lind):

Tak til fru Mona Juul for ordførertalen. Den var meget malerisk – jeg ved faktisk ikke, om man må sige »knalderi« her på talerstolen, men det tænker jeg måske nok er sådan lidt op til den enkelte.

Der er en kort bemærkning, og det er til fru Birgitte Vind. Værsgo.

Kl. 16:35

Birgitte Vind (S):

Ja, det vil jeg nok sige, fru Mona Juul. Ordføreren har nogle gange anklaget mig for at være meget malerisk – men tak for oplevelsen. Og tak for en god ordførertale.

Jeg synes jo, at der er rigtig mange aspekter i det, ordføreren kommer med. Jeg er bare sådan lidt i tvivl om, om ordføreren mener, at det bare skal være helt frit, i forhold til at vi skal snakke digital dannelse. For det kan jeg høre at ordføreren er rigtig begejstret for. Det kan vi jo ikke komme udenom, altså digital dannelse. Men mener ordføreren også, at vi skal regulere techgiganterne og have lidt hånd i hanke med, hvad de går og laver? Tak.

Kl. 16:36

Den fg. formand (Annette Lind):

Ordføreren.

Kl. 16:36

Mona Juul (KF):

Jamen jeg er glad for, at jeg også kan danne billeder i hovedet på ordføreren, ligesom ordføreren somme tider gør hos mig, hvilket jeg også somme tider har drillet ordføreren lidt med. Vi kommer

til i langt højere grad, end vi gør i dag, at stille større krav til techgiganter, ligesom vi gør det til alle andre typer af virksomheder. Vi kan ikke leve med, at vi ikke kender algoritmerne. Vi aner ikke, hvad det er, der ligger bag.

Hvorfor jagter man ordføreren i forhold til et tørklæde eller det tøj, ordføreren har på nu, når ordføreren lige har købt et par sko? Det forstår vi. Men der er rigtig meget af den jagen rundt, der foregår på de sociale medier, som vi ikke ved noget om, og det er en af de ting, som vi absolut skal have styr på.

Kl. 16:37

Den fg. formand (Annette Lind):

Tak for det. Så er den næste, jeg gerne vil give ordet til, hr. Alexander Ryle fra Liberal Alliance. Værsgo.

Kl. 16:37

Alexander Ryle (LA):

Tak. Tak for en fin tale. Grunden til, at jeg tager ordet, er, at ordføreren sådan lidt i en bisætning nævner teknologiforståelse i talen, og det kan godt være, ordføreren har givet udtryk for det tidligere, men er det Konservatives politik at indføre teknologiforståelse i grundskolen, og hvordan kunne ordføreren i så fald se for sig, at det skulle implementeres?

Skulle det være et separat fag, en temauge eller inkluderes i eksisterende undervisning? Er det noget, ordføreren har gjort sig nogle tanker om?

Kl. 16:37

Den fg. formand (Annette Lind):

Fru Mona Juul.

Kl. 16:37

Mona Juul (KF):

Tak for spørgsmålet. Det har vi ikke besluttet os for, altså hvordan vi synes det skal se ud i forhold til det. Som jeg nævnte i min tale, er vi faktisk rigtig meget i gang med at finde ud af, hvad der vender op og ned på mange ting: Hvad skal rollen være for staten, og hvad skal familiens rolle være? Der er det jo klart, at vi måske har nogle ideologiske forskelle herinde i Folketinget, i forhold til hvad vi mener hver enkelt af os skal stå for, og hvad staten skal stå for.

Jeg er ikke sikker på, at det, hver gang der er nogen, der har et forslag om at indføre et nyt fag i folkeskolen, så er en hammergod idé. Men der kan jo i hvert fald være rigtig gode idéer i at sørge for, at der kommer teknologiforståelse allerede fra barnsben.

Kl. 16:38

Den fg. formand (Annette Lind):

Tak for det. Den næste, jeg gerne vil give ordet til, er hr. Rasmus Lund-Nielsen. Værsgo.

Kl. 16:38

Rasmus Lund-Nielsen (M):

Tak for en rigtig god tale. Det glæder mig, at ordførerens parti også gerne vil omfavne det her borgerforslag. Grunden til, at jeg tager ordet, er, at jeg vil slå fast, at der jo ikke er nogen, der taler for, at vi skal forbyde de sociale medier. Men jeg vil høre, om ordføreren er enig i, at der kunne være ræson i at hæve aldersgrænsen for, hvornår man benytter de sociale medier.

Kl. 16:38

Den fg. formand (Annette Lind):

Ordføreren.

Kl. 16:38

Mona Juul (KF):

Tak. Jeg tror, det måske var sådan lidt for billedrigt at sige det her med, at vi bare skal forbyde det hele. Men det er, fordi jeg somme tider har hørt det lidt sådan, og det er jeg faktisk rigtig meget imod. Vi skal ikke være ukritiske, men vi skal jo også favne virkeligheden og fremtiden, og det synes jeg vi nogle gange glemmer. Altså, det er jo heller ikke sådan, at alle, der har spillet spil, f.eks. er blevet bankrøvere, vel?

I forhold til aldersverificering vil jeg sige, at jeg faktisk synes, at der er mange holdninger til det, og jeg har også lagt mærke til i forhold til SF's forslag, at der også har været en anden holdning. Det kunne jeg faktisk godt tænke mig at dykke noget mere ned i, inden vi nu kaster os over noget lovgivning og skal stå her og stemme rødt eller grønt.

Kl. 16:39

Den fg. formand (Annette Lind):

Tak for det. Så vil jeg gerne sige tak til fru Mona Juul, for der er ikke flere korte bemærkninger. Den næste, vi skal sige velkommen til, er hr. Pelle Dragsted fra Enhedslisten. Værsgo. Der er 5 minutters taletid.

Kl. 16:39

(Ordfører)

Pelle Dragsted (EL):

Tak for ordet, formand. Og ikke mindst tak til stillerne af det her borgerforslag og de mange borgere, som har engageret sig ved at være inde og støtte op om det og har givet anledning til, at vi kan have den her debat i dag. Det viser, at det her spørgsmål om regulering af techgiganterne og hele vores sådan digitale verden og ikke mindst dens skadelige adfærd over for børn og unge er noget, der optager rigtig mange mennesker – og det er med god grund.

Jeg tror, at mange af os, uanset om man var bekendt med stoffet eller ej, alligevel var chokerede over at se TV 2's dokumentar om, hvordan producenter af f.eks. spil rettet mod børn og unge helt bevidst udvikler de her spil på en måde, der har til formål at fastholde de unge og børnene time efter time foran skærmene; hvordan det simpelt hen er en helt bevidst del af teknologien; hvordan de her selskaber anvender teknikker, der svarer til dem, der gør mennesker til ludomaner, altså spilafhængige; hvordan vi faktisk også nu ser en vækst i antallet af ludomaner i de generationer, der har været udsat for det her; og hvordan selskaberne høster intime data fra børnenes telefoner, sms'er og kalenderaftaler, ja, endda udnytter muligheden for at aflytte de her familier i deres egne hjem.

Det er ret horribelt, og det er jo noget, vi aldrig nogen sinde ville acceptere i den analoge offlineverden, altså at der sådan på den måde blev lukket folk næsten ind i soveværelset, om man så må sige. Og det er jo nok det problem, vi har stået med i mange år, og som måske særlig skiftende regeringer har været plaget af: en stor naivitet, når det gælder reguleringen af den digitale verden og techgiganterne.

Vi har jo nok alle sammen været begejstrede over de nye muligheder, som sociale medier f.eks. gav os for at være i kontakt med andre mennesker og for at have en mere åben offentlig debat, og der er også kommet mange nye vigtige redskaber. Der er jo ikke nogen af os, der har lyst til at være alt det foruden, men vi glemte nok alt for længe, at der også er tale om behård økonomisk business, og at den forretningsmodel, som meget af den digitale verden bygger på, handler om at høste vores data, altså viden om vores adfærd, med henblik på at kunne påvirke og manipulere vores adfærd til at købe bestemte produkter eller ydelser.

Vi glemte alt for længe den enorme magt, vi har overladt til private profitmotiverede selskaber, når det gælder om at sætte rammerne for den offentlige debat, og det er jo det svigt, vi nu ser

konsekvenserne af – med stigende mistrivsel blandt vores unge, som vi kan se i hvert fald tidsmæssigt svarer nærmest en til en til den tid, hvor de sociale medier blev så dominerende, som de er blevet; med en offentlig debat, hvor vi har været vidne til, at algoritmerne fremmer hadtale og polarisering, og hvor det i øvrigt igen er private ikkedemokratiske selskaber, som bestemmer, hvilke stemmer der skal høres, og hvilke stemmer der skal udelukkes, hvilket vi også drøftede forleden dag her i Folketinget; med høst og spredning af vores private og nogle gange intime data.

Så det er mere end på tide, at vi forlader den naivitet, som har præget holdningen til de store techgiganter. Vi skal ikke acceptere, at vores data udnyttes på den måde. Vi skal ikke acceptere, at vores børn og unge manipuleres til at spille deres ungdomsliv foran en skærm. Og vi skal ikke acceptere, at private selskaber styrer rammerne for vores offentlige debat.

Derfor er det også positivt, at der bliver taget initiativer. Det er positivt med DSA'en og en forhåbentlig snarlig regulering af kunstig intelligens. Men det er også vigtigt, at vi ikke sidder på hænderne i Danmark og venter på EU. Ligesom på mange andre områder kan vi nogle gange gøre en forskel ved at gå forrest, og det bør vi også gøre her. Det er der også andre EU-lande der allerede har gjort. Og der synes jeg, at stillerne af borgerforslaget kommer med en række gode forslag, som vi kan starte med.

Derfor kan Enhedslisten også støtte det her forslag. Vi vil i øvrigt fortsætte vores arbejde for at beskytte børn og unge, og ja, sådan set os alle sammen, mod det, som er grov økonomisk udnyttelse fra de store techselskabers side. Tak for ordet.

Kl. 16:44

Den fg. formand (Annette Lind):

Tak til hr. Pelle Dragsted. Der er ikke nogen korte bemærkninger. Så skal vi sige velkommen til Radikales ordfører. Værsgo til hr. Stinus Lindgreen.

Kl. 16:44

(Ordfører)

Stinus Lindgreen (RV):

Tak for det, formand, og tillykke til forslagsstillerne bag borgerforslaget her, som meget hurtigt har fået indsamlet langt over det nødvendige antal underskrifter til, at forslaget kan blive behandlet her i salen. Det vidner jo om, at det er en problemstilling, der har stor bevågenhed både blandt befolkningen og herinde på Christiansborg.

Sociale medier spiller jo en enorm rolle i vores samfund. For mange af os herinde er de kommet til efter vores egen barndom – jeg fik selv først en facebookkonto, da jeg var ph.d.-studerende – mens de unge generationer er vokset op omgivet af et hav af sociale medier, og jeg ser det også hos mine egne børn. Min ældste datter kommunikerer med veninderne via Snapchat, mens min søn snakker med vennerne på Discord, mens de spiller Playstation på hver deres værelse. Det gjorde jeg ikke som barn, ikke mindst fordi der ikke eksisterede internet, smartphones og spillekonsoller dengang, men i dag er det helt almindeligt og en udbredt måde at være social på.

Er det så godt? Er det skidt? Det er i hvert fald nyt, og det er vokset eksplosivt og på relativt få år. Og der er nogle meget bekymrende tendenser lige fra de oplagte fysiske konsekvenser af mindre fysisk aktivitet og mere passiv tid foran skærmen til den effekt, som de digitale medier har på den enkelte person, på det enkelte barns opvækst og trivsel.

Firmaerne bag de meget udbredte sociale medier, som vores børn og unge og vi voksne bruger, er giganter. De er ikke til at komme uden om, og de lever af data og af at fastholde brugernes opmærksomhed. Derfor er vi i Radikale Venstre helt enige med forslagsstillerne i, at der skal reguleres mere og gøres en reel indsats for at beskytte børn og unge mod de negative konsekvenser, der er ved techgiganter og sociale medier for børn og unge. Det skal

gøres ordentligt, så vi rammer rigtigt og begrænser det negative uden at ødelægge det positive, for det er ikke sort-hvidt, det er ikke kun godt eller kun skidt. Den kompleksitet skal vi kunne favne, og her opstiller forslagsstillerne en række punkter, der målrettet skal begrænse de dårlige sider ved teknologien. Den intention deler vi. Meget af det er også bredt anerkendt som problemer, der skal løses, og man er heldigvis kommet langt med det arbejde, også selv om man med rette kan sige, at vi stadig væk halser efter problemerne.

I EU kommer der som nævnt mange gange efterhånden ganske snart en forordning, der allerede fra august i år vil adressere en lang række af de nævnte forslag. Det er positivt, for som også ministeren har forklaret, er mange af de punkter noget, vi er nødt til at regulere i EU og ikke kan begrænse nationalt, selv hvis vi besluttede det herinde i salen. Det faktum er vi nødt til at forholde os til. Omvendt er der også dele, som vi kan løfte nationalt, og det skal vi naturligvis forfølge. Selv om vi som sagt er helt enige i intentionen med borgerforslaget, er vi nødt til i udvalget at få belyst, hvilke dele vi kan løfte nationalt, og hvilke vi er nødt til at løse i EU. Når det er afklaret, skal vi gøre, hvad vi kan, for at regeringen arbejder aktivt for at tage opgaven og ansvaret på sig.

Så endnu en gang tak til forslagsstillerne for at sætte en vigtig sag på dagsordenen, og tak for ordet.

Kl. 16:47

Den fg. formand (Annette Lind):

Tak til hr. Stinus Lindgreen. Der kom lige et ønske om en kort bemærkning i sidste øjeblik, og så er det hr. Rasmus Lund-Nielsen for Moderaterne. Værsgo.

Kl. 16:47

Rasmus Lund-Nielsen (M):

Jeg vil gerne sige tak for en rigtig god tale. Jeg kunne godt tænke mig at høre ordføreren blive lidt mere konkret på, hvilke reguleringer Radikale Venstre er klar til at foretage her i det her spørgsmål.

Kl. 16:48

Den fg. formand (Annette Lind):

Værsgo.

Kl. 16:48

Stinus Lindgreen (RV):

Der kommer noget fra EU, og den forordning ser vi meget frem til. Den adresserer rigtig mange af de punkter her plus meget, meget andet. Nationalt er noget af det, som jeg synes kunne være rigtig godt at kigge på, aldersverificering. Der er en udfordring, som bl.a. Liberal Alliances ordfører også var inde på. Men det er helt oplagt, at når man har en service, et socialt medie, hvor der er en aldersgrænse på 13 år, så bør vi selvfølgelig også gøre alt, hvad vi kan, for at det faktisk bliver overholdt. I dag er det for nemt at omgå, og det har konsekvenser. Der findes masser af ting derude, som er gode og positive, hvis de bliver brugt rigtigt af den rigtige gruppe, og negative, hvis de bliver brugt af for unge mennesker. Og det gælder også på internettet.

Kl. 16:48

Den fg. formand (Annette Lind):

Rasmus Lund-Nielsen, værsgo.

Kl. 16:48

Rasmus Lund-Nielsen (M):

Tusind tak. Det er jeg helt enig i. Kunne Radikale Venstre være klar på også at hæve aldersgrænsen til f.eks. 15 år?

Kl. 16:48

Den fg. formand (Annette Lind):

Værsgo til ordføreren.

Stinus Lindgreen (RV):

Der ser jeg både fordele og ulemper, nok flest ulemper. Vi skal huske, at vi har et ansvar for at beskytte børn og unge, og det kræver også, at vi er i stand til at regulere det, de gør, på den rigtige måde. Det er vigtigt, at vi gør det sikkert at være på internettet. Der er positive ting ved at være på sociale medier, og jeg er enig i, at der også er negative ting, vi skal være opmærksomme på. Men det at have et netværk og det at kommunikere med vennerne på en måde, som vi ikke gjorde, da vi var børn, men som man altså gør i dag, skal vi ikke bare afskrive og tage fra dem. Det vil have nogle store negative konsekvenser, så vi skal gøre det klogt, og jeg er ikke sikker på, at en højere aldersgrænse er svaret.

Kl. 16:48

Kl. 16:49

Den fg. formand (Annette Lind):

Tak for det. Så vil jeg gerne give ordet til Socialdemokratiets ordfører. Værsgo, fru Birgitte Vind.

Kl. 16:49

Birgitte Vind (S):

Tusind tak til ordføreren for talen. Jeg er rigtig, rigtig glad for den store seriøsitet, som ordføreren lægger for dagen i forhold til at få det her område godt belyst. For det er vitterligt vigtigt, at vi gør det rigtigt. Jeg er også enig med ordføreren i, at vi har lidt travlt, men vi skal også gøre det rigtigt. Er der nogle bestemte emner i forslaget, som ordføreren har et særligt blik for, og som ordføreren tænker måske var der, hvor vi skulle sætte ind som noget af det første? Tak.

Kl. 16:49

Den fg. formand (Annette Lind):

Hr. Stinus Lindgreen, værsgo.

Kl. 16:50

Stinus Lindgreen (RV):

Jeg synes, at der er flere ting, der er vigtige her. Det, vi kan gøre nationalt – det var også det, jeg sagde til Moderaternes ordfører – er det med aldersgrænsen, altså at sørge for, at vi faktisk overholder den med de udfordringer, der er. Jeg er fuldstændig enig med hr. Alexander Ryle i, at der er problemer, hvis vi begynder at gøre det på en måde, der kobler identitet til vores færden på nettet. Det mener jeg giver nogle store demokratiske problemer og kan få store konsekvenser, som vi skal tage meget alvorligt. Men man kunne sagtens komme på en form, hvor man bekræfter sin alder, når man eksempelvis opretter en profil, og derefter ikke kobler den til en identitet. Så jeg tror, at man kan komme uden om det på en eller anden smart måde, uden at jeg har det konkrete svar heroppefra. Så aldersverifikation tror jeg er noget af det vigtigste.

Derudover er der nogle af de problemer, som jeg mener er dybt alvorlige, der bliver adresseret i bl.a. DSA'en. Det er netop det her med dark patterns og den måde, man misbruger, om man så må sige, personers tillid til de sociale medier på. Det er det her med at oprette en profil for at få noget positivt ud af det, og så gør man, hvad man kan for i princippet at skade dem. Det skal vi ud over.

Kl. 16:50

Den fg. formand (Annette Lind):

Fru Birgitte Vind.

Kl. 16:50

Birgitte Vind (S):

Tak for det. Jeg ser virkelig frem til udvalgsarbejdet på det her område. Vi er også meget optaget af det her med, at vi sikrer, at de ting, børnene kan møde på nettet, sådan set har en vis kvalitet. Er det noget, ordførerens parti har gjort sig nogle overvejelser om, altså

hvordan man kunne komme omkring den problematik? Når vi går ud i byen og køber noget, kigger vi jo lige efter, om kvaliteten er i orden, og om det er egnet for børn. Er det noget, ordføreren har gjort sig nogle tanker om hvordan kunne se ud fremadrettet? Tak.

Kl. 16:51

Den fg. formand (Annette Lind):

Hr. Stinus Lindgreen.

Kl. 16:51

Stinus Lindgreen (RV):

Det kommer nok lidt an på, hvad ordføreren mener med kvalitet. Altså, mener vi indholdet og det, man møder på nettet? Det vil jeg nødig. Altså, ligesom vi ikke skal lovgive om, hvad der er en god bog eller en dårlig bog, eller hvad der er en god film eller en dårlig film, så skal vi heller ikke beslutte indholdet på nettet herindefra – men hvis ordføreren mener kvaliteten af sociale medier mere bredt set, så ja. Men noget af det handler jo netop om f.eks. at undgå de her dark patterns og den måde, man kan misbruge brugerne på. Noget andet er selvfølgelig at sørge for, hvis det sociale medie er lavet til en bestemt aldersgruppe, at det så er den aldersgruppe, der bruger det, og ikke alle mulige andre.

Kl. 16:52

Den fg. formand (Annette Lind):

Tak til hr. Stinus Lindgreen fra Radikale Venstre. Der er ikke flere korte bemærkninger. Jeg ser ikke umiddelbart nogen ordfører fra DF, så vi skal have fat i den næste ordfører. Det er fra Alternativet, og det er hr. Noah Sturis. Værsgo.

Kl. 16:52

(Ordfører)

Noah Sturis (ALT):

Tak for ordet. Tak til de mere end 56.000 borgere, der har været medunderskrivere på borgerforslaget, og en særlig tak til forslagsstilleren Imran Rashid for at bringe den her virkelig vigtige dagsorden ind i Folketinget. I Alternativet er vi enormt bekymrede for den påvirkning, som overvågningskapitalismen har på vores samfund og på vores børn og unge og deres trivsel, og for den udnyttelse, som techindustrien har stået i spidsen for for at tilgodese bundlinjen for deres aktionærer.

I sidste uge så vi i dokumentaren »Spionerne bag skærmen«, hvordan børn og unge bliver afhængige, og at man igennem mobilspil, der umiddelbart ser uskyldige ud, kan bruge mørke mønstre til at fastholde deres opmærksomhed og indsamle data fra børn og unge og så videresælge det. De amerikanske sundhedsmyndigheder har netop også stemplet ind i debatten med en klar advarsel. Bruger man mere end 3 timer om dagen på sociale medier, står man over for en fordoblet risiko for dårligt mentalt helbred, herunder symptomer på depression og angst. De fremhæver også sociale mediers negative effekt på især unge pigers tilfredshed med egen krop, mediernes generelle overstimulering af hjernen og de søvnproblemer, der følger med et overdrevent forbrug af medierne.

Men samtidig er sociale medier også med til at binde os sammen. Altså vi kan holde kontakten med venner og familie på tværs af kloden og danne nye relationer med mennesker, der kommer fra vidt forskellige baggrunde, men som måske ligner os selv mere end de elever, som man tilfældigvis er blevet placeret i klassen med. Og hvad nu, hvis man er en ung lgbt-person fra en familie, som ikke accepterer det? Så kan TikTok f.eks. godt være et sted, hvor man kan finde andre unge at spejle sig i, og hvor man kan finde accept og anerkendelse. Og det skal vi altså også huske at anerkende og ikke kun underkende. Men alligevel er TikTok så bygget op omkring en algoritme, der med uhyre præcision kan opfange, hvem du er, og hvad du gerne vil have, og bruge det til at fastholde din

opmærksomhed for at sælge dig reklamer. Og det har konsekvenser for indlæringsvejen og ens evne til at fastholde sin opmærksomhed på andet, hvis man indtager timevis af indhold af 10 sekunders varighed, der er designet til at være så fangende som muligt.

Som samfund er vi blevet presset igennem en digital udvikling i at danne relationer med hinanden, uden at vi har fået de nødvendige værktøjer til at håndtere det. Det har vi ikke kunnet, fordi skibet er blevet bygget, imens vi har sejlet i det, og kaptajnen forstår ikke, hvordan man trimmer sejlene. Det har stillet børn, unge, forældre og vores institutioner over for en enorm ekstraopgave. Vi har set pædagoger blive erstattet af tablets, så vi skal huske på, at tablets ikke må være en nødløsning, der træder i stedet for manglende pædagoger og lærere. Vi er også nødt til at kigge bredere på det strukturelle i vores samfundsindretning, daginstitutioner og skoler for at løse problemerne med mistrivsel. Og vi er nødt til at gøre det analoge liv attraktivt igen. I virkeligheden har det her stillet os alle sammen over for en enorm ekstraopgave.

I Alternativet er vi bekymrede for, hvordan overvågningskapitalismen i det hele taget former vores virkelighed, altså vores demokrati og vores trivsel, også for os voksne. I Alternativet mener vi, at vores forhold og relation til sociale medier og selve de sociale medier er nødt til at stå over for et paradigmeskift. Det vil sige, at man skal væk fra forretningsmodeller, der baserer sig på at lave den bedste algoritme til at kapre vores opmærksomhed ved at sluge mest muligt data omkring os for at sælge reklamer. Vi skal lave en digital verden, som er til gavn for os borgere i stedet for ejerne af en toptunet algoritme, der indsamler, hvad dine ønsker er, dine håb og drømme, dine bekymringer og din frygt, og ud fra det serverer indhold på et sølvfad, der kaprer og fastholder din opmærksomhed for at sælge reklamer for at fastholde dig i den digitale verden i stedet for den analoge.

Det har været nævnt flere gange i dag, at der er ting, som finder sted i den digitale verden, som vi aldrig ville acceptere i den fysiske verden. Det er også rigtigt, og det er også virkelig, virkelig ærgerligt. Men det er også vigtigt at huske på, at løsninger fra den fysiske verden ikke bare kan overføres en til en til den virtuelle verden. Altså, viser man id for at komme ind på en natklub, tager vagten ikke et billede af ens id og sender det til myndighederne. Når det er sagt, støtter vi aldersverificering, men bekymringen ved at indføre det, hvilket også har været nævnt tidligere, er, at det bliver en løsning, der i virkeligheden indfører mere overvågning i stedet for mindre. Derfor skal vi være helt sikre på, at vi laver en løsning, der ikke deler din identitet.

Vi har hørt i debatten i dag, at vi skal vente på EU og på, at forordningen om digitale tjenester træder i kraft til februar næste år. Men vi mener altså, at vi også er nødt til at gøre noget. Så vi vil gerne arbejde med det her forslag og komme så langt, som vi kan inden for lovens rammer. Med de bemærkninger støtter vi forslaget. Tak.

Kl. 16:56

Den fg. formand (Annette Lind):

Tak for ordførertalen. Der er en kort bemærkning, og jeg vil gerne give ordet til hr. Rasmus Lund-Nielsen fra Moderaterne. (*Noah Sturis* (ALT): Der er en kort bemærkning – undskyld, jeg er bare så vant til, at der ikke er nogen, der gider snakke med mig). Der er en kort bemærkning til Alternativets ordfører denne gang. Værsgo, hr. Rasmus Lund-Nielsen.

Kl. 16:56

Rasmus Lund-Nielsen (M):

Det vil jeg gerne. Jeg vil gerne sige tak for en god tale. Jeg synes dog, at ordføreren for Alternativet væver en lille smule i forhold til de negative effekter af de sociale medier. Anerkender ordføreren, at

der er en klar sammenhæng mellem introduktionen af sociale medier og smartphones og så den stigning i mistrivsel, vi ser blandt unge?

Kl. 16:57

Noah Sturis (ALT):

Det anerkender jeg absolut, altså at der er en sammenhæng, og det synes jeg også at jeg gjorde rimelig klart i talen. Men jeg synes også, at det er vigtigt at pointere, at de kan være med til at danne et fællesskab. Jeg er super bekymret for, hvordan våbenkapløbet om vores opmærksomhed rammer vores børn og unge, så det anerkender jeg fuldstændig. Men der er også positive ting ved dem.

Kl. 16:57

Den fg. formand (Annette Lind):

Rasmus Lund-Nielsen, værsgo.

Kl. 16:57

Rasmus Lund-Nielsen (M):

Tak for det. Så vil jeg gerne høre, hvilke konkrete reguleringer Alternativet er klar til at lave. Kunne Alternativet f.eks. være klar på at hæve aldersgrænsen i forhold til brug af sociale medier?

Kl. 16:57

Den fg. formand (Annette Lind):

Ordføreren.

Kl. 16:57

Noah Sturis (ALT):

Ja, det vil Alternativet være klar på. Men for at en reel håndhævelse kan træde i kraft, er vi nødt til at have aldersverificering, og for at have aldersverificering er vi nødt til at have en løsning, som ikke bidrager til mere overvågning. Det vil være fuldstændig afgørende for os.

Kl. 16:57

Den fg. formand (Annette Lind):

Tak til hr. Noah Sturis. Der er ikke flere korte bemærkninger. Så skal vi sige velkommen til Nye Borgerliges ordfører, hr. Kim Edberg Andersen. Værsgo.

Kl. 16:58

(Ordfører)

Kim Edberg Andersen (NB):

Jeg er simpelt hen så ked af, at hr. Stinus Lindgreen gik, for han må tydeligvis være væsentlig ældre end mig. Det er altid rart at sidde med en, der er så meget ældre, når man selv bliver 50. Jeg havde Atari. Vi havde faktisk computerspil, dengang jeg var ung. Så hr. Stinus Lindgreen må være væsentlig ældre end mig. Det er jo altid dejligt at kunne slutte dagen med noget positivt og vide, at man ikke var den ældste i salen til slut.

Det lyder godt med et forbud. Virkeligheden er, at både sociale medier og det, der kommer nu med kunstig intelligens, skal vi være taknemlige for. Det kommer til at gøre livet meget bedre og stiller også helt vildt mange nye problemstillinger. Det er jo virkeligheden. Jeg har faktisk – det kan man ikke se på mig nu – været dørmænd i Jomfru Ane Gade, dengang jeg var yngre. Der havde vi også aldersbegrænsninger, og jeg kan love jer for, at alle, der ikke kunne få et kørekort, kunne finde ud af, hvor de kunne få fat i et, der lignede, og så kom de og viste det. Der, hvor jeg vil hen med det, er, at vi kan lave al den aldersbegrænsning, vi vil, på sociale medier, men hvis der er nogen, der kan finde ud af at omgå den, er det de unge mennesker, tro mig, for det har det med at være sådan, at de er bedre til teknologi, end vi er. Så det er ikke løsningen.

Vi kommer faktisk til at stemme for forslaget, fordi der er én god ting i det forslag her, og det er, at vi skal tage bekymringen, der ligger i det borgerforslag, helt seriøst, og vi skal lægge pres på

regeringen, for at de gør et eller andet i forhold til at tage den her bekymring seriøst. Og så skal man ikke gemme sig bag ved EU og sige: Vi kan ikke. Vi er stadig væk Folketinget. Vi kan faktisk godt. Så kan det godt være, at EU siger: Nej, hvor er I dumme, at I vil passe på jeres danske børn, så nu smider vi jer ud af EU. Det er jeg ikke helt sikker på at de tør. Så selvfølgelig kan vi det. Det er Folketinget, der bestemmer.

Så vil jeg gå en helt anden vej. Den her snak om sociale medier, vi har nu, tog så 15 år, og nu kommer kunstig intelligens, og så kommer det til at gå endnu stærkere. Folketingspolitikere bliver ikke hurtigere. Det gør vi ikke. Vi sætter ting i udvalg og ekspertråd, og så skal det forbi EU, og så er der gået 15 år, og så har vi misset bussen. Men der er ikke nogen af jer, der har snakket om familiernes ansvar eller sådan et helt almindeligt gammeldags ord som opdragelse, altså at tage styring og handling og bestemme over ens børn.

Jeg ved godt, at det er voldsomt upopulært at sige det. Jeg er ikke sikker på, at sociale medier er den eneste grund til, at vores børn ikke har det godt, eller at unge piger har problemer og skal til psykolog. Det er jeg ikke sikker på kun handler om skærmtid og sociale medier. Det kan jo også være, at det er, fordi de – og nu siger jeg de helt grimme ord – er en del af en generation, der har fået at vide: I er prinser og prinsesser; alt, hvad I siger og tænker, skal I få. Derfor har vi glemte at opdrage.

Nu lyder jeg som ham den gamle, gnavne mand, og det sværgede jeg for mange år siden at jeg aldrig nogen sinde ville blive, men det er virkelig ikke sådan ment. Det kan godt være, at det også er en del af løsningen, at vi går forrest med et godt eksempel og viser forældrene, at det også er o.k. at opdrage på ens poder og fortælle dem, at de i skolen ikke skal have skærmene med. Når skolelæreren ringer hjem og siger, at det har været nødvendigt at tage telefonen fra Petra, bakker man som udgangspunkt læreren op i stedet for at sige, at Petra naturligvis skal have lov til at sidde og bruge Snapchat i matematik, fordi hun jo ikke skal have sat begrænsninger.

Jeg tror, at der er mange facetter i det her. Forslaget her rammer rigtig meget langt hen ad vejen, men det kan bare ikke stå alene. Og vi politikere kommer bare ikke til at kunne følge med, hvis ikke vi får familierne med i kampen for at sikre, at vores børn kan være trygge der, hvor de færdes, fordi de har opdragelsen hjemmefra til at vide, hvad der er godt, og hvad der er skidt. Jeg kan fortælle jer allerede nu, at der er ingen af de virksomheder, der laver de her programmer, der kommer til at give jer algoritmerne. For algoritmerne er ligesom Coca-Colas opskrift. Det er måden, de tjener penge på. Og vi har jo ikke i sinde at lukke dem. Det har vi ikke.

Den eneste form for aldersverifikation, som jeg kan komme frem til måske kunne være en smule effektiv, var noget med, at vi som politikere kom i dialog med techgiganterne og f.eks. sagde: Vil I ikke være søde selv at sørge for, at dem, der er på jeres platforme, ikke er børn under 16 år? For det kan godt være, at man kan snyde, og at det kan se ud, som om man er 18 år, hvis man krydser det af i boksen, når man tilmelder sig en social platform. Men tro mig: Ud fra alle de andre data, de har på en, ved virksomhederne jo godt, hvilken alderskategori man muligvis ligger i.

Hvis man gjorde det, kan de være medspillere og ikke modspillere. Hvis politikerne forsøger at gøre dem til modspillere, taber vi. Laver vi et forbud mod A i dag, opretter B et firma i morgen, og vi kommer ikke til at kunne følge med. Jeg køber præmissen. Jeg synes, at det er en meget, meget vanskelig problemstilling, og vores børn skal selvfølgelig ikke være målgruppe for at skabe profit. Det er vi alle sammen enige om. Jeg tror bare ikke, at løsningen er et forbud. Jeg tror, at løsningen er et samarbejde, og så må det også gerne være i EU for min skyld. Tak.

KI. 17:03

Den fg. formand (Annette Lind):

Tak for ordførelserne. Jeg er ikke sikker på, at hr. Kim Edberg Andersen er den ældste i salen. Jeg kan se, at der er et par vedholdende tilhørere deroppe, der i hvert fald har styr på økonomi eller på teknologi. (*Kim Edberg Andersen* (NB): De ser yngre ud). Ja.

Der er et par korte bemærkninger. Værsgo til fru Birgitte Vind fra Socialdemokratiet.

KI. 17:03

Birgitte Vind (S):

Tak for det, og tak for en på sin vis altid underholdende ordførelse fra ordføreren. Jeg er en lille smule forvirret, for på den ene side siger ordføreren, at man vil stemme for forslaget, men på den anden side er man sådan set imod aldersverificering. Man tænker i hvert fald ikke, at det har nogen gang på jord, for børnene vil alligevel finde en anden vej.

Så vil jeg lige høre om noget. Det er jo sådan herhjemme allerede nu, at du for at kunne spille spil på Danske Spil online faktisk skal bruge dit NemID. Og det er der en rigtig god grund til. Det er, fordi man kan blive dybt afhængig af at spille spil, og det er sådan set fuldstændig de samme mekanismer, der sker i hjernen, når man går ind på f.eks. sider med voksenindhold – nu skal jeg nok lade være med at gøre det så malerisk – eller andet, hvor man kan blive afhængig. Det er jo sådan nogle sider, vi taler om. Tænk ordføreren ikke, at vi, ligesom vi kan lægge aldersbegrænsning ind på at spille spil for at undgå, at folk bliver ludomaner eller udvikler ludomani, sådan set også godt kunne lægge noget aldersbegrænsning ind andre steder? Tak.

KI. 17:04

Den fg. formand (Annette Lind):

Ordføreren, værsgo.

KI. 17:04

Kim Edberg Andersen (NB):

Enhver 15-årig ville installere en vpn i løbet af 30 sekunder og sige, at han kom fra Uganda eller Chile. Han snakker godt nok kun dansk og skriver kun på dansk og er kun på danske sider, men han er faktisk dernedefra. Og dernede har de ikke NemID, og derfor omgår han de regler. Det er bare det, jeg siger.

Jeg siger, vi kommer ikke til at kunne løse det her, for uanset hvor kollektivistisk man tænker det, tror jeg, det er svært at tænke sig til et Star Trek-samfund, hvor hele kloden er unificeret i et fælles styre. Det er bare det, jeg siger. Jeg siger, at løsningen kommer vi ikke til at kunne have her, men den kan vi have i samarbejde med dem, der udbyder tjenesten. For jeg tror faktisk ikke, at tjenesterne som sådan umiddelbart har lyst til at være modspiller på det her. Vi hører alt muligt om, at vi skal være klimabevidste og alt muligt andet, og der ved vi, at virksomhederne agerer efter, hvad forbrugeren vil, og jeg tror da, det er en ret dårlig case at blive råbt ud som dem, som udnytter børn for profit.

KI. 17:05

Den fg. formand (Annette Lind):

Nu er der flere i dag, der har sagt NemID, men vi er i hvert fald kommet til MitID i Jylland. Jeg ved ikke, hvor langt I er kommet. (*Kim Edberg Andersen* (NB): Ikke for mig, der er vi stadig væk bare ved penge).

Værsgo, fru Birgitte Vind.

- Kl. 17:05
Birgitte Vind (S):
 Vi har i hvert fald givet techgiganterne ubegrænset tillid, vi har vist dem så meget tillid, så det er stukket fuldstændig af. Så jeg deler absolut ikke ordførerens tillid til, at hvis bare techgiganterne får at vide, hvad de skal, vil de børnene det godt. For de kender udmærket lovgivningen i de lande, og der er jo ingen regulering, selv om de godt ved, at børn kan gå ind på visse sider, og at de dermed egentlig ikke overholder landets lovgivning. Så der kunne jeg godt lige tænke, at det nok ikke hænger helt sammen.
 Men jeg vil egentlig gerne spørge, om ordføreren kunne tænke sig at tilbringe 10 minutter sammen med mig foran min pc, for så kan jeg vise ordføreren nogle af de udfordringer, vi rent faktisk står over for, i forhold til hvad børnene ser på nettet. Tak.
- Kl. 17:06
Den fg. formand (Annette Lind):
 Ordføreren.
- Kl. 17:06
Kim Edberg Andersen (NB):
 Jeg ved ikke, hvordan ordførerens pc skulle være anderledes end min pc. Det er lidt, som om ordføreren er i tvivl om, om jeg ved, hvad udfordringer børn har. Jeg siger bare, at hvis der er noget, en virksomhed, som er sat i verden for profit, er bange for, så er det at miste kundegrundlaget, fordi de bliver shamet, som det vist hedder, også på seminordjysk. Det er det, jeg siger. Jeg siger, at der ikke er en god businesscase i at blive råbt ud som den techvirksomhed i verden, der ødelægger dine børn. Det er der ikke en god businesscase i; det er jeg sikker på.
- Kl. 17:06
Den fg. formand (Annette Lind):
 Tak for det. Den næste, jeg gerne vil give ordet til, er hr. Rasmus Lund-Nielsen fra Moderaterne. Værsgo.
- Kl. 17:06
Rasmus Lund-Nielsen (M):
 Mange tak. Jeg tror ikke, der er nogen, der mener, at sociale medier er den eneste faktor i stigningen i mistrivsel blandt unge. Men anerkender ordføreren ikke, at det at bruge 30 timer om ugen på sociale medier, og hvad det gør ved ens søvn, kan have en negativ indvirkning på ens trivsel?
- Kl. 17:07
Den fg. formand (Annette Lind):
 Ordføreren.
- Kl. 17:07
Kim Edberg Andersen (NB):
 Jo, og det var heller ikke det, ordføreren sagde. Ordføreren sagde, at der er nogle af de børn, som bruger 30 timer om ugen og har deres telefon med ind og får ødelagt deres søvn. Som alle ved, er det blå lys ikke godt for søvnen, men børnene har vel også et sæt forældre, der dybest set har sat dem i verden, og som burde tage et ansvar. Og når jeg hører historien om, at man jo ikke kan tage sine børns telefon fra dem, spørger jeg: Hvorfor ikke det? Det handler om at sige, at her er telefonen, her er forældrenes hånd, og så tager man den, men det kræver jo, at man går ind i forældrerollen, og det er bare det, jeg siger.
 Jeg tror, at forældrene nogle gange skal træde i karakter og tage de voldsomme kampe, det kan være at forsøge at være forældre og ikke være den bedste ven. For jeg er så gammel en ordfører, at jeg kan sige, at jeg er glad for mine forældre, og at jeg også har været på venlig fod med dem en gang imellem, men at jeg aldrig har været i
- Kl. 17:05
 tvivl om, at jeg ikke var sat i verden for at være deres ven. Jeg var deres barn, og de tog ansvar for min uddannelse, min dannelse og min opdragelse.
- Kl. 17:08
Den fg. formand (Annette Lind):
 Værsgo til hr. Rasmus Lund-Nielsen.
- Kl. 17:08
Rasmus Lund-Nielsen (M):
 Jeg er helt enig i, at der påhviler forældrene et kæmpe ansvar, hvad det angår. Men jeg mener også, det kan være svært at styre præcis, hvad ens børn foretager sig i alle henseender. Mener ordføreren ikke, at det kan være relevant med en aldersgrænse i forbindelse med forskellige ting? Jeg kan forstå, at ordføreren er meget skeptisk over for et statsligt forbud, men det er jo også at sende et signal. Det påvirker også kulturen, når vi strukturelt laver lovgivning, og mener ordføreren ikke, at aldersgrænser kan have sine fordele?
- Kl. 17:08
Den fg. formand (Annette Lind):
 Ordføreren.
- Kl. 17:08
Kim Edberg Andersen (NB):
 Jeg tror, der var en af ordførerne herinde, der sagde, at det også skulle være det ordentlige indhold på internettet, vi skulle styre, og det er derfor, jeg sådan bliver rigtig ked af det, når jeg hører politikere fortælle om, hvad der er godt og skidt på internettet.
 Det, jeg siger i forhold til en aldersgrænse, er dybest set, at jeg ikke tror på, at vi i Folketinget kan lave en, som en hvilken som helst teenager med adgang til en mobiltelefon ikke inden for ganske, ganske få sekunder kan omgå. Hvis der er én ting, vi i Nye Borgerlige ikke synes man skal lave, er det lovgivning – tåbelig lovgivning – bare for at sende et signal.
- Kl. 17:09
Den fg. formand (Annette Lind):
 Tak for det. Så vil jeg gerne give ordet til fru Karina Lorentzen Dehnhardt fra SF. Værsgo.
- Kl. 17:09
Karina Lorentzen Dehnhardt (SF):
 Jeg er jo ikke uenig i, at forældre har et ansvar, men forældrene er jo oppe imod techgiganter, som har uanede mængder af eksperter, tid, penge, til at indrette produkterne på en måde, så det er med til at fastholde børnene, sluge deres tid, få dem ned i de her kaninhuller af skadeligt indhold.
 Mener ordføreren slet ikke, at vi skal regulere det og bakke forældrenes arbejde op? Der er jo ikke nogen, der siger, at forældrene ikke længere skal opdrage. Men kunne der ikke være en pointe i at regulere for også at bakke det arbejde op, som forældrene rent faktisk prøver på at lave?
- Kl. 17:10
Den fg. formand (Annette Lind):
 Ordføreren.
- Kl. 17:10
Kim Edberg Andersen (NB):
 Jo, men jeg er ked af, hvis ordføreren fra SF tog det, at jeg ville inddrage forældrene i en del af løsningen på det her, som et udtryk for, at det kun var forældrenes problem. Det er slet ikke det, jeg siger, og det er også derfor, vi har tænkt os at støtte forslaget, for at lægge et pres på, at der sker noget der, hvor vi kan regulere i det. Jeg tror simpelt hen ikke, vi kan lave regler, som de unge ikke kan omgå,

men jeg tror, at man, hvis man ikke kan regulere, hvad ens børn gør i 30 timer om ugen, så nok skal til at overveje at prioritere børnene lidt mere.

Men de vil jo selvfølgelig have adgang til det, og jo, det er voldsomt vanedannende. Jeg har selv stået på talerstolen som næsten 50-årig ordfører og indrømmet, at jeg en aften lige pludselig blev fanget i at se kattevideoer i to stive timer, fordi algoritmerne virker. Fordi jeg kom til at se én video, så jeg lige pludselig også noget andet, og så kom jeg ned i det der kaninhul, og jeg er jo fuldstændig enig i, at der er algoritmer, og jo, de er vanedannende, og jo, det skal vi have kigget på. Det er jo det, vi støtter, altså at vi skal have kigget på det. Jeg tror bare ikke, at vi får dem til at give Coca-Cola-opskriften til os. Det tror jeg ikke.

Kl. 17:11

Den fg. formand (Annette Lind):

Karina Lorentzen Dehnhardt, værsgo.

Kl. 17:11

Karina Lorentzen Dehnhardt (SF):

Nej, men jeg er glad for, at ordføreren trods alt anerkender, at der er brug for en regulering. Det mener jeg helt bestemt der er. Og vi kan jo sige, at man ved ikke at regulere efterlader de mest udsatte børn på perronen. Der er forældre, som måske ikke har lyst til at tage forældreansvaret, og så efterlader vi de børn på perronen, og der er jo også forældre, som ikke kan. Jeg tror, der er rigtig mange forældre, som ikke forstår det fulde omfang af, hvad det er, man giver samtykke til, når man lige downloader den her app til sit barn. Derfor mener jeg faktisk, at vi har brug for at lave en regulering, så vi også bakker de forældre op og tager hånd om de børn, som ellers ville være de svageste i den digitale verden.

Kl. 17:11

Den fg. formand (Annette Lind):

Ordføreren.

Kl. 17:11

Kim Edberg Andersen (NB):

Jeg er slet ikke tvivl om, at der er masser på vores alder, der ikke forstår, hvad vores børn bliver udsat for. Det er jo også derfor, jeg er meget bekymret for, at vi tror, at vi kan lave et forbud ud af det. For jeg tror, at vi ser problemstillingerne med det, men at vi ikke har den erfaring, så det er jo egentlig meget underligt at stå og sige, at vi forsøger at italesætte, at vi skal løse et problem, som vi ikke rigtig kender.

Så jeg er bange for, at unge fra den generation, der kommer ud med en hel anden digital dannelse, end vi har, ligesom er dem, der skal finde de gode løsninger på det her og finde måden at gøre det på. For jeg er simpelt hen ikke enig i, at man som forældre kan være i tvivl om, at sociale medier kan være en problemstilling i forhold til ens børns data.

Kl. 17:12

Den fg. formand (Annette Lind):

Der er ikke flere korte bemærkninger. Tak til hr. Kim Edberg Andersen fra Nye Borgerlige.

Da der ikke er flere, der har bedt om ordet, er forhandlingen sluttet.

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Udvalget for Digitalisering og It. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg dette som vedtaget.

Det er vedtaget.

Kl. 17:12

Meddelelser fra formanden

Den fg. formand (Annette Lind):

Der er ikke mere at foretage i dette møde.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 26. maj 2023, kl. 10.00.

Jeg henviser til den dagsorden, der fremgår af Folketingets hjemmeside.

Mødet er hævet. (Kl. 17:13).